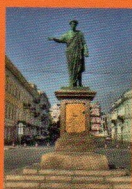

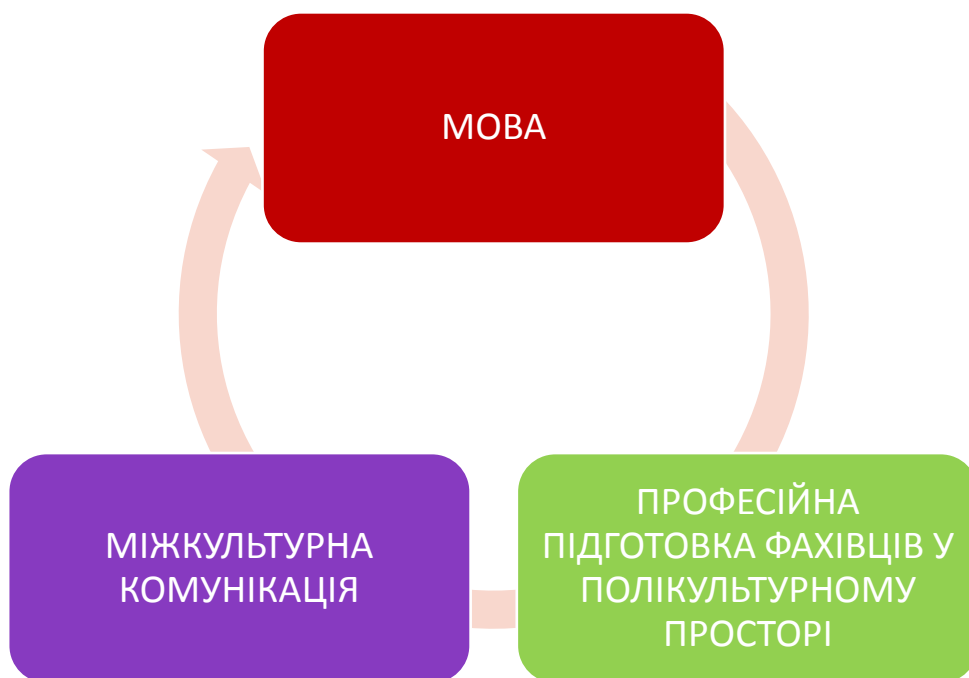

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Харбін – Одеса
2020

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

ХАРБІН – 2020

ОДЕСА – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Харбінський інженерний університет

Південний науковий центр НАН України і МОН України

Секція теоретичної та прикладної лінгвістики

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2020

Одеса – 2020

УДК 80+371.134+374.32+008-021.3

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 7 від 27 лютого 2020 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 3. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2020 – 238 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2020

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2020

ISBN 978-966-937-227-7

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- А. М. Богуш* доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- В. А. Глущенко* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального, германського та слов'янського мовознавства Слов'янського державного педагогічного університету
- Дін Сюечжун* доктор філософії, професор, заступник директора інституту міжнародної освіти Харбінського інженерного університету
- О. І. Іліаді* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету Володимира Винниченка
- Т. І. Койчева* доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- Т. М. Корольова* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- Р. Ю. Мартинова* доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
- С. М. Наумкіна* доктор політичних наук, професор, академік Української академії політичних наук, завідувач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський

національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

А. Пак

доктор філософії (PhD in Linguodidactics),
координатор Освітньо-інформаційного й культурного
центру Республіки Корея Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

О. В. Попова

доктор педагогічних наук, професор, декан
факультету іноземних мов, директор Освітньо-
культурного центру «Інститут Конфуція» Державного
закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від
українського боку

О. В. Тищенко

доктор філологічних наук, професор, завідувач
кафедри іноземних мов та перекладознавства
Львівського державного університету безпеки
життєдіяльності

Хоу Мін

доктор філософії, професор гуманітарного інституту
Харбінського інженерного університету

Цун Ченцзюй

кандидат педагогічних наук,
директор Освітньо-культурного центру «Інститут
Конфуція» Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» від китайського
боку

Чжан Чжицзянь

доктор філософії, професор, проректор з міжнародних
зв'язків Харбінського інженерного університету

ЗМІСТ

ВСТУП	10
<i>Тетяна Койчева</i> . Вектори розвитку науки і освіти.....	10
СЕКЦІЯ І. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	12
<i>Аккурт Владислава, Норяк Тетяна</i> . Літературний стиль автора при перекладі художньої літератури.....	12
<i>Ван Ляньцзнь</i> . Принципи перекладу топонимів на китайський язык.....	14
<i>Велика Юлія</i> . Жанрово-стилістична характеристика перекладу косметичної продукції з китайської мови українською мовою (на матеріалі китайськомовних рекламних буклетів та їх перекладів українською мовою).....	16
<i>Величенко Олена, Мельник Інна</i> . Метафорична домінанта ідіостилю Террі Пратчетта: особливості передачі в перекладі.....	21
<i>Hrushko Svitlana</i> . Wissenschaftlicher und Technischer Text im Interlingualen Dialog: der Übersetzungsaspekt.....	25
<i>Дербеньова Лідія</i> . Лінгво-прагматичні аспекти наукових і технічних перекладів	28
<i>Дерік Ілона, Гаврилюк Наталія</i> . Міжкультурна комунікація та лінгвокультурна адаптація перекладу.....	31
<i>Казанжи Федор</i> . Особливості перекладу англійськомовної реклами українською мовою.....	34
<i>Кобильняк Анна</i> . Проблеми перекладу науково-технічної літератури: лінгвістичний аспект.....	37
<i>Koloda Svitlana</i> . Translation Equivalence: Modern Approches.....	40
<i>Корольова Тетяна, Димитрова Ірина</i> . Структурно-семантичні особливості перекладу термінології ділового дискурсу.....	43
<i>Кулева Владислава</i> . Стратегії і тактики відтворення національного колориту поетичної мови Тараса Шевченка в перекладах Е. Л. Ввойнич, В. Річ.....	46
<i>刘晨曦</i> 语料库翻译学在高校外语教学中的应用.....	50
<i>Могилевець Катерина</i> . Стратегії і тактики перекладу на матеріалі офіційно-ділового усного дискурсу.....	53
<i>Наумкіна Світлана</i> . Міжкультурна комунікація як важлива компонента цивілізаційного розвитку сучасних країн.....	56
<i>Олло Василь</i> . Засоби репрезентації гумору у мовленнєвому портреті персонажів англійськомовного художнього твору та їхнє відтворення у перекладі українською мовою.....	58
<i>Орлова Юлія</i> . Проблеми автоматизованого перекладу (на матеріалі перекладів міжнародних стандартів хімічного та фізичного профілю).....	61
<i>Пальшков Костянтин</i> . Особливості перекладу англійськомовних реалій	

українською мовою.....	65
Радченко Світлана. Особливості перекладу термінологічних одиниць в науково-технічному тексті.....	69
Савченко Євгенія, Гайшун Ангеліна. Граматичні особливості перекладу художніх текстів з англійської мови українською.....	72
Савченко Євгенія, Луцкевич Ганна. Урахування лексико-граматичних засобів виокремлення тема-рематичної структури висловлювання під час перекладу з англійської мови українською.....	75
Сальнікова Діана, Дерік Ілона. Специфіка відтворення фахової термінології у перекладі (на матеріалі медичної термінології).....	78
Слюсаренко Олена. Особливості перекладу реалій у художньому тексті на матеріалі роману Т. Капоне «Сніданок у Тіфанні».....	81
Стасюк Юрій. Психолінгвістичні особливості англomовного роману Террі Пратчетта «Колір магії» в оригіналі та українському перекладі.....	84
Стоянова Тетяна, Шипіца Єлизавета. Особливості перекладу англomовних та китайськомовних політичних новин українською мовою.....	88
Теслева Ксенія, Дерік Ілона. Проблема відтворення національної самобутності оригіналу у перекладі публіцистики (на матеріалі перекладу англomовних ЗМІ).....	89
Ткачова Юлія. Антропоцентризм в перекладі художньої літератури: роль особистості перекладача.....	92
Фонар Людмила. Лінгвостилістика фентезійного роману Дж. К. Ролінг «Фантастичні звірі і де їх шукати» в українському перекладі.....	96
张承雪. 汉语国际推广中语言教学和文化教学的结合【关键词】语言教学, 文化教学, 原因分析, 解决对策.....	100
Юхимець Світлана. Аналіз переваг та недоліків он-лайн перекладачів.....	102
Юхимець Світлана, Мурадова Аділа. Стан та перспективи перекладознавчих досліджень.....	105
杨科蕙. 对应用型汉俄双语人才培养模式的若干思考.....	109
СЕКЦІЯ II. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО І ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА.	112
Ангеловська Катерина. Структура і функції діалоگو-монологічного мовлення в романах Т. Гарді «Тесс із роду Д'єрбервіллів» і П. Мирного «Повія».....	112
罗颖. 语用视角下的电影字幕俄译策略——以电影《绣春刀2》为例.....	115
穆亚格. 社区词研究综述.....	117
Орехова Лариса, Лисовская Раиса, Рычка Татьяна. Коммуникативно-когнитивный подход к процессу обучения иностранных аспирантов русскому языку как иностранному.....	120
Пасічник Анастасія. Лексико-граматичні засоби відтворення українського кібер-простору англійською мовою.....	122

唐媛媛. 浅析中法语言礼貌用语差异.....	126
胡萧. 基于网络视频模式的跨文化传播——以“杰里德 Jared”系列视频为例.....	129
Чжан Цзэмин. Анализ китайского менталитета в аспекте концепции культурной лакуны.....	131
张亚冰. 语法教学事实化——从意义到形式.....	134
朱玉祺. 浅析现代教育科技在国际汉语教学中的应用.....	137
Ярмакова Карина. Лінгвістичні особливості гумору в сучасній британській прозі.....	140
СЕКЦІЯ ІІІ. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	144
王井荣. 来华留学生汉语国际教育课程建设与人才培养.....	144
王凤珊. 海外汉语学习者低龄化现象及教学对策.....	147
Ду Ин. Подготовка к потенциальной осведомленности студентов о профессиональном планировании в Китае в новый период.....	151
劳燕文. 论情境教学法在对外汉语初级综合课中的运用.....	155
李陈茵. 浅谈任务型教学法在零起点对外汉语教学方面的影响.....	157
Ророва Олександра, Королова Тетяна. Students' Self-guided Work as a Keystone to their Academic Success.....	159
Сы Хунган. О проблемах фонетического обучения и возможных решениях в преподавании китайского языка как иностранного.....	161
许耀丹. 对外汉语教学中文化教学的探析.....	171
夏思琦. 浅谈初级阶段对外汉语教学中的课堂教学语言.....	173
Huang Yusu. A Brief Analysis of Practical Significance of Chinese Teaching to Elementary non-Chinese Speaking Learners and the Related Teaching Principles.....	177
宗成菊. 当代多元文化背景下孔子学院汉语教育应为当地就业需要服务....	181
邹昕格. 浅析我国对外汉语教学中文化教学的发展历程.....	185
贾欣. 浅析对外汉语教学中的偏旁部首问题.....	186
申凯文. 浅析输入理论在对外汉语教学中的应用——以趋向补语教学为例.....	188
杨佳乐. 浅谈学习迁移理论及其在对外汉语教学实践中的应用.....	190
杨苑. 初级阶段留学生汉字教学探究.....	194
СЕКЦІЯ ІV. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ.....	197
Богуш Алла. Розвиток мовної особистості майбутніх вихователів у полікультурному середовищі.....	197
Буднік Анжела. Особливості використання мовного портфеля під час роботи з інофонами.....	199
奥克萨娜·戈罗桑基纳. 钢琴学习的学生演奏技巧形成的理论思考.....	202

郭海燕. 营造对外汉语教学互动式课堂.....	204
Dudoladova Alyona, Dudoladova Olga. A Secondary Language Personality in Modern Multicultural Environment.....	207
Кравець Руслан. Педагогічне проектування технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях з іноземної мови.....	209
Лі Сяотао. Проблема профессиональной подготовки русско-китайских переводчиков в условиях современного поликультурного пространства.....	213
栾晔. 对外汉语教学中游戏教学的研究.....	215
刘艺阁. 试论成人对外汉语课堂的互动性教学.....	217
Рогачко-Островська Марина. Креативне мовлення майбутніх вихователів.....	219
付一航. 哈萨克斯坦学生汉语多音字现象偏误分析.....	222
赵芮辰. 试论外国留学生的汉语学习动机问题.....	225
ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	227

ВСТУП

*Вчися, ніби не можеш знайти і
ніби побоюєшся втратити.*

Конфуцій

Вектори розвитку науки і освіти

Цей журнал присвячений українсько-китайській співпраці в освітній, науковій і культурній сферах. Підтримуємо програми наших держав щодо реалізації спільних наукових досліджень, академічної мобільності здобувачів вищої освіти та науковців, обміну культурною спадщиною.

Практика конструктивної кооперації гарантує успішність академічної співпраці між представниками багатьох країн світу та має ґрунтовні підстави констатувати входження України в Європейський і східний науково-освітнянський простір, фундаментом якої є здобутки вітчизняних і зарубіжних науковців у галузях саме мовознавства і професійної освіти відповідно до викликів часу, економіко-правових і суспільно-політичних стратегічних векторів співпраці України з державами Заходу і Сходу.

Наразі не втрачають своєї актуальності як проблеми сучасного мовознавства, так і лінгводидактичні особливості викладання іноземних мов у середній і вищій школі; увагу вчених привертають нагальні питання загального та зіставного мовознавства; сучасні розвідки в галузях перекладознавства і синології; проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасного полікультурного простору; історико-філософські детермінанти формування мовної особистості в багаторівневій системі освіти тощо.

Внесок науковців у розвиток вищенаведених напрямів сприяв досягненню нового рівня міжнародної освітньої співпраці, окреслив перспективні вектори подальшої багатопольярної взаємодії України з країнами світу, специфікував оптимальні модули інтеракції між учасниками глобального науково-освітнього простору.

Зауважимо, що Міжнародний проект «Інститут Конфуція»

Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського та продуктивна робота представників секції теоретичної та прикладної лінгвістики Південного наукового центру НАН України та МОН України дозволяють реалізувати пріоритетні напрями вищої освіти у сфері гуманітарного розвитку суспільства на таких платформах, як-от: вища освіта – світовий ринок праці; педагогічний практичний досвід – модернізація структури та змісту освіти в світовому полікультурному просторі; збереження національного скарбу – міжнародна співпраця та інтеграція у сферах науки, освіти і культури; імплементація інновацій у всі сфери життя – вдосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки тощо.

Сподіваємося, що ініційовані дискусії з актуальних проблем філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі буде й в подальшому сприяти формуванню єдиного наукового простору через інтеграцію провідного досвіду вітчизняних і зарубіжних учених.

Тетяна Іванівна Койчева
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СЕКЦІЯ І

НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Владислава Аккурт

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та
прикладної лінгвістики Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

Норяк Тетяна

*здобувач вищої освіти 1 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми
навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ЛІТЕРАТУРНИЙ СТИЛЬ АВТОРА ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Ключові слова: художній переклад, першотвір, текст перекладу, авторський стиль.

Переклад художньої літератури має свої особливості, головною з яких можна вважати те, що він має відносну самостійність відповідно до оригіналу. При перекладі художнього тексту перекладач має велику свободу дій, невластиву в роботі з текстами інших жанрів. Таким чином, перекладач такого твору стає ніби співавтором цього тексту, йому необхідно передати насиченість змісту, емоційність й експресивність оригіналу та докласти зусиль у наближенні впливу тексту перекладу на читачів до впливу оригіналу на вихідну аудиторію. Однак саме поняття «хорошого перекладу» складно позначити досить чітко, оскільки будь-яка оцінка в даному випадку буде суб'єктивною.

Проте, можна впевнено говорити, що *хороший переклад* сприймається читачем не як переклад, а майже як текст на рідній мові. Таким чином, основним завданням художнього перекладу буде породження твору, здатного до художньо-естетичного впливу. І хоча переклад стає невід'ємною частиною іншої літератури, текст оригіналу все ж залишається в рамках тієї культури, мовою якої воно було написано, і володіє певним стилем. Відмінності культур часто стають на шляху перекладача для досягнення бажаного результату, тому що часто елементи однієї культури не володіють ніякими близькими аналогами в культурі мови перекладу. І все ж, головним критерієм оцінки художнього перекладу є не тільки наближеність до тексту, а й збереження стилю твору й індивідуальності автора [6, с.44].

Академік В. В. Виноградов під індивідуальним стилем письменника має на увазі систему індивідуально-естетичного використання, властивих

даному періоду розвитку художньої літератури затрат художньо-словесного вираження, а також систему естетично-творчого підбору, осмислення і розташування різних мовних елементів [7, с.167]. Цей стиль ще можна визначити як спосіб організації словесного матеріалу, який, відображаючи авторське художнє бачення, створює новий образ світу.

На думку К. О. Гудій перекладач повинен відмовитися від своєї творчої індивідуальності або зовсім її не мати, повністю «розчинитися» в оригіналі [4, с. 83]. Але якщо перекладач не володіє художньою мовою в повній мірі, то текст, написаний ним, не буде художнім, а тому, читач у цьому випадку не зможе розгледіти обличчя автора, і текст стане безликим.

В цьому випадку, як зазначає М. К. Гарбовський, виникає протиріччя: з одного боку, аби здійснити художній переклад, перекладач сам повинен володіти літературним талантом, усім набором виразних засобів, тобто, бути письменником. З іншого боку, щоб бути письменником, необхідно мати своє естетичне бачення світу, свою манеру письма, свій стиль, що можуть не збігатися з авторськими. У цьому випадку процес перекладу ризикує перетворитися на своєрідне літературне редагування, в якому індивідуальність автора стирається, переклад стає автопортретом перекладача, а всі перекладені ним письменники починають «говорити» його голосом [3, с.79].

Будь-який процес перекладу художнього твору проходить безліч етапів, характер яких залежить від індивідуальності перекладача та специфіки перекладного твору. При перекладі, перекладач постійно оцінює важливість кожного елемента тексту, що забезпечує побудову правильного висловлювання з боку граматики й семантики. Вибір найбільш вдалого варіанту становить важливу частину творчого акту перекладу.

У процесі перекладу важливо зберегти художньо-естетичну своєрідність оригіналу, яка проявляється в різних формах і обумовлена не тільки індивідуальним стилем автора, а й соціальними, культурними факторами [1, с.7].

Для того, щоб зберегти художню своєрідність тексту оригіналу, необхідно враховувати й тенденції перекладацької діяльності. Згідно до цього А. В. Федоров виділяє три настанови перекладача: настанова на рідну мову, збереження чужомовності в мові і згладжувальний переклад [2, с.37].

Настанова на рідну мову має місце, коли перекладач уникає будь-якої чужорідності, замінюючи незнайомі поняття настільки ж специфічними засобами забарвлення мови перекладу.

З іншого боку, він має право передати чужі образи такими, які вони є в мові оригіналу, тим самим підкреслюючи його чужорідність. У цьому випадку перекладача часто спіткають засудження в псуванні мови перекладу.

Третя тенденція являє собою щось середнє між попередніми двома – це згладжувальний переклад. Цей метод не має на увазі збереження національно-мовних і предметних особливостей оригіналу. Окрім того, використовується нейтральна мова.

Федоров вважає, що застосування кожної з перерахованих настанов може бути доречним і недоречним [2, с.47]. Перекладач повинен сам визначити для себе якою установкою скористатися, виходячи із специфіки тексту оригіналу.

«Між текстом першотвору і текстом перекладу, – зауважує В. Коптілов, – свідомість перекладача буде «проміжною інстанцією», що є наслідком аналізу першого тексту і водночас робочим кресленням для спорудження другого». Ця «проміжна інстанція» – схема семантико-стилістичної структури тексту, «яка «оперує не окремими словами, фразами, фонемами чи синтаксичними одиницями, а явищами іншого порядку» [5, с. 117].

Отже, художній переклад – це особливий напрямок перекладацької діяльності, що представляє собою письмовий переклад художніх творів з однієї мови на іншу. Основною складністю цього виду перекладу є не передача сенсу, а передача унікального авторського стилю твору, багатства мовних засобів, його естетики, характеру і настрою, атмосфери, закладених у тексті.

Література (References)

1. Bezborodov, A.V. (1992). *Funktionalnoye sootvetstviye yazykovykh sposobov esteticheskogo vozdeystviya v originale i perevode khudozhestvennogo teksta* [The functional correspondence of the linguistic methods of aesthetic impact in the original and translation of a literary text]. Moscow [in Russian].
2. Fedorov, A.V. (2006). *O khudozhestvennom perevode* [About the literary translation]. St. Petersburg.: Filologicheskiiy fakultet SPbGU [in Russian].
3. Garbovskiy, N.K. (2004). *Teoriya perevoda* [Translation Theory]. Moscow: Izd-vo MGU [in Russian].
4. Gudiy, K. A. (2012). Ot originala k perevodu: problema vzaimodeystviya avtora i perevodchika [From the original to translation: the problem of the interaction of the author and translator]. *Filologiya i lingvistika v sovremennom obshchestve – Philology and linguistics in modern society*. (pp. 99-103). Moscow: Vash poligraficheskiiy partner [in Russian].
5. Koptilov, V.V. (1972). *Pershotvir i pereklad* [Primordial and translation]. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
6. Solodub, YU.P. (2005). *Teoriya i praktika khudozhestvennogo perevoda* [Theory and practice of literary translation]. Moscow: Izdatel'skiy tsentr «Akademiya» [in Russian].
7. Vinogradov, V.S. (1978). *Leksicheskiye voprosy perevoda khudozhestvennoy prozy* [Lexical issues of fiction's translation]. Moscow: Izdatelstvo Moskovskogo universiteta [in Russian].

Ван Ляньцэнь

*кандидат педагогических наук, доцент, Юго-Западный университет
Чунцин, КНР*

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕВОДА ТОПОНИМОВ НА КИТАЙСКИЙ ЯЗЫК

Ключевые слова: перевод, топонимы, русский язык, китайский язык.

В связи с широко распространенным обменом информацией иностранные названия чрезвычайно важны для общения и взаимопонимания людей. Они становятся опорой в межъязыковой коммуникации. Топонимы

способствуют преодолению языковых барьеров, если названия передаются на другой язык правильно, неточности в переводе могут привести к фактическим искажениям и потере национального колорита, поэтому необходимо заниматься изучением принципов перевода топонимов.

В данной работе используется метод классификации и описательный.

Топоним – это имя собственное, обозначающее собственное название географического объекта. Существует несколько принципов перевода топонимов на китайский язык, учитывая специфику китайского языка. Транслитерация – важнейший способ передачи географических названий. Транслитерация используется, в основном, при наличии буквенных соответствий (полных или приблизительных) в алфавитных языках: с немецкого на русский: Jungfrau – Юнгфрау и другие. Не используется перевод с русского, английского на китайский язык.

Транскрипция – передача имен и названий средствами графики. Транскрипции на китайский язык подлежат всевозможные виды топонимов: оронимов – наименований гор; спелеонимов – названий пещер; гидронимов – названий морей, озер; дримонимов – наименований лесов (или его частей), ойконимов – названий населенных пунктов, городов; урбанонимов – названий внутригородских объектов (улиц, музеев); космонимов – названий планет, комет, астероидов; астронимов – имен отдельных небесных тел: Луна, Венера, Юпитер [Суперанская, с.68]. Например, Амурск – 阿穆尔斯克, Волгоград – 伏尔加格勒, Грозный – 格罗兹尼, Одесса – 敖德萨, Харьков – 哈尔科夫.

В китайском языке уже широко распространились неправильные с точки зрения правил транскрипции с западных языков варианты топонимов: Москва – 莫斯科 (переведено путем транскрипции из английского *Moscow*), Россия – 俄罗斯, Горький – 高尔基, Александр – 亚历山大 и другие. Их просто надо запомнить и принимать, не в коем случае не переводить заново, чтобы не внести путаницу в понимание и коммуникацию.

Смысловым переводом является второй принцип перевода топонимов на китайский язык. При этом необходимо соблюдать следующие принципы:

1. Географическое название имеет явный смысл. Например, Тихий Океан – 太平洋, Чёрное море – 黑海, Большой театр – 大剧院, Красная площадь – 红场;

2. В состав названия страны может входить префикс. Например, Беларусь – 白俄罗斯 *бай э ло сы*, Забайкалье – 后贝加尔 *хоу бай цзя э*;

3. В состав географического названия может входить морфема (-ново-, -ниже-, -север- и т.д.): Новосибирск – 新西伯利亚, Нижний Новгород – 下诺夫哥罗德.

4. Некоторые географические названия имеют историческое значение. Например, остров Октябрьской Революций – 十月革命岛; Комсомольск – 共青城, Пролив Красной Армии – 红军海峡 *хун цзюнь рхай ся*.

Когда речь идет о переводе на китайский язык, ситуация осложняется

тем, что почти все слоги китайского языка – значимые слова. Есть некоторое количество слогов, которые используются только для того, чтобы передавать фонетику в именах и заимствованиях, но подобны слоги исчезают. Задача усложняется тем, что в китайском языке существуют иероглифы с различным написанием, но одинаковым звучанием. Следовательно, даже идя по пути фонетического перевода, приходится решать, какой из иероглифов с подобным звучанием выбрать, что часто бывает обусловлено их значением.

Предлагаем учитывать следующее: во-первых, выбирать общеупотребительные иероглифы или слова, при этом иероглифы с меньшим количеством черт, чтобы читатели понимали содержания и удобно их запоминали. Во-вторых, в аспекте значения, надо выбирать слова, которые не создают двусмысленность и не имеют ярковыраженные экспрессивные значения.

Таким образом, перевод топонимов на китайский язык является весьма творческим процессом. Рекомендуем в переводе комплексно учитывать и фонетику, и форму, и смысл слова, что является спецификой и в то же время трудностью перевода топонимов и имен собственных на китайский язык.

Литература

1. Варакина М.И., Левченко Я.А. Анализ перевода топонимов, антропонимов и реалий с русского на китайский язык (на материале исторических текстов в сборнике: 70 лет дружбы и сотрудничества Материалы международной научно-практической конференции, посвящённой 70-летию установления дипломатических отношений между Россией и КНР. Забайкальский государственный университет; ответственный редактор Е. А. Юйшина. 2019. С. 126–130.
2. Бархударов, Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) [Текст]: учебник / Бархударов, Л. С. – Москва: Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. – М., 1973.
4. 刘伉, 《外国地名探源》, 星球地图出版社, 1998 年第一版.
5. 中国地名委员会, 《外国地名译名手册》, 商务印书馆, 1983 年 9 月第一版.

Юлія Велика

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕКЛАДУ КОСМЕТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ КИТАЙСЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ БУКЛЕТІВ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ)

Ключові слова: переклад рекламного дискурсу, китайськомовні рекламні буклети, перекладацькі операції.

Дослідження присвячене перекладу косметичної продукції з китайської українською мовою. Переклад є величезним культурним чинником взаємозв'язку і взаєморозуміння між людьми, знаряддям обміну культурними надбаннями й фактором збагачення культури. Стрімкий розвиток торговельних зв'язків між Китайською Народною Республікою та Україною викликає необхідність якісного перекладу рекламних буклетів, зокрема рекламних буклетів косметичної продукції.

Реклама значною мірою впливає на життя суспільства: вона присутня у більшості сфер людської діяльності і є механізмом передачі інформації, суджень та шляхом впровадження продукції на нові ринки. Перекладені рекламні тексти – це засоби, які дозволяють закордонним компаніям здобути відомість та завоювати репутацію серед покупців в інших країнах.

Явище реклами перебуває на межі кількох наук: лінгвістики, де слово використовується як основний важіль впливу, психології, де у процесі написання рекламних текстів враховується ряд особливостей сприймання інформації потенційними покупцями, та економіки, де головною метою є отримання прибутку від проданого товару. Не дивно, що питання аналізу рекламних текстів не залишило байдужим багатьох видатних вчених, рекламні тексти були проаналізовані у різних аспектах зокрема такими вченими як М. Апетян, О. Бондаренко, Н. Жукова, І. Злобіна, К. Крістеллі, Н. Кушнір, Л. Мороз, Ю. Рябчук, І. Імшинецька, Т. Добросклонська та ін.

Актуальність обраної теми зумовлена загальною тенденцією сучасних лінгвістичних досліджень до аналізу рекламного дискурсу, недостатнім вивченням особливостей українського перекладу китайськомовного рекламного дискурсу, а також сучасними вимогами до перекладу, коли йдеться про переклад косметичної продукції з китайської українською мовою.

Мета полягає у виявленні та аналізі особливостей перекладу китайськомовних рекламних буклетів українською мовою та проблем їхнього перекладу. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) виділити пріоритетну проблематику в дослідженні перекладу рекламних буклетів косметичної продукції як різновиду рекламного дискурсу; 2) проаналізувати перекладацькі операції, які простежуються при перекладі; 3) встановити специфіку, та проаналізувати особливості відтворення китайськомовних рекламних буклетів українською мовою.

Матеріалом дослідження є сто рекламних буклетів косметичної продукції 百雀羚 bǎi què líng та їх переклади українською мовою. Загалом 100 сторінок оригіналу та 80 сторінок перекладу.

Аналіз наукової літератури з проблем перекладу рекламного дискурсу продемонстрував, що серед дослідників немає одностайної думки щодо загальних принципів перекладу китайськомовного рекламного дискурсу, і це відкриває широке поле для подальших розвідок у цьому напрямку. Переклад рекламних текстів вимагає від особи перекладача творчого підходу й

здібностей до продукування тексту, що виходить за рамки розуміння загальноприйнятої ролі перекладача.

При перекладі рекламного тексту не менш важливим є наголошування апелятивної функції тексту в мові-перекладі. Рекламне повідомлення не завжди доходить до реципієнта без змін. Двомовну комунікацію можна вважати успішною за умови, що перекладений текст так само впливає на іноземного реципієнта, як і оригінал.

Стиль реклами багатосаровий. Він поєднує в собі риси публіцистичного, наукового, науково-популярного, частково розмовного та ділового стилів. Таке поєднання витікає з самої природи реклами, з її основних функцій – повідомлення і впливу.

Все вищезазначене є підставою вважати, що проблемою для перекладача залишається лексична система китайської мови, яка значно відрізняється від української мови. Конкретномовною особливістю китайської мови є ієрогліфічна система мови. Також досить суттєвою проблемою для перекладача залишається лексична система китайської мови, яка значно відрізняється від європейських мов, і тісно пов'язана саме з культурологічним аспектом. Китайська мова відрізняється від української мови й будь-якої європейської мови на лексичному та граматичному рівні.

З точки зору перекладу китайськомовних рекламних буклетів косметичної продукції українською мовою, основні труднощі для перекладача складають фразеологічні вирази (丰盈透亮 fēng yíng tòu liàng, 自然滢透 zì rán yíng tòu, 水凝焕颜 shuǐ níng huàn yán), реалії природного світу (忍冬花 rěn dōng huā, 玫瑰蜜酿 méi guī mì niàng, 山茶花 shān chá huā, 金钗石斛 jīn chāi shí hú, 小雀幸莲胚芽 xiǎo què xìng lián pēi yá), а також труднощі, що пов'язані зі стилістичними компонентами, такі як повтори та звуконаслідування, що є характерними лише для східних мов та майже відсутні в українській мові (滴滴 dī dī, 珑玲 lóng líng, 嗒嗒 dā dā).

У 15 обраних китайськомовних рекламних буклетах косметичної продукції 百雀羚 bǎi què líng були наявні лексичні повтори, метонімічні вислови, гіперболи, перефрази, онома-topія. Подекуди при перекладі хімічних термінів косметичної продукції виникали деякі проблеми, тому потрібно звернути особливу увагу на пошук правильних українських відповідників, наприклад, 叶酸核 «*фолієва кислота*» або «*вітамін B9*», 乳酸 «*молочна кислота*», 乙酸 «*оцтова кислота*», а у складних термінах «-ацетат» тощо.

При перекладі рекламних текстів найчастіше використовують транслітерацію – відтворення слова по літерах за допомогою алфавіту мови перекладу, коли назва фірми-виробника має переклад українською мовою, але для збереження змісту повідомлення її непотрібно перекладати. Наприклад:

«三生花玫瑰花酿润妍高保湿精华水» sānshēnghuā méiguīhuā niàngrùn yángāo bǎoshī jīnghuáshuǐ «*СанСен екстразволожуюча есенція з квіткою троянди*», де слово «三生» «три існування (минуле, теперішнє і майбутнє)» взагалі не було перекладено, бо являє собою назву окремої лінії косметичної

продукції, і її переклад не понесе ніякої суттєвої інформації. Мішаний тип транскодування (поєднання транслітерації та транскрипції у слові мови перекладу) є теж досить частим явищем.

У дослідженні було розглянуто жанрово-стилістичні особливості перекладу косметичної продукції з китайської українською мовою. Для аналізу було виокремлено 100 одиниць тексту оригіналу та їх відтворення у мовах перекладу. З цих 100 одиниць було виокремлено та проаналізовано переклад лексичних та стилістичних засобів, що є характерними саме для китайськомовного рекламного дискурсу.

Основними операціями, застосованими у рамках стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу, були: -лексичні засоби передачі лексичних одиниць: калькування, опущення, лексичне додавання, контекстуальна заміна, генералізація, конкретизація, пошук відповідника; -лексико-граматичні засоби: антонімічний переклад, описовий переклад; -граматичні засоби: перестанови, членування речення, функціональна заміна.

Для розв'язання проблеми безеквівалентності використовувались такі прийоми перекладу, як транскрипція або транслітерація, калькування, описовий переклад, наближений переклад, трансформаційний переклад.

Не менш важливим є точна передача змісту тексту-оригіналу на іншу мову, його стилістичні й експресивно-емоційні особливості. На жаль, перекладачеві не завжди вдається якісно виконати ці завдання. На відміну від переказу, переклад повинен передавати не лише зміст оригіналу, а й те, як написаний оригінал.

Під час аналізу перекладів українською мовою було встановлено, що різниця між використанням операцій незначна. Можна стверджувати, що тексти перекладів є адекватними й цілком виконують основну функцію рекламного тексту – функцію впливу на читача.

Найбільш всього в перекладі застосовувалась операція пошук відповідника, приблизно 46%. Наприклад, переклад «天然内补水» *tiānrán nèibǔshuǐ*, як «природне зволоження», «提升后续护肤品吸收力» *tíshēng hòuxù hùfū pǐn xīshōu lì*, як «вдосконалює поглинальну здатність наступних косметичних засобів», «修护干燥损伤» *xiū hù gān zào sǔn shāng*, як «відновлює сухі пошкоджені ділянки шкіри» українською. Це свідчить про те, що перекладач намагався знайти максимально еквівалентний варіант, обираючи необхідну лексичну одиницю у мові перекладу. Такі результати вказують на адекватність перекладів та їх можливість максимально відтворити зміст оригіналу.

Операції модуляції або семантичного розвитку та описового перекладу (приблизно 9%) було застосовано у разі виникнення труднощів з перекладом одиниці оригіналу, коли перекладачу самотійно потрібно було проаналізувати певний уривок тексту та зробити його більш доступним для українського споживача.

Операція цілісного перетворення також набрала майже 9% через особливу побудову речень та оформлення думок у китайській мові.

Нехарактерні структурні одиниці мови іноді необхідно було повністю трансформувати у тексті перекладу, виражаючи при цьому зміст оригіналу іншими мовними засобами.

Інші фонетичні, лексичні та лексико-граматичні операції були менш поширеними у перекладі (менше ніж 5%). При аналізі перекладів не було знайдено невинного або хибного застосування більшості операцій.

Тема перекладу китайськомовних рекламних буклетів косметичної продукції потребує подальшого опрацювання, оскільки під час дослідження не було знайдено достатньої інформації з цієї теми. Інтерес до перекладу китайськомовних рекламних буклетів зростає через популяризацію китайської мови у всьому світі.

Література

1. Аврасін В.М. Соціальні та психолінгвістичні характеристики мови реклами. М.: Міжнародні відносини, 1996. – 196 с.
2. Волкова О.І., Піжугійда В.В. Основи психології реклами. Ростов-на-Дону: Фенікс, 2006. С.77.
3. Гаврилюк А. П. Роль концепту у перекладознавстві / А. П. Гаврилюк // Наукові записки національного університету «Острозька академія». – Острог, 2012. – Вип. 25. – С. 19-21. – (Серія : Філологія).
4. Калашник Л.С. Методичні рекомендації з курсу «Теорія та практика перекладу (китайська мова)» / Л.Калашник. – Харків, 2007. – 39 с.
5. Корольова Т. М. Основи двостороннього перекладу: китайська, українська, російська мови: навч. посіб. / Т.М. Корольова, О.В. Попова, Дін Сінь – Одеса: ПНПУ, 2013 рік. – 153 с.
6. Тихонова Е. В. Фразеологія як відображення національної культури китайського народу та її переклад. /Е. В. Тихонова// Молодий вчений. Науковий журнал №18(98). – 2015. – С. 536-537.
7. Chinese-Tools, on-line dictionary. / [Электронный ресурс] — <http://www.chinese-tools.com/chinese/chengyu/dictionary/search/>

References

1. Avrasin V.M. (1996). *Sotsialni ta psikholinhvistychni kharakterystyky movy reklamy*. Moscow: *Mizhnarodni vidnosyny* [in Russian].
2. Volkova O.I., Pizhuhiida V.V. (2006). *Osnovy psikhologii reklamy*. Rostov-na-Donu: Feniks [in Russian].
3. Havryliuk A. P. (2012). Rol kontseptu u perekladoznavstvi. Ostroh; Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiiia» issue 25. ser. Filolohiia [in Ukrainian].
4. Kalashnyk L.S. (2007). *Metodychni rekomendatsii z kursu «Teoriia ta praktyka perekladu (kytaiska mova)»*. Kharkiv.[in Ukrainian].
5. Korolova T. M. (2013). *Osnovy dvostoronnoho perekladu: kytaiska, ukrainska, rosiiska movy: navch. posib.* / T.M. Korolova, O.V. Popova, Din Sin – Odesa: PNPU. [in Ukrainian].
6. Tykhonova E. V. (2015). *Frazeolohiia yak vidobrazhennia natsionalnoi kultury kytaiskoho narodu ta yii pereklad.* /E. V. Tykhonova// *Molodyi vchenyi. Naukovyi zhurnal №18(98)*. N.p. [in Ukrainian].
7. Chinese-Tools, on-line dictionary.Retrieved from <http://www.chinese-tools.com/chinese/chengyu/dictionary/search/> [in English].

Олена Величенко

кандидат філологічних наук, викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

Інна Мельник

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

**МЕТАФОРИЧНА ДОМІНАНТА ІДІОСТИЛЮ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА:
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ В ПЕРЕКЛАДІ**

Ключові слова: метафора, домінанта ідіостилю, стратегії, тактики, трансформації.

Актуальність теми дослідження ґрунтується на тому, що в сучасних українськомовних дослідженнях з лінгвістики і перекладознавства недостатньо висвітлено питання індивідуального стилю і проблеми перекладу творів письменника Террі Пратчетта. Метафорична домінанта Террі Пратчетта досліджена мало, а переклад метафоричної домінанти ідіостилю пов'язаний із вирішенням низки проблем, які стосуються не лише лінгвістики і перекладознавства, але й літературознавства, культурології та філософії.

Наукова новизна дослідження полягає в доповненні ряду операцій, що використовуються під час відтворення лінгвостилістичних особливостей ідіостилю письменника та розширенні вибірки дослідження метафоричної домінанти ідіостилю за допомогою роману-фентезі «Правда» Террі Пратчетта.

Під час дослідження використано такі методи: метод суцільної вибірки для формування метафоричного корпусу дослідження; доперекладацький і перекладацький аналізи твору для визначення особливостей авторського ідіостилю, жанрово-стилістичних та культурологічних особливостей твору, встановлення способів, операцій, тактик і стратегії їхнього відтворення в українському перекладі; метод кількісного обчислення для експериментального і кількісного підтвердження результатів дослідження і висновків до нього.

Явище метафори розглядало багато наук. Однією з перших була риторика. У класичній риторичній метафора була представлена в основному як відхилення від норми – перенесення назви одного предмета на інший. Метою цього перенесення є або заповнення відсутності в системі однієї мови еквівалента для лексичної одиниці іншої мови (лексичної лакуни), або деяка «прикраса» промови [2, с. 217].

Пізніше проблема метафори перемістилася з риторики в лінгвістику.

Таким чином виникла порівняльна концепція метафори, в якій метафора позиціонувалася як образотворче переосмислення звичайного найменування.

Розгляд великої кількості робіт, наприклад, Дж. Лакоффа, М. Джонсона, П. Ньюмарка, Н. Д. Арутюнової, Т. А. Казакової, В. Н. Комісарова, Ш. Баллі дозволив вивчити різноманітні концепції і типи метафор і метафоричних утворень, а також виявити найбільш уживані класифікації метафор з точки зору способів їхнього перекладу. В усіх запропонованих способах перекладу метафор переважає принцип збереження аналогічного метафоричного образу, принцип перефразування та заміни еквівалентною метафорою у мові перекладу.

В. Н. Комісаров виділяє наступні види перекладу конвенціональних метафор:

- переклад, що ґрунтується на тому ж самому образі (broken English – ламана англійська);
- переклад, що ґрунтується на іншому схожому образі (a ray of hope – проблиск надії);
- дослівний переклад метафори (as black as sin – чорний, як гріх);
- неметафоричне пояснення (as large as life – у натуральну величину) [4, с. 70].

Н. Д. Арутюнова запропонувала виділити наступні стандартні процедури перекладу метафор: збереження аналогічного метафоричного образу, тобто дослівний переклад; переклад метафори порівнянням; заміна еквівалентною метафорою у мові перекладу; збереження аналогічного метафоричного образу з додаванням пояснення; перефразування [1].

У дослідженні розглядалася метафорична домінанта ідіостилю Террі Пратчетта. Вивчення індивідуального авторського стилю є одним із найважливіших завдань стилістики і психолінгвістики. Дослідження мови автора або, вірніше, індивідуального стилю письменника – прикордонна область між літературознавством і лінгвістикою. Однак кожна з цих наук, маючи один і той самий предмет дослідження, підходить до нього з різних сторін.

Домінанта ідіостилю – це найбільш виражений компонент в унікальному мовленні автора, головна ознака індивідуального стилю письменника. До стильових домінант належить домінування певних лексичних засобів виразності, стилістичних тропів і фігур, типів композиції, фабульно-сюжетних особливостей [7].

Ідіостиль автора художнього твору – це неповторний спосіб уживання мовно-виразових засобів для реалізації комунікативної мети мовної особистості в мовленні і в породжених нею текстах. Існує п'ять підходів до аналізу ідіостилю, запропонованих О. В. Старковою: семантико-стилістичний підхід, лінгвопоетичний, системно-структурний, комунікативно-діяльнісний та когнітивний підхід до вивчення ідіостилю [6].

Для вивчення заявленої проблематики було обрано англomовний роман-фентезі Террі Пратчетта «Правда» та його український переклад, виконаний

Олександром Михельсоном. Було здійснено перекладацький аналіз роману на предмет виявлення способів перекладу, тактик і операцій, задіяних у відтворенні метафоричної домінанти ідіостилю автора. Результати аналізу показали, що з метою реалізації стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу в досліджуваному тексті були задіяні такі тактики: тактика відтворення індивідуального стилю автора, тактика передачі когнітивної інформації (використання міжмовних і перекладацьких відповідників, узагальнення (резюмування інформації), опущення комунікативно-нерелевантної інформації, використання пояснень в процесі перекладу), тактика лінгво-культурної адаптації тексту (транспозиція, компенсація, описовий переклад), тактика відтворення стилістичних характеристик тексту і стилістичної адаптації тексту (модифікація стилістичного забарвлення тексту оригіналу відповідно до норм художнього стилю української мови за допомогою використання міжмовних і перекладацьких відповідників та прийому компенсації) [5].

Під час аналізу способів перекладу метафор за основу було взято класифікацію Т. А. Казакової, яка виділяє такі способи: повний переклад (збігаються як правила сполучуваності, так і традиції вираження емоційно-оцінної інформації, вжиті у певній метафорі); додавання/опущення; заміна; структурне перетворення; традиційний відповідник [3].

У перекладі Олександра Михельсона найпоширенішим способом перекладу метафор є заміна (37,78% випадків), яка згідно з Т. А. Казаковою, часто пов'язана з використанням синоніма до українського відповідника англійського слова, тому що саме цей синонім є доречнішим стилістично і виконує комунікативну функцію на рівні з оригіналом (*"A civilization runs on words"*. «Цивілізацію рухають слова». Заміна "run" на «рухають»). Друге місце посідає структурне перетворення метафори відповідно до норм мови перекладу (23,33%) (*"Breakin' the budget, you said"*. «Ви сказали, ми підриваємо бюджет»). Третє місце посідають додавання та опущення (20,00% випадків) (*"The tall figure who had so recently been the focus of Mr Pin's attention was bundled ashore and hustled down an alley"*. «Висока постать того, кому пан Шпилька щойно приділив стільки уваги, вистрибнула з човна і покvapилась алеєю в темряву»). Опущення комунікативно-нерелевантної інформації в перекладі (*"was bundled ashore"*). Додавання: *"William winced"*. «Обличчям Вільяма промайнула гримаса болю». З-поміж проаналізованих метафор повним перекладом передано 15,56% випадків (*"The press grew by the hour"*. «Верстат рік щогодини»), і найменше зустрілося метафор, які можна перекласти традиційним відповідником (3,33% випадків) (*"Mr Tulip seeking heaven in flour, salt, baking powder and pickled beef sandwiches"*. «Пан Тюльпан шукав раю в борошні, солі, пудрі й підсолених сандвічах з яловичиною»).

Також під час аналізу було виявлено лексичні особливості цього твору, що можуть викликати труднощі в перекладі. До них можна віднести постійні навмисні помилки, огріхи та неграмотні записи, які в перекладі передавалися

через помилки в написанні слів (прийом компенсації). У творі також характерним є використання інтертекстуальності, порівнянь, оказіоналізмів, алюзій, гри слів, гумору та сатири, що формують його метафоричну домінанту. Задля забезпечення адекватного перекладу, подолання цих труднощів відбувається через використання лексичних та граматичних трансформацій, а також підбору еквівалентних висловів та відповідників у мові перекладу. Вибір способу перекладу метафори залежить від функції конкретної метафори, від її стилістичних особливостей, норм мови перекладу та від перекладацького завдання. Найуживаніша лексична трансформація – це комбінована реномінація (69,0% випадків). Наступними за частотністю є трансформації калькування (13,0%) і смисловий розвиток (12,0% випадків). Найрідше зустрічаються транслітерація з транскрипцією, всього 6% випадків. Найуживаніші граматичні трансформації – це додавання та опущення (33,0% випадків), дослівний переклад (нульова трансформація) (24,0%), зміна порядку слів у реченні (24,0%). Найрідше використовувалися перечленування (10,0%) і граматичні заміни (9,0%). Також зустрілися поодинокі випадки лексико-граматичних трансформацій (антонімічний переклад, описовий переклад та компенсація).

Особливість лінгвокультурного аспекту під час перекладу твору Террі Пратчетта «Правда» полягає в тому, що автор у своїх творах намагається не прив'язуватися до однієї певної культури, а використовує приклади, взяті зі світової культурної спадщини, що дещо ускладнює переклад, адже перекладач повинен мати високий рівень освіченості, загального розвитку та постійно поповнювати арсенал знань. Однак, складається позитивне враження від роботи перекладача над відтворенням лінгвокультурних характеристик твору, тому можна зробити висновок, що перекладачем зроблено якісний та адекватний переклад з урахуванням мультикультурності твору.

Наразі вивчення особливостей відтворення метафоричної домінанти у перекладі має істотні перспективи для подальших наукових досліджень у таких аспектах перекладознавства, як розробка теоретичних засад для опису адекватності відтворення індивідуального стилю автора художнього тексту в перекладі, пов'язаних із його стилістичними і психолінгвістичними особливостями; опис окремих труднощів перекладу, пов'язаних із проблемними мовними і стилістичними явищами, які мають розбіжності в принципах оформлення в різних мовах.

Література (References)

1. Arutiunova, N.D. (1999). *Iazyk i mir cheloveka* [Human's Language and World]. Moscow: Iaz. rus. kult. [in Russian].
2. Freidenberg, O.M. (Eds.). (1996). *Antichnyie teorii iazyka i stilia: antologiiia tekstov* [Ancient Theories of Language and Style: Anthology of Texts]. St. Petersburg: Aleteia [in Russian].
3. Kazakova, T.A. (2003). *Teoriia perevoda – lingvisticheskie aspekty* [Translation Theory – Linguistic Aspects]. Moscow: Flinta [in Russian].
4. Komissarov, V. N. (2009). *Lingvistika perevoda* [Linguistics of Translation]. Moscow: URSS [in Russian].

5. Sdobnikov, V.V. (2015). Kommunikativnaia situatsiia kak osnova vybora strategii perevoda [Communicative Situation as the Basis for Choosing a Translation Strategy]. *Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
6. Starkova, E.V. Problemy ponimaniia fenomena idiostilia v lingvisticheskikh issledovaniiax [Problems of Idiostyle Phenomenon Interpretation in Linguistic Studies]. *Vestnik Viatskogo gosudarstvennogo gumanitarnogo universiteta – Herald of Vyatka State University*, 5, 75–79 [in Russian].
7. Vinogradov, V.V. (1981). Problemy russkoi stilistiki [Problems of Russian Stylistics]. Moscow: Vysshaia shkola [in Russian].

Svitlana Hrushko

Ph.D. Phil., Dozentin am Lehrstuhl für

Übersetzung und theoretische und angewandte Linguistik

Staatliche Einrichtung «Südkrainische Nationale Pädagogische Uschinskij-Universität»

Odessa, Ukraine

WISSENSCHAFTLICHER UND TECHNISCHER TEXT IM INTERLINGUALEN DIALOG: DER ÜBERSETZUNGSASPEKT

Schlüsselwörter: *wissenschaftliche und technische Übersetzung, informativer Inhalt, interlingualer Dialog, wissenschaftlicher Bereich, technische Terminologie, terminologisches System.*

Die gegenwärtigen Bedingungen der staatlichen Existenz, die Fragen der internationalen Zusammenarbeit und Integration haben das Studium der Sprachen und die Probleme der Übersetzung, vor allem der wissenschaftlichen und technischen Übersetzung als Grundlage der wirtschaftlichen Entwicklung des Landes aktualisiert. Die Entwicklung von Wissenschaft und Technik sowie Informationstechnologien in der globalen Welt erfordert eine fruchtbarere Interaktion in der interlingualen Kommunikation in allen Bereichen menschlichen Handelns. Dies führt zur Suche nach rationalen Wegen, um das Problem der schnellen und signifikanten Übersetzung zu lösen, die heute eine der effektivsten Arten von Informationsaktivitäten darstellt. Mit der Entwicklung von Wissenschaft und Technologie und der entsprechenden Verbreitung wissenschaftlicher und technischer Informationen wird die Erforschung der wissenschaftlichen und technischen Übersetzung relevant, die sich unter anderem aufgrund der funktional-stilistischen Merkmale und der Genrezugehörigkeit des übersetzten Materials von anderen Arten der Übersetzung abhebt. Die Wechselbeziehung zwischen interkultureller Kommunikation und Übersetzung ist axiomatisch. Die Prozesse, die beim Vermitteln von Informationen über die Sprachbarriere auftreten, sind jedoch nicht vollständig verstanden und müssen weiter geklärt werden. Die Übersetzung von wissenschaftlichen und technischen Texten wird durch die Mehrdeutigkeit der Terminologie, die stilistischen Besonderheiten der Original- und Landessprache usw. erheblich erschwert. Ohne ausreichend entwickelte professionelle Informations- und Kommunikationsfähigkeiten kann der Übersetzer keinen angemessenen interlingualen Dialog in einem so wichtigen Bereich wie der Wissenschaft führen.

Die Bildung einer bestimmten Art von professionellen Informations- und

Kommunikationsfähigkeiten eines Übersetzers wissenschaftlicher und technischer Literatur erfordert daher die Fähigkeit, einen vollständigen Informations- und Kommunikationstransfer für die Übersetzung wissenschaftlicher Texte durchzuführen. Darin besteht **die Relevanz** der vorliegenden Studie.

Analyse der jüngsten Forschung. Die konzeptionelle Grundlage der Studie bildete die Forschung in- und ausländischer Wissenschaftler, insbesondere von V. Karaban, T. Kyyak, V. Komissarov, L. Latyshev, O. Selivanov, A. Superanskaya, Y. Retzer, A. Schweitzer u. a. Die moderne Übersetzungswissenschaft unterscheidet heute zwei Hauptbereiche der Erforschung des Übersetzungsprozesses: Übersetzung (Übertragung von Text als Prozess) und Analyse des Übersetzungsergebnisses (der Text wird als Produkt der Übersetzungsaktivität betrachtet).

Forschungsmethoden werden durch die Besonderheiten des Forschungsobjekts bestimmt, basierend auf der Anwendung gängiger wissenschaftlicher Methoden: Analyse, Beobachtung, Verallgemeinerung. Die Verwendung systematischer, funktionaler und informativer Ansätze in der Methodik ermöglichte es, die Hauptprobleme der wissenschaftlichen und technischen Übersetzung als Übertragung wissenschaftlicher und technischer Informationen zu betrachten.

Ergebnisse und Diskussion. Moderne kognitiv-diskursive und kommunikative Praktiken wurden zur Grundlage für die Untersuchung der Merkmale der professionellen Kommunikation, ihrer Spezifität und der Besonderheiten der Beziehungen zu anderen Bereichen menschlichen Handelns, die die Erforschung wissenschaftlicher und technischer Texte und allgemein des wissenschaftlichen und technischen Diskurses relevant machen. Unter den Texten des wissenschaftlichen und technischen Bereichs verstehen wir eine thematische, stilistische und semantisch organisierte, logisch strukturierte und vollständige Textintegrität auf einem bestimmten Wissensgebiet, das durch die weit verbreitete Verwendung eines speziellen terminologischen Systems, die Komplexität der grammatikalisch-syntaktischen Struktur gekennzeichnet ist, und zum wissenschaftlichen und technischen Stil gehört sowie wissenschaftlichen und technologischen Fortschritt darstellt. Solche Texte erfüllen eine kommunikative und informative Funktion und werden nach den Gesetzen des logischen Denkens aufgebaut. Sie sind für den intellektuellen Bereich konzipiert und mit einer bestimmten Terminologie gesättigt. Für Texte dieser Art gibt es eine logisch-konzeptuelle, objektive Essenz von Fakten und Phänomenen, und die Grundlage der Analytik bildet das Argumentationssystem und das spezielle Fachvokabular. Unter dem Gesichtspunkt der Struktur und Funktion des Ausdrucks werden wissenschaftliche und technische Texte als rational-logische Strukturen konstruiert. Sie können durch bestimmte Merkmale unterschieden werden, die dazu beitragen, den Zweck von informativem Text zu erreichen.

Die wissenschaftliche und technische Übersetzung beschränkt sich im Wesentlichen auf eine spezifische Übertragung sprachlicher und stilistischer Merkmale, vor allem der technischen Terminologie, wenn in die Zielsprache, in

unserem Fall ins Ukrainische übersetzt wird. Ein separates Übersetzungsproblem ist die Übersetzung polysemischer Begriffe, von deren Richtigkeit weitgehend die Qualität des gesamten übersetzten Textes in einem fremdsprachigen Kulturparadigma abhängt. Die Übersetzungstätigkeit erfordert Kenntnisse über ein bestimmtes wissenschaftliches und technisches Gebiet, ein terminologisches System, die Struktur des wissenschaftlichen und technischen Textes, Kenntnisse über einen wissenschaftlichen Stil, das Verständnis der Beziehungen zwischen all seinen Elementen und die Fähigkeit, angemessene Übersetzungsstrategien anzuwenden. Wissenschaftliche und technische Texte müssen der Genauigkeit der Terminologie entsprechen, da klar ist, dass kulturelle Unterschiede keine Auswirkungen auf standardisierte internationale Begriffe haben, die zu ISO, DSTU (Staatliche Standards der Ukraine) oder CE (Conformité Européenne) gehören. Es ist jedoch wichtig zu beachten, dass es nur wenige solcher Begriffe gibt. Daher ist es wichtig zu bedenken, dass das Verständnis einer bestimmten Terminologie nicht nur auf der Verwendung von Wörterbüchern und Datenbanken beruhen kann. R. Stoltze betont, dass kulturelle Unterschiede und nationale Stereotypen auch Vorstellungen über Objekte beinhalten und unterschiedliche Wahrnehmungen allgemeinerer Konzepte „diktieren“ können. All diese Faktoren sollten bei der Übersetzung in eine „fremde“ Sprache und in das Umfeld einer „fremden“ Kultur berücksichtigt werden. Wenn die beruflichen Fähigkeiten des Übersetzers unzulänglich sind, ist die entsprechende Übersetzung für Muttersprachler nicht informativ und unzureichend.

In der Praxis ist die Schwierigkeit beim Übersetzen wissenschaftlicher und technischer Texte hauptsächlich auf die Besonderheiten des wissenschaftlichen Stils des Originaltextes, das unzureichende Verständnis der Terminologie, Polysemie der Begriffe sowie Struktur des wissenschaftlichen und technischen Textes zurückzuführen, was die Übertragung wissenschaftlicher und technischer Informationen erschwert und die Auswahl angemessener übersetzerischer Lösungen behindert. Die Überwindung dieser Schwierigkeiten und die Einhaltung der Anforderungen fördern eine qualitativ hochwertige Übersetzung. Linguisten-Übersetzer [1, 2] unterscheiden vier grundlegende Anforderungen: Angemessenheit der Übersetzung, ihre Klarheit und Logik. Die Übersetzung muss dem Originaltext entsprechen und der Übersetzer muss lexikalische und grammatikalische Merkmale der literarischen Variante der Muttersprache beherrschen und Fachkompetenz auf dem Gebiet des jeweiligen Fachgebiets besitzen, auf dem die Übersetzung durchgeführt wird (Verwendung von lexikalischen Standardausdrücken, Terminologie, die den normativen Dokumenten des Landes entspricht; Einhaltung der Genre-Merkmale des Textes). Die Übersetzung muss frei von Rechtschreib- und Syntaxfehlern sein und die Anforderungen an die Redaktion und Veröffentlichung müssen eingehalten werden (sofern es sich um eine schriftliche offizielle Übersetzung handelt).

Daraus kann geschlossen werden, dass sich die Forschung zur Übersetzung wissenschaftlicher und technischer Texte hauptsächlich auf das Studium des kommunikativen und pragmatischen Aspekts des Textes konzentriert. Das

Erkennen und Analysieren der Faktoren der Textpragmatik ist der Schlüssel zu einer angemessenen Übersetzungsqualität. Eine adäquate Übersetzung wissenschaftlicher und technischer Literatur sollte verknüpft werden mit den strukturellen Merkmalen und Prinzipien von Fremd- und Muttersprache im Kontext des Umfelds, in dem sie funktionieren. Die Übersetzung wissenschaftlicher und technischer Texte läuft nicht auf sprachliche Standardtransformationen hinaus, sondern ist ein konzeptioneller interlingualer Schlüssel, der Konzepte transformieren und verborgene Bedeutungen neu codieren kann. Dank der Übersetzung wird ein konzeptionelles Verständnis der verschiedenen Kulturen erreicht, es findet ein interkultureller Transfer wissenschaftlicher und technischer Informationen statt, ein Dialog in wissenschaftlichen Bereichen.

References

1. Barhudarov L.S. (1975). Yazyk i perevod. Moskva: Mezhdunarodnie otnosheniya, 296 s. [in Russian].
2. Vannikov Yu.V.(1985). Tipyi nauchno-tehnicheskikh tekstov i ih lingvisticheskie osobennosti. Moskva: Nauka, 267 s. [in Russian].

Лідія Дербеньова

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності, Івано-Франківського
національного технічного університету нафти та газу,
Івано-Франківськ, Україна*

ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ НАУКОВИХ І ТЕХНІЧНИХ ПЕРЕКЛАДІВ

Ключові слова: науковий текст, науково-технічний переклад, лексичні та прагматичні особливості науково-технічних текстів.

Науково-технічний прогрес у значній мірі визначає досягнення сучасної науки і техніки, які суттєво впливають на життя людини, перш за все у професійній сфері. Цей факт актуалізує перекладацьку діяльність науково-технічних текстів у їх прагматичному аспекті. **Актуальність дослідження** обумовлена потребою дослідження особливостей перекладу наукових і технічних текстів, вибору перекладацьких стратегії з урахуванням нетотожності цих типів текстів. **Методологія** дослідження передбачає використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: аналізу, синтезу, узагальнення (для реєстрації і опису мовних фактів); співставлення (набір процедур співставлення), спостереження (для максимальної об'єктивності).

Аналіз наукових розвідок засвідчує доволі успішне поширення досліджень присвячених проблем науково-технічного перекладу у вітчизняному освітньому просторі (В. Карабан, А. Коваленко, І. Колеснікова, Т. Корольова, К. Сухенко, О. Швейцер, І. Шевченко та ін.). Науковцями

відмічається специфіка і складність текстів з науково-технічної проблематики, необхідність поповнення сучасного ринку перекладацьких послуг фахівцями з перекладу наукової і технічної літератури.

Результати і обговорення. Науково-технічні тексти, як свідчить назва цього виду текстів, досліджують теми, проблеми, завдання науки і техніки. Проте очевидно, що «теми» і «проблеми» наукових і технічних текстів різні, адже відносяться до різних галузей знань. Перші передбачають зв'язок з «чистою» наукою, яку словник Чемберса, визначає як «знання, отримані під час спостережень і експериментів, критично проаналізовані, систематизовані і підпорядковані загальним принципам» [1]. Отже і переклад *наукових* текстів пов'язаний з наукою у всіх її теоретичних, езотеричних, інтелектуальних проявах. *Технічні* тексти переважно орієнтовані на наукові знання з практичною метою. Переклад текстів технічної направленості пов'язано з практичним, прагматичним використанням наукової інформації.

У переважній більшості розвідок науково-технічного спрямування відбувається ототожнення понять «технічний» і «науковий» переклад. Науково-технічний переклад є загальним терміном, який використовується по відношенню до теоретичної науки, прикладних наукових досліджень і термінології. Проте, необхідно враховувати принципову нетотожність *технічного* і *наукового* перекладів. Вони вміщують спеціалізовану термінологію, висвітлюють певні «вузькі» теми науки і техніки, власний предмет дослідження або його специфіку використання.

На базовому рівні *технічний* переклад можна охарактеризувати з точки зору особливостей мови і мети комунікації, яка у науковому і технічному варіантах може розрізнятися. До прикладу, метою наукової доповіді, яка присвячена питанням використання нафтогазового обладнання, є обговорювання, пояснення або переконання адресата. Автор використовує всі можливості мови, дотримується мовленнєвих норм, щоби інформація була цікавою і переконливою. Мова наукової літератури може бути доволі формальною і у той же час звертатися до мовних інструментів характерних для художньої літератури (різні риторичні стратегії, образність). За своїм інформативним змістом наукові тексти можуть бути більш складними і більш абстрактними, ніж технічні. Технічний варіант подібної доповіді вимагає спеціальних знань, розрахованих на фахівців. Отже, і переклад відповідних текстів вимагає спеціальних знань і від перекладача. *Технічні* тексти змістовно більше насичені термінами, є більш конкретними і менш інформативними. Вони спираються на фахові базові знання, є імперсональними (орієнтовані на групового адресата), характеризуються відсутністю суб'єктивних висловлювань, логічністю, аргументованістю, узагальненістю. Серед *технічних* текстів необхідно виокремити науково-технічну документацію: програми, звіти, інформацію про результати дослідження. Така документація друкується у невеликому об'ємі, оскільки викликає інтерес лише обмеженого кола людей.

Первинним жанром науково-технічного дискурсу є науково-технічна стаття, мета якої постановка і рішення певної наукової проблеми. Вона характеризується середнім об'ємом, конвенціональною структурою, системою посилань і вихідних даних. Проте, у сучасній науково-технічній літературі значно збільшилась кількість вторинних жанрів. Цей процес відбувається у результаті розвитку науки і техніки та все більшій насиченості інформації, яку отримує читач. Вторинні жанри – реферати, анотації, рецензії, науково-технічні огляди, протоколи засідань – створюються за певними правилами, вони утворюються на основі аналітико-синтетичній обробки первинної наукової інформації.

Необхідно відмітити, що у науково-технічних текстах можуть бути використані додаткові знакові системи (схеми, креслення, графіки, формули), які не знайомі більшості носіям мови. Отже, очевидно, що науково-технічний текст призначається фахівцям конкретної сфери, певної галузі знань, які у даному випадку виступають як реципієнти.

Серед лексичних особливостей науково-технічних текстів, що впливають на перекладацькі стратегії, з'являються труднощі у перекладі лексичних одиниць з особливим смисловим навантаженням – слова повсякденної розмовної мови у текстах *технічної* направленості, які мають інше значення. Як підкреслює В. Комісаров, переосмислення слів звичайної мови є ефективним методом створення нових термінів. Такі слова широко вживаються у повсякденній мові і, одночасно, виконують функцію терміну. Наприклад: *stroke* – удар (у повсякденній мові) vs. хід поршня (у технічній мові); *hoe* – мотига (у повсякденній мові) vs. зворотня лопата (у технічній мові); *skin* – шкіра (у повсякденній мові) vs. обшивка (в авіації); *pocket* – карман (в авіації) vs. повітряна яма (в авіації).

Вимога комунікативно-прагматичної еквівалентності є найважливішою з вимог, що висувуються до науково-технічного перекладу як акту передачі інформації та комунікативного ефекту тексту. В цьому аспекті ученими-мовознавцями був зроблений висновок про ієрархію рівнів еквівалентності, згідно з яким прагматичний рівень (комунікативна інтенція, комунікативний ефект, установка на адресата) керує іншими рівнями, є частиною еквівалентності взагалі і нашаровується на інші рівні. Характерною особливістю ланок процесу перекладу комунікативного ланцюжка є їх двох'ярусний характер: акти первинної і вторинної комунікації утворюють два яруси (вторинна комунікація нашаровується на первинну). У ланках цієї комунікативної схеми виникають різні типи прагматичних відносин (між знаковими сукупностями (текстами) або їх елементами і комунікантами). При цьому відносини у певних ланках первинної комунікації відтворюються або модифікуються у вторинній комунікації. Функціональні параметри тексту далеко не рівнозначні з погляду потенційної можливості їх передачі у перекладі. О. Каде підкреслював, що тексти можуть замінюватися текстами мови перекладу при збереженні незмінним «раціонального інформаційного змісту». [2, р. 27], а саме цей аспект є головним у перекладі науково-

технічної літератури, проте тут можливі комунікативні невдачі, які частіше за все спостерігаються у двох аспектах: у неадекватній передачі нетекстових комунікативних факторів і мовних девіаціях. У першому випадку, перекладач чужомовного тексту прагне виконати переклад більш образною мовою ніж цього потребує сам текст. У другому – комунікативні непорозуміння пов'язані із мовними девіаціями, які виступають складовими категорії комунікативних девіацій. Важливим чинником таких непорозумінь, мовних девіацій у міжкультурній комунікації є активні запозичення в царині термінології, найважливішого фактору науково-технічного перекладу.

Висновки. Шляхи розв'язання міжкультурних непорозумінь допомагають вирішувати проблему подолання труднощів у перекладі текстів науково-технічного спрямування. Лінгво-прагматичні особливості *наукових і технічних* текстів безпосередньо впливають на їх комунікативний характер, який необхідно враховувати у процесі перекладу з метою підвищення його якості та досягнення смислової і прагматичної близькості перекладу і оригіналу.

Література (References)

1. Chambers Maxi (1993). Paperback Dictionary. Edinburgh: W&R Chambers. 1312 p.
2. Kade O. (1977). Zu einigen Grundpositionen bei der theoretischen Erklärung der Sprachmittlung als menschlicher Tätigkeit. Übersetzungswissenschaftliche Beiträge. Leipzig. 27-43.

Глона Дерік

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Наталія Гаврилюк

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ

Ключові слова: переклад, міжкультурна комунікація, лінгвокультурна адаптація, еквівалент.

Актуальність дослідження. Характерною рисою сучасного світу є стійкі глобалізаційні процеси. Важливою ознакою глобалізації виступає спілкування як між народами, так і між окремими носіями культури. Специфічного значення набуває комунікація між цивілізаціями, а підґрунтям усіх цих відносин виступає зростання міжнародних контактів. Актуальність

дослідження обумовлена тим, що питання культури як універсального контексту, а також комунікації та перекладу як фундаментальних видів взаємодії між людьми вийшли на перший план. Метою роботи є концептуальне окреслення теорії адаптації у перекладі, а також висвітлення лінгвокультурологічних та методологічних засад застосування перекладацької адаптації до перекладу фахових текстів.

Методи дослідження. Під час роботи над дослідженням нами були використані описовий та зіставний методи, які мають практичне застосування в теорії та практиці науково-технічного перекладу при порівнянні систем різних мов, у нашому випадку порівняння науково-технічної літератури української та англійської мов.

Результати дослідження. Сучасний етап розвитку світової спільноти відкриває нові можливості культурної і міжкультурної комунікації. Наразі міжкультурна комунікація широко трактується як спілкування між представниками різних культур, яке передбачає взаєморозуміння учасників комунікативного акту, які належать до різних національних культур. Проте у міжкультурній комунікації між представниками різних культур і носіями різних мов існує безліч проблем. Серед них основними є ті, які безпосередньо пов'язані з найважливішими компонентами міжкультурної комунікації, що включають мови і культури, які беруть участь у процесі міжкультурної комунікації.

Знання мов не завжди гарантує взаєморозуміння і успіх у комунікативному процесі. Невиключені ситуації, коли учасники інтерпретують мову представника іншої культури відповідно до власних культурних конвенцій і очікувань. І якщо культурні конвенції значно різняться, легко можуть виникнути непорозуміння, які здатні спричинити повний розрив відносин. Ця функція відводиться перекладачеві, від компетентності якого повністю залежить успіх міжкультурної комунікації і який повинен не тільки володіти двома мовами, але і бути бікультурною особистістю. Таким чином, переклад у сучасному перекладознавстві розглядається як частина опосередкованої культурою міжмовної комунікації, у якій бере участь мовний посередник, перекладач [1]. Для досягнення взаєморозуміння в процесі перекладу необхідно, щоб інформація, якою обмінюються учасники, передавалася і сприймалася максимально повно і точно.

Відомо, що мова є відображенням культури нації, вона містить національно-культурний код того чи іншого народу. У ньому зустрічаються слова, у значенні яких може бути виділена особлива частина, що відображає зв'язок мови і культури. Саме, соціальні, національні та культурні відмінності знаходять відображення в мові, що є основним засобом спілкування та міжкультурної комунікації. І від їх правильної передачі на мову перекладу, яка передбачає їх комунікативно-прагматичну адаптацію, залежить успіх або невдача між культурним спілкуванням та комунікацією.

Процес, що характеризується установкою на передачу комунікативного

ефекту первинного тексту, частково модифікується відмінностями між двома мовами, двома культурами і двома комунікативними ситуаціями. Крім того, не можна заперечувати той факт, що процес лінгвокультурної адаптації тексту перекладу – це когнітивний процес, що включає процес сприйняття і розуміння іншомовного тексту та культурно-марковані компоненти лексики. Це передбачає аналіз безеквівалентних одиниць оригіналу з використанням тлумачних англomовних і українськомовних словників для виявлення ступеня подібності/розбіжності семантики фрагментів вихідного тексту і тексту перекладу та подальшого вибору відповідної стратегії і тактик перекладу.

До потенціальних труднощів лінгвокультурної адаптації належить переклад культурно-маркованих слів і фразеологізмів, таких як реалії, прислів'я, приказки та ідіоми, які неможливо перекласти дослівно, оскільки це неминуче призведе до втрати їх смислового значення. Це видно на прикладі перекладу наступних реалій: *'pocket veto'* («кишенькове вето») про затримку президентом США підписання законопроекту); *'White House'* («Білий дім») (резиденція президента); *'Oval Office'* («Овальний кабінет») (робочий кабінет президента США); *'Backbenchers'* («задньолавочники») (у Великій Британії представник палати громад); *'Humpty-Dumpty'* «Шалтай-базікай» (коротун, людина-яйце, герой дитячих коміксів) [2].

Таким чином, передача культурно-маркованих лексичних одиниць і фразеологізмів мови оригіналу на мову перекладу відбувається за допомогою стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу і тактик, спрямованих на подолання труднощів, які виникають перед перекладачем при конфронтації двох культур у процесі міжкультурної комунікації. Необхідно підкреслити, що реалізація лінгвокультурної адаптації перекладу безпосередньо залежить від культурних норм і умов комунікативного акту: комунікативної ситуації, комунікативної мети та інтенцій адресанта.

Висновки. Не можна не визнати, що переклад як акт міжкультурної комунікативної діяльності є не просто маніпуляцією з текстом оригіналу, а критичним осмисленням текстової інформації, яке передбачає пошук шляхів раціонального вирішення перекладацьких проблем, які є об'єктивним наслідком граматичних і лексичних відмінностей мов. Досягнення взаєморозуміння в міжкультурній комунікації вимагає знання рідної культури і культури мови перекладу, без яких неможлива лінгвокультурна адаптація перекладу вихідного тексту.

Література (References)

1. Nikonov, V.M. (1999) *Sotsio- ta linhvokulturolohichni problemy adaptatsii konotatyvnykh odynyts movy v teksti. [Social, linguistic and cultural problems of adapting connotative language units in the text]. Problemy kulturnoi adaptatsii tekstu: Tezy dopovidei mizhnar. nauk. konf.*
2. Karaban, V.I. (2004) *Pereklad anhliiskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury: Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy. [Translation of English scientific and technical literature: Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistics problems]. Navch. posib. Vinnytsya*
3. Shveitser, A.D. (1988) *Teoriia perekladu: Status, problemy, aspekty. [Theory of translation: Status, problems, aspects]. Navch. posib. Kyiv*

Федор Казанжи

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ РЕКЛАМИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

***Ключові слова:** рекламний дискурс, переклад, слоган, стилістичні прийоми, трансформації.*

Вступ. Рекламний дискурс набуває все більшого значення в контексті розвитку та функціонування не тільки індустрії та маркетингу, але й суспільства загалом. Реклама – невід’ємна частина життя. Мова реклами – викликає інтерес споживача, а також зацікавлення та провокує у нього бажання придбати рекламований товар.

Використання стилістичних ресурсів мови у рекламному дискурсі має специфічне відображення у людській психіці та культурі певного суспільства в цілому. Реклама здатна виконувати різні завдання – інформувати, утворювати, соціалізувати, розважати. Тому до реклами, як провідника в світі матеріальних і духовних цінностей, суспільство ставить певні вимоги як правового, економічного, так і морального характеру.

Головною функцією реклами є її комунікативне спрямування на досягнення поставлених виробником цілей.

Актуальність цього дослідження визначається зростаючим інтересом лінгвістичних досліджень до функціонально-стильових утворень, які відносяться до масової інформації. Реклама є об’єктом вивчення багатьох вітчизняних та зарубіжних лінгвістів. Сфера послуг стрімко розширюється не тільки в межах однієї країни, а й по всьому світу, залишаючи величезний простір діяльності для перекладачів. Міжнародною мовою покликана бути англійська, саме тому англійська реклама займає провідне місце в світовому інформаційному просторі, що підігриває інтерес дослідників до рекламного тексту взагалі і рекламному слогану зокрема. Попри існуючі наукові праці, дотепер в українському перекладознавстві відсутнє комплексне дослідження засобів перекладу мови реклами, зокрема рекламного слогана.

Мета роботи – визначення структурних особливостей англійської реклами та способів перекладу рекламних слоганів.

Дослідженням у межах окресленої проблеми займалися такі дослідники, як-от: Вивченням цього питання займалися такі вчені як Е. Галкіна-Федорук, В. Грідіна, В. Зірка, Є. Коваленко, О. Ксензенко, Л. Новіков та ін. Вагомий внесок у розробку проблеми перекладу реклами внесли такі зарубіжні лінгвісти як А. Goddard, G. Leech. Вивченням гендерного аспекту цієї проблеми займалися такі науковці як О. Луценко,

Белл Хукс, Е. Goffman та ін.

Разом з тим, говорити про максимальну комплексність вказаних досліджень не доводиться, оскільки всі вони так чи інакше досліджують лише одну із лінгвістичних проблем сучасного рекламного дискурсу. А між тим поза увагою залишаються власне процеси відтворення англомовних рекламних слоганів українською мовою.

Отже, для розв'язання поставлених у дослідженні завдань були застосовані такі **методи дослідження**: метод аналізу літературних джерел; метод суцільної вибірки для створення корпусу матеріалу дослідження; метод лінгвістичного спостереження, який дав змогу окреслити функції композиційних компонентів, специфіку та характеристику досліджуваних складників у перекладі; трансформаційний аналіз для висвітлення всіх можливих трансформацій під час перекладу; порівняльний аналіз перекладів, який полягає в аналізі форми та змісту тексту перекладу в зіставленні з формою і змістом оригіналу; метод узагальнення.

Результати і обговорення. Дослідження передбачало такі результати:

1. Схарактеризовано лінгвістичні аспекти актуалізації рекламного тексту, виділено його функції й особливості.

Як показали результати нашого дослідження, реклама – це одна з форм масової комунікації, призначення якої – сприяти продажу продукту чи популяризувати послуги методом інформування громадськості про них, а також спонукати споживачів реагувати на об'єкт, що рекламується. З лінгвістичної точки зору, реклама є особливою сферою діяльності, продуктом якої є мовленнєві твори – рекламні тексти. Мета рекламного тексту – комунікативно-прагматична: забезпечення надійності, стійкості та ефективності процесу комунікації.

Текст рекламного типу – це текст, який за своїм призначенням має схилити аудиторію до дії або вплинути на її підсвідомість; це текст, в основі якого лежить не лише інформування адресата про товар, але й переконання в необхідності його купівлі, це не тільки засіб самовираження, це продукт свідомості, який здатний програмувати людську поведінку.

2. Виявлено особливості англомовної реклами.

Виявлено, що стратегії комунікативного впливу на споживача досягаються використанням цілої низки мовних засобів:

- на лексичному рівні – слів, які належать до словникового фонду мови, неологізмів, запозичень, гіпербол, сленгу, аббревіатур та термінів;
- на синтаксичному – вживанням пасивних конструкцій, простих, питальних, розповідних та неповних речень, що сприяють підвищенню засвоюваності рекламного повідомлення.

Створення ефективного рекламного тексту вимагає точного добору мовних засобів, а також ретельного дотримання принципу прагматичної доцільності. Проаналізувавши корпус слоганів на частотність використання того чи того стилістичного прийому, ми виділили 6 найбільш часто застосованих стилістичних прийомів: • метонімія; • метафора; • повтор;

• паралелізм; • каламбур; • епітет.

3. Проаналізовано мовностилістичні особливості перекладу англомовних рекламних слоганів і прийоми їх перекладу.

Наявність багатогранного спектру перекладацьких трансформацій зумовлює необхідність адекватного та еквівалентного використання перекладацького інструментарію під час опрацювання лексики рекламного слогану.

Так, при перекладі *метонімії* перекладачі найчастіше (90%) не вдаються до *трансформацій*. Це може пояснюватися тим, що такі бренди є інтернаціональними і відомі по всьому світу під однією назвою. У 10% перекладачі звернулися такої трансформації, як *заміна* з метою створення семантичної відповідності (*the power of dreams – сила мрії*).

При перекладі *метафор* ми зіткнулися з різними видами трансформацій: лексичні – 32%, граматичні – 9%, змішані (лексико-граматичні, граматико-стилістичні) – 36%, та у 23% випадків перекладач не вдавався до жодного виду трансформацій. Переклад метафор пояснюється її образністю, яку можна передати різними засобами (*Skittles...taste the rainbow Skittles – Skittles: скуштуй веселку*).

При перекладі *повторів* ми в основному стикнулися з лексичними (39%), граматичними (14%) і лексико-граматичними (9%) трансформаціями або їх відсутністю (38%). Це пояснюється тим, що в українській мові не прийнято використовувати повтори задля уникнення тавтології (*have a break...have a Kit Kat – о є перерва ... є Kit Kat*).

У більшості випадків зустрічі з паралельними конструкціями, перекладач не вдається до трансформацій для збереження паралельності (62%), проте у 38% випадків перекладач використовує граматичні трансформації, що може бути пов'язано з відмінностями у структурі мов.

Для перекладу *каламбуру* перекладачеві найчастіше доводиться використовувати змішання трансформацій (лексико-стилістичні, лексико-граматичні (50%)), рідше – лексичні трансформації (17%), та понад третина випадків засвідчує відсутність трансформацій. Отримані результати пояснюємо тим, що англомовні рекламні слогани використовують назву бренду або продукту при каламбурі, що є вкрай проблематичним при перекладі. Однак, коли використовуються слова, семантика яких в англійській і українській мовах схожа, то перекладачеві не використовують ніяких трансформацій (*CITIBANK: The CITI Never Sleeps – р CITI ніколи не спить*).

Найчастіше при перекладі *енітемів* зустрічаються лексичні трансформації (33%), а також змішані: лексико-граматичні та лексико-стилістичні трансформації (43%). Лише 11% відсотків випадків засвідчили застосування граматичних трансформацій та 13% – повну їх відсутність (*sharp: sharp minds, sharp products – sharp: гострі уми, гострі продукти*).

Розглянувши перекладацькі трансформації, до яких вдається перекладач при перекладі англомовних рекламних слоганів, ми прийшли до висновку, що найчастіше зустрічаються лексичні та граматичні

трансформації. Також ми помітили, що при перекладі деяких стилістичних прийомів перекладачі не використовують ніяких трансформацій і вдаються до дослівному перекладу, що говорить або про труднощі вибору аналогічної конструкції при перекладі, або підкреслює простоту, використовуваної в слоганах лексики, яка не вимагає трансформацій при перекладі.

Висновки. Аналіз лінгвокультурного аспекту перекладу дає можливість виявити мовні розбіжності, що ускладнюють адекватний переклад реклами з англійської мови українською, та запропонувати алгоритм перекладу тексту рекламного дискурсу. Перекладачу реклами слід прагнути адекватної передачі основного змісту рекламного повідомлення – іміджу товару – засобами іноземної мови, по можливості зберегти семантику тексту оригіналу в перекладі, що служить матеріальною оболонкою іміджу. Таким чином, переклад рекламних слоганів відрізняється варіативністю прийнятих перекладачем рішень, що залежать від конкретної ситуації.

Література

1. Аветісова Д. С. Еквівалентність перекладу текстів рекламного типу (функціональний аспект) / Д.С. Аветісова // Держава та регіон. Гуманітарні науки, № 4. – 2006. – 155с.
2. Зелінська О. І. Лінгвальна характеристика українського рекламного тексту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01. «Українська мова»/ О.І. Зелінська. – Харків, 2002. – 17 с.
3. Зирка В. В. Языковая парадигма манипулятивной игры в рекламе: дисс.... доктора філол. наук: 10.02.02 / В.В. Зирка. Днепропетровск, 2005. –462 с.
4. Goddard A. The Language of Advertising / A. Goddard . – London, 1998.

Анна Кобильняк

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Ключові слова: *переклад, науково-технічний стиль, термін, аббревіатура.*

Актуальність дослідження. Наука – сфера людської діяльності, за допомогою якої з'являються нові знання, які необхідні для духовного та матеріального розвитку людини, для поліпшення умов життя, збагачення творчих здібностей та розвитку цивілізації. Наукова інформація може відобразитися у підручниках, монографіях, статтях, різноманітних патентах, інструкціях з експлуатації, довідниках, каталогах, науково-популярних журналах тощо. Цілком всі носії інформації наукового змісту узагальнено можна назвати науково-технічною літературою. Переклад – це складний процес розумової діяльності людини.

У різних аспектах проблеми перекладу науково-технічної літератури в різний період часу досліджують такі науковці, як Р. Проніна, В. Шинкарук, В. Карабан, Г. Жустрін, О. Ключник, Г. Грицик та інші, але постійне зростання кількості науково-технічних текстів і термінів, які притаманні зазначеному стилю, а також недостатня розвиненість вузькоспеціалізованого науково-термінологічного апарату української мови є актуальними для дослідження зазначеної теми.

Методи дослідження. Під час роботи над дослідженням нами були використані описовий та зіставний методи, які мають практичне застосування в теорії та практиці науково-технічного перекладу при порівнянні систем різних мов, у нашому випадку здійснювалось зіставлення науково-технічної літератури українською та англійською мовами.

Результати дослідження. Процес перекладу науково-технічної літератури виконує важливу функцію, адже саме переклад сприяє поширенню науково-технічних досліджень у світі.

Переклад науково-технічної літератури використовується також у навчальному процесі, його функціональне призначення не обмежується обміном інформацією у різних сферах людської діяльності.

Невід'ємною складовою частиною дослідження науково-технічної літератури є аналіз характеристик науково-технічного стилю, до якого дані тексти належать. Відмінними особливостями цього стилю є його інформативність (змістовна складова), логічний виклад (послідовність, чіткість у викладені інформації), об'єктивність, точність.

Мова науково-технічних текстів відрізняється від мови текстів художнього і розмовного стилів певними граматичними, лексичними та стилістичними особливостями.

Для науково-технічних текстів є характерним широке використання технічної термінології, тобто слів і словосполучень для позначення науково-технічних понять. Провести чітку грань між термінами та словами повсякденного мовлення неможливо внаслідок багатозначності багатьох слів. Велика кількість загальновідомих понять, такі як «електрика», «температура», «паровоз», «автомобіль», і часто вживані слова на кшталт «атом», «пластмаса», «вітамін», «антибіотик», «пеніцилін», «космос» не є термінами у повсякденному мовленні, де технічна складова відіграє другорядну (підпорядковану) роль, але першочергово вони вживались саме як терміни [3, с. 167].

Окрім термінів, тексти науково-технічного стилю характеризуються технічною фразеологією, до якої належать випадки, коли загальновживане слово в певних словосполученнях набуває термінологічного значення.

Крім широкого використання термінології, у науково-технічній літературі використовують скорочення і аббревіатури, які в процесі перекладу не можна довільно змінювати або замінювати, багато із яких зафіксовані у словниках, а також і авторські терміни, які створені для окремого винаходу і можуть бути зафіксовані лише в одному тексті. У деяких видах текстів

скорочення іноді становлять 50 відсотків усіх слововживань та 15 відсотків словникового складу. З точки зору їх перекладу, зазначений розподіл скорочень доцільний тому, що останні, як правило, мають свої відповідні повні форми у конкретному тексті, що перекладається, і їх розуміння звичайно не викликає труднощів, тоді як при перекладі перших іноді можуть не допомогти й перекладні словники скорочень, якщо вони не містять потрібного скорочення [5, с. 137].

При перекладі науково-технічних текстів найважливіше значення має предмет перекладу тексту. Обов'язковою умовою адекватного перекладу зазначених текстів, є повне розуміння перекладачем предмету тексту.

Розрізняють три аспекти науково-технічного перекладу:

1) науковий напрямок, пов'язаний із теорією перекладу, спрямований на підвищення якості перекладу й кваліфікації перекладача;

2) прагматичний напрямок, орієнтований на вдосконалення практичної інформаційної діяльності і перекладацького сервісу;

3) кібернетичний аспект, розрахований на розробку систем машинного перекладу, укладання профільних словників [1, с. 54].

Залежно від того, чого саме потребує споживач (наукові співробітники, експерти, керівники різноманітних підприємств, інформаційні працівники тощо) від тексту, переклад науково-технічних текстів може бути декількох типів – детальний, адекватний, з особливим акцентом на термінологічні одиниці, неповний, фрагментарний, із точним перекладом найважливіших моментів тексту [4, с. 34]. Якщо останні п'ять типів звертають увагу на певні моменти тексту, то повний переклад науково-технічного тексту повинен відповідати вихідній мові, а адекватний переклад повинен передавати зміст оригінального тексту, відповідати нормам науково-технічної літератури та мати загальноприйняту в мові перекладу термінологію.

Крім насиченості науково-технічної літератури термінами та скороченнями, існують інші труднощі в перекладі, які виникають через відмінність синтаксичної системи мов, а саме послідовність елементів висловлювання в англійській і українській мовах.

При проведенні аналізу перекладів важливо зазначити, що використовуються також наступні принципи: принцип історизму, принцип динамічності, типологічний принцип, функціональний принцип, принцип урахування адресата перекладу, типологічний принцип, психологічний принцип, принцип синхронії та діахронії, принцип лінгвістичної адекватності творів, які допомагають у точному відтворенні тексту оригіналу потрібному для особи, яка його потребує [6].

Висновки. Переклад науково-технічної літератури пов'язаний із великою кількістю труднощів і вимагає застосування відповідних принципів та стратегій перекладання. Перекладач повинен не лише мати філологічні знання для логічного перекладу тексту, а й технічні знання, повне розуміння термінології, яка вживається в тексті із урахуванням контексту. Серед основних труднощів перекладу є розбіжності терміносистем різних мов, а також невідповідність фонетичного, морфологічного та лексико-граматичного складу.

Найпоширенішими способами перекладу науково-технічної літератури, які забезпечують логічність, точність і об'єктивність є транскодування, калькування та описовий переклад. Ще однією із специфічних рис науково-технічної літератури є широке використання аббревіатур та скорочень. Перспективу подальшого дослідження у галузі науково-технічного перекладу вбачаємо в непереривному розвитку літератури науково-технічної галузі та специфіці взаємодії термінології із загальнонавчаною лексикою.

Література (References)

1. Bilous, O.M. (2002). *Teoria perekladu. [Translation theory]*. Kirovograd: RVC KDPU Vinnichenka.
2. Bondarec, O.V. (2006). *Osnovy ukrayins'koho terminoznavstva ta perekladu naukovotekhnichnoyi literatury. [The fundamentals of the terminology and translation of scientific-technical literature]*. Kharkiv.
3. Hrechyna, L.B. (2011). *Do problemy leksychnykh trudnoshchiv perekladu naukovotekhnichnoyi literatury. [On the issue of lexical difficulties of translating scientific-technical literature]*. Zhytomir.
4. Zhustrin, G.K. (2006). *Kratkiy kurs perevoda nauchno-tekhnicheskoy literatury s angliyskogo na russkiy. [The brief course of translating scientific-technical literature from English into Russian]*. Moskva.
5. Karaban, V.I. (2004) *Pereklad anhliys'koyi naukovoyi i tekhnichnoyi literatury: hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy. [The translation of English scientific and technical literature: grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]*. Vinnytsya : Nova knyha.
6. Klyuchnyk, O., Hrytsyk, H. (2013). *Trudnoshi naukovotekhnichnoho perekladu. [The difficulties of scientific-technical translation]*. Retrieved October 15, 2019 from <http://conferences.neasmo.org.ua/node/1408>. [in Ukrainian]

Svitlana Koloda

*Ph.D. in Philology, Assistant Professor, Institute for Foreign Language
Southwest University
Chongqing, PR China*

TRANSLATION EQUIVALENCE: MODERN APPROCHES

Key words: *translation equivalence, original text, translation text, artistic text, interlanguage communication.*

Проблема перекладацької еквівалентності не є суто новою для перекладознавства. Проте вона, з одного боку, поки що не має достатнього наукового вирішення, з іншого – набуває нових елементів у разі залучення методів дослідження з інших галузей лінгвістики, зокрема лінгвістики тексту.

Специфіка перекладу полягає в тому, що його призначено для заміни першотвору, його адаптації до нових мовних та соціокультурних умов. Реципієнти перекладу вважають його повністю тотожним тексту першотвору. Але разом з цим фахівці перекладу зазначають, що абсолютна тотожність перекладу тексту оригіналу є недосяжною. Проте, це не є перепорою для здійснення міжмовної комунікації. Тому, розглядаючи проблему

перекладацької еквівалентності, ми разом з Л. К. Латишевим зауважуємо, що переклад можна розглядати як процес створення тексту на мові перекладу, який у повній мірі є відповідним до тексту мови першотвору [6, с. 38].

Необхідно розглянути поняття еквівалентності у перекладі, яке останнім часом широко використовується, проте не має достатнього наукового обґрунтування. Цей термін використовується як „дещо апіорно або інтуїтивно зрозуміле” [там само, с. 39]. На думку І. В. Арнольд, існує ситуативна та міжмовна еквівалентність, тобто еквівалентність слова та його перекладу іншою мовою [1, с. 11].

З'ясовуючи, які саме тексти можна вважати еквівалентними, необхідно усвідомити, за яких саме умов текст-оригінал та текст-переклад вважаються рівноцінними, тобто тотожними. Л. К. Латишев виокремлює три таких умови:

1) текст-переклад повинен здійснювати по відношенню до своїх реципієнтів такий самий потенційний вплив, який має текст-оригінал;

2) текст-переклад повинен бути найбільш аналогічним у семантико-структурному відношенні до тексту-оригіналу;

3) текст-переклад не повинен містити таких відмінностей, які б виходили за межі трансформацій, припустимих у перекладі [96, 39].

Термін „еквівалентність” розглядається різними авторами з різних позицій. Отже, Л. Л. Нелюбін дорівнює комунікативну еквівалентність до перекладацької еквівалентності, яку він розглядає з двох позицій:

1) перекладацька еквівалентність – це відношення між текстами, які існують у тих випадках, коли обидва тексти збігаються за своєю комунікативною цінністю, або, інакше кажучи, викликають однаковий комунікативний ефект;

2) перекладацька еквівалентність – це відношення між текстами, оригіналом та перекладом, коли при трансформації оригіналу у кінцевий текст-переклад зберігається або залишається незмінною його комунікативна цінність [7, с. 81].

У свою чергу, В. Н. Комісаров включає термін „еквівалентність” безпосередньо до терміну „переклад” і визначає еквівалентність найголовнішою умовою перекладу [4, с. 118]. При цьому перекладацьку еквівалентність він розглядає як „реальну змістову близькість текстів оригіналу та перекладу” [3, с. 51]. Автор розрізняє п'ять типів еквівалентності. Відмінності цих типів еквівалентності побудовані на такій процедурі: виділяється група перекладів з різним ступенем близькості до першотвору та виокремлюється лінгвістична основа спільності між текстом першотвору та текстом перекладу. Представимо цю спільність через опис усіх п'яти типів еквівалентності. *Перший тип* – спрямовано на збереження лише тієї частини першотвору, яка становить мету комунікації. *Другий тип еквівалентності* базується на більшому ступені близькості першотвору та перекладу. У цьому типі еквівалентності загальна частина змісту першотвору і перекладу не тільки передає однакову мету комунікації, але й відображає однакову мовну ситуацію. У *третьому типі еквівалентності* зберігаються

вже три частини змісту першотвору: мета комунікації, зазначення ситуації та спосіб її опису. *четвертий тип еквівалентності*, в якому, крім мети комунікації, зазначення ситуації та засобу її опису, зберігається також частина синтаксичних структур тексту-першотвору. *у п'ятому типі еквівалентності* досягається максимальна ступінь близькості змісту першотвору та перекладу.

На наш погляд, у розробленій В. Н. Комісаровим універсальній типології семантичного стану перебування тексту першотвору по відношенню до тексту перекладу в найбільш повній мірі реалізовано та використано когнітивний потенціал лінгвістичного підходу до перекладу як процесу міжкультурного спілкування.

Підкреслимо також, що перекладацька еквівалентність (тобто еквівалентність тексту-оригіналу та тексту-перекладу як об'єктів ототожнення у перекладі) не завжди є ідентичною до їх комунікативно-функціональної еквівалентності, а представляє собою оптимальне виконання ряду умов. Наприклад, еквівалентним може бути визнано переклад, який загалом має однаковий вплив на реципієнтів обох текстів, але у тексті-перекладі є нічим не мотивовані семантико-структурні відмінності від тексту-оригіналу. Такі відмінності стосуються різних текстових аспектів, і в першу чергу його основних текстологічних характеристик. У теорії перекладу проблема міжмовної еквівалентності вирішується на рівні мовної реалізації, що позначається на рівні протиставлення системної та комунікативно-ситуативної, мовної та текстової еквівалентності у мовленні. У контрастивній лінгвістиці ця проблема вирішується на рівні системи мови, тобто у межах мови [6, с. 60].

Художній текст, як правило, слугує цілям здійснення комунікації, тому ступінь еквівалентності двох текстів не може бути нульовим, інакше не здійснюється процес комунікації. Мета перекладача – це не проста еквівалентна передача складових частин висловлювання. Більш важливим фактором для перекладу є забезпечення комунікативної інтенції першотвору та надання тексту перекладу однакового з ним комунікативного ефекту [6, с. 63].

Саме тому, текст-переклад може мати певне мовне варіювання, якщо це не порушує комунікативної еквівалентності. На наш погляд, концепція, яка відповідає саме збереженню комунікативної еквівалентності і яка може стати основною для побудови положень сучасної теорії перекладу про перекладацьку еквівалентність, є концепція динамічної (функціональної) еквівалентності. Перевагою цієї концепції є те, що вона визначає еквівалентність перекладу з точки зору мети комунікації (одно- або двомовної) та з точки зору комунікативного ефекту. Порівнюються не засоби, які використовуються для досягнення мети, а саме те, заради чого ці засоби застосовуються.

Література (References)

1. Арнольд, И. В. (1976) Эквивалентность как лингвистическое понятие. *Иностранные языки в школе*, 1, 11 – 18.

2. Колода, С. А. (2006) Особенности текстовой структуры романа А. Оза «Черный ящик» (в оригинале и переводе), *Сходознавство*, 33 - 34, 81 – 94.
3. Комиссаров, В. Н. (1990) *Теория перевода*. Москва: Высшая школа, 1990.
4. Комиссаров, В. Н. (2000) *Современное переводоведение*. Москва: ЭТС, 2000.
5. Которова, Е. (1998) *Межъязыковая эквивалентность в лексической семантике. Сопоставительное исследование русского и немецкого языков*. Frankfurt am Main, 1998.
6. Латышев, Л. К. (1998) *Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания*. Москва: Просвещение, 1988.
7. Нелюбин, Л. Л. (2003) *Толковый переводоведческий словарь*. Москва: Наука, 2003.

Тетяна Корольова

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Ірина Дмитрова

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми
навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ

Ключові слова: *термінологічні одиниці, термін, термінологія, переклад.*

У сучасному світі процес економічного й політичного розвитку суспільства стає дедалі інтенсивнішим із року в рік. Міжнародні економічні відносини активно встановлюються і розвиваються. У контексті швидко зростаючої глобалізації збільшується інтенсивність міжнародних контактів з метою організації спільної роботи та обміну знаннями й досвідом. У всьому світі бізнес став одним з найпотужніших двигунів соціального розвитку, відіграючи все більшу роль в житті людей і створенні нових сфер суспільної думки. Бізнесова сфера потребує певної термінології, що служить її вербальним і комунікаційним потребам.

Дослідження бізнесової терміносистеми належить до однієї з найважливіших проблем сучасної лінгвістики. Останнім часом увага значної кількості мовознавців зосереджена на дослідженні специфіки бізнесової термінології. Дослідження в цьому напрямку проводили такі вчені: Н. В. Пілецька, О. Г. Коваленко, В. М. Дейнека, М. В. Белозьоров, Т. М. Тарасевич, М. Nelson, М. Ellis, С. Johnson та ін. Незважаючи на те, що бізнесова термінологія неодноразово ставала об'єктом вивчення в рамках лінгвістичних студій, питання визначення семантичних та структурних особливостей бізнесової термінології на матеріалі англійської та української

мов, а також врахування цих факторів під час перекладу потребує подальшої розробки.

Актуальність дослідження цієї роботи обумовлена необхідністю поглибленого вивчення бізнесових термінологічних одиниць у зв'язку з роллю, яку вони відіграють у період глобальних економічних перетворень. Сфера бізнесу активно розвивається, тому особливо важливими є напрями, пов'язані з вивченням бізнес-термінології загалом, а також у порівняльному та перекладацькому аспектах, адже, активізація ділових і комерційних зв'язків розширила комунікативні контакти носіїв української мови з носіями англійської мови як універсальної міжнародної мови бізнесу.

Матеріалом дослідження є 350 англійських та 350 українських бізнесових термінів, які було відібрано методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел та джерел ілюстративного матеріалу, зазначених у списку використаних джерел (загалом 24 одиниці).

Мета дослідження полягає у визначенні впливу семантики та структурних особливостей бізнесової термінології в англійській та українській мовах на способи її перекладу.

Аналіз матеріалу дослідження надав можливість дійти до таких висновків. Наявність перекладацьких помилок обумовлюється двома факторами: професіоналізмом перекладача та складністю тексту, що перекладається. Із проведеного дослідження можемо зробити висновки про те, що бізнесова термінологія в англійській та українській мовах має низку семантичних та структурних особливостей, що, у свою чергу, впливають на вибір способу перекладу.

Семантичний аналіз бізнесової термінології в англійській та українській мовах засвідчив різноманітність змістовності бізнесової термінології та дозволив розподілити її за низкою семантичних критеріїв. Відтак, на підставі семантики основного компонента, ми виділили такі лексико-семантичні категорії бізнесової термінології: тваринний світ, флора, життя та розвиток, сільське господарство, медицина та здоров'я, побут та предмети побуту, одяг та мода, будівництво та архітектура, спорт та ігри, армія та військова справа, транспорт, подорожі, відносинами між людьми, особливості їх поведінки, релігія. Відмінною рисою бізнесової термінології є її динамічність, постійне поповнення і формування нової лексики за рахунок лексичних запозичень з інших мов, структурно-семантичне або семантичне калькування, міграція термінів із одного лексико-семантичного шару до іншого.

Проведений у рамках цієї роботи аналіз структурних особливостей бізнесової термінології показав, що за морфологічною структурою бізнесові терміни можна розділити на прості, складні та словосполучення, а відповідно до структурних типів — на монокомпонентну, двокомпонентну, трьохкомпонентну та багатоконпонентну. Бізнесові терміни побудовані за різними морфологічними та синтаксичними схемами. Морфологічний спосіб словотвору включає до свого складу: афіксацію (префіксальний, суфіксальний, префіксально-суфіксальний способи словотвору),

словоскладання, усічення та ущільнення. Використання абревіатур і скорочень є частим явищем серед бізнесової термінології англійської та української мов.

Структура англійських термінів має важливе значення при виборі способів та шляхів їхнього перекладу. Під час розгляду бізнесової термінології в перекладацькому аспекті, важливо враховувати її структуру, а саме, специфіку перекладу простих однокомпонентних, двох- та багатокомпонентних бізнесових термінів. Під час перекладу бізнесового терміну українською мовою ми не завжди спостерігаємо тотожність у структурному та морфемному складі терміну чи термінологічного словосполучення. Досить часто однокомпонентні англійські терміни передаються за допомогою двокомпонентного словосполучення. Під час перекладу однокомпонентних бізнесових термінів українською мовою спостерігається також різний структурний склад термінів вихідної та цільової мов. У перекладних словосполученнях часто відбувається зміна ролі ад'юнкта, що свідчить про морфологічні розбіжності між термінами мови оригіналу та перекладу. Особливі труднощі під час перекладу викликають багатокомпонентні складні терміни, адже перед перекладачем постає проблема встановлення внутрішніх смислових зв'язків. Калькування є основним прийомом перекладу англійських бізнес-термінів. Натомість, в під час перекладу українських термінів англійською найчастіше використовується транскрибування, адже більшість українських термінів бізнес-сфери є запозиченими. Прийом транскрипції і / або транслітерації під час перекладу англійських термінів застосовуються досить часто, як правило, під час перекладу однокомпонентних термінів або одного компонента у складі багатокомпонентного термінологічного словосполучення. Досить часто, як в англійській, так і в українській мовах, доводиться використовувати описовий переклад (експлікацію значення), проте найчастіше це трапляється під час перекладу англійських термінів. Рідше трапляються такі трансформації як лексичне додавання, конкретизація, генералізація та контекстуальна заміна.

Під час перекладу низки бізнесових термінів спостерігаємо наявність емоційного забарвлення та метафоричності, для збереження якої використовуємо такі способи перекладу: калькування, описовий переклад, пошук еквіваленту та аналогу. Існують випадки, коли перекладач вдається до пошуку неметафоричного відповідника у мові перекладу шляхом лексичної заміни, переосмислення та модуляції значення. Безеквівалентні бізнесові терміни можна перекласти шляхом калькування та експлікації значення.

Під час перекладу українських бізнес-термінів англійською мовою також дуже важливо враховувати структуру оригіналу. Серед віднайдених шляхів перекладу українських бізнесових термінів відзначимо: переклад за допомогою терміну с тотожною структурою, граматично-еквівалентних конструкцій; переклад за допомогою терміну с постпозицією (або препозицією) до відповідника, перегрупуванням лексичних компонентів;

переклад із використання граматичних трансформацій. Однокомпонентні україномовні терміни англomовного походження здебільшого транскрибуються або транслітеруються, майже не зазнаючи морфологічних змін.

Розглядаючи особливості перекладу україномовних термінів з точки зору впливу семантики, зазначимо, що, зважаючи на те, що більшість з них є запозиченнями, вони, зазвичай, перекладаються за допомогою транскрипції, та калькування. Рідше використовується пошук еквіваленту та прямого графічного переносу.

Переклад, як інструмент міжмовного та міжкультурного спілкування, забезпечує адаптацію культур для мов, що взаємодіють, шляхом передачі фонових знань. Аудиторія таких текстів надзвичайно широка, тому перекладач таких текстів має орієнтуватися на «пересічного реципієнта», а не на тільки фахівця в галузі бізнесу.

Таким чином, маємо ще раз наголосити на нагальних потребах фахової мови бізнесу в словниках різних типів та тематики. Акцентуємо увагу перекладачів на необхідності постійно працювати над фаховою термінологією та фоновими знаннями, брати участь в лексикографічній роботі.

Перспективи подальшого дослідження проблеми ми вбачаємо у більш детальному дослідженні та всебічному вивченні семантичних та структурних особливостей перекладу бізнесової термінології в англійській та українській мовах в контексті дослідження особливостей перекладу бізнесової термінології на більшому обсязі матеріалу та з використанням складнішого дослідницького апарату.

Владислава Кулева

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ ПОЕТИЧНОЇ МОВИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ПЕРЕКЛАДАХ Е. Л. ВОЙНИЧ, В. РІЧ

Ключові слова: національний колорит, кореляція, ліричний твір.

Дослідження процесів взаємодії різних мов і культур на всіх рівнях на часі. Особливу увагу привертає проблема відтворення самотутніх явищ культури вихідної мови у мові перекладу. Окреме місце посідає поезія, як співоча душа етносу, що віддзеркалює сутність його сприйняття світу. Співуча мова поезії Т. Г. Шевченка – це самотутній національно-культурний феномен, який набув всесвітньої відомості. Саме в ліриці творів Кобзаря

найсильніше маніфестуються етноспецифічні та лінгвокультурні складники української культури та літературної мови, які безпосередньо зв'язані з особливостями сприйняття світу українцями.

Актуальність дослідження зумовлена наявністю великої кількості студій, присвячених проблемі відтворення образності, вивченню етномовного компоненту поетичного тексту, розробленню концептуально-методологічних засад українського поетичного перекладу (Василенко, 2005; Косів, 2006; Крупа, 2005).

Дослідження виконувалось на матеріалі англomовних перекладів відомих віршів «Заповіт», «Рече та стогне Дніпр широкий» та «Сон» Т. Г. Шевченка англійськими авторами українського походження Е. Л. Войнич, В. Річ та Дж. Віром. Аналізу художніх перекладів передував розгорнутий лінгвістичний аналіз оригінальних віршованих творів, що слугували об'єктом перекладу.

Методологічний апарат дослідження нараховує емпіричний метод, метод теоретичного узагальнення, метод зіставного аналізу, дедуктивний та індуктивний методи і метод кількісних підрахунків. Аналіз різних перекладів засвідчив спільність стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу. Стратегію було обрано відповідно до комунікативної ситуації першого типу у руслі комунікативно-функціонального підходу. Однак, на момент здійснення перекладу, панували дві взаємно протилежні рівноцінні стратегії перекладу – стратегія форенізації та стратегія доместикації. Відмінність стратегії форенізації полягає у збереженні національного колориту та особливостей культури вихідної мови у мові перекладу із одночасним використанням засобів пояснення для іншокультурної цільової аудиторії.

У руслі комунікативно-рівноцінного перекладу функцію стратегії форенізації виконує тактика збереження національно-культурного колориту. Тактика протилежного напрямку, тактика лінгвокультурної адаптації, відповідає за функціональним призначенням стратегії доместикації, відповідно до якої реалії іншої культури пояснюються за допомогою близьких за значення понять, прийнятних у культурі мови перекладу. За результатами дослідження було з'ясовано, що провідними ціннісними домінантами, відтворення яких складало головне завдання при перекладі, виявилися поняття «Батьківщина», «рідна земля», «віра», «надія», «любов».

Інструментарій виявив величезну палітру стилістичних засобів на різних лінгвістичних рівнях. На фонографічному: алітерація, асонанс, ономаіопія, чергування, уподібнення; на лексичному: повтори, епітети, метафори, літоти; на синтаксичному: паралелізм, хіазм, антитеза, градація, образне порівняння; на текстовому рівні – авторський прийом перенесення.

Тактику відтворення стилістичних особливостей індивідуального авторського стилю було реалізовано як за допомогою операції пошуку різнорівневих еквівалентів, так і шляхом компенсації.

При перекладі Віра Річ використовує багатство художніх прийомів поета, близько підходить до стилю оригіналу, відтворює метрику і рими,

досягає адекватності і в ритмічній організації поетичної мови оригіналу.

Зіставний аналіз провідних стратегій і тактик відтворення національного колориту поезії Т. Г. Шевченка у перекладі англійською мовою засвідчив більшу схильність перекладача В. Річ до тактики лінгвокультурної адаптації у порівнянні з більшою розповсюдженістю тактики збереження національно-культурного колориту в аспекті незмінності засобів Е. Л. Войніч. Щодо перекладу В. Річ, Н. І Кушина пише: «Їй, як нікому іншому з англійських перекладачів, вдалося відтворити потужну енергетику Шевченкового слова, силу його емоційної напруги, особливу поетичну форму його віршів, що перевищувала форму народної поезії і досягла високого рівня словеснообразної виразності. Не будучи за походженням українкаю, Віра Річ стала українкаю за духом і тому змогла відтворити у перекладі світоглядні, естетичні й метафізичні особливості Шевченкового генія, допомогла англійському читачу відчувати та сприйняти емоційну потугу Шевченкового слова» [4, с. 154].

Т. Зарицька вважає, що «В. Річ вміло володіла мистецтвом сатиричного слова, як одним з ефективних стилістичних прийомів при передачі викривального пафосу в творах Т. Шевченка. У поемі «Сон» («У всякого своя доля...») перекладачка аналогічно передала багатство сатири й іронії Т. Шевченка в змалюванні царського двору:

За богами – панства, панства	Behind the gods come nobles, nobles,
В сребрі та златі,	All in gold and silver,
Мов кабани годовані,	Like fattened boars they are, fat-mugged,
Пикаті, пузаті!..	Pot-bellied!.. [5, с. 20]

Специфіка звукового ладу поетичної мови визначається прагненням до милозвучності та гармонії у ритмі, значимістю звукової форми мовних одиниць.

Мовне оформлення перекладу поетичної мови Т. Г. Шевченка детерміновано особливостями вихідної української мови. Звуковий образ – це поетичний образ, що створюється шляхом звукових та лексико-семантичних асоціацій, які виникають через багаторазові різноманітні повтори слів або їхніх частин.

Звуковий склад поетичної мови в перекладі з української на англійську зазнає повної заміни, бо зовнішні форми цих мов сильно різняться. Однак, явища кількісної та якісної евфонії певною мірою можуть бути передані мовою перекладу. Специфіка лірики в тому, що це звуко-сміслові явища, в якому виокремлюються два центри: лексико-семантичне значення й функціональне звучання. Перед перекладачем постає непросте завдання передати індивідуальне звучання оригінального твору згідно з фонічними нормами мови перекладу.

Відмінності у фонетичних структурах типологічно неспоріднених мов (української та англійської) є настільки суттєвими, що майже виключають не

лише еквілінеарність перекладу, а і його еквіритмічність і еквіримованість. Так, середня довжина складу в спорідненій в українській мові складає 2,24, а в англійській – тільки 1,22. Коефіцієнт прозорості української мови надзвичайно високий і складає 0,75, тобто на 100 голосних припадає в середньому 130-140 приголосних.

Втрати у перекладі англійською мовою української поетичної мови у цілому, та поетичної мови Т. Г. Шевченка передбачені та закономірні саме через неможливість передати засобами мови перекладу (англійської) евфонічні особливості вихідної мови (української). Однак, перекладачі представляють власну інтерпретацію, свій звуковий живопис, створений згідно з особливостями мови перекладу.

Макроеквівалентність текстів при перекладі певним чином може бути забезпечена мікроеквівалентністю звукозображальної лексики. При цьому важливо визначити явища, які закладені в художню основу вихідного поетичного тексту. Тобто, бажаність та пріоритетність відтворення тих чи інших різновидів звукозображальності в перекладі залежить від їх значення в поетичній моделі першотвору.

Визначальну роль відіграють стратегії і тактики перекладу, які власне й визначають добір перекладацького інструментарію – перекладацьких операцій.

Зіставний аналіз перекладів В. Річ і Е. Л. Войнич дозволив виявити такі закономірності. Відтворення образів мікро- / макрорівня супроводжується стилістичною нейтралізацією народнопоетичної та архаїчної лексики, вживанням поетичної лексики й інтернаціоналізмів у ролі лексичних еквівалентів, лінійним розгортанням, відтворенням рим (часто зі зміною ритмічного малюнка), що в результаті призводить до експлікації і часткової універсалізації змісту.

Тактику збереження національно-культурного колориту було реалізовано за допомогою таких прийомів перекладу, як відтворення етнокультурних реалій методом уподібнення, транспозиція контекстуальним; стилістична нейтралізація просторічних слів і фразеологізмів; часткова елімінація зменшувальних форм. Засоби реалізації стратегії форенизації включають: реконструкцію формальних доміант оригінальної поезії; передачу реалій транскрипцією, частковим і повним калькуванням; часткове відтворення семантики слів на лексичному рівні. Засоби універсалізації змісту й аналітизм англійської мови призвели до часткової втрати загадковості, ліризму та до зниження емоційної експресії.

Спільним в інтерпретації національного колориту лірики Т. Г. Шевченка у перекладах обох авторів є те, що при відтворенні художніх деталей використовувався прийом смислового розвитку. Особливостями перекладацького стилю є увиразнення сильної позиції вірша, добір фоностилістичних еквівалентів, активізація словотвірних ресурсів мови перекладу, актуалізація контексту, стилістичне використання знаків пунктуації.

Література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Междунар. отношения, 1975. – 245 с.
2. Василенко Г.В. Символіка українського поетичного твору в англomовному перекладі. Вісник СумДУ: зб. наук. праць. Філологічні науки. – 2005. – № 5(77)'. – С. 79 – 88.
3. Зорівчак Р.П. До 70-річчя від дня народження та 50-річчя перекладацької діяльності Віри Річ. Літературна Україна. 2006. 20 квітня. с.20.
4. Коломієць Л.В. Віршовий переклад як метапоетичне письмо: проблема творчого методу перекладача. Мовні і концептуальні картини світу. Зб. наук. праць. – К.: Логос, 2002. – № 7. – С. 245 – 254.
5. Кушина Н.І. Поезія Тараса Шевченка в перекладах Віри Річ. Одеський лінгвістичний вісник .2014. №3.с. 154.

References

1. Barhydarov L.S. (1975). *Yazyk I perevod (Voprosy obshej i chastnoj teorii perevoda) [Language and translation (Questions of general and private theory of translation)]*. Moscow : Mezhdunarodnye otnosheniya [in Ukrainian].
2. Vasilenko H.V. (2005). Simvolika ukrayinskogo poetichnogo tvorv v anglomovnomu perekladі [Symbolism of Ukrainian poetic work in English translation]. *Filologichni nauki – Philological Sciences, № 5(77)*, 79 – 88 [in Ukrainian].
3. Zorivchak R.P.(2006). Do 70-richchya vid dnya narodzhennya ta 50-richchya perekladackoyi diyalnosti Viri Rich [To the 70th birthday and 50th anniversary of Vera Rich's translation]. *Literaturna Ukrayina – Literary Ukraine*, (pp. 20) [in Ukrainian].
4. Kolomiyets L.V. (2002). Virshovij pereklad yak metapoetichne pismo: problema tvorchoho metodu perekladacha. Movni i konceptualni kartini svitu [Poetic translation as metapoetic writing: the problem of the creative method of translator. Linguistic and conceptual pictures of the world]. *Lohos – Logos, №7*, 245-254 [in Ukrainian].
5. Kushina N.I (2014). Poeziya Tarasa Shevchenka v perekladah Viri Rich [Taras Shevchenko's poetry translated by Vera Rich]. *Odeskij lingvistichnij visnik – Odessa Linguistic Bulletin, №3*, 154 [in Ukrainian].

刘晨曦

北京第二外国语学院欧洲学院俄语语言文学学士，
南方师范大学孔子学院汉语教师志愿者，
乌克兰，敖德萨

语料库翻译学在高校外语教学中的应用

关键字：语料库翻译学 外语教学 运用

近四十年是语料库和语料库语言学创立、发展的时期。早在 20 世纪 60 年代，语料库研究已经作为一种方法论出现。20 世纪 70 年代，单语语料库已经开始创建，双语和翻译语料库也在近十几年里开始受到重视并建立起来。而随着现代科学技术的发展，语言和翻译研究也逐渐跨越单一学科界限，向多元化转变。依托翻译研究与语料库语言学的相互融合，语料库翻译学应运而生。

(一) 语料库翻译学定义

“语料库翻译学是指以语料库为基础，以真实的双语语料或翻译语料为研究对象，以数据统计和理论分析为研究方法，依据语言学、文学和文化理

论及翻译学理论，系统分析翻译本质、翻译过程和翻译现象等内容的研究。”（胡开宝 2011:1）。作为一个新兴的研究领域，语料库翻译学诞生于 20 世纪 90 年代。它结合了语料库语言学和描写性译学并以它们为基础逐渐发展起来。与传统翻译学不同的是，语料库翻译学更加注重描写和实证，也就是将技术和人文联结起来。它弥补了传统翻译学研究中易根据主观判断，忽视定量研究的不足，通过对大量完整的真实语料分析，结合定量分析和理论研究，强调数据统计在研究中的作用，因此更具备科学性和客观性。

（二）国内外翻译语料库研究

1993 年，英国学者 Mona Baker 在论文《Corpus Linguistics and Translation Studies: Implications and Applications》（《语料库语言学与翻译研究：启示与应用》）中提出语料库可以用于描写和分析大量客观存在的翻译语料，这是语料库第一次被运用于翻译研究。1996 年，“语料库翻译学”作为一个全新的研究领域被正式提出。1999 年起，语料库翻译学开始迅速发展，越来越多的学者投入到这一研究领域并先后发表了许多相关论文，一批重要的译学研究语料库陆续建立并投入使用，如翻译英语语料库（Translational English Corpus）（Laviosa, 1996）、德英文学平行语料库（German-English Parallel Corpus of Literary Texts）（Kenny, 1999）、欧洲议会口译语料库（European Parliament Interpreting Corpus）（Bendazzoli & Sandrelli, 2005）。

较之国外，我国的语料库翻译学研究起步稍晚。国内第一篇关于语料库翻译学的研究《汉语“副职”英译的语料库调查研究》（冯跃进、陈伟）发布于 1999 年。此后，语料库翻译学的研究课题逐步走入学界视野。近年来的研究成果主要包括翻译语料库建设及应用（如王克非 2004），翻译语言特征研究包括翻译共性、译者风格（如吴昂、黄立波 2006；胡显耀、曾佳 2011），国内外语料库翻译学发展历程和研究理念综述（王克非、黄立波 2008）等。国内俄语界的语料库翻译研究起步更晚。自 2014 年起，我国俄语界学者陆续开始自建双语平行语料库进行翻译研究。比如崔卫和张岚（2014）构建的俄汉翻译语料库子库——军事外宣汉俄翻译子库及其研究、刘淼和邵青（2016）设计并构建的基于契科夫小说的俄汉文学翻译语料库、陶源和胡谷明（2015）的“人文社科学术文本俄汉平行语料库”研究翻译文本致使动词语义韵特征。总体来说，国内汉俄双语语料库的建设和研究亟待发展。

（三）语料库翻译学在教学中的应用

1. 翻译实例丰富，为学生提供真实语境。

语料库作为一种大型电子文本库，其语料容量能以亿万单位计算，并且语料库的规模是无限扩大的，这为翻译研究提供了极为丰富的资源。语料库翻译学以真实的双语语料或翻译语料为研究对象，通过检索同一个关键词，可以展示出该词在不同语境下的使用情况。通过横向及纵向对比，学生能有效适应语域变体的特点，更加全面而精准地地理解词语含义及用法。其次，学生通过主动检索，对照翻译及自我纠正的过程，可以提高其学习积极性，加强自主探究的能力，也能逐步提高其翻译水平。

2. 检索能力强大，为教师备课提供便利。

语料库翻译学以数据统计和理论分析为研究方法，弥补了传统翻译学中忽视

数据统计的不足。教师在备课时可以通过数据库中的检索功能，直接统计出某一关键词或关键句型在不同文本类型、不同语境下的使用频率及使用倾向，从而制定出一套标准的判断依据。这有利于教学材料的科学化，能够有效避免教师个人判断带来的偏误，为教学材料的客观性提供了保障。结合描

3. 写性译学，个性化分析学生翻译特点。

语料库翻译学打破了翻译以“对等”为核心的翻译理念，创造性地结合了描写性译学系统地理解分析翻译文本。学生可以利用这一特点，建立个人的翻译语料库，将每次的翻译练习录入语料库中，通过与参考译文的对比，更容易发现自己出错的语言点及其频率。通过一定量的积累，还能依靠数据统计看出个人的翻译特点及风格。其次，学生将练习录入数据库，还能便于教师随时查阅和提取，给予学生针对性的帮助，进一步提高学生翻译水平。使翻译文本不仅仅作为源文本的衍生物，还能体现翻译共性和译者风格，帮助读者更全面、

4. 文本电子化，有利于教学材料的修正与保存。

语料库的语料由电子版本构成，不同于以往传统的纸质文本，具有自主性和开放性的特点，更易于保存携带、可以重复使用并且能够及时修正更新。尤其在某些流动性较大的教师岗位，如孔子学院教师志愿者，可以将教学材料进行有效传递，保证教学活动的顺畅。

总之，语料库翻译学的研究方法对高校外语教学起着重要的促进作用，不仅能够为教师和学生提供丰富的语料资源，也能使教学过程变得更客观科学。我们期待，随着语料库翻译学的研究不断深化，更多语料库随着技术的进步不断开发，语料库翻译学在高校外语教学中的应用前景将是更加光明的。

参考文献

1. Baker M. Corpus Linguistics and Translation Studies: Implications and Applications[A]. In M. Baker, G. Francis, and E. Tognini-Bonelli(eds.), Text and Technology: In Honor of John Sinclair[C], Philadelphia/Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1993:233-250.
2. Laviosa S. The corpus-based Approach: A New Paradigm in Translation Studies[J]. Meta 43(4), 1998:474-479.
3. Засориной Л. Н. Частотный словарь русского языка[Z]. М.:Русский язык, 1977.
4. 胡开宝. 语料库翻译学概论[M]. 上海: 上海交通大学出版社, 2011.
5. 崔卫,张岚.俄汉翻译平行语料库及其应用研究[J].解放军外国语学院学报,2014,37(01):81-87.
6. 冯跃进, 陈伟. 汉语“副职”英译的语料库调查研究[J]. 外国语, 1999(2):43-49.
7. 胡显耀,曾佳.对翻译英语中原语干扰的文体统计学分析[J].外语教学与研究,2017,49(04):595-607+641.
8. 刘淼, 邵青. 俄汉文学翻译语料库的创建——基于契诃夫小说平行语料库的设计与建构[J]. 外语学刊, 2016(01): 154-158.
9. 陶源,胡谷明.致使动词语义韵翻译研究——基于俄汉平行语料库的专业文本[J].武汉大学学报(人文科学版),2015,68(01):119-124.
10. 王克非. 双语对应语料库: 研制与应用[M]. 北京: 外语教学与研究出版社, 2004.
11. 王克非,秦洪武,王海霞.双语对应语料库翻译教学平台的应用初探[J].外语电化教学,2007(6):3-8.
12. 吴昂,黄立波.关于翻译共性的研究[J].外语教学与研究,2006(05):296-302+320.

Катерина Могилевець

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності

035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО УСНОГО ДИСКУРСУ

Ключові слова: офіційно-діловий дискурс, усний переклад, стратегії перекладу, тактики перекладу.

Вивчення особливостей офіційно-ділового дискурсу є однією з нагальних проблем мовознавства, адже в контексті глобалізації, укріплення міжнародних зв'язків та розвитку міжнародних організацій реалізація такого дискурсу у вигляді актів, пактів, міжнародних угод тощо набуває додаткової ваги.

Актуальність роботи зумовлена недостатньою вивченістю стратегій та тактик, до яких вдається синхронний перекладач при опрацюванні усного дискурсу, репрезентованого в текстах офіційно-ділового стилю. *Наукова новизна* дослідження полягає в тому, що в ньому вперше було проаналізовано оригінал та переклад тексту декларації ООН *Political declaration on Africa's development needs*, а також зроблена спроба уточнити та розрізнити стратегії і тактики синхронного перекладу. При проведенні дослідження було використано низку загальнонаукових та спеціальних *методів*, таких, як методи аналізу та синтезу теоретичного матеріалу, кількісний метод, що дозволив представити об'єктивні статистичні дані щодо об'єму вибірки та особливостей її складу та інші.

Традиційно дискурс поділяють на офіційний та неофіційний. Кожен окремий вид має певні характеристики та особливості, притаманні лише йому. Слідом за авторами навчального посібника «Актуальні проблеми дискурсології», в нашому дослідженні ми трактуємо поняття «офіційно-діловий дискурс» як ситуативно зумовлений дискурс, екстралінгвістичним фундаментом якого виступає сфера правових суспільних відносин та діловодство, лінгвістична складова дискурсу реалізується в специфічному фонетичному, лексичному, граматичному та композиційно-стилістичному оформленні його контенту. Типовими для офіційно-ділового дискурсу є: формальність, клішованість, точність і конкретність (особливо лексики), стислість та лаконічність висловлювань, імперсональність [1, с. 75].

Лінгвістичною маніфестацією офіційно-ділового дискурсу є *текст* (послідовність мовних знаків, що поєднані засобами смислових зав'язків) в усній чи письмовій формі, який характеризується цілісністю, створюється та функціонує за певними правилами комунікації

Спираючись на залучений матеріал дослідження, було проаналізовано

реалізацію цього типу дискурсу на декількох рівнях, а саме: фонетичному, граматичному, лексичному та композиційно-стилістичному.

При аналізі на фонетичному рівні було з'ясовано, що особа вимова, що вимовляла текст декларації (її уривок), не відповідала стандартам англійської фонетики. Це пов'язано з тим, що особа, що виступала, не була носієм англійської мови та представляла свою країну в Організації Об'єднаних Націй.

Аналіз тексту на лексичному рівні виявив, що нейтральна лексика і в ньому складає 68,7%. Професійно-маркована лексика складає, відповідно, 31,3 %. В рамках такої лексики виділяємо термінологію на рівні слова та усталені мовні формули та багатослівні терміни на рівні словосполучення (наприклад: *diversification, subregional, foreign direct investment, extractive industries, value chain, gross national income*).

При вивченні тексту на граматичному рівні виявив наступне. Аналіз типів речень за метою висловлювання у залученій декларації показав, що в ньому не міститься питальних або спонукальних речень, отже 100% речень тексту є стверджувальними. Аналіз типів речень за їхньою будовою показав, що 44,7% є простими реченнями; відповідно, 55,3% – це складні речення. При цьому прості речення зазвичай ускладнені однорідними присудками, інфінітивами зі значенням мети, дієприкметниками та дієприкметниковими зворотами тощо. Окремо було проаналізовано елементи, що виконують функцію заперечення в досліджуваному англійському тексті. Було виявлено, що текст містить невелику кількість заперечень, і заперечення формуються за рахунок наступних компонентів: негативної частки *not* (*will not be reached; have not yet been done*); напівморфем *non* (наприклад: *non-discriminatory*); негативного суфіксу *-un* (наприклад: *underdevelopment*); семантично негативного компоненту *free* (наприклад: *conflict-free*).

На композиційно-стилістичному рівні було з'ясовано, що залучений текст має усі характерні ознаки тексту цього стилю: він складений з повним дотриманням вимог до офіційно-ділового стилю та норм сучасної мови. Крім того, в ньому присутня маркована лексика, притаманна, в нашому випадку, такого типу деклараціям. Проте через те, що залучений нами текст є маніфестацією усного дискурсу, в ньому були відсутні деякі формальні ознаки офіційного документу (як-то печатки та підписи тощо).

При систематизації та аналізі теоретичних доробок щодо стратегій і тактик перекладу з'ясувалось, що основною проблемою багатьох визначень є те, що в них вбачається не розрізнення понять стратегія і тактика, що призводить до термінологічної плутанини. Проте, на наш погляд, стратегія і тактика перекладу мають принципову різницю. Під стратегією слід розуміти щось більш узагальнене, заплановане перекладачем до початку перекладу та таке, що стосуватиметься перекладу в цілому, в тому числі, складання глосаріїв тощо. У той же час, тактика має стосуватись більш швидких перекладацьких рішень та реакцій на проблеми, з якими зтикається перекладач. Так, в класифікації В.М. Ілюхіна, який виділяє стратегії проб та

помилки, очікування, столінгу, лінійності, вірогідного прогнозування (лінгвістичного та екстралінгвістичного), стратегію знакового перекладу, компресію декомпресію, на наш погляд, було б доцільніше вести мову про перекладацькі тактики при синхронному перекладі, адже цей вид перекладу більше за інші види усного перекладу вимагає миттєвої реакції і прийняття рішень. Водночас, перекладацькі рішення, пов'язані з елементами передперекладацького аналізу тексту, який має бути перекладений, а саме, аудиторії, для якої призначено текст, функціонального стилю тексту, жанру, часу його створення, типу тексту тощо, можна віднести до перекладацьких стратегій [3].

Отже, в нашому дослідженні при визначенні стратегії усного перекладу ми спиратимемося на визначення І. В. Войнич, яка, як зазначено вище, розуміє перекладацьку стратегію як спільний план дій перекладача, обумовлений комплексом його принципових установок, спрямованих на досягнення цілей, які свідомо чи несвідомо ставить перед собою перекладач [2]. При цьому при аналізі тактик усного перекладу ми будемо використовувати класифікацію В. М. Ілюхіна. Оскільки повний аудіозапис оригіналу декларації, що залучена у якості матеріалу дослідження, та її синхронний переклад, не є доступними, проаналізувати деякі з перекладацьких тактик, запропонованих вченим-перекладознавцем. Тому в нашій роботі ми обмежимося вивченням наступних тактик: знаковий переклад (калькування), компресія та декомпресія.

Розглядаючи стратегії, які застосував перекладач при перекладі тексту, залученого у якості матеріалу дослідження, ми зробили висновок, що він перекладений з повним дотриманням жанрових особливостей (декларація), а також зі збереженням особливостей функціонального стилю тексту, який є маніфестацією офіційно-ділового дискурсу. А саме зі збереженням термінологічності тексту; збереженням ускладнених за структурую речень; «рамкових», повторюваних структур, притаманних тексту декларації, а також зі збереженням клішованого характеру тексту Крім того, враховуючи особливості роботи синхронних перекладачів в міжнародних організаціях, існує висока вірогідність того, що перекладач мав змогу ознайомитись з оригінальним текстом декларації, скласти глосарій, підготуватись до перекладу в цілому. Тому при аналізі перекладацьких тактик ми виявили, що в тексті відсутні опущення, неточності, півтори, виправлення, паузи, «відкриті» речення, властиві спонтанному синхронному перекладу.

Для аналізу таких перекладацьких тактик, як калькування, компресія та декомпресія було відібрано 100 одиниць на позначення назв організацій, документів, професійно-маркованих одиниць (термінів, кліше) та прикладів їхнього перекладу. Після систематизації та аналізу вибірки було отримано наступні результати.

28% відібраних одиниць було перекладено за допомогою калькування. Наприклад: *Domestic financial sector – внутрішній фінансовий сектор, China-Africa Partnership – партнерство Кунтай-Африка*. 68% вибірки було

перекладено за допомогою калькування та декомпресії (тобто йдеться про комбінований переклад із залученням двох тактик). Наприклад: *African Governments – уряди африканських країн*, *Africa's development needs – потреби Африка в області розвитку*. Лише в 4% випадків була виявлена компресія при перекладі. Наприклад: *people living with HIV – інфікованих ВІЛ on the occasion of the high-level meeting – на нараді високого рівня*.

Таким чином, нами було досліджено стратегії та тактики при усному (синхронному) перекладі текстів, що є маніфестацією офіційно-ділового дискурсу. Перспектива дослідження полягає у вивченні стратегій та тактик спонтанного синхронного перекладу текстів, що репрезентуються офіційно-діловий дискурс та, можливо, інші споріднені типи дискурсу.

Література

1. Актуальні проблеми дискурсології: навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / авт. ко.: Т. М. Корольова, І. М. Дерік, О. В. Величенко [та ін.] ; гол. ред Т. М. Корольова. – Одеса: Астропринт, 2015. – 112 с.
2. Войнич И. В. Стратегии лингвокультурной адаптации художественного текста при переводе: автореф. дис. ... кандидата филол. наук : 10.02.19. – Пермь, 2010. – 19 с.
3. Илюхин В. М. Стратегии в синхронном переводе: на материале англо-русских и русско-английских комбинаций перевода : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. – М.: Моск. лингв. ун-т, 2000. – 206 с.

References

1. Contemporary Problems of Discourse Studies : a textbook for students in Philology at higher educational institutions by T. M. Korolova, I. M. Derik, O. V. Velychenko and others. Odesa: Astroprin, 2015, 112 p. (Ed.: T. M. Korolova).
2. Voinich I. V. Strategies of linguocultural adaptation of the text of fiction in translation: the synopsis of the dissertation for the degree of the Candidate of Science in Philology: 10.02.19., Perm', 2010, 19 p.
3. Iliukhin V. M. Strategies in simultaneous interpreting: case study English-Russian and Russia-English combinations in translation : the dissertation for the degree of the Candidate of Science in Philology: 10.02.19., Moscow, Publ. of Moscow Linguistic University, 2000, 206 p.

Світлана Наумкіна

*доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

Ключові слова: *культурна ідентифікація, культурно-цивілізаційний фактор, міжкультурна комунікація, геополітичний простір*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА КОМПОНЕНТА ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ КРАЇН.

Зміни світової і регіональної геополітичної ситуації, що спостерігаються в останні роки, відносяться до суттєвих суспільно-політичних та освітньо-культурних трансформації. Особливу роль у цих

процесах відіграє культурно-цивілізаційний фактор та міжкультурна комунікація, яка затверджує примат цінності особистості, що є актуальним питанням сучасного світу і тому потребує наукового обговорення.

Дослідження побудоване на принципах науковості, об'єктивності, цілісності та системності, методологічному плюралізмі.

У теперішній час міжкультурна комунікація в сучасному геополітичному просторі сприяє підвищенню рівня культурної ідентифікації в контексті цивілізаційного розвитку країн.

Цивілізація, за С. Гантінгтоном, розуміється як культурна спільнота найвищого порядку, тобто «найвища культурна спільність людей і найширший рівень культурної ідентифікації», вище якої – лише людство, а нижче – національні держави [Цит. за : 1, с. 171].

Вплив культурного чинника посилюється, а ідеологічного, навпаки, знижується. Варто погодитися з С. Гантінгтоном, що культура є силою, яка «одночасно й об'єднує, й спричиняється до ворожнечі. Люди, розділені ідеологією, але поєднані культурою, об'єднуються... Суспільства, поєднані ідеологією, але в силу історичних обставин розділені культурами, розпадаються...» [2, с. 25].

Серед провідних тенденцій сучасного світового простору – загострення конфліктів за «лініями цивілізаційних розломів». Після завершення «холодної війни» почалася епоха міжцивілізаційних конфліктів, кількість яких різко зросла наприкінці ХХ – на початок ХХІ ст. Конфлікти за «лініями розлому» відрізняються рядом особливостей. В їх основі – основоположні засади групової ідентичності, а тому вони є запеклими, супроводжуються великою кількістю жертв і біженців. Міжцивілізаційні конфлікти довготривалі, часто мають перманентну природу, тенденцію поновлюватися після періоду перемир'я, а тому набувають циклічного характеру, не підлягають остаточному розв'язанню. За С. Гантінгтоном, «коли такі війни відбуваються всередині держави, то тривають вони в середньому в шість разів довше, ніж війни між державами» [2, с. 409]. Конфлікти за «лініями розлому» мають усі шанси перерости в масштабні війни, оскільки зачіпають інтереси не тільки окремих груп, а й цілих цивілізацій. І глобалізація ще більше посилює ці негативні риси. Аналогічну точку зору висловлює і Й. Галтунг, зазначаючи, що сучасне протистояння має не ідеологічний, а цивілізаційний характер, а тому є глибшим і тривалішим [3].

Тому міжкультурна комунікація стає саме тим чинником, який в змозі стати об'єднуючим чинником у конфліктах за «лініями розлому». Аналіз сучасної регіональної динаміки розповсюдження політичних конфліктів підтверджує велике значення культурно-цивілізаційного фактору в сучасному протиборстві.

Фактором, що ускладнює перебіг і перспективи розв'язання конфлікту, є етноконфесійна структура держави. Культурно-релігійний фактор лежить в основі наявних етнонаціональних і політичних суперечностей.

Отже, важливою сучасною тенденцією є зростання загальної кількості

конфліктів на культурно-цивілізаційному ґрунті. Ці процеси підпорядковуються певним геополітичним закономірностям, однією з яких є загострення суперечностей за «лініями розлому», подоланню яких сприяє міжкультурна комунікація в усіх її проявах.

Література (References)

1. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий світ-2000», 2017. Т. 2: Доктринальний підхід. 535 с.
2. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва : ООО «Издательство АСТ», 2003. 603 с.
3. Хантингтон С. Указ. робота.
4. Йохан Галтунг: Предотвратит Третью мировую. *Хроники третьей мировой*: сайт. URL: <http://3wwar.ru/yohan-galtung-predotvratit-tretyu-mirovuyu> (дата звернення: 20.02.2020).

Василь Олло

*кандидат педагогічних наук, здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
доцент кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії, директор Державного навчального закладу «Одеський навчальний центр №14» при Державній установі «Одеська виправна колонія (№14)»,
Одеса, Україна*

ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГУМОРУ У МОВЛЕННЄВОМУ ПОРТРЕТІ ПЕРСОНАЖІВ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ ТА ЇХНЕ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Ключові слова: *перекладацькі операції, тактики, стратегія перекладу, художній твір.*

Актуальність теми роботи засвідчується великою кількістю праць, присвячених розкриттю різних аспектів гумору. Серед розвідок, метою яких є аналіз різних художніх засобів створення гумористичного ефекту, слід перед усім назвати праці А. Є. Болдирєвої [1], Л. Д. Бурковської [2], А. Васильченка [3], І. А. Воробйової [4], М. Іваницької [5], Т. Є. Некряч [8], А. В. Карасика [6], Т. Р. Кияка [7], А. М. Науменка [7], О. Г. Підгрушної [9].

Однак аналіз стратегій і тактик перекладу англomовного гумористичного дискурсу українською мовою на матеріалі творів *Jerome K. Jerome Three Men in a Boat (to Say Nothing of the Dog)* й *Terry Pratchett ('The Truth')* та їх українськомовних перекладів здійснюється вперше.

Поняття «тонкого англійського гумору» є всесвітньо визнаним. Цьому визнанню сприяє високий статус англійської культури і глобальне поширення англійської мови у сучасному світі. У добу суцільної англізації та глобалізації англійський гумор розуміють та цінують у всьому світі. Проте англійський

гумористичний дискурсу характеризується певними етнокультурними особливостями.

На жаль, перехід гумору з однієї мови в іншу супроводжується закономірною втратою певних нюансів, специфічних саме для культури-донора. У той же час спостерігається запозичення відтінків, притаманних культурі-реципієнту.

Методологічний апарат дослідження нараховує такі методи: метод зіставного аналізу для зіставлення вихідного художнього тексту та його перекладів, описовий метод, метод компонентного аналізу та кількісний метод.

Дослідження виконувалось на матеріалі оповідання Джерома К. Джерома «Троє в одному човні (як не рахувати собаки)» (*Jerome K. Jerome 'Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog)'*) та чотирьох його перекладів українською мовою – В. Прокопчука, Ю. Лісняка, О. Якушика та О. Негребецького, а також на матеріалі роману Т. Пратчета «Правда» (*Terry Pratchett ('The Truth')*) та його українського перекладу О. Михельсоном.

Мовленнєва особистість – це прояв авторського начала у художньому творі, сукупність мовленнєвих навичок і умінь, що асоціюються з певною особистістю. Структура мовленнєвої особистості складається з трьох рівнів – вербально-семантичного (граматичного), тезаурусного (когнітивного) та мотиваційно-прагматичного.

Мовленнєвий портрет особистості персонажа виконує певні функції в художньому творі. Складниками мовленнєвого портрету є лексикон і тезаурус, типові для комуніканта синтаксичні конструкції та визначені тенденції в особливостях мовленнєвої поведінки, тобто ті цілі і інтенції, які дана особистість найчастіше переслідує в комунікації.

Гумор може характеризуватись за способом репрезентації як ситуативний або мовний. Ситуативний гумор базується на нетиповості ситуації або її несподіваності. Мовний гумор базується на двозначному трактуванні значення декількох мовних одиниць лексичного або граматичного рівня, тобто на грі слів. На лексичному рівні гумор реалізується за допомогою омонімії, полісемії, метафори, контамінації фразеологізмів, взаємодії граматичних структур.

Аналіз стратегій і тактик відтворення засобів реалізації гумористичного ефекту в досліджуваних українських перекладах романів *Jerome K. Jerome 'Three Men in a Boat (to Say Nothing of the Dog)'* та *Terry Pratchett 'The Truth'* дозволив виявити певні закономірності.

Аналіз перекладів дозволив дійти висновку про коректність обраної стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу, яка дозволила якомога

повніше відтворити у художньому перекладі гумористичний сенс першотворів. Стратегію було обрано відповідно до комунікативної ситуації першого типу у руслі комунікативно-функціонального підходу.

Найбільш поширеною тактикою перекладу є тактика передачі релевантної інформації, яка полягає у збереженні у тексті перекладу всієї важливої інформації вихідного тексту. На другому місці тактика відтворення особливостей індивідуального авторського стилю, яка дозволяє передати стилістичні прийоми оригінального тексту, індивідуальний стиль автора. На третьому місці за частотністю тактика збереження національно-культурного колориту, функція якої у відтворенні у перекладі своєрідності оригіналу. На четвертому – тактика лінгвокультурної адаптації, при реалізації якої національно-культурна своєрідність першотвору нівелюється, а твір адаптується до вимог цільової культури. Тактика лінгвокультурної адаптації, відповідає за функціональним призначенням панувавшій у минулому стратегії доместикації, відповідно до якої реалії іншої культури пояснюються за допомогою близьких за значення понять, прийнятних у культурі мови перекладу.

Вищезазначені тактики реалізуються за допомогою певних перекладацьких операцій. Для тактики збереження національно-культурного колориту є характерним використання таких перекладацьких трансформацій, як транскрипція, транслітерація, калькування. Для тактики лінгвокультурної адаптації більш типовим є застосування трансформацій контекстуальної заміни, пошуку перекладацького фразеологічного аналога та описового перекладу. Найбільш розповсюдженими прийомами відтворення гумористичного ефекту є: компенсація, що полягає у застосуванні додаткових стилістичних прийомів і засобів експресії через типологічні відмінності вихідної та цільової мов у стилістичному аспекті; емпатизація, яка розуміється як посилення експресивності у перекладі у порівнянні з оригіналом; нейтралізація, яка тлумачиться як нівелювання експресивних засобів і викладення змісту без стилістичного забарвлення; евфемізація, яка застосовується для уникнення лайливої та табуованої лексики у перекладі відповідно до цензури та етичних настанов культури цільової мови.

Література (References)

1. Boldyrieva A. Ye. (2007) *Movni zasoby stvorennia humorystychnoho efektu: lnhvokohnityvnyi aspekt (na materiali romaniv P.G. Wodehouse) [Language means of creating humorous effect: linguistic and cognitive aspect (on the material of P.G. Wodehouse's novels)]*: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk. Odesa [in Ukrainian].
2. Burkovska L. D. (2008) *Problemy perekladu stylistychnoho pryjomu aliuzii. [The problems of translating the stylistic device of allusion]* Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu im. I. Franka. Filolohichni nauky. Zhytomyr [in Ukrainian].

3. Vasylychenko A. (2010) *Perekladannia neperekladnosti: semiotychna problema i filosofskiy metod. [Translating untranslatable: the semiotic problem and philosophical method]* Filosofska dumka. Ukrainskyi naukovo-teoretychnyi chasopys [in Ukrainian].
4. Vorobiova I. A. (2011) *Kontsept "humor" u brytanskii linhvokulturi. [The concept 'humor' in British linguistic culture]* Vcheni zapysky Tavrychnoho natsionalnoho universytetu im. V.I. Vernadskoho. Seriiia «Filolohiia. Sotsialni komunikatsii» [in Ukrainian].
5. Ivanytska M. (2012) *Struktura movnoi osobystosti perekladacha khudozhnoi literatury yak interdystsyplinarna katehoriia. [The structure of the translator's language personality as an interdisciplinary category]* Studia Linguistica [in Ukrainian].
6. Karasyk A.V. (2001) *Lynhvokulturnyie kharakteristiki anhlyiskoho yumora [Linguistic and cultural features of English humour]: dis. ... kand. fylol. nauk : 10.02.04. Volhohrad [in Russian]*
7. Kyiak T.R., Naumenko A.M., Ohui O.D. (2008) *Perekladoznavstvo (nimetsko-ukrainskyi napriam) [Translation theory (German-Ukrainian direction)]: navch. posib. Kyiv [in Ukrainian].*
8. Nekriach T.Ie., Chala Yu.M. (2013) *Viktorianska doba v ukrainskomu khudozhnomu perekladi [Victorian age in the Ukrainian artistic translation]: monohrafiia. Kyiv [in Ukrainian].*
9. Pidhrushna O.H. (2013) *Vidtvorennia u perekladi kulturno-khudozhnoi spetsyfiky humoru [Rendering the cultural and artistic specificity of humor in translation]* Movni i kontseptualni kartyny [in Ukrainian].

Юлія Орлова

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ (на матеріалі перекладів міжнародних стандартів хімічного та фізичного профілю)

Ключові слова: автоматизований переклад, інтернаціоналізація, глобалізація, терміни.

В еру глобалізації та стрімкого розвитку науки, техніки актуальним постає питання створення продукту, який може розповсюджуватися світом, як саме це зробити найбільш вдало, за мінімальний час та з мінімальними зусиллями, що й зумовлює **актуальність** дослідження.

В ході дослідження застосовувалися наступні методи: метод спостереження, зіставлення, аналізу, синтезу, індукції та дедукції.

Проблеми автоматизованого перекладу знайшли відображення у працях Корольової Т.М., Мартіна Кейя, Кевіна Найта, Девіда Яровскі та ін. Матеріалом дослідження слугували переклади міжнародного стандарту ISO 17780 (Мінеральні олії), ISO12228–2 (Визначення покомпонентного та загального вмісту стеролів – метод газової хроматографії) у межах англо-української мовної пари.

Результати проведеної розвідки свідчать про превалювання термінів-інтернаціоналізмів у межах досліджуваного матеріалу. Інтернаціоналізація –

процес проектування продукту таким чином, щоб його можна було легко та ефективно локалізувати. Деякі проекти технічної сфери постають продуктом глобалізації. **Глобалізація** – це процес концептуалізації певного продукту для світового ринку таким чином, щоб він міг продаватися будь-де у світі з мінімальними редагуваннями [1]. Глобалізація, інтернаціоналізація і переклад – це пов’язані між собою речі, де кожне явище робить важливий вклад у ефективність продажу товару.

В ході дослідження встановлено, що саме інтернаціоналізми було перекладено найбільш вдало завдяки засобам автоматизованого перекладу. Перекладач не змушений робити постредагування фрагментів з цими лексемами. Наприклад, *standard* – *стандарт*, *method* – *метод*, *oil* – *олія*, *principle* – *принцип*, *ether* – *етер*; *acetate* – *ацетат*.

Автоматизований переклад (АП) іноді помилково називають машинним перекладом. Машинний переклад (МП) – це переклад, здійснений системами машинного перекладу (тобто суто автоматичний, в якому приймала участь лише машина). Автоматизований переклад – це переклад, здійснений перекладачем за допомогою систем машинного перекладу, тобто цей переклад виправлено людиною [3]. Існує декілька видів машинного перекладу: системи на основі граматичних правил (Rule-Based Machine Translation, RBMT), статистичні системи (Statistical Machine Translation, SMT), нейронні системи, гібридні системи. В цій роботі було досліджено системи на основі граматичних правил (Pragma), статистичні (TRADOS, Wordfast) та гібридні (PROMT).

До 1990-х років системи МП будувались на засадах граматичних правил, які створювали лінгвісти. Ці правила були вбудовані в системи, завдяки чому і відбувався автоматичний переклад. Тобто був заданий алгоритм дії за певних умов. Перевагами *системи на основі граматичних правил* вважають точність, стабільність, налаштування на певну тематику. Недоліками є необхідність створення оновлень для баз даних, а це коштує дорого, доволі складно і потребує багато часу. Приклад перекладу: **2,7-dichlorofluorescein, ethanolic solution, mass concentration, $\rho = 0,2\%$** - **2,7-діхлорфлуоресцеїн, етанолу вирішення, масова концентрація, $\rho = 0,2\%$** . У даному випадку це означає «розчин», а словосполучення «ethanolic solution» – розчин етанолу.

Статистичні системи під час роботи використовують основи статистичного аналізу. В систему завантажують двомовний корпус текстів: тексти мовою оригіналу і переклад, здійснений перекладачем, а потім система сама аналізує і виробляє свій алгоритм роботи. Система автономна і навчається самостійно. Критерій вибору – статистичні дані – частковість використання певних конструкцій серед попередньо заданих текстів. Якість перекладів з використанням цієї системи АП залежить від кількості доданих текстів: чим більші об’єми, тим більше система навчається. В ході дослідження було встановлено, що однакові помилки можуть траплятися в наступних тестах, тому важливо здійснювати редагування перекладів перед завантаженням. Приклад перекладу: 7.2 Preparation of the test sample - 7.2

Підготовка до тестового семплінгу. У даному прикладі спостерігаємо «тестовий семплінг», що є одиницею професійного жаргону, який, певно, частотніше використався в попередніх перекладах, але не є адекватним перекладом терміну з оглядом на необхідність дотримання офіційного стилю викладу у досліджуваних текстах. Адекватний варіантним відповідником у цьому разі є «відбір проб».

Нейронні системи засновані на методі глибинного засвоєння інформації, машинного навчання. Це навчання може бути контрольоване або самостійне, тобто машина навчається без постійного внесення алгоритмів. *Гібридні системи* об'єднують принципи роботи статистичних систем, а також систем, заснованих на правилах. У ході дослідження доведено, що гібридні системи є найбільш ефективними через найменшу кількість помилок. Ці системи вимагають менших виправлень перекладачем. Приклад перекладу: **Make slightly basic by adding a few drops of 2 mol/l alcoholic potassium hydroxide solution (5.2). Store for a maximum of 1 year. – Зробіть розчин** рівномірним шляхом додавання пари крапель 2 моль/л розчину спирту калію гідроксиду (5.2). Зберігайте максимум протягом 1 року.

Значні об'єми перекладу коштуватимуть дорого, тому МП робить проект дешевшим, адже перекладачеві вже не потрібно перекладати весь текст оригіналу, якась частина вже перекладена програмою – залишається лише редагування, що означає збереження коштів. Ще одним плюсом є уніфікація термінології (особливо це стосується технічних документів, які є стандартизованими). Засоби МП дозволяють перекладачам використовувати термінологію зі стандартизованих глосаріїв. Окрім цього, АП є високоякісним продуктом: можливі граматичні помилки, описки, пунктуаційні пропуски автокорегуються, що унеможлиблює пропуски через неухважність перекладача.

Серед *проблем*, з якими стикаються перекладачі під час АП, можна виділити наступні:

1. *Присутність неологізмів / термінів(особливо омонімічних, складних) в тексті оригіналу*. Омонімія термінів – це існування лексичних елементів, тотожних за формою, але досить відмінних за значенням. В технічній сфері поширена омонімія термінів через те, що у терміносистемах різних галузей широко застосовується так зване семантичне словотворення, коли наявній формі слова приписується те чи інше значення. Наприклад, в міжнародному стандарті зустрілося слово «filter», існують такі можливі його переклади: «фільтр», «водоочишувальна система», «оптичний фільтр», «протигазова коробка», «засіб фільтрації даних», «світлофільтр». Через це існує ймовірність двозначності, що теж неприпустимо в технічних текстах.

Залежно від структури термінів (однокомпонентні, двокомпонентні, трикомпонентні і багатокомпонентні) в ході дослідження було виявлено, що однокомпонентні терміни локалізувати набагато простіше: для багатьох вже існують відповідники в мові перекладу, тому завдяки засобам автоматизованого перекладу ця робота стає дедалі легшою. Також наявні

інтернаціональні терміни, наприклад, *standard* – *стандарт*, *method* – *метод*, *oil* – *оля*, *principle* – *принцип*.

2. *Наявність буквального та буквалістського перекладу*. Приклад: ISO 12228–1 is to be used (повинен використовуватися ISO 12228–1) – є повинен бути використаний ISO 12228-1.

Попри всі недоліки системи автоматизованого перекладу мають цілу низьку переваг, які значно превалюють над недоліками. В ході дослідження було встановлено, що найбільш ефективними є гібридні системи автоматизованого перекладу. Засоби машинного перекладу також роблять проект дешевшим, це значний плюс для компаній, які тяжіють до економії коштів. Такі системи навіть оплату труда перекладачам можуть розподіляти самостійно, відповідно до здійсненого обсягу роботи. Звісно АП може бути якіснішим за умови «людського втручання» в граматичне оформлення тексту перекладу, а спрощена система управління підвищує продуктивність. Подальший розвиток науки та техніки зробить все можливе для усунення недоліків. У перспективі дослідження можуть зробити значний внесок у вдосконалення систем автоматизованого перекладу.

Література

1. John Watkins. The Guide to Translation and Localization - Preparing Products for the Global Marketplace: course book. Portland OH, 2002. 100 p.
2. Гьорферіх С. Текстова продукція в епоху глобалізації : навч. посіб. Тюбінген : Штауффенбург-Верл, 2008. - 497 с.
3. Smartcat: 10 Myths about computer-aided translation URL: <https://www.smartcat.ai/blog/10-myths-about-computer-aided-translation/>

References

1. John Watkins (2002). The Guide to Translation and Localization - Preparing Products for the Global Marketplace: course book. Portland OH: Lingo Systems [in English].
2. Horferikh C. (2008). Tekstova produktsiia v epokhu hlobalizatsii [Textproduktion im Zeitalter der Globalisierung : Entwicklung einer Didaktik des Wissenstransfer] Tiubinhnen : Shtauffenburh-Verl [in German].
3. Vova Zakharov (2016) Bloh perekladu i lokalizatsii Smartcat: 10 mifiv pro mashynnyi pereklad [10 Myths about computer-aided translation] Retrieved from <https://www.smartcat.ai/blog/10-myths-about-computer-aided-translation/>[in English].

Костянтин Пальшков

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми
навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Ключові слова: лінгвокультурологія, реалія, перекладацькі операції.

У представленій роботі розглядається нагальне в сучасному перекладознавстві питання специфіки відтворення реалій англomовного світу засобами української мови. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку адекватних і ефективних перекладацьких рішень для подолання лінгвокультурних бар'єрів, що виникають у перекладі та комунікації між носіями англійської та української мов, у вивченні й освоєнні українцями досвіду і досягнень закордонних держав у суспільно-політичному житті та культурі, в навчанні і духовно-інтелектуальному розвитку молоді та сучасного покоління фахівців у науковій і культурній сферах.

Новизна дослідження полягає в удосконаленні системи знань щодо специфіки українського перекладу сучасних та історичних реалій англomовного світу з урахуванням крос-культурної компоненти і тактико-стратегічного підґрунтя в ефективному виборі перекладацьких операцій, а також у розширенні та доповненні вибірки ілюстративного матеріалу за різними класифікаційними ознаками, що стане в нагоді в подальшому розвитку перекладознавчої науки в мовній парі англійська-українська в сучасній парадигмі міжнародної інтеграції.

Розв'язання низки завдань започаткованого дослідження стало можливим завдяки застосуванню цілого спектру загальнонаукових, мовознавчих і перекладознавчих методів, а саме: *методу суцільної вибірки*, що дав змогу обрати корпус текстів для цільового аналізу; *методу лінгвокультурологічного аналізу*, що уможливив виявлення і виокремлення цікавих і культурно значущих мовних одиниць-реалій у досліджуваному матеріалі; *порівняльному аналізу* текстів оригіналу і перекладу, що дозволив установити спільні і диференційні ознаки у лінгвістичних засобах оформлення досліджуваних реалій; *перекладацькому аналізу*, що ліг в основу висновків про специфіку і труднощі англо-українського перекладу реалій; *статистичному аналізу* з елементами кількісного обчислення для визначення найбільш домінантних, ефективних і адекватних перекладацьких рішень.

Першими, хто дав чітке і логічне роз'яснення щодо поняття і лінгвокультурологічної сутності реалії як взагалі, так і в аспекті перекладознавства, були відомі болгарські лінгвісти і перекладачі С. Влахов і С. Флорін. У своїх працях вони користувалися терміном «реалія» для

позначення слів, що називають елементи побуту і культури, історичної епохи і соціального порядку, державного устрою і фольклору, тобто специфічних особливостей народу, держави, чужих для інших народів і держав [4, с. VI].

Серед робіт вітчизняних перекладознавців, присвячених окресленню лінгвокультурологічного підґрунтя у відтворенні реалій українською та іноземними мовами, найвідомішими є праці Р. П. Зорівчак, зокрема її монографія «Реалія і переклад», у якій йдеться про те, що в лінгвістичних і перекладознавчих дослідженнях ХХ сторіччя було виявлено безліч підходів до вивчення реалій і її дефініцій, однак лише деякі з них витримують наукову критику і наближаються до коректного визначення поняття реалії у перекладі [5, с. 46-65]. Сама ж авторка пропонує користуватися наступним визначенням: «Реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [5, с. 58]. Однак, як зазначає Р. П. Зорівчак, сутність реалії є категорією змінною та відносною, помітною лише за умови бінарного контрастивного зіставлення конкретних мов і культур, а обсяг самої реалії мови-донора безупинно змінюється під впливом лексичного складу мови-реципієнта, особливостей матеріальної і духовної культури-реципієнта та інтенсивності етнокультурних зв'язків між досліджуваними мовними колективами [5, с. 58].

Перекладознавці С. Влахов і С. Флорін присвятили багато часу вивченню принципів класифікування реалій, у результаті чого їхня схема класифікації отримала наступний вигляд:

I. Предметний поділ: а) географічні реалії; б) етнографічні реалії; в) суспільно-політичні реалії.

II. Місцевий поділ (залежно від національної і мовної приналежності): а) у площині однієї мови; б) у площині мовної пари.

III. Часовий поділ (з огляду на синхронію і діахронію мови): а) сучасні реалії; б) історичні реалії.

IV. Перекладацький поділ (з огляду на операції, застосовні до перекладу реалій): а) транскрипція; б) створення неологізму (калька, напівкалька, освоєння, семантичний неологізм); в) приблизний переклад (родо-видовий відповідник, функціональний аналог, описання / пояснення / тлумачення); г) контекстуальний переклад [4, с. 50-88].

Р. П. Зорівчак доречним вважає «поділ реалій в історико-семантичному та структурному планах» [5, с. 70]. Така історико-семантична класифікація поділяє реалії на а) власне реалії (за умови наявності актуальних референтів); б) історичні реалії («семантичні архаїзми, які внаслідок зникнення референтів входять до історично дистантної лексики, втративши життєздатність») [5, с. 70–71]. Структурна класифікація за Р. П. Зорівчак розрізняє такі типи реалій: а) реалії-одночлени; б) реалії-полічлени номінативного характеру; в) реалії-фразеологізми [5, с. 71].

Р. П. Зорівчак пропонує користуватися наступними способами під час

перекладу реалій: транскрипція (транслітерація); гіперонімічне перейменування; дескриптивна перифраза; комбінована реномінація; калькування, повне і часткове; міжмовна транспозиція на конотативному рівні; метод уподібнення; ситуативний відповідник (контекстуальний переклад); контекстуальне розтлумачення реалій [5, с. 93].

Розглянувши підходи С. Влахова, С. Флоріна і Р. П. Зорівчак до класифікування реалій у перекладознавстві і пошуку універсальних способів їхнього перекладу, стало можливим провести паралелі між підходами цих науковців і узагальнити їхні спільні риси для подальшого виокремлення найефективніших і найадекватніших перекладацьких операцій для відтворення реалій англomовного світу засобами української мови.

Визначено, що найбільший вплив на роботу фахівця, який працює над українським перекладом англomовної безеквівалентної етнокультурної лексики, мають наступні критерії: денотати, що охоплюють різні об'єкти соціо-культурної та історичної спадщини англomовних держав; етимологічне походження (разом із екстралінгвістичною інформацією, покладеною до реалії); уміння перекладача застосовувати оптимальний підхід у використанні перекладацьких операцій, задіяних для адекватного і цілісно-ситуативного відтворення досліджуваних реалій [1, с. 178].

У ході дослідження було виявлено, що перекладач працював за стратегією комунікативно-рівноцінного перекладу, яка передбачає відтворення реалій на основі реалізації двох, на перший погляд неpojєднаних, тактик: тактики прагматичної адаптації тексту і тактики збереження національного колориту. Було визначено, що перша тактика вироблялася завдяки використанню таких способів перекладу: описовий переклад / пояснення / тлумачення та заміна невідомих одиниць та відомі з тим самим значенням. Друга ж реалізовувалася за рахунок використання таких перекладацьких операцій: транскрипція / транслітерація, калька / напівкалька.

Щодо диференціації цих операцій з погляду на структурні особливості досліджуваних реалій, то способи перекладу реалій-одночленів розташувалися в такій послідовності: використання описання / пояснення / тлумачення – 34,0% випадків (*doormat* – килимок для витирання ніг, *Midlands* – центральні графства Англії), заміна невідомих одиниць та відомі з тим самим значенням – 31,0% випадків (*battlefronts* – війна, *mews* – каретний дворик), транскрипція / транслітерація – 21,5% випадків (*guinea* – гінея (британська золота монета, етнографічна реалія, історична реалія), *cab* – кеб), калька / напівкалька – 13,5% випадків (*Englishness* – англійськість, *moorlands* – болотиста місцевість).

Інакше розподілилися способи перекладу реалій-полічленів: заміна невідомих одиниць та відомі з тим самим значенням – 48,0% випадків (*arch nemesis* – головний ворог, *Nosy Parker* – допитлива Варвара), використання описання / пояснення / тлумачення – 29,0% випадків (*Negative Nancy (or Depressing Dan)* – депресивний тун або скиглії, *Dutch*

courage – фронтіві п'ятдесят грам для відваги), калька / напівкалька – 17,5% випадків (*afternoon tea* – пообідній чай, *police court* – поліцейський суд), транскрипція / транслітерація – 5,5% (*Inner Temple* – Іннер Темпл, *Pope's Court* – Понс-корт) випадків. Подекуди ці способи поєднувалися один з одним та іншими поодинокими лексико-граматичними і граматичними трансформаціями. Це пояснюється не лише структурними відмінностями однокомпонентних і багатокомпонентних реалій, а й суттєвими типологічними відмінностями між англійською та українською мовами.

Користуючись цими способами, перекладач узяв на себе відповідальність за те, щоб зробити переклад реалій достатньо зрозумілим для цільової аудиторії та водночас зберегти національно-культурний колорит тексту, створити атмосферу «англійськості», наближаючи реципієнта до оригінальної дійсності, що була описана авторкою твору. Отже, використовуючи адекватною мірою різні операції для реалізації тактики прагматичної адаптації тексту і тактики збереження національного колориту, перекладач створив баланс у перекладі, якого вимагає стратегія комунікативно-рівноцінного перекладу. Для адекватного відтворення крос-культурних особливостей досліджуваних реалій перекладач знаходить вихід із проблемної ситуації збереження / незбереження національного колориту і досягає «золотої середини», використовуючи одночасно декілька способів перекладу. Однак варто зазначити, що цей перекладацький коментар вона робить не за допомогою засобів мови перекладу, а, навпаки, лишаячи в дужках оригінальні реалії англійською мовою для тих, хто хоче глибше познайомитися з національно-культурною специфікою тексту-першоджерела. Очевидно, що такий спосіб значно збільшує обсяг тексту – і це є головним недоліком такого підходу, однак, він задовольняє потреби можливих реципієнтів і реалізує одразу дві тактики перекладу: тактику прагматичної адаптації тексту і тактику збереження національного колориту, що безперечно є його перевагою [2; 3].

Подальшими перспективами у вивченні перекладознавчих проблем відтворення реалій можна вважати наступне: розгляд проблеми реалізації одразу декількох непок'єднаних тактик перекладу в умовах однієї перекладацької мети і шляхи її вирішення, вивчення проблеми перекладу культурно-маркованої лексики на матеріалі перекладів різних функціональних стилів, жанрів, дискурсів, комунікативних ситуацій і на прикладах стратегій переадресації і терціарного перекладу в типологічно різних мовах.

Література

1. Neliubin, L.L. (2003). *Tolkovyi perevodovedcheskii slovar [Explanatory Dictionary on Translation Studies]*. Moscow: Flinta: Nauka [in Russian].
2. Sdobnikov, V.V. (n.d.). Invariant perevoda: mif ili realnost [Translation Invariant: Myth or Reality]. *www.sgu.ru*. Retrieved from URL: https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2015/02/18/sdobnikov_v._v.-invariant_perevoda-mif_ili_realnost.pdf [in Russian].

3. Sdobnikov, V.V. (2015). Kommunikativnaia situatsiia kak osnova vybora strategii perevoda [Communicative Situation as the Basis for Choosing a Translation Strategy]. *Doctor's thesis*. Moscow [in Russian].
4. Vlahov, S., & Florin, S. (1980). *Neperevodimoie v perevode [Untranslatable in Translation]*. Moscow: Mezhdunarodnyie otnosheniia [in Russian].
5. Zorivchak, R.P. (1989). *Realii i pereklad (na materialii anhlo-movnykh perekladiv ukrainskoi prozy) [Realia and Translation (based on English translation of Ukrainian prose)]*. Lviv: Vyd-vo pry Lviv. un-ti [in Ukrainian].

Світлана Радченко

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми
навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Ключові слова: науково-технічний текст, термінологічні одиниці, трансформації.

Актуальність даної роботи зумовлена зростаючою значущістю перекладу науково-технічної літератури, оскільки він виступає як спосіб обміну і поширення інформації в світовому співтоваристві. У зв'язку з прискореним науково-технічним прогресом переклад текстів такого виду перекладацької діяльності стає все більш затребуваним. Розвиток такої галузі як переклад науково-технічних текстів постає актуальною проблемою сучасного перекладознавства. При всіх складнощах технічні переклади повинні складатися з вірно побудованих речень та з вірною передачею термінології. Саме тому особливості перекладу науково-технічних текстів вимагають від перекладача глибоких знань, які дозволять йому ясно і точно довести до читача інформацію, що повідомляється, що і є основним завданням науково-технічного перекладу.

Надійною основою для вивчення цього питання слугували праці вітчизняних науковців, в яких знайшли глибоке осмислення проблеми науково-технічного перекладу (Д'яков А. С. [1], Карабан В. І. [2], Кияк Т. Р. [1; 4], Коваленко А. Я. [3], Суперанська О. В. [5] та ін.).

Новизна роботи полягає у вперше виконаному аналізі особливостей перекладу термінологічних одиниць у галузі виробництва та обробки металу.

Досягнення поставленої мети і розв'язання конкретних завдань даного дослідження ґрунтується, перш за все, на *методі суцільної вибірки*, який був використаний для створення корпусу матеріалу дослідження. У якості основного методу, що застосовувався під час проведення дослідження, слугував *перекладознавчо-зіставний метод* аналізу оригіналів і перекладів текстів. *Трансформаційний аналіз* окреслює перекладацькі трансформації релевантні для адекватного перекладу. А також були використані *описовий* та

кількісний методи, методика інтерпретаційного аналізу.

Дослідження виконувалось на матеріалі наукових статей журналів Metallurgical and Mining Industry, Металургійна та гірничорудна промисловість, Casting processes, Процеси лиття. Корпус дослідження становив 500 термінів на тему виробництва та обробки металу.

Метод кількісного аналізу дозволив виявити, що у досліджуваному матеріалі найбільш вживаними є складні терміни (49%). Далі за частотністю вживання йдуть прості терміни (32%), терміни-словосполучення (15%) та похідні терміни (4%). З наведеного можна зробити висновок, що для найточнішого опису основних понять в англійській мові використовуються терміни, які складаються з двох слів.

При перекладі **простих термінів** у галузі виробництва та обробки металу найпоширенішими способами перекладу були *варіантний* (42%) та *словниковий* (42%) відповідники. Це можна обґрунтувати тим, що термінологія виробництва і обробки металу має досить великий словниковий запас. Це свідчить про те, що перекладачі за допомогою фахівців активно працюють над створенням словників у вузьких галузях виробництва, щоб зменшити непорозуміння під час перекладу. Найменш вживаним є *транскодування* (17%). Якщо ж розглянути *транскодування* при перекладі простих термінів більш детально, то можна буде виділити чотири різновиди: *транскрибування* (5%), *транслітерування* (19%), *змішане транскодування* (24%) та *адаптивне транскодування* (52%), оскільки для милозвучності терміну постає необхідність адаптувати структуру терміну до мови перекладу.

Найпоширенішим способом перекладу **похідних термінів** є *словниковий відповідник* (35%) і *транскодування* (35%). Найменш вживаним є *варіантний відповідник* (30%). При цьому транскодування представлене лише одним різновидом з чотирьох, а саме, *адаптивним транскодуванням*.

Найпоширенішим способом перекладу **складних термінів** у галузі виробництва та обробки металу є *калькування*, частка якого за усіма його видами сягає 42%. Решта випадків розділилися між *словниковим* (36%) *відповідником*, *описовим методом* (12%) і *контекстуальною заміною* (8%). Незначна частина складає переклад термінів прийомом *адаптивного транскодування* (2%).

Найпоширенішим способом перекладу **термінів-словосполучень** є *калькування* (38%). За допомогою прийому *перекладу з використанням родового відмінку* було перекладено 23%, *описовим методом* 15%, *контекстуальною заміною* 13%. Найменш розповсюдженим є *переклад з використанням прийменника* (11%).

Під час перекладу досліджуваного матеріалу з англійської мови українською встановлено, що найпоширенішим способом перекладу термінів у галузі виробництва та обробки металу є *словникові відповідники* (32%) та *калькування* (27%). Далі йде прийом підбору *варіативного відповідника* (14%). Незначні частини приходяться на *описовий метод* (8%) і

транскодування (7%). Менш за все застосовувались такі прийоми, як *переклад з використанням родового відмінку* (4%) та *переклад з використанням прийменника* (2%), оскільки такі прийоми притаманні лише для перекладу термінів-словосполучень.

Якщо ж розглянути *транскодування* при перекладі всіх термінів більш детально, то можна буде виділити чотири різновиди: *транскрибування* (7%), *транслітерування* (14%), *змішане транскодування* (17%) та *адаптивне транскодування* (62%), оскільки для милозвучності терміну постає необхідність адаптувати структуру терміну до мови перекладу.

Таким чином, проведене дослідження на матеріалі термінів у галузі виробництва та обробки металу дозволяє зробити висновок, про те, що утворення нових термінів у цій галузі здійснювалося переважно шляхом утворення *складних термінів*.

Література (References)

1. Diakov, A.C., Kyiak, T. R., Kudelko, Z. B. (2000). *Osnovy terminotvorennia: Semantichni ta sotsiolingvistychni aspekty* [Fundamentals of Terminology: Semantic and Sociolinguistic Aspects]. Kyiv: Vyd. dim «KM Academia» [in Ukrainian].
2. Karaban, V.I. (2002). *Pereklad anhliiskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy* [Translation of English scientific and technical literature. Grammar difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian].
3. Kovalenko, A. Ya. (2004) *Zahalnyi kurs naukovo-tekhnichnoho perekladu* [General course of scientific and technical translation]. Ternopil: Vydavnytstvo Karpiuka [in Ukrainian].
4. Kyiak, T. R. (1989) *O vydakh motyvyrovannosti leksycheskykh edynyts* [On the types of motivation of lexical units]. *Voprosy yazykoznaniiya* — Questions of linguistics, 1, 98-107 [in Ukrainian].
5. Superanskaya, A.V. (1993) *Obschaya terminologiya: Terminologicheskaya deyatel'nost* [General terminology: Terminological activity]. Moscow: URSS [in Russian].

Євгенія Савченко

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу
і теоретичної та прикладної лінгвістики,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Ангеліна Гайшун

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми
навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Ключові слова: *художні тексти, трансформації, функціональні заміни.*

В останні роки кількість перекладів англійської художньої літератури українською мовою неухильно зростає. Саме завдяки перекладу ми отримуємо доступ до системи смислів іншої культури, котра завдяки перекладачу набуває свою інтерпретацію. Досягти еквівалентності тексту перекладу – одне з найважливіших завдань перекладача. Внаслідок чого перекладачі змушені використовувати різні перетворення, зокрема граматичні. Вивчення граматичних перетворень є важливим і з точки зору виявлення мовної ідентичності, своєрідності англійської літературної мови, властивих тільки їй характеристик. *Все вищезазначене і обумовлює актуальність теми дослідження.*

Надійною основою для вивчення цього питання слугували праці вітчизняних науковців, в яких знайшли глибоке осмислення проблеми художнього перекладу (Казакова Т. А. [1], Комісаров В. Н. [2], Корольова Т. М. [3], Корунець І. В. [4] та ін.).

Новизна роботи полягає у вперше виконаному аналізі особливостей перекладу художніх текстів на морфологічному та синтаксичному рівнях на матеріалі англійського роману В. С. Моєма «Theatre» та його перекладу українською мовою Маром Михайловичем Пінчевським «Лицедії».

Досягнення поставленої мети і розв'язання конкретних завдань даного дослідження ґрунтується, перш за все, на *методі суцільної вибірки*, який був використаний для створення корпусу матеріалу дослідження. У якості основного методу, що застосовувався під час проведення дослідження, слугував *перекладознавчо-зіставний метод* аналізу оригіналів і перекладів текстів. *Трансформаційний аналіз* окреслює перекладацькі трансформації релевантні для адекватного перекладу. А також були використані *описовий* та *кількісний* методи, методика *інтерпретаційного аналізу*.

Дослідження виконувалось на матеріалі англійського роману

В. С. Моема «Theatre» та його перекладу українською мовою М. Пінчевським «Лицедії». Корпус дослідження становив 1500 речень.

Аналіз граматичних перетворень під час перекладу роману В. С. Моема «Theatre» з англійської мови українською виявив наступні **причини перетворень на синтаксичному рівні:**

на рівні словосполучень:

- відсутність в українській культурі явища або поняття, яке є в англійській культурі (*описовий переклад/перекладацький коментар – 36%*);

- правила синтаксичної сполучуваності компонентів не збігалися з правилами лексико-семантичною сполучуваності в українській та англійській мовах (такі різновиди *часткового перекладу* як: *розгортання – 13%*, *стяжіння – 4%* та *перестановка – 22%*);

- *лексико-семантична структура компонентів словосполучень не збігалась в обох мовах* (такий різновид *часткового перекладу* як: *функціональна заміна – 21%*);

- правила синтаксичної сполучуваності компонентів співпадали з правилами лексико-семантичною сполучуваності в англійській та українській мовах (*повний переклад – 4%*);

- на рівні речень:

- розбіжність логічних характеристик присудка в англійській мові та умов відображення смислу в українській мові (*антонімічний переклад – 22%*);

- недоречність синтаксичного або лексико-семантичного відтворення вихідної форми в одиницях мови перекладу (*нульовий переклад – 18%*);

- неспівпадіння традицій актуального членування речень в обох мовах (*перестановка – 15%*);

- рівень складності речення вище / нижче в англійській мові, ніж потрібно для даного контексту в українській мові (*стяжіння (об'єднання) – 7%* / *розгортання – 13%*);

- мовна традиція української мови вимагає відобразити імпліковану семантику англійськомовного тексту (*додавання – 10%*);

- наявність в англійській мові надлишкових елементів, які мають бути імпліковані відповідно до вимог української мови (*опущення – 9%*);

- структурно-семантичні властивості будь-якої синтаксичної одиниці частково не збігаються в обох мовах (*функціональна заміна – 6%*);

Аналіз граматичних перетворень під час перекладу роману В. С. Моема «Theatre» з англійської мови українською виявив наступні **причини перетворень на морфологічному рівні:**

в умовах схожості форм:

- значення або функції подібних граматичних форм не співпадали в англійській та українській мові (*функціональна заміна – 30%*);

- відмінність ступеня експліцитності або стилістичної несумісності експлікації (*конверсія – 27%*);

- граматична форма в обох мовах співпадала, але традиція експлікації

різних елементів змісту не збігалася в рамках даної форми (*нульовий переклад – 20%*);

- досягнення більш природної граматичної структури в українській мові (*антонімічний переклад – 11%*);

- важливість збереження якогось елемента у тексті (*повний переклад – 6%*);

- для надання загальних граматичних властивостей різним формам (*уподібнення – 3%*);

- одна й та ж сама граматична форма мала декілька змістовних функцій, які не співпадали за складом та кількістю в англійській та українській мовах (*частковий переклад – 3%*);

в умовах розбіжності форм:

- категоріальні значення англійської мовної одиниці були відсутні в українській мові (*функціональна заміна – 18%*);

- аналітична форма замінювалась синтетичною у випадках, коли цього потребував або характер контексту, або граматичні правила даної форми (*розгортання – 29%*).

- будь-який елемент або частина мови в англійській мові несла суто граматичну інформацію (*нульовий переклад – 17%*);

- неспівпадіння морфологічного статусу форми в двох мовах (*конверсія – 15%*);

- переклад аналітичної форми у контексті, який дозволяє граматично або лексично передати ту ж саму інформацію лаконічніше (*стягнення (компресія) – 21%*).

Хотілось би зазначити, що кожне з перелічених перетворень було використано при перекладі як окремо, так й у сукупності з іншими перетвореннями. Найчастіше такі перетворення доповнюють одне одного, через це певною мірою компенсуючи певне втрачання інформації через перебудову тексту оригіналу. Кожне таке перетворення направлене, перш за все, на адекватний спосіб передачі вихідної інформації в формах, що є припустимими для культурної традиції та мови перекладу.

Література (References)

1. Kazakova, T. A. (2001). *Prakticheskie osnovy perevoda [Practical Foundations of Translation]*. St. Petersburg [in Russian].
2. Komissarov, V. N. (1990). *Teoriia perevoda (lingvisticheskie aspekty) [Theory of translation (linguistic aspects)]*. Moscow [in Russian].
3. Koroleva, T., Logvinova, E., & Tecten Taran. (2013). *Otsenka kachestva perevoda hudozhestvennogo teksta [Evaluation of the quality of translation of the literary text.]*. Naukovy visnik PNU imeni K. D. Ushinskogo. *Lingvistichni nauki. – Scientific Research Issues of the South Ukrainian National Pedagogical University Named After K. D. Ushynsky. Linguistic Sciences*, 17, 87-97 [in Russian].
4. Korunets, I. V. (2003). *Teoriia i praktikaperekladu (aspektnypereklad) [Theory and practice of translation (aspect translation)]*. Vinnitsa: The New Book [in Ukrainian].

Євгенія Савченко

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Ганна Луцкевич

*здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

УРАХУВАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ЗАСОБІВ ВИОКРЕМЛЕННЯ ТЕМА-РЕМАТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ВИСЛОВЛЮВАННЯ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

***Ключові слова:** тема-рематична структура висловлювання, актуальне членування речення, трансформації.*

Актуальність даної роботи обумовлена інтересом лінгвістів та перекладознавців до проблеми тема-рематичної структури речення, засобам його вираження та практичною значущістю досліджень в даній галузі. Переклад будь-якого тексту можна назвати адекватним лише у разі правильної інтерпретації не тільки значення слів, їх граматичних форм та синтаксичних відносин, але також і смислового центру речення (реми), що в свою чергу передбачає враховувати тема-рематичну структуру висловлювання при перекладі [4, с. 22].

Основою для вивчення цієї проблеми слугували роботи науковців, в яких знайшли глибоке осмислення проблеми тема-рематичної структури речення, а саме І. І. Ковтунова [1], В. Матезіус [2], У. Чейф [3], Л. А. Черняховська [4] та ін.

Новизна роботи полягає у вперше виконаному аналізі лексичних та граматичних засобів виокремлення тема-рематичного членування простих та складних розповідних речень під час перекладу дитячого твору Люїса Керолла «Аліса в Країні Див».

Досягнення поставленої мети і розв'язання конкретних завдань даного дослідження ґрунтується, перш за все, на *методі суцільної вибірки*, який був використаний для створення корпусу матеріалу дослідження. У якості основного методу, що застосовувався під час проведення дослідження, слугував *перекладознавчо-зіставний метод* аналізу оригіналу та перекладу тексту художнього твору. *Трансформаційний аналіз* окреслює перекладацькі трансформації, релевантні для адекватного перекладу з англійської мови українською.

Матеріалом дослідження слугував дитячий твір Люїса Керолла «Аліса в Країні Див» англійською та його переклад українською мовою Г. Бушиної. Експериментальна вибірка налічує 1000 простих та складних речень.

Так, на лексико-граматичному рівні заперечення виступає як ремоідентифікатор, а саме *негативна частка not*. Маркуючи дієслово, вона стоїть під наголосом, так само, як і допоміжні дієслова, котрі пишуться разом з її редукованою формою. У такому разі ремою може виступати не тільки простий, але і складений присудок. Під час перекладу негативного дієслова з англійської мови українською, все дієслово стає інтонаційним центром в рематичній групі і, таким чином, ремою речення виступає присудок.

В силу свого заперечного значення такі слова як *nobody, nothing, none, no* завжди знаходяться під наголосом, будучи при цьому ремою речення. При цьому присудок вже не стільки акцентований і стає перехідним елементом речення. Оскільки в англійській мові фіксований порядок слів, тема і рема не мають певного місця в реченні. В українській же мові тема зазвичай знаходиться на початку речення, а рема – в кінці. Таким чином, з огляду на тема-рематичне членування речення, при перекладі простих речень можуть використовуватися *перестановка членів речення*, а при перекладі складних, - ще перестановка *головного і підрядного речень*, а також *окремих простих речень*.

У конструкції *there is / there are* підмет не знаходиться у звичайній для себе позиції на початку речення та стоїть під наголосом. Переклад такої конструкції українською мовою здійснюється лише завдяки порядку слів, при якому підмет розташовується у кінці речення. І таким чином становиться ремою.

Завдяки конструкції *It is ... that*, як рема маркуються підмет, додаток та обставина. Переклад з англійської мови українською здійснюється завдяки підсилюючих слів та порядку слів.

Під час дослідження були виявлені такі подвійні сполучники, як *either ... or* та *neither ... nor, as ... as*. Частини сполучників *either ... or* та *neither ... nor* рематизують, об'єднавшись в єдине ціле, будь які члени речення, розділюючи таким чином речення на тему та рему. Подвійний сполучник *as...as* діє таким самим чином, але рематизує означення та обставину порівняння. З англійської мови українською застосовується переважно *семантичний спосіб перекладу*, хоча інколи вони можуть *зовсім не перекладатися*.

Завдяки прислівникам маркується найбільш інформативна частина речення, тобто рема. Універсальним способом перекладу з англійської мови українською є пошук *лексичного еквівалента* або *лексичної заміни*.

Виокремлювально-обмежувальні частки є найчастіше ремоідентифікаторами, оскільки у висловлюванні вони завжди супроводжують якусь нову, додаткову інформацію. Як показали результати дослідження, частки можуть виокремлювати як реми різні члени речення. Вони перекладаються українською мовою шляхом знаходження *лексичного еквіваленту* або *лексичної заміни*.

Зворотні займенники в обох мовах маркують підмет та присудок в якості реми. В англійській мові вони вживаються і в якості семантично значимого слова, і в якості десемантизованого елемента. Ознакою втрати ними свого самостійного значення є переміщення з них наголосу на те слово, комунікативне значення якого вони посилюють. Слід зазначити, що українською мовою перекладається зворотній займенник тільки у разі, коли воно семантично значиме. Якщо ж ні, – залишається тільки дієслово.

У розпорядженні англійської мови, на морфологічному рівні, є засіб, відсутній в українській – артиклі. Саме в маркуванні реми полягає найважливіша функція англійського неозначеного артикля (або нульового артикля в тих випадках, коли граматики не допускає застосування невизначеного, тобто перед абстрактними або речовими іменниками або перед іменниками у множині). Зрозуміло, вказівка на рему за допомогою артикля не може бути застосовна у разі, якщо рема виражена власною назвою або взагалі не іменником. Основним же завданням означеного артикля є його пряма вказівка на наступну за ним тему.

Оскільки в українській мові немає артиклів, переклад речень здійснюється *лексичним шляхом*, тобто за допомогою *підбору слів, що відповідають семантиці висловлювання*. При перекладі іменника з неозначеним артиклем українською, він, як правило, стає ремой речення. Артикль при перекладі українською ніяк експліцитно не виражений.

Додамо, що неозначені англійські займенники *every, each, some, any* корелюють з функцією неозначеного артикля, вони у свою чергу є лексичними маркерами реми та входять до інформаційного центру висловлювання.

Особові та вказівні займенники знаходять таке ж саме вираження в обох мовах та служать для позначення теми висловлювання.

Вказівні займенники є формальними показниками основи та маркують в якості теми той член речення, до якого безпосередньо відносяться. Хоча, слід зазначити, що інформативність вказівних займенників *this, that, these, those* повністю залежить від їх місця розташування у висловлюванні. Якщо воно знаходиться в кінці речення або поруч, а також на нього падає логічний наголос, то воно стає лексичним маркером реми висловлювання. Переклад українською мовою в даному випадку здійснюється *семантичними еквівалентами*, які розташовуються перед присудком, разом з означуваним словом.

Література (References)

1. Kovtunova, I.I. (2002). *Sovremennyiy russkiy yazyk. Poryadok slov i aktualnoe chlenenie predlozheniya* [Modern Russian language. Word order and current sentence division]. Moskva: URSS [in Russian].
2. Matezius, V. O. (1967). *O tak nazyivaemom aktualnom chlenenii predlozheniya* [About the so-called actual division of the sentence]. Prazhskiy lingvisticheskiy kruzhok – Prague Linguistic Circle, 239-245 [in Russian].

3. Cheyff , U. (1982). *Dannoe, kontrativnost, operdelennost, podlezhachee, topiki i tochka zreniya* [Given, counteraction, determination, subject, topics and point of view]. *Novoe v zarubezhnoy lingvistike – New in foreign linguistics*, 11, 74 [in Russian].
4. Chernyahovskaya, L. A. (1967). *Perevod i smyslovaya struktura* [Translation and semantic structure]. Moskva: Mezhdunarodnyie otnosheniya [in Russian].

Діана Сальнікова

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

Ілона Дерік

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ (на матеріалі медичної термінології)

Ключові слова: науково-технічний переклад, фахова термінологія, фаховий текст, термінологічне перекладознавство

Актуальність дослідження. Характерною рисою сучасного фахового перекладу є його багатоаспектний і міжгалузевий характер. Наразі у перекладознавстві бурхливо розвивається галузь перекладного термінознавства. Важливою ознакою фахового перекладу є орієнтованість на переклад фахових текстів із різних галузей знання і сфер діяльності. Специфіка перекладного термінознавства виявляється у дослідженні міжмовних відповідників різногалузевих термінів, засобів досягнення еквівалентності терміносистем вихідних текстів і текстів перекладу, а також у визначенні закономірностей науково-технічного перекладу. Актуальність дослідження обумовлена зростаючою потребою суспільства у кваліфікованих фахових перекладачах і необхідністю оптимізації якості фахового перекладу у цілому та медичних інструкцій зокрема. Метою роботи є дослідження лексичних і структурних особливостей фахової термінології в аспекті її перекладу на матеріалі англійських інструкцій до медичних препаратів та їх українських перекладів. Завданнями дослідження є вияв структурних моделей медичних термінів у англійських фахових текстах медичних інструкцій, визначення засобів відтворення у перекладі лексичних і структурних особливостей медичних термінів у текстах англійських інструкцій медичних препаратів *AUGMENTIN, KLARISTIN, CLARISTINE, LORATADINE, MAGNAGEL, ALUMINUM HYDROXIDE, NOZAKAR, NOSACARE* [1], відібрані з офіційних сайтів виробників Великої Британії,

США, Індії та перекладених українською мовою текстів-відповідників перекладів, розміщених на офіційних сайтах МОЗ України.

Методи дослідження. Під час роботи над дослідженням нами були використані описовий та зіставний методи, які мають практичне застосування в теорії та практиці науково-технічного перекладу при порівнянні терміносистем різних мов, у нашому випадку порівняння медичної термінології української та англійської мов.

Результати дослідження. За результатами аналізу широкої вибірки експериментального матеріалу було класифіковано такі групи медичних анотацій: 1) анотації, які у словниковому складі містять тільки хімічні терміни, наприклад: *'tocopherol acetate'* – *токоферола ацетат*, *'cinnarizine'* – *циннаризин*; 2) анотації, які складаються тільки із загальнонавчаної лексики, наприклад: *'glucose'* – *глюкоза*, *'sucros'* – *сахароза*, *'Eucalyptus oil'* – *евкаліптова олія*; 3) анотації, що містять як загальнонавчані слова, так і хімічну термінологію, наприклад: *'streptocide solutabile'* – *стрептоцид розчинний*. Однією з найбільш продуктивних сфер лексики сучасної медицини є вживання епонімів, тобто позначення явища (наприклад, хвороби), за іменем людини, яка вперше виявила або описала її. Наприклад: *'Meniere disease'* – *хвороба Мен'єра*, *'Botkin disease'* – *хвороба Боткіна*, *'Parkinson disease'* – *хвороба Паркінсона*. Найбільш продуктивною моделлю термінотворення є двокомпонентні термінологічні сполучення, що складаються зі власної та загальної назви на кшталт: *'Lyme disease'* – *хвороба Лайма*, *'Jarisch-Herksheimer reaction'* – *реакція Яриша-Герксгеймера*, *'Coombs' test'* – *тест Кумбса*, *'Stevens-Johnson syndrome'* – *синдром Стівенса-Джонсона*.

Серед лексичних проблем відтворення медичної термінології слід назвати такі: вживання міжмовних омонімів, хибних друзів перекладача на кшталт: *'cardial'* – не «серцевий», а «шлунковий»; *'angina'* – «стенокардія», а не «ангіна»; вживання назв сполук, формул на кшталт *'Cetirizine HCl'* – «цетиризину гідрохлорид».

Двокомпонентні терміни-словосполучення представлені в медичній термінології двома різновидами: 1) субстантивно-субстантивні, наприклад: *'brainstem'* – «ніжка мозку», *'iris corneal'* – «хмаринка рогівки»; 2) субстантивно-ад'єктивні, наприклад: *'thoracicduct'* – «грудна протока», *'blood Depot'* – «кров'яне депо», *'hay fever'* – «сінна лихоманка (кропив'янка)».

Нерідко в назвах хірургічних захворювань нирки назву органу ставлять у множині: камені нирок, пухлини нирок, туберкульоз нирок; при вказаних захворюваннях у більшості пацієнтів захворювання розвивається спочатку в одній з нирок. Тому вважається більш правильним у найменуваннях цих хвороб вживати назву органу в однині: камені нирки, пухлина нирки, туберкульоз нирки [3].

У досліджених текстах інструкцій нами не було зафіксовано слів-реалій, ідіом, канцеляризмів, кліше, фразеологізмів, що можуть бути наявними в медичній мові взагалі. Це свідчить про те, що медичні інструкції препаратів

характеризуються насамперед точністю і однозначністю.

Аналіз засобів здійснення еквівалентного та адекватного перекладу інструкцій медичних препаратів засвідчив використання таких перекладацьких трансформацій, як калькування (31%), вилучення (22,8%), додавання (10%), конкретизація (8%), генералізація (6,2%), транскрипція (3%), транслітерація (9%), описовий переклад (10%).

Провідною стратегією перекладу інструкцій медичних препаратів є стратегія комунікативно-рівноцінного перекладу. Основними тактиками є тактика передачі релевантної інформації, тактика коректного оформлення інформації та тактика відтворення стилістичних особливостей.

Нижче наведені приклади застосування різних перекладацьких трансформацій. Калькування ('*Cefuroxime*' – «Цефуроксим», '*Gram-positive cocci and Gram-negative cocci*' – «грам позитивні та грам негативні коки»)[2]. На калькування припадає 61 випадок із загальної кількості 193 випадків перекладацьких трансформацій із проаналізованої вибірки. Транслітерація ('*Coombs' test*' – «тест Кумбса», '*Stevens-Johnson syndrome*' – «синдром Стівенса-Джонсона») застосовується головним чином під час перекладу термінів-антропонімів, оскільки фонетичні і графічні системи вихідної і цільової мов значно відрізняються, передача графічної та звукової форми слова мови оригіналу мовою перекладу завжди дещо умовна і приблизна.

Під час перекладу медичних термінологічних скорочень і абревіатур використовується як транскрибування англійського акроніму наприклад: '*IGF*' – '*insulin-like growth factors*' – «інсуліноподібний фактор росту (ІФР)», так і повний переклад українською мовою із подальшим утворенням нового скорочення, наприклад: '*nonsteroidal anti-inflammatory drug NSAID*' – «нестероїдні протизапальні засоби НПЗЗ». Назви виробників та адреси підприємств транслітеруються українською мовою, а саме: '*Glaxo Operations UK Limited, Barnard Castle, Durham, DL12 8DT, UK*' – «Глаксо Оперейшнс ЮК Лімітед, Барнард Кастл, Дюрхем, DL12 8DT, Сполучене Королівство».

Описовий переклад використовується, коли термінологічна одиниця не має україномовного еквіваленту, і навіть не запозичена за допомогою калькування або транскрибування, наприклад: '*titanium dioxide*' (E171) – «Опаспрей білий M-1-7120J» – хімічний термін зі скороченням перекладений описово (зі зміною скорочення); '*What Zinnat is used for*' – «Фармакотерапевтична група».

Менш поширеним є антонімічний переклад, заміна позитивної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативної на стверджувальну, що часто супроводжується заміною лексичної одиниці мови оригіналу на одиницю мови перекладу з протилежним значенням. Наприклад: '*Taking any of these medicines with an NSAID may cause...*' – «Не вживайте жодного з цих препаратів, щоб не спричинити...»; '*out of the reach of children*' – «у недоступному для дітей місці».

Висновки. Фахові тексти медичних інструкцій до вживання лікарських

препаратів мають дві групи адресатів: фахівці (лікарі) та нефахівці (пацієнти, широкий загал). За результатами здійсненого зіставного аналізу аутентичних англomовних медичних текстів та їх офіційно затверджених українських перекладних відповідників було зроблено висновок про успішність застосування стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу для досягнення адекватного і еквівалентного перекладу медичної термінології. Було з'ясовано, що найбільш розповсюдженими є тактики передачі релевантної інформації, коректного оформлення інформації та відтворення стилістичних особливостей. На підставі аналізу відібраних 193 випадків перекладацьких трансформацій можна констатувати наявність достатньої кількості лексико-граматичних відповідників в українській мові. Однак, було також зафіксовано невідповідність структури англomовних текстів медичних препаратів структурі україномовних, затверджених МОЗ України. Дослідження особливостей перекладу фахової термінології має перспективу в аспекті залучення різних галузей професійної діяльності (право, економіка, соціологія тощо).

Література (References)

1. Medical Instructions For Drugs. Retrieved December 17, 2019, from <http://www.pills.org.ua>
2. Medications. Retrieved October 15, 2019, from <http://mozdocs.kiev.ua>
3. Medical Writing in Early Modern English. Retrieved December 12, 2019, from <http://www.cambridge.org/books/google.ru/books?isbn=1139493833>
4. Medical Texts of Ireland 1350–1650. Retrieved October 13, 2019, from <https://celt.ucc.ie/medical.html>

Олена Слюсаренко

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Т. КАПОНЕ «СНІДАНOK У ТІФАННІ»

Ключові слова: реалії, художній текст, перекладацькі трансформації.

Всі особливості умов життя людей та їх країн, а саме: навколишня природа, географія, державний устрій, соціум, образ думок, мистецтво, історія країни, наука, – обов'язково впливають на мову і відповідно мову народу. Існують мовні одиниці, в чийй семантиці присутні яскраво виражені культурні компоненти. Ці слова називаються реаліями. Їх вивченням активно займаються багато дослідників, наприклад, Г. Д. Томахін [4], С. І. Влахов [2], С. П. Флорін [2; 5], В. С. Виноградов [1], Р. К. Міньяр-Белоручев [3] та інші.

Проблема реалій як складової частини художнього тексту до сих пір не має рішення. З питань реалій написані в основному наукові праці, в яких не

враховуються контекстуальні функції реалій, а самі реалії представляють інтерес тільки в якості лінгвістичної одиниці, яка не належить до художнього твору. У нашій роботі аналізуються способи перекладу реалій з урахуванням їх функцій у тексті, в чому і полягає актуальність та новизна цього дослідження.

Досягнення поставленої мети і розв'язання конкретних завдань даного дослідження ґрунтується, перш за все, на *методі суцільної вибірки*, який був використаний для створення корпусу матеріалу дослідження. У якості основного методу, що застосовувався під час проведення дослідження, слугував *перекладознавчо-зіставний метод* аналізу оригіналів і перекладів текстів. *Трансформаційний аналіз* окреслює перекладацькі трансформації релевантні для адекватного перекладу. А також були використані *описовий* та *кількісний* методи, методика *інтерпретаційного* аналізу.

Дослідження виконувалось на матеріалі роману Т. Капоте «Breakfast at Tiffany's» та його перекладу Т. Бойко «Сніданок у Тіффані». Під час виконання магістерської роботи корпус дослідження становив 300 реалій.

У результаті нашого дослідження ми дійшли висновку, що в своєму творі «Сніданок у Тіффані» Т. Капоте приділяє особливу увагу реаліям різних типів, які не тільки відображають національно-культурну специфіку мови, а й надають тексту особливий часовий і національний колорит. Основною функцією реалій у творі «Сніданок у Тіффані» є відображення фонові інформації. Способи передачі реалій при перекладі, залежали від функції, яку виконують дані лексичні одиниці в художньому тексті. Національний колорит досягається точним відтворенням портретного живопису оригіналу, відтворенням побутових особливостей, способу життя, інтер'єру, трудової обстановки, звичаїв, відтворенням народних обрядів, повір'їв та ін. Завдання кожного перекладача – знайти і осмислити сутність національно-особливого і специфічного.

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад слів-реалій – творчий процес, який вимагає від перекладача високого рівня культурної і лінгвокраїнознавчої підготовки. Так як кожен спосіб передачі слів-реалій має свої переваги і недоліки, часто слід використовувати комбіновані способи перекладу культурно-маркованих одиниць, не обмежуючись одним способом, а поєднуючи кілька прийомів перекладу цього феномена. Вилучення або неправильний переклад слів-реалій призводить до неповного розкриття всього значення даного слова, не дозволяє іноземному читачеві зрозуміти конотативні відтінки і натяки. Тим не менш, не завжди часте використання того чи іншого способу перекладу реалій означає його ефективність. Наприклад, транслітерація, з дотриманням всіх правил в більшості випадків, передає тільки звукову форму слова, не відтворюючи його значення.

Метод *кількісного аналізу* дозволив виявити, що у досліджуваному матеріалі найбільш вживаними є *ономастичні реалії (48%)*. Далі за частотністю вживання йдуть *етнографічні (30%), географічні (11%)* та *суспільно-політичні реалії (11%)*.

Далі розглянемо способи перекладу, які використовувалися при перекладі **географічних реалій**. Найпоширенішими способами перекладу були *транскрипція* (59%) та *транслітерація* (32%). Найменш вживаним є *калькування* (9%).

При перекладі **етнографічних реалій** використовувалися такі способи перекладу, як *транскрипція* (35%), *транслітерація* (24%), *калькування* (16%), *гіпонімічний переклад* (15%) та *описовий переклад* (10%).

Далі розглянемо способи перекладу, які використовувалися при перекладі **суспільно-політичних реалій**. Найпоширенішим способом перекладу було *калькування* (45%). *Описовий* та *гіпонімічний переклади* використовувалися у 22% випадках кожний. Найменш вживаним є *транслітерація* (11%).

При перекладі **ономастичних реалій** використовувалися такі способи перекладу, як *транскрипція* (56%) та *транслітерація* (44%).

Таким чином, при аналізі тексту перекладу роману «Breakfast at Tiffany's» були виявлені наступні основні способи передачі реалій: *транскрипція* і *транслітерація*, *калькування*, *гіпонімічний переклад*, *наближений переклад*, а також *описовий переклад*.

Основним способом перекладу реалій є *транскрипція*, – 37% використовували при передачі звукової форми буквами рідної мови і *транслітерація*, – 29% при передачі буквами рідної мови графічного складу слова іноземної мови. Найменше реалій було перекладено *описовим перекладом* – 4%, що полягає в розкритті значення вихідної одиниці за допомогою словосполучень або цілого речення. У романі є багато реалій, які були перекладені за допомогою *калькування*, – 17% реалій від загального числа реалій тексту. Тобто, прийом застосовували в передачі безеквівалентної лексики іноземної мови шляхом запозичення іншомовних слів, виразів, фраз з буквального перекладом відповідної мовної одиниці. *Наближений переклад*, – 7% реалій від загального числа реалій тексту. І нарешті, *гіпонімічний переклад* використаний при передачі 9% реалій від загальної кількості лексичних одиниць, вживався при передачі чужих, незнайомих читачеві реалій.

Транскрипція і *транслітерація* використовуються в основному для перекладу груп ономастичних реалій, рідше географічних і етнографічних. Наступний по частотності використання спосіб перекладу, – це *калькування*. Даний прийом використовувався для перекладу етнографічних, суспільно-політичних і ономастичних реалій, як правило, для передачі топонімів.

Спосіб *гіпонімічного перекладу* використовується, коли необхідно опустити фірмові назви продуктів або відомі марки. Найчастіше застосовується в тексті при перекладі рекламних реалій.

Спосіб *описового перекладу* для передачі реалій використовується при передачі етнографічних реалій, рідше суспільно-політичних реалій.

Література (References)

1. Vinogradov, V.S. (2001). *Vvedenie v perevodovedenie (obschie i leksicheskie voprosy) [Introduction to Translation Studies (General and Lexical Issues)]*. Moscow: Izdatelstvo instituta obshego srednego obrazovaniya RAO [in Russian].
2. Vlahov, S. & Florin, S. (1980). *Neperevodimoe v perevode [Untranslated in translation]*. Moscow: Mezhdunarodnyie otnosheniya [in Russian].
3. Minyar-Beloruhev, R. K. (1996). *Teoriya i metody perevoda [Theory and translation methods]*. Moscow: Moskovskiy litsey [in Russian].
4. Tomahin, G.D. (1988). *Realii-amerikanizmyi [Realities-Americanisms]*. Moscow: VSh [in Russian].
5. Florin, S. (1983). *Muki perevodcheskie: praktika perevoda [Excruciation of translation: translation practice]*. Moscow: Vysshaya shkola [in Russian].

Юрій Стасюк

зобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО РОМАНУ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «КОЛІР МАГІЇ» В ОРИГІНАЛІ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

***Ключові слова:** психолінгвістичний аналіз, емоційно-смілова домінанта, стратегія комунікативно-рівноцінного перекладу, тактики, перекладацькі операції.*

Художній текст зазвичай є предметом вивчення літературознавства та стилістики. Однак до проблеми представлення знань про світ у художньому тексті звертаються також спеціалісти з філософії та логіки, кібернетики та герменевтики, етнографії та мистецтвознавства, лінгвістики та перекладознавства, не кажучи вже про психологів і психіатрів.

Актуальність проведеного дослідження полягає у тому, що не зважаючи на наявність великої кількості наукових праць, монографій і статей, що розкривають сутність психолінгвістики, психолінгвістичного аналізу художнього тексту та психолінгвістичних аспектів перекладу, ці питання досліджені недостатньо, а психолінгвістичний метод досі не має широкого застосування в аналізі художніх текстів та їхніх перекладів. Дослідження в цій галузі розпочалися відносно недавно, тому не всі проблеми вирішені, та досі продовжується процес відкриття нових особливостей у процесі дослідження ідіостилю автора художнього твору, картин світу автора і перекладача, проблем створення і перекладу сучасного фентезійного тексту. **Наукова новизна здобутих результатів** полягає в тому, що в репрезентованому дослідженні вперше було проведено психолінгвістичний і контент-аналіз англomовного фентезійного роману Террі Пратчетта «Колір магії», а також досліджено прийоми відтворення і вирішення труднощів у перекладі українською мовою.

Для виконання поставлених завдань були використані такі **методи** дослідження: метод психолінгвістичного текстового аналізу, метод контент-аналізу, метод перекладацького аналізу тексту, метод кількісного аналізу, метод порівняльного аналізу.

Метод психолінгвістичного текстового аналізу спрямований на дослідження вербальних характеристик тексту.

Метод контент-аналізу передбачає пошук у тексті мовних індикаторів певних змістових понять, визначення частоти їхнього вживання, оцінювання співвідношення з іншими одиницями і зі змістом усього твору.

Метод перекладацького аналізу спрямований на визначення використаних у перекладі перекладацьких стратегій, тактик та операцій.

Метод кількісного аналізу призначений для репрезентації кількісних показників у результатах дослідження і підтвердження їхньої лінгвістичної інтерпретації.

Метод порівняльного аналізу призначений для виявлення спільних рис та розбіжностей у тексті оригіналу та тексті перекладу.

Психолінгвістика – це наука, яка вивчає взаємозв'язки мови і мислення, вплив мови на психічний розвиток людини, психологічну зумовленість мовних явищ [2, с.3].

Якщо лінгвістика розглядає текст як речення або сукупність речень, які є матеріалом мовленнєвої діяльності особистості, то в психолінгвістиці – це форма акту комунікації, компонентами якої є предмет комунікації, автор і реципієнт.

Для аналізу тексту важливим поняттям є стиль. Це стійка спільність засобів художньої виразності, образної системи, що характеризує своєрідність творчості письменника. Однак автор не стільки вибирає стиль, скільки прагне проявити себе і своє бачення світу в стилі, який він створює.

Емоційно-смілова домінанта тексту – це комплекс емотивних та когнітивних еталонів, характерних для певного типу особистості, які служать психічною основою метафоризації і вербалізації картини світу в будь-якому художньому тексті [1].

Виявити емоційно-смілову домінанту, що лежить у основі світосприйняття автора, допомагає психолінгвістичний аналіз.

Психолінгвістичний аналіз тексту спрямований на дослідження вербальних характеристик текстів. До уваги беруться такі показники:

обсяг тексту;

кількість речень;

середній розмір речень;

коефіцієнт лексичної різноманітності (зазвичай знаходиться у межах від 5 до 15%);

коефіцієнт логічної зв'язності;

коефіцієнт дієслівності/агресивності;

коефіцієнт емболії [4, с. 115].

Результати проведеного психолінгвістичного аналізу роману Террі

Пратчетта "The Colour Of Magic" демонструють наступне: обсяг роману складає 65131 слів. Кількість речень – 5861. Отже середня довжина речення складає 11 слів. Такий показник зумовлений обраним жанром гумористичного фентезі, а також створює низьке навантаження на читача. Такий текст можна назвати «легким» для читання.

Коефіцієнт лексичної різноманітності складає 13,0%. Такий показник демонструє досить високий рівень вербального інтелекту автора.

Коефіцієнт дієслівності складає 18,0%. Такий показник демонструє динамічність подій, що висвітлюються у тексті, а також вказує на емоційну напруженість тексту.

Коефіцієнт логічної зв'язності складає 1,8. Ця величина знаходиться у межах одиниці, що свідчить про гармонійне співвідношення у тексті синтаксичних конструкцій та службових слів.

Коефіцієнт емболії складає 0,3%. У тексті присутні декілька вигуків, як-от "Heu!", "Oh", "Ah" у діалогах, що вказує на яскравість подій та емоційність персонажів. Однак у решті тексту відсутні ознаки прагматичної маркованості чи «засміченості» мовлення, що свідчить про високу культуру мовлення автора.

Серед головних об'єктів психолінгвістики є не лише функціонування мови, стилістика, риторика та викладання мови, а й **практика перекладу** [4, с. 100].

З одного боку, **переклад** – це процес, у якому задіяні лінгвістичні явища та мовні факти. З іншого боку, переклад трактується як інтегрований когнітивний процес, який складається з психічних операцій сприйняття, інтерпретації, розуміння та породження.

Для дослідження було обрано український переклад роману від Юрія Бісика, Софії Шуль, Максима Дуванова та Мар'яни Мазур, який дістав назву «Барва чарів».

Результати проведеного психолінгвістичного аналізу українського перекладу продемонстрували наступне: обсяг тексту складає 52508 слів. Кількість речень – 6091. Отже, середня довжина речення складає 9 слів, що на два слова менше ніж в оригіналі.

Коефіцієнт лексичної різноманітності складає 28,0%. Це значно вище ніж у тексті англійською мовою.

Коефіцієнт дієслівності складає 19,0% – майже не відрізняється від оригіналу.

Коефіцієнт логічної зв'язності складає 1,6 – майже не відрізняється від оригіналу.

Коефіцієнт емболії складає 1,7% – показник значно вищий за оригінал, однак все одно не високий.

Таким чином, можна дійти висновку, що перекладач зміг передати атмосферу та динаміку тексту оригіналу яскраво, застосовуючи значно багатший лексичний запас, і в той же час просто, скоротивши середню довжину речень.

У досліджуваному художньому творі перекладач використовує стратегію комунікативно-рівноцінного перекладу, яка реалізується через застосування таких перекладацьких тактик, як тактика відтворення індивідуального авторського стилю і тактика відтворення стилістичних характеристик тексту [3, с. 297].

Крім того, перекладач застосовує тактику прагматичної адаптації тексту, перекладаючи власні назви шляхом калькування: так імена головних героїв *Twoflower* та *Rincewind* були перекладені відповідно як *Двоквіт* та *Буйвітер*, ім'я *Weasel* – як *Ласка*, корчма «*Broken Drum*» – «*Реннутий барабан*», географічні назви: *Circle Sea* – *Кругле море*. Решта географічних назв чи імен перекладені за допомогою прийому транскрипції: *Ankh-Morpork* – *Анх-Морпорк*, *Krull* – *Г'рул*. А деякі імена та назви об'єднують у собі обидва прийоми (комбінована реномінація): *Caderack Mountains* – *Кадерацькі гори*, *Frig Stronginthearm* – *Фріг Сильнорукий*, *Black Zenell* – *Чорний Зелел*, *Hrun the Barbarian* – *Грун Варвар*.

Обраний для аналізу жанр фентезі містить інваріантні ознаки, які формують жанрово-стильову специфіку тексту за допомогою характерних мовно-стилістичних засобів. Такими засобами в аналізованому у дослідженні творі є, зокрема, індивідуально-авторські новоутворення – okazionalni slova і поняття, а також синтаксичні одиниці тексту, які складають основу метамови роману і були предметом цього аналізу.

Аналіз перекладу 153 відібраних okazionalizmів показав, що перекладач намагався зберегти оригінальний колорит авторських новоутворень і зробити їх зрозумілими для українського читача, застосовуючи переважно калькування (53,0% випадків) у перекладі. Однак, не завжди йому це вдавалося, і він був змушений застосовувати транскодування (26,0% випадків) або комбінувати обидва прийоми (21,0% випадків).

Аналіз перекладу 100 речень різного типу та характеру показав, що для гармонійності та зв'язності речень перекладачеві доводилось здебільшого комбінувати різні способи перекладу, застосовуючи у 34,0% випадків комплексну трансформацію. Також у 32,0% випадків перекладач використовував синтаксичне уподібнення, у 18,0% випадків – заміну та у 16,0% випадків – перестановку.

Таким чином, перекладачеві вдається відтворити особливий стиль автора, його гумор. Переклад вийшов максимально наближеним до оригіналу як за лексичним та семантичним змістом, так і за емоційною складовою та впливом на читача.

Література (References)

1. Bielianin, V.P. (2000). *Osnovy psikhologvisticheskoi diagnostiki. (Modeli mira v literature) [Fundamentals of Psycholinguistic Diagnosis. (Models of the World in Literature)]*. Moscow: Trivola [in Russian].
2. Kuranova, S.I. (2012). *Osnovy psykholinhvistyky [Fundamentals of Psycholinguistics]*. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
3. Sdobnikov, V.V. (2015). *Kommunikativnaia situatsiia kak osnova vybora strategii perevoda [Communicative Situation as the Basis for Choosing a Translation Strategy]*. *Doctor's thesis*.

Moscow [in Russian].

4. Zasiakina, L.V., & Zasiakin, S.V. (2002). Vstup do psykhohvistyky [Introduction to Psycholinguistics]. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu "Ostrozka Akademiia" [in Ukrainian].

Тетяна Стоянова

*кандидат філологічних наук, викладач-стажист кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики
Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Єлизавета Шипіца

*здобувач вищої освіти 4 року навчання
першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія
Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТА
КИТАЙСЬКОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ НОВИН УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ**

Ключові слова: лінгвокультурологія, політичні новини, перекладацькі операції.

Процес перекладу текстів газетно-публіцистичного стилю викликає велику кількість труднощів як мовного (термінологічного або стилістичного), так і екстралінгвістичного характеру, без подолання яких неможливо домогтися адекватного відтворення змісту тексту оригіналу. Дослідження виявило, що найбільші лексичні труднощі виникають при перекладі неологізмів (це закріплені в мові нові слова або значення, які позначають нові предмети або явища [3, с. 120]), термінів («терміни виражають поняття наукової обробленості і властиві лише конкретній галузі науки або техніки» [1, с. 44]), безеквівалентної лексики («лексичні одиниці, що не мають ні повних ні часткових еквівалентів серед лексичних одиниць іншої мови» [2, с. 24-25]) та фразеологічних одиниць («словосполучення, в якому цілісність номінації тяжіє над структурною роздільністю складових її елементів, внаслідок чого воно функціонує в складі речення як еквівалент одного слова» [2, с. 240]).

Під перекладом Л. Л. Нелюбін розуміє «сам процес перекладу або результат діяльності перекладача – усний або письмовий текст, вираз» [2, с. 137]).

У ході дослідження було виявлено, що неологізми відтворюються за допомогою використання таких перекладацьких трансформацій, як транслітерація, транскрибування, калькування та описовий переклад. Терміни, як правило, відтворюються через використання еквівалентних

відповідників, проте у разі їх відсутності відтворюються за допомогою тих самих трансформацій, що й неологізми. Переклад безеквівалентної лексики здійснюється засобами заміни одного поняття іншим, що є схожим за значенням; конкретизації; описового перекладу; калькування та транскодування. Щодо фразеологізмів, вони перекладаються за рахунок співпадання образної основи і переносного значення; збереження переносного значення при зміні образної основи (функціональний аналог); переклад чен'юїв без подібної основи за допомогою фразеологізму з образною основою в українській мові; описового перекладу при відсутності аналога чен'юя в українській мові.

Кожний тип тексту має свої особливості при відтворенні, тому їх слід розглядати окремо та враховувати всі можливі обставини задля досягнення його адекватного перекладу.

Література

1. Корольова Т. М., Позняк К. С. Особливості перекладу англomовної науково-технічної літератури на українську мову // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць / ред. кол. : Т. М. Корольова (гол. Ред.) та ін. ; М-во освіти і науки України. – О. : Астропринт, 2009. – № 8. – С. 39 – 49.
2. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. М. : Флинта: Наука, 2003. 320 с.
3. Новые английские слова: когда йогатес разжижает пол. – Режим доступу: <http://www.bbc.com/russian/features-37338258>.

Ксенія Теслева

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

Глона Дерік

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОБУТНОСТІ ОРИГІНАЛУ У ПЕРЕКЛАДІ ПУБЛІЦИСТИКИ (на матеріалі перекладу англomовних ЗМІ)

Ключові слова: публіцистика, переклад, реалії, національна самобутність.

Актуальність дослідження. Процес перекладу ускладнюється тим, що кожний народ має свій особливий шлях розвитку, який і є причиною мовної, історичної, культурної, та ментальної відмінності між народами. Народи утворюють національну самобутність за допомогою оригінальних стилів,

форм та норм, ігноруючи які перекладач ризикує викривити чи втратити зміст, змінити забарвлення стилістичних одиниць чи виразність тексту.

Проблеми, пов'язані з вивченням мовних реалій, їх перекладом, лексикографічним описом та лінгводидактичною презентацією висвітлюються у роботах таких дослідників як Л. С. Бархударов [1], В. С. Виноградов [2], О. В. Федоров [3], Г. Д. Томахін, А. Д. Швейцер, Л. Н. Соколов, Г. В. Чернов, Г. В. Шатков, А. Є. Супрун та ін. Фундаментальне дослідження реалій відображено в монографії болгарських перекладознавців С. Влахова та С. Флоріна «Неперекладне в перекладі».

Актуальність даної теми полягає в тому, що передача національної самобутності тексту оригіналу є і досі не простим, проте цікавим завданням для перекладачів, адже питання про природу, типи реалій і способи їх перекладу залишається відкритим. Кожен перекладач повинен вміти застосовувати увесь комплекс лінгвістичних та екстралінгвістичних знань для того, щоб передати національний колорит оригіналу при перекладі.

Метою роботи є аналіз мовних особливостей відтворення національної самобутності публіцистичного тексту при його перекладі на матеріалі англійських статей із Інтернет-видань *'The Independent'* і *'The Times'* та їх перекладів українською мовою.

Методи дослідження. У роботі було використано такі методи дослідження, як метод теоретичного узагальнення при обробленні джерел, емпіричний метод при формуванні суцільної вибірки для проведення лінгвістичного аналізу, метод лінгвістичного аналізу при визначенні специфіки мовних особливостей відтворення національно-культурної самобутності, метод зіставного аналізу для характеристики перекладу у порівнянні з оригіналом.

Результати дослідження.

За результатами дослідження національно-культурні реалії було розподілено на такі групи:

1) побутові реалії:

а) власність та житло – гасієнда (маєток), мачете (великий тесак, що використовується як зброя);

б) одяг, вбрання та головні убори – сомбреро (селянський капелюх із широкими полями у Чилі), бомбачі – (штани пастухів, схожі на шаровари, зона Ріо-де-ла-Плато);

в) напої та їжа – тортілья (кукурудзяний коржик чи омлет), чурраско (смажене на вугіллі м'ясо), пульке (алкогольний напій із соку агави з Мексики);

г) види праці та відпочинку – родео (згін скота);

д) одиниці вимірювання, грошові знаки – сентаво (дрібна грошова одиниця Латинської Америки), арроба (міра ваги);

е) народні танці, музичні інструменти та виконавці – кена (індійська флейта), куека (чилійський танок), маріачес (мексиканський народний ансамбль);

є) ігри та народні свята – пелота (гра в м'яч), ромерія (гуляння на місцях проведення паломництва);

ж) звертання – мано (брат, просторічно), тайта (батько);

2) міфологічні та етнографічні реалії – Дід Мороз (слов'янські країни), мечеть (мусульманські країни), троль (скандинавські країни), пагода (буддизм);

3) природні реалії – ландшафт, рослини, тварини: савана (Африка), секвоя, баобаб, кенгуру; прерія (Латинська Америка), фйорд (Норвегія);

4) реалії суспільного життя та державного устрою – більшовики (СРСР), торі та вігі (політичні партії Англії);

5) ономастичні реалії – 1) топоніми (імена літературних героїв творів, назви музеїв, тощо), 2) антропоніми (імена та прізвища відомих людей, що потребують більш докладної інформації та коментарів);

б) асоціативні реалії – анімалістичні символи, кольорова символіка, мовні алюзії, а також історичні, фольклорні та літературні.

Під час перекладу реалій перед перекладачем постає проблема – обрати перекладацьку трансформацію транскрипції, калькування, приблизного чи описового перекладу. Вибір операції залежить від декількох факторів: 1) від характеру тексту; 2) від значущості реалії в контексті; 3) від характеру самої реалії, її місця в лексичних системах іноземної мови та мови перекладу; 4) від самих мов – їх словотворчих можливостей, літературної і мовної традиції; 5) від читача перекладу (у порівнянні з читачем оригіналу). Вибір в залежності від характеру тексту робиться з урахуванням жанрових особливостей тексту як об'єкту перекладу.

Лінгвістичний аналіз національно-культурних реалій здійснювався на матеріалі вузької вибірки загальною кількістю 40 реалій, серед яких зустрічалися ономастичні реалії (топоніми, антропоніми), асоціативні реалії та реалії суспільного життя і державного устрою. Відповідно 20% припадає на топоніми, 27% на антропоніми, 23% на асоціативні реалії; 30% реалії суспільного життя та державного устрою.

За результатами аналізу засобів відтворення національно-культурних реалій було визначено, що провідною стратегією перекладу є стратегія комунікативно-рівноцінного перекладу, тактики передачі релевантної інформації, коректного оформлення інформації та лінгвокультурної адаптації. Найбільш розповсюдженими перекладацькими трансформаціями виявились транскрипція і транслітерація для відтворення реалій-онімів. Наведемо приклади відтворення реалій-антропонімів за допомогою транслітерації: *Francisco Franko* (Франциско Франко), *Frederico Garcia Lorca* (Фредеріко Гарсія Лорка), реалій-топонімів за допомогою транскрипції: *Cambodia* (Камбоджа), *Madrid* (Мадрид) [3].

Також вживався приблизний переклад '*propaganda chiefs*' (керівники пропаганди), здійснювався пошук найближчого за значенням відповідника в мові перекладу. Описовий переклад використовувався для розкриття значення лексичної одиниці мови оригіналу, наприклад '*the political compromises of the*

1978 Transition' перекладається як «політичні компроміси 1978 року, року переходу Іспанії до демократії». За допомогою операції калькування здійснювалась передача іншомовної реалії '*sociological Frankoism*' – «соціологічний франкоїзм» [4] шляхом заміни її складових частин на прямі лексичні відповідники в мові перекладу.

Висновки. Таким чином, було зроблено висновок, що національна самобутність, емоційність, лінгвокультурний колорит англomовних публіцистичних текстів, насичених національно-культурними реаліями успішно відтворюється у перекладі українською мовою за допомогою стратегії комунікативно-рівноцінного перекладу, тактик коректного оформлення та лінгвокультурної адаптації. Перспектива убачається у більш поглибленому вивченні проблеми відтворення національної самобутності в перекладі на матеріалі інших індоєвропейських мов.

Література (References)

1. Barkhudarov, L. S. (1975) *Yazyk i perevod. [Language and translation]*. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya.
2. Vinogradov, V. S. (2001) *Vvedeniye v perevodovedeniye (obshchye i leksicheskiye voprosy). [Introduction to Translation Studies (General and Lexical Issues)]*. Moskva : Izdatelstvo instituta obshcheho sredneho obrazovaniya RAO.
3. Fedorov, A. V. (1968) *Osnovy obshchei teoryu perevoda. [Fundamentals of the general theory of translation]*. Moskva :Vysshaia shkola.
4. Greene, T. (2019) *Spain is Digging up Franco the Dictator, but is it Too Timid to Challenge the Memory of his Rule?* Retrieved December 12, 2019 from <https://www.independent.co.uk/voices/franco-exhumation-spain-dictator-pedro-sanchez-madrid-a9169141.html>.

Юлія Ткачова

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності
035 Філологія (Переклад з англійської українською)
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна

АНТРОПОЦЕНТРИЗМ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Ключові слова: антропоцентризм, особистість перекладача, індивідуальний стиль

Актуальність дослідження. Антропоцентричний підхід впевнено закріпився у перекладознавстві, розташовуючи в центрі дослідницької уваги перекладацьку особистість. Класичні теорії перекладу відводили перекладачу щонайбільше пасивну роль міжмовного посередника, ігноруючи його творчу особистість [1]. Культурологічна парадигма акцентує увагу на особистості перекладача як не тільки міжмовного, а й міжкультурного посередника, від якого залежить результат перекладу.

Антропоцентричний підхід вперше почав застосовуватися в перекладознавстві в 50–60-х рр. ХХ ст., коли про свою концепцію динамічної еквівалентності заявив Юджин Найда. Суть цієї концепції полягає в тому, що переклад може вважатися еквівалентним оригіналу, якщо реакції читачів на оригінал і переклад співпадають, а перекладач є експертом, який вносить всі необхідні лінгвокультурні поправки, які необхідні, щоб забезпечити однаковість реакцій. Ця концепція виявилася універсальною, її можна застосувати до будь-якого виду перекладу.

Актуальність дослідження зумовлена підвищенням уваги до особистості перекладача, творчої манери видатних перекладачів, намаганням виявити мовні засоби і перекладацькі рішення, що забезпечують високу якість перекладу, пошук у майстрів перекладу способів розв'язання тих чи інших складних перекладацьких проблем.

Методи дослідження. Особистість перекладача відіграє значну роль при перекладі, і, виходячи з його вміння заглибитися, пропустити через себе оригінальний текст, відчувати, що саме намагався донести автор, текст перекладу може бути вдалим або навпаки, нічого не мати спільного з оригіналом. Адже деякі переклади показують, що перекладач не зрозумів, що він перекладав, переклад характеризується стильовою непослідовністю, фрагментарністю ідейно-образної структури, розмитістю тематичної картини твору. Читаючи такий переклад, читач відчуває його неприродність і не в змозі зрозуміти думку автора, адже перед ним лише текст як його сприймає перекладач. Проте, переважна частина перекладів виконується якісно, характеризується природністю мови.

Дослідження спрямоване на визначення ролі особистості перекладача в процесі перекладу художніх творів. Завданнями дослідження є здійснення всебічного лінгвістичного аналізу оригінального твору Л. Баума «Чарівник країни Оз» та його авторизованих перекладів українською мовою М. Пінчевським та А. Саганом, спрямоване на визначення закономірностей і відмінностей у здійсненні художнього перекладу цього твору.

Метою дослідження є осмислення ролі перекладача у процесі перекладу художньої літератури на прикладі твору «The Wonderful Wizard of Oz» Л. Баума.

Для досягнення даної мети були застосовані наступні методи: емпіричний метод та метод зіставного аналізу. Було розв'язано такі завдання:

- проаналізовано роман Л. Баума «Чарівний країни Оз» та переклади М. Пінчевського [4] і А. Сагана [3];
- розрито поняття антропоцентризму при перекладі художніх творів;
- визначено способи прояву особистості перекладачів у перекладах.

Результати. Для того, щоб зрозуміти манеру перекладу відомих українських перекладачів А. Сагана та М. Пінчевського, необхідно спершу познайомитися з ними ближче. Адже відомо, що переклад є продуктом суб'єктивної творчості. Перекладач здійснює переклад, спираючись на свій життєвий досвід, світогляд та епоху, в якій він проживає. М. Пінчевський, на відміну від А. Сагана, творив в 70х роках ХХ століття. Тоді як А. Саган є представником сучасної перекладацької традиції. Тому цікаво порівняти методи та прийоми, які застосовувались ними через призму розкриття впливу особистості кожного з перекладачів на кінцевий результат.

Проводячи аналіз перекладів, необхідно звернути увагу й на індивідуальну когнітивну організацію особистості перекладача. Так ми можемо віднести А. Сагана до перекладача-екстраверта, адже він свідомо піддавав оригінальний текст власній обробці, увесь час щось підкреслюючи, уточнюючи, намагаючись збагатити текст своїм власним художнім баченням. М. Пінчевський, навпаки, є прикладом перекладача-інтроверта, намагається дотримуватись тексту, не відступати від змісту, тримається в рамках авторського задуму. В залежності від ментального типу перекладача формується й підхід до перекладу. Перекладач-екстраверт бачить переклад як власну творчу діяльність, проявляє індивідуальність, дозволяє собі більше свободи у виборі засобів здійснення перекладу. Перекладач-інтроверт на противагу вважає, що не може дозволити собі відступати від оригіналу, намагається достеменно відтворити авторський текст.

Висновки. У перекладознавчій літературі є чимало розвідок, у яких розглядається стиль перекладача або його окремі риси. Дослідження індивідуального стилю перекладача важливе насамперед тим, що збагачує теорію та практику перекладу засобами розв'язання перекладацьких проблем. Досліджуючи когнітивний стиль перекладача, на основі теорії когнітивних стилів, ми спробувати скласти психологічний портрет творчої особистості перекладача.

Антропоцентричність будь-якого художнього твору полягає у мовленнєво-комунікативній взаємодії автора цього твору через образи своїх персонажів із читачем. Безперечно, сприйняття будь-якого мовленнєвого повідомлення завжди буде суб'єктивним, оскільки ми підсвідомо порівнюємо те, що чуємо чи про що читаємо, із своїми власними уявленнями. Свої ціннісні уявлення про людину письменник розвиває передусім у системі образів, створених ним дійових осіб. Перекладач, як посередник між автором та читачем сприймає всі ці образи залежно від власного світосприйняття та транслює їх реципієнту.

У результаті проведеного дослідження були зроблені наступні висновки. М. Пінчевський більше орієнтувався на читача перекладу, а не на автора тексту або культуру, намагався одомашнити текст, зробити його природним, «рідним» для сучасного йому читача, надаючи іноземним словам українського колориту («чавунна грубка, мисник, хатина, чуприна, повітка, казанок» тощо). Зараз, читаючи переклад М. Пінчевського, деякі українські слова-реалії можуть виявитися незрозумілими через те, що рідко вживаються у сучасній українській мові. Необхідно зазначити, що М. Пінчевський скоріше дотримувався свого власного стилю, ніж намагався передати авторський. Переклад А. Сагана більш деталізований, більше зрозумілий сучасному читачеві, можна зробити висновок, що перекладач докладно опрацьовує кожен деталь, намагається відтворити стиль автора, його інтенцію і одночасно зробити текст зрозумілим, цікавим і легким для сприймання дитячою аудиторією.

У структурі мовної особистості перекладача можуть бути виділені зони підвищеної креативності – текстові фрагменти або семантичні групи слів, при трансляції яких в приймаючу культуру перекладач здійснює трансформації, що виходять за рамки посередницької діяльності, і таким чином бере на себе функцію співавторства. Для мовної особистості М. Пінчевського такими є ономастична зона, зона одомашнення і опущення несуттєвих деталей. Для мовної особистості А. Сагана характерне чітке слідування за автором, дотримання тексту, часто з уточнюючими вставками.

Література (References)

1. Dorofeev, Yu. V. (2008) *Antropotsentryzm v lnhvystyke y predmet kohnytyvnoi hrammatyky. [Anthropocentrism in linguistics and the subject of cognitive grammar]*. Donetsk: DonNu.
2. Mizin, K. I. (2009) *Perspektyva vyvchennia antropotsentrychnosti ustalenykh porivnian. [The perspective of studying the anthropocentricity of established comparisons]*. Luhansk: Lnhvistyka.
3. Sahan, A. (2006) *Dyvovyzhnyi charivnyk krainy Oz. [The wizard of Oz]*. Retrieved September 11, 2019 from <https://starylev.com.ua/dyvovyzhnyy-charivnyk-krayiny-oz>
4. Pinchevskyi, M. (1977) *Charivnyk krainy Oz. [The wizard of Oz]*. Retrieved October 18, 2019 from <http://testlib.meta.ua/book/24650/read>

Людмила Фонар

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ЛІНГВОСТИЛІСТИКА ФЕНТЕЗІЙНОГО РОМАНУ ДЖ. К. РОЛІНГ «ФАНТАСТИЧНІ ЗВІРІ І ДЕ ЇХ ШУКАТИ» В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Ключові слова: фентезі, неологізм, okazіоналізм, способи перекладу.

Фентезі – дуже популярний жанр сучасної літератури, наповнений фантастичними та химерними образами, включає надприродні, нереалістичні події та фантастичні пригоди. Актуальність роботи зумовлена зростанням інтересу сучасної перекладознавчої науки до специфіки і труднощів відтворення складного емоційно-експресивного і культурно забарвленого вокабуляру художньої літератури, як-от авторських неологізмів (оказіоналізмів) або власних назв у жанрі фентезі, а також лінгвостилістичних особливостей англомовного оригінального гумористичного роману. Аналіз останніх досліджень (Т. Є. Савіцька, С. Олійник, Т. В. Бовсунівська, О. М. Ковтун та ін.) показав, що вказана проблема розроблена недостатньо і вимагає детального аналізу [2; 3; 4; 6].

Термін «фентезі» походить від англійського “fantasy”, що означає «фантазія». В «Історичному словнику фентезійної літератури» зауважується, що «до 1969 року, термін “fantasy” застосовувався лише до дитячої літератури» [7]. Для додавання гумористичного ефекту своїм творам письменники використовують різні стилістичні прийоми, як-от іронія, паралелізм, антитеза, метафора, перифраз, порівняння, гіпербола, епітет, персоніфікація, парадокс і каламбур.

У роботі розглядаються лінгвостилістичні особливості англомовного гумористичного роману фентезі на прикладі відомої книги «Фантастичні звірі і де їх шукати». Цей твір був написаний британською письменницею Дж. К. Ролінг та випущений у видавництві в 2001 році. Переклад здійснено українським перекладачем Віктором Морозовим за редакцією Івана Малковича.

У роботі використано метод структурно-семантичного аналізу для визначення морфологічної приналежності неологізмів (оказіоналізмів) та способів їхнього творення; метод контекстуального аналізу для вивчення функціонування їх у контексті; порівняльний метод для виявлення спільних рис у мовах оригіналу та перекладу; метод перекладацького аналізу для знаходження лінгвістичних особливостей тексту оригіналу, визначення використаних стратегій, тактик та операцій у перекладі; методи кількісного аналізу для репрезентації кількісних показників у результатах дослідження.

Досліджувана книга відтворює підручник, що належить Гаррі Поттеру, і написаний Ньютом Скамандером персонажем з вигаданої серії про Гаррі Поттера. Книга «Фантастичні звірі і де їх шукати» має структурну композицію своєрідного словника, містить історію магізоології та описує 85 магичних видів істот; лексикографічними особливостями книги є логотипи та коментарі, які нібито написані персонажами попередніх творів серії авторки про Гаррі Поттера. Ім'я Ролінг навіть не з'явилося на обкладинці першого видання, твір був підписаний авторством Ньюта Скамандера.

Твори гумористичного фентезі відображають у собі стереотипи лінгвокультурного гумористичного мовного коду нації письменника та потім інколи й перекладача. Оскільки фентезі передбачає створення автором фантастичного світу, для фентезі характерним є наявність індивідуально-авторських неологізмів (оказіоналізмів), а також власних назв. Оскільки дія будь-якого твору в жанрі фентезі відбувається у вигаданому всесвіті, у ньому можуть існувати істоти, предмети та події, які не існують в реальному світі. Для позначення цих реалій авторам фентезі часто доводиться створювати нові слова, якщо вони відсутні в мові. Переклад оказіоналізмів у художніх творах жанру фентезі – складне завдання для перекладача, що вимагає комплексного підходу. Для того, щоб з'ясувати значення оказіоналізму, відсутнього в словнику, перекладачеві необхідно вміти правильно користуватися контекстом, а також володіти великими знаннями в області словотворення у мовах оригіналу та перекладу. Крім цього, перед перекладачем постає завдання вибору способу перекладу оказіоналізмів. Нові слова найчастіше утворюються за тими моделями і типами, які вже закріпилися в мові. Автор статті “How new words are born” («Як народжуються нові слова») Енді Бодл пропонує наступну універсальну класифікацію: деривація (додавання префікса або суфікса до вже наявного в мові слова), зворотній словотвір (створення нового слова шляхом видалення афікса), словоскладання (об'єднання двох або більше слів), зміна значення старого слова, конверсія (перехід слова з однієї частини мови в іншу), епоніми (загальні іменники, утворені від власних назв), аббревіація або скорочення, слова-запозичення з інших мов, ономапоєя (створення слів шляхом звуконаслідування), редуплікація (створення слова шляхом подвоєння початкового складу), помилки як спосіб утворення нових слів, словозлиття, опущення [1].

Для відтворення оказіоналізмів необхідно перекласти нове слово іншою мовою прямо або передати шляхом пояснень. Існує низка найуживаніших способів перекладу оказіоналізмів, які використовують окремо або в комбінації один з одним: транскрипція, транслітерація, калькування, функціональна заміна, описовий переклад [5; 8]. Уникнути деяких труднощів і вийти зі складного перекладацького становища дозволяють описовий переклад або комбінація декількох способів.

Розглянемо наступні приклади реалізації способів перекладу оказіоналізмів у творі:

а) транслітерація: Imp – Імп, Erkling – Ерклінг, Grogan Stump – Гроген Стамп;

б) транскрипція: Clabbert – Клаберт, Kneazle – Кнізл, Manticore – Мантикор; Shrake – Шрейк, транскрипція, даний неологізм створений злиттям основ “shark” і “rake”, але перекладач, користуючись транскрипцією, не передає образ, закладений авторкою;

в) калькування: Unicorn – Єдиноріг, Centaur – Кентавр, Moon Calf – Місячний телець, Sea Serpent – Морський змії; Lethifold (also known as Living Shroud) – Смертефалд (або Живий саван) – неологізм, утворений шляхом складання основи “lethum”, яка є варіантом латинського “letum” (смерть, руйнування), і “fold” (складка). З опису істоти стає ясно, що вона має якусь «мантію» (fold), за допомогою якої вона вбиває своїх жертв. Перекладач використовує калькування. Важливо відзначити, що образність оригіналу зберігається у перекладі. Ukrainian Ironbelly – Український залізопуз, калькування, “ironbelly” = “iron” (залізо) + “belly” (живіт), Ukrainian / український – використано переклад, який відповідає географічним назвам у країні перекладача. Acromantula – Акромантула: цей неологізм утворений за допомогою злиття основ “acros” (грец. високий, вістря, вершина) і “mantula”, взятої з англійської “tarantula”. Таким чином, образність даного авторського неологізму варто зазначити в передачі образу величезного павука. Можливо, більш вдалим перекладацьким прийомом було б використання калькування від слова «тарантул».

г) комбінована реномінація: Augurey (also known as Irish Phoenix) – Авгурія (або ірландський фенікс); Basilisk (also known as the King of Serpents) – Василиск (або Зміїний король) – використано комбінацію транскрипції та калькування. Kelpie in Loch Ness – Келпі з озера Лох-Нес, Loch Ness / Лох-Нес – використано комбінацію транскрипції та переклад, який відповідає географічним назвам у країні перекладача, а також лексичне додавання слова “озеро”;

г) описовий переклад: Jhberknoll – Дуроспівка – пташка, що «заходиться нескінченним лементом, видобуваючи з себе усі будь-коли почуті звуки, але в зворотньому порядку», ймовірно, він був утворений від англійського “jabber” – базіка, або від співзвучного “jobbernowl”, що перекладається як “дурень” і “спекулянт”. З опису стає ясно, що дана істота передає всі почуті звуки, що збігається з елементами значення. Quintaped – використано описовий переклад, «п'ятеро клишавих лап» у описі істоти. Даний неологізм утворений шляхом складання префікса “quint”, який має значення «п'ять», і “ped”, який означає «лапи».

д) функціональний аналог: Pixie – Ельф, в англійській мові Pixie – “a small, imaginary person”, «маленька уявна людина», у книжковому описі істоти маленькі, «безкрилі, але вміють літати»;

е) смисловий розвиток: Eruptent – Різкопроривець, даний неологізм утворений за допомогою переосмислення вже наявної лексичної одиниці, яка має значення «пробивання». Ще одним можливим варіантом є складання

основ “erupt” (вибухати) і “trumpet” (трубний звук, ріжок).

Проведений аналіз 107 okazionalizmiv z tvoru pokazav, sho naychastishe perekладач використовує калькування, sho використовується у перекладі 37,0% досліджуваних лексичних одиниць, та транскрипцію, sho використовується у 29,0% випадків. Велика кількість фантастичних істот, указаних авторкою твору, вже мають відповідники в українській літературі, тому перекладач переважно звертається до звичних та зрозумілих неологізмів під час використання калькування. Значно менше використовується комбінована реномінація (13,0% випадків), транслітерація (13,0% випадків), описовий переклад (3,0% випадків), функціональний аналог (3,0% випадків) і смисловий розвиток (2,0% випадків). У складних випадках, коли транскрипція чи транслітерація не можуть передати індивідуальні риси істоти в українському перекладі з англійської мови, автор вдається до описового перекладу. Багато назв фантастичних істот пов’язані з їхніми специфічними характеристиками, тому перекладачу необхідно підбирати аналоги в українській мові для назви або користуватися «підказками» в описі істоти у самому творі.

Література (References)

1. Bodle, A. (2016). How new words are born. *www.theguardian.com*. Retrieved from URL: <https://www.theguardian.com/media/mind-your-language/2016/feb/04/english-neologisms-new-words>.
2. Bovsunivska, T.V. (2009). *Teoriia literaturnykh zhanriv: zhanrova paradyhma suchasnoho zarubizhnoho romanu* [Theory of literary genres: the genre paradigm of a contemporary foreign novel]. Kyiv: Kyivskiy universytet [in Ukrainian].
3. Kovtun, E.N. (2008). *Khudozhestvennyi vymysel v literature XX veka* [Fiction in twentieth-century literature]. Moscow [in Russian].
4. Oliinyk, S. (2013). *Pobutuvannia fantastychnoho u suchasniy ukrainiskii prozi* [Being fantastic in contemporary Ukrainian prose]. *Synopsys – Synopsis*, 3-4. Retrieved from URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=stkm_2013_3-4_8. [in Ukrainian].
5. Retsker, Ia.I. (2004). *Teoriia perevoda i perevodcheskaia praktika* [Translation Theory and Translation Practice]. Moscow: R. Valent [in Russian].
6. Savitskaia, T.E. (2012). *Fentezi: stanovleniie globalnogo zhanra* [Fantasy: becoming a global genre]. *Kultura v sovremennom mire – Culture in the modern world*, 2. Retrieved from URL: http://infoculture.rsl.ru/donArch/home/KVM_archive/articles/2012/02/2012-02_r_kvms3.pdf [in Russian].
7. Stableford, B. (2005). *Historical dictionary of fantasy literature*. The Scarecrow Press, Inc.
8. Zhelezniak, Ye.V. (2018). *Neolohizmy v suchasniy anhliiskii movi* [Neologisms in Modern English]. *Nauka Onlain – Science Online*, 1. Retrieved from URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/filologiya/2018/1/neologizmi-v-suchasniy-angliiskij-movi/> [in Ukrainian].

张承雪

教育学硕士，山东师范大学国际教育学院硕士研究生
乌克兰南方师范大学孔子学院汉语教师志愿者
济南，中国

汉语国际推广中语言教学和文化教学的结合

【关键词】语言教学，文化教学，原因分析，解决对策

当代地缘政治空间下的跨文化交际问题包含众多的范畴，语言作为在地缘政治空间下开展跨文化交际的重要前提和媒介，应得到更多的关注——立足于汉语教学的实际来看——在对外汉语实际教学中，如何在清晰地认识到语言和文化教学脱节的深层原因的基础之上，针对性地将现阶段的中国文化在语言教学的过程中传递出去，是本文想要探讨的。本文主要采取文献调查法来进行研究，并得出以下几点思考。

1. 教学材料

教材体例不仅关系教材的编写框架结构，而且关系教学思路 and 方式。对外汉语教材的体例应当兼顾对外汉语语言、文化教学目标、汉语二语学习者的接受能力这三个方面，既不能完全去照搬其他语言材料的体例，失去文化教材自身特点，又不能等同于国内对母语为汉语者所开展的文化教学的阐述方式，应立足于中国人的自身视角进行课堂灌输，不能忽略了汉语二语学习者是在异质文化的背景下学习中国文化，面临着不同文化差异的这一特点。

不妨从知识文化和交际文化两方面来区分，以中外文化对比来综合考虑教材，特别是文化教材的体例，前者基于文化教学的交际能力培养目标，后者兼顾了汉语二语学习者的汉语水平和中国文化的理解领悟能力。从而将教学目标和教学方法相结合，也为教师的文化教学提供了参照思路和借鉴模式。

再比如，我们可以借鉴其他国家的文化教材，了解其在文化导入部分的方式方法，所使用的优势和特点，在中文教材中的匹配和可利用程度如何，从而针对性地改善汉语文化或综合课教材。

2. 教师和教学策略

对外汉语教师必须要具备消除跨文化障碍的意识及能力，不能满足于敷衍心态，诸如“语言上正确就行”、“汉语就是这样说的”，忽略了汉语二语学习者的跨文化接受过程。借鉴跨文化转译的策略，文化教学的前提应该是植根于中国文化，在异质文化中没有完全对等的概念和事物的时候，适度地以学生母语文化为中心，用符合学生母语文化的心理模式、思维方式、价值观念重新阐释具有一定的对应性的概念和事物，从而起到母语文化正迁移的效果，实现跨文化的正确理解。

借鉴西方的传教士利玛窦和文学家赛珍珠的转译模式：利玛窦采用儒家经典来尝试阐释基督教的教义，为了翻译出拉丁语“Deus”（创世神），利玛窦遍查了中国古籍，发现五经典籍中频繁出现“上（尚）”、“上帝”这样的词

汇，采用“上帝”一词来解释“Deus”，从而以跨文化转译来表示基督教天主观念，适应了中国人，特别是当时儒家士大夫的文化心理，不仅能够理解，而且在跨文化正迁移的作用下易于接受。

再如，美国作家赛珍珠将“麻将”一词直译为“sparrow dominoes”，利用中国的麻将第一张牌上印有麻雀的图案，而“dominoes”（多米诺骨牌）则是西方人颇为熟悉的一种牌类游戏，虽然中国的麻将无论是在外形上，还是在规则上都不同于西方多米诺骨牌，但是这一跨文化转译的方式可以帮助西方人理解“麻将”是一种类似西方多米诺骨牌的中国所特有的娱乐性工具。

语言和文化是相互依存的，语言是文化的载体。在汉语国际推广过程中，语言推广和文化推广这两架马车应当要并行。在对外汉语的实际教学活动中，两者的结合情况却并没有这么好：无论是在国内高校还是在海外孔院的汉语教学过程中，都存在着一定程度上的重语言、轻文化的现象，课程内容、教学方法、课程安排、师资力量等各方面，都存在着对语言方向的倾斜。同时，国内的部分教师存在着一定认知和思维上的误区，认为文化课程可以和语言课程分开进行，且先掌握语言对于其掌握文化知识更有帮助，忽视了语言和文化知识之间相辅相成的作用。那么这些问题也可能诱发了汉语二语学习者、海外人士对中国文化的错误或守旧的认知，不利于国内汉语二语学习者汉语教育的发展和海外汉语国际的进一步推广。

因此笔者认为，汉语国际推广过程离不开语言和文化的共同推进。那么在汉语国际教育的过程中，语言教学和文化教学的结合一定要讲究方式和策略。汉语二语学习者主体的动机和需求因素无法改变，我们可以在教师和教学策略、教学材料、文化活动等客观因素中多下功夫，在教学的实际过程中改变汉语二语学习者的部分错误的心理认知，在国际汉语推广的过程中进一步迎合时代的需求。

参考文献

- 1.万筱铭.“一带一路”进程中汉语国际推广问题探究[J].江西社会科学,2017,37(04):236-241.
- 2.聂学慧.汉语国际推广背景下中国文化的定位与选择——以美国孔子学院为例[J].河北学刊,2013,33(04):184-187.
- 3.邓夏.对外汉语文化教学存在的问题及对策研究[D].重庆大学,2012.
- 4.刘纪新.在语言学桎梏中的汉语国际推广事业[J].理论月刊,2014(06):81-84.
- 5.陈国明.跨文化适应是跨越文化边界的游戏[N].中国社会科学报,2011-11-10(013).
- 6.韩晓蕙.高校学生跨文化交际能力培养的现状与思考——以高校英语教师为考察维度[J].外语学刊,2014(03):106-110.
- 7.周佳佳.对外汉语教学的文化因素影响与教学构建研究[J].高教学刊,2018(24):118-120.
- 8.李泉.对外汉语教学:学科建设四十年——成就与趋势,问题与顶层设计[J].国际汉语教育(中英文),2018,3(04):3-17.
- 9.杨煜.“一带一路”背景下汉语国际推广研究[D].西北大学,2018.

Svitlana Yukhymets

*candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Translation and Theoretical and Applied Linguistics, State Institution South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ ОН-ЛАЙН ПЕРЕКЛАДАЧІВ (на матеріалі англійської та української мов)

Вступ Процес створення оптимальних умов втілення інформаційних потреб сучасного українського суспільства, це процес широкомасштабного використання ІТ технологій у соціально-економічних, політичних і культурних сферах життя з метою підвищення ефективності використання сучасних інформаційних технологій для створення передумов переходу населення до інформаційного суспільства.

Актуальність зазначеної проблематики визначається практичними потребами українського суспільства в галузі застосування ІТ технологій у перекладацькій діяльності, та зумовлена необхідністю цілісного аналізу особливостей машинного перекладу, загалом, та перекладу за допомогою онлайн-сервісів зокрема, адже наявні вітчизняні студії, присвячені онлайн перекладачам та проблемам машинного перекладу, мають фрагментарний характер, а перекладацька проблема адекватності он-лайн-ових перекладачів залишається невирішеною.

З-поміж основних методів аналізу ступеню адекватності перекладів, виконаних за допомогою он-лайн перекладачів Google Translate компанії Google, Online. ua та Babel Fish було виокремлено метод суцільної вибірки; контрастивний метод, метод кількісних підрахунків та аналітично-описовий метод, який дав змогу вивчити об'єкт дослідження, виявити його структурно-семантичні особливості.

Результати і обговорення. Оцінка переваг та недоліків он-лайн-ових служб перекладу прямо або опосередковано цікавить досить широке коло осіб: користувачів систем, споживачів продуктів подібних систем, значною мірою і тих, хто вирішує, чи застосовувати йому такі системи в своїй сфері діяльності. Безумовно це питання є важливим і для науковців, особливо для тих, хто займається науковою діяльністю в галузі перекладу і професійна діяльність яких майже щоденно пов'язана з проблематикою та критикою перекладу [1, 2, 3, 4].

Порівняно з загальною кількістю публікацій, присвячених машинному перекладу взагалі, практично відсутні ґрунтовні роботи з оцінки якості он-лайн-ових перекладачів. Більшість цих робіт пов'язана з конкретними системами машинного перекладу або з дослідницькими чи розробницькими проектами. (П. Хроменкова [5], роботи Дж. Лербергера та Л. Борбю [6], А. Рінше [7].)

Матеріалом дослідження було обрано науково-навчальний текст англійської мови підручника з фізики «University Physics with Modern Physics

Hugh D. Young; Roger Freedman» 1600 сторінок.

Лінгвістична оцінка он-лайн перекладачів полягає в тому, щоб виявити, чи відповідають і, якщо так, то якою мірою, виконані системою переклади відповідним вимогам користувача. Розрізняють також декілька рівнів дослідження: когнітивний, економічний, лінгвістичний та операційний.

Традиційно до критеріїв когнітивного рівня відносять зрозумілість, правильність перекладу, ступінь його корисності та прийнятності.

Зрозумілість тексту визначається його прозорістю та чіткістю для середньостатистичного читача з обмеженими фаховими знаннями без доступу до оригіналу на основі безпосередньо отриманої інформації. Недолік цього методу, як практично всіх підходів когнітивного рівня, полягає в суб'єктивності.

Для виявлення рівню адекватності при аналізі перекладів тут актуальним буде звернути увагу на помилки, такий підхід дозволить визначити, наскільки тип помилки впливає на розуміння тексту перекладу.

Текст підручника, так само як і науковий текст, спрямований на передачу когнітивної інформації. Загальний зміст функції науково-технічного стилю можна визначити як пояснення в широкому сенсі цього поняття, що зумовлює основні ознаки цього стилю – об'єктивність, логічність, доступність та узагальненість. Основою мовного оформлення є стандартизованість. До синтаксичних особливостей слід віднести синтаксичну повноту оформлення висловлювання, переважно номінативний характер морфологічних компонентів речення, розгорнуту систему когерентних елементів (сполучників, сполучних слів тощо). Складність синтаксичних конструкцій пов'язана із багатоступеневим послідовним підпорядкуванням із великою кількістю засобів зв'язку між реченнями. Ці зв'язки мають лінійний характер, що відповідає послідовності наукового викладу, коли кожне наступне речення розвиває попереднє.

Засобом категоризації помилок у перекладі текстів науково-технічного напрямку за допомогою он-лайн перекладачів Google Translate компанії Google, Online. Ua та Babel Fish є тестові збірки речень, за допомогою яких можна дослідити, які з лінгвістичних феноменів успішно опановуються системою та які призводять до помилок.

Аналіз отриманих результатів дає підстави стверджувати, що для он-лайн перекладача Google Translate лінгвістичні феномени, що викликали найбільшу кількість неперекладених елементів, або якщо помилки суттєво впливали на розуміння тексту були наступні: терміносистема науково-технічного напрямку, префіксальні терміни, складні терміни, багаточленні атрибутивні словосполучення, інфінітивні звороти, складнопідрядні речення, часові форми дієслова, контекстуальні значення означеного та неозначеного артиклів, двокомпонентні атрибутивні групи.

Проаналізувавши 1500 пар речень, ми підраховували статистичні показники допущення помилок он-лайн перекладачами при перекладі на усіх рівнях мови: синтаксичному, фразеологічному, лексико-семантичному,

словотворчому і морфологічному. Наслідком більшості помилок стало нерозуміння тексту системою он-лайн перекладу, так як розуміння вихідного тексту є первинним етапом у процесі перекладу, а, відповідно, й основою правильного викладу його на іншій мові, отже навчити сучасні системи он-лайн перекладів мовної логіки значно складніше, ніж математичним алгоритмам і статистичному аналізу.

Висновки. Аналіз отриманих результатів дає підстави стверджувати, що для он-лайн перекладача Google Translate адекватність перекладу всіх мовних феноменів становить 65,8 %, що є досить не поганим показником. Не можна стверджувати, що використовуючи цю он-лайн службу перекладу можна отримати кінцевий продукт, який не потребує додаткового редагування. Загальний сенс цілком прийнятний, але його не можна назвати інваріантом перекладу. Для он-лайн перекладача Online. Ua адекватність перекладу всіх мовних феноменів становить 31,4 %, а Babel Fish 32,6 %. Обидві он-лайн програми суттєво поступаються у якості перекладених матеріалів Google Translate.

Переклад Google Translate здійснюється з використанням статистичного підходу, він заснований на пошуку найбільш ймовірного перекладу пропозиції з використанням даних з двомовних корпусів текстів. В результаті при виконанні перекладу Google Translate не оперує лінгвістичними алгоритмами, а обчислює ймовірність застосування того чи іншого слова або виразу, що мають оптимальну ймовірність, що дозволяє системі «навчатися» і самовдосконалюватися.

Для покращення якості Google Translate необхідні корпуси паралельних текстів і колекції пам'яті перекладів, але навчити сучасні системи он-лайн перекладів мовної логіки значно складніше, ніж математичним алгоритмам і статистичному аналізу. Щоб створити зв'язний текст перекладу, програма може лише використовувати обмежений набір певних лінгвістичних алгоритмів, закладених в її основу. Однак як би не намагалися виробники програм машинного перекладу вдосконалити свої розробки, ще жодна технологія не витримувала порівняння з перекладами професійних перекладачів.

Література

1. Бакулов А. Д., Леонтьева Н. Н., Шаляпина З. М. Отечественные системы машинного перевода. *Справочник*. Москва, 1990. С. 248-260.
2. Войнов В. К., Блехман М. С. Состав, методики разработки и эффективность действующих систем машинного перевода : уч. пособ. Харьков, 1987. 60 с.
3. Корольова Т. М., Жмаєва Н. С. Когезія і когерентність у перекладі англійської мови українською мовою. *Науковий вісник ПНПУ*. Одеса, 2017. Вип.24. С. 64-76.
4. Корольова Т. М., Попова О.В. Проблеми семантичного аналізу тексту у процесі машинного перекладу/ *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Київ – Ужгород – Дрогобич, 2018. С. 337.*
5. Хроменков П. Н. Анализ и оценка эффективности современных систем машинного перевода : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.21. Москва, 2000. 170 с.

6. Lehrberger J., Bourbeau L. Machine Translation – Linguistic Characteristics of MT Systems and General Methodology of Evaluation. – Amsterdam, Philadelphia: J. Benjamins Publ. Company, 1988. 214 pp.

7. Rinsche A. Evaluationsverfahren für maschinelle Übersetzungssysteme. Zur Methodik und experimentellen Praxis: Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades eines Doktors der Philosophie der Philosophischen Fakultät der Uni Bonn. – St. Augustin: Gradez! Verlag, 1993. 212 S.

Світлана Юхимець

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики,

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Мурадова Аділа Асіф кизи

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності

035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською)

*Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

***Ключові слова:** сучасна теорія перекладу, прикладне перекладознавство, перекладознавча наука.*

Традиційно перекладознавство інтерпретується як маргінальна філологічна наука, яка займається проблемами еквівалентності перекладу, моделювання процесу перекладу, визначення перекладацьких стратегій, опису типів перекладу, інвентаризації перекладацьких лакун тощо [1, с. 546–547].

Таке розмаїття проблематики певною мірою пояснюється тим, що деякі галузі цієї науки історично утворилися з практичних потреб, інші – внаслідок еволюції як загальної лінгвістики, так і теорії перекладу.

Без сумніву, тривалий час переклади, що виконувалися з практичних потреб, передусім нехудожні, як правило, не сприяли формуванню єдиної транслатологічної концепції, незважаючи на те, що вони виконували свою надзвичайно важливу й необхідну соціальну функцію. Останнім часом перекладознавство стрімко розвивається.

Дублювання, субтитрування стрімко входить до нашого життя. Не менш важливим є новий напрямок, пов'язаний із розвитком комп'ютерної лінгвістики. Водночас художнього перекладу можна навчитися лише за принципом роби як я, тобто перекладознавство з цих позицій інтерпретується як мистецтво перекладу. Усе це пояснює еkleктичний характер перекладознавчих дисциплін, відсутність цілісної теоретичної бази, широту та розмаїття наукової проблематики.

Мета розвідки – проаналізувати сучасний стан перекладознавства та

визначити перспективи розвитку цієї науки.

Як відомо, в багатьох країнах світу, у тому числі й в Україні, тривалий час загальне мовознавство вважалося основною наукою, здатною обслуговувати вивчення перекладу. Ця думка панувала на початку 50-х рр. ХХ ст. Переклад інтерпретувався передусім з лінгвістичних позицій. У цей період формується лінгвістика перекладу, яка й досі залишається однією з провідних галузей перекладознавства. Однією з найвідоміших праць такого типу є підручник В. Н. Комиссарова “Теория перевода (лингвистические аспекты)” (1990 р.) [5]. Без сумніву, досконале знання мови перекладу є необхідною умовою становлення фахівця зазначеної галузі, хоча широко відомі переклади, які здійснювалися з підрядника.

Сучасний стан теорії перекладу свідчить про те, що надмірний і бездумний розвиток цього напрямку певною мірою зводить нанівець досягнення теорії перекладу. Так, зокрема, з'являється значна кількість наукових робіт, присвячених перекладу складних у стилістичному та стилістичному плані текстів (гра слів, рима, ритм тощо), труднощі перекладу яких викликані передусім особливостями граматичного ладу рідної та іноземної мов. Це предмет зовсім іншої науки – зіставного або порівняльно-історичного мовознавства. Як пишуть російські дослідники Д. М. Бузаджі та В. К. Ланчиков [2; 3], сьогодні такі наукові розробки не тільки не сприяють створенню нових концепцій у перекладознавстві, але й відкидають його далеко назад. Аналогічна ситуація спостерігається і в галузі фахових мов, зокрема щодо перекладу термінів. У таких роботах відбувається підміна предмета дослідження. Замість того, щоб виявляти лінгвістичні стратегії і тактики перекладу відповідно до специфіки мов, увага приділяється конкретним виявам цих закономірностей на тому чи іншому матеріалі.

У цьому аспекті згадані науковці [2; 3] проаналізували дисертації останніх років, присвячені способам і засобам передавання іномовної термінології. Особливу увагу вони звертали на висновки, тобто результати дослідження, та наукову новизну. Було встановлено, що протягом майже 40 років перекладознавство не просунулося і на крок від того, що свого часу було зроблено С. Влаховим і С. Флориним у роботі “Непереводимое в переводе” (російське видання 1980 р.), оскільки нічого принципово нового в науковому плані не було встановлено.

З активним розвитком у 60-і рр. минулого століття прикладної лінгвістики, пов'язаної зі створенням різноманітних корпусів текстів, які завдяки технічному прогресу були об'єктом машинного перекладу, швидко набуває популярності прикладне перекладознавство. Як відомо, уперше ідея машинного перекладу була висунута ще в 30-і роки ХХ ст. майже одночасно у Франції та Радянському Союзі. У 40–50-ті роки у США був проведений перший експеримент з машинного перекладу з російської мови англійською. У 60-і роки прикладні дослідження розпочалися в багатьох інших країнах. При цьому увага зосереджувалася на технічних і програмістських питаннях.

Переклад мав переважно бінарний характер, тобто орієнтувався на

конкретні пари мов та на розробку лише морфологічних і синтаксичних правил перекладу, на формулювання правил перекладу одночасно у вигляді алгоритмічних приписів, а також, як правило, на один варіант перекладу для кожного речення. Наукові здобутки прикладного перекладознавства оприлюднювалися в журналах: “Mechanical Translation” (Camb., з 1954), “T. A. Informations” (P., з 1965; у 1960–1964 pp. виходив за назвою “Traduction automatique”), “Communications of the Association for Computing machinery” (Phil., з 1958), “Научно-техническая информация. Серия 2” (М., з 1961) та ін., а також і збірниках: “Машинный перевод и прикладная лингвистика” (М., з 1959), “Проблемы кибернетики” (М., з 1958) і інших. Такий підхід примушував широко використовувати результати сучасної структурної і математичної лінгвістики, що дало змогу розв’язати основні морфологічні й синтаксичні проблеми. Однак головні труднощі при створенні повністю автоматизованих систем високоякісного перекладу, пов’язані з недостатнім рівнем розробленості семантичної теорії мов, за допомогою якої можна було б точно сформулювати правила обробки змісту і значень речень мови, залишилися нездоланими. На практиці це виявилось в тому, що використовуються спрощені й спеціалізовані системи машинного перекладу, спрямовані на автоматизацію обробки науково-технічної інформації.

Хоча сучасні розробники багато зробили для реалізації висунутих у зазначений період ідей у перекладацьку практику [9]. У 60–70-ті pp. у перекладознавстві виділяються два підрозділи: так зване чисте перекладознавство і прикладне.

“Чисте” – має подвійну мету: по-перше, опис перекладознавчих феноменів у їхньому природному вигляді а, по-друге, розробка принципів опису й пояснення таких феноменів. Перша мета досягається шляхом описових (дескриптивних) методів перекладу, а друга – на основі теорії перекладу. На початку 70-х pp. ХХ ст. в основному завдяки працям Джеймса Холмса на базі дескриптивних методик остаточно складається “чисте” перекладознавство, яке, у свою чергу, може бути: 1) продуктивно орієнтованим при прагненні описати існуючі переклади; 2) процесуально орієнтованим при вивченні ментальних процесів, які мають місце при перекладі, і 3) функціонально орієнтованим, коли є необхідність визначити функцію перекладів у соціокультурному контексті [2].

У подальшому концепцію Дж. Холмса про “чисте” перекладознавство покладено в основу виділення загальної теорії перекладу й аспектичних (часткових) теорій перекладу. Усвідомлення об’єктів аспектичних теорій перекладу значно поглибило уявлення вчених як про підходи та результати процесу перекладу, так і про матеріал і методику проведення доперекладацького, перекладацького та постперекладацького аналізу. Застосований Дж. Холмсом дескриптивний підхід для створення основних аспектичних теорій перекладу базується на обмеженні: 1) засобів, що використовуються при перекладі (машинний / звичайний переклад; письмовий / усний переклад); 2) галузі застосування (або щодо особливих

мовних, або культурних груп); 3) мовного рівня (тобто ярусу мовної системи); 4) типу тексту (літературного перекладу або перекладу Біблії); 5) часу (при зіставленні перекладів раннього періоду з сучасними текстами); 6) предмета перекладу (переклад метафор або ідіом тощо). Прикладне перекладознавство об'єднує комплекс дисциплін, які мають спеціальне практичне застосування: підготовка перекладачів, створення допоміжного ресурсу для перекладу (словники й банки даних), перекладацька політика, що пропонує поради громадськості з таких проблем, як роль перекладачів і перекладів, а також перекладацька критика.

Завдяки працям Дж. Холмса остаточно формуються такі дисципліни, як теорія перекладу та методологія перекладу. Саме з його праць спостерігається, з одного боку, послідовне розмежування теоретичного, описового і прикладного перекладознавства, з іншого, – їх часткова або повна інтеграція. Перекладознавство одночасно може бути нормативним, пропонуючи застосування певних правил перекладу, або описовим (описовим). У цьому плані важко переоцінити внесок Дж. Холмса в перекладознавство.

Проте в 70–80-ті рр., оскільки внаслідок різних факторів стрибка у галузі штучного інтелекту не відбулося, теоретики перекладу знову повертаються до попередніх теоретичних постулатів і методологій, хоча й на оновленому рівні, запозичуючи нові ідеї з інших наук: психології, теорії комунікації, літературознавства, антропології, філософії і особливо культурології. У цей період до кола лінгвістичних проблем долучається формування поняття вторинної мовної особистості. Як зазначає Е. Честермен, ідеї Дж. Холмса набувають особливої актуальності. Переклад розглядається з позицій: 1) продукту розумової діяльності людини, 2) процесу виробництва цього продукту та 3) його функціонування [11]. Важливо, що в цей період текст відходить на другий план, а особистості перекладача надається особливого значення. Е. Честермен пропонує нову назву для перекладознавства, яка підкреслює роль перекладача: “I suggest we could call this TranslaTOR Studies” [там само]. Подальший критичний аналіз праць Дж. Холмса та його послідовників зумовив появу нових галузей перекладознавства, які в радянські часи в Україні з ідеологічних причин майже не були відомі. Це, крім текстології перекладу, ще соціологія перекладу, культурологія перекладу та когнітологія перекладу.

У наш час перекладознавчі дослідження здійснюються за декількома підходами: лінгвістичним, комунікативним, функціональним, психолінгвістичним, когнітивним, полісистемним тощо. Усе це свідчить про те, що вивчення перекладу вийшло далеко за межі однієї дисципліни, тому сьогодні дослідницькі вимоги в цій галузі не можуть бути задоволені існуючою лінгвістичною або, ширше, філологічною сферою. Сучасне перекладознавство за предметом дослідження та термінологічним апаратом межує з багатьма іншими дисциплінами: історія, філософія, семіотика тощо. Останніми роками воно все більш інтегрується з інформатикою.

Це пояснює той факт, що деякі вчені розглядають перекладознавство як міждисциплінарну за своєю природою галузь знання, яка містить елементи як гуманітарних, так і соціальних наук

Отже, сучасне перекладознавство – це міждисциплінарна за своєю природою галузь знання, яка містить текстологічні, когнітологічні, культурологічні та соціологічні складові.

Література

1. Аликина Е. В. Введение в теорию и практику устного последовательного перевода / Елена Вадимовна Аликина. – М. : Восточная книга, 2009. – 192 с.
2. Бузаджи Д. М. Новый взгляд на классификацию переводческих ошибок / Д. М. Бузаджи, В. В. Гусев, В. К. Ланчиков, Д. В. Псурцев. – М. : ВЦП, 2009. – 118 с.
3. Бузаджи Д. М. Скорбный список. О бедах современного российского переводоведения / Д. М. Бузаджи, В. К. Ланчиков // Мосты. – 2012. – № 4 (36). – С. 42–56.
4. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение / Вилен Наумович Комиссаров. – М. : Р. Валент, 2011. – 410 с.
5. Львовская З. Д. Современные проблемы перевода / Зинаида Давыдовна Львовская; [пер. с исп. В. А. Иовенко]. – М. : Изд-во URSS, 2007. – 220 с.
6. Мещеряков А. Стать японцем / Александр Мещеряков. – М.: Изд-во Эксмо, 2012. – 432 с.
7. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
8. Соловьева А. В. Профессиональный перевод с помощью компьютера (+ CD) / Анна Викторовна Соловьева. – СПб. : Издательский дом “Питер”, 2008. – 160 с.
9. Хайруллин В. И. Перевод и фреймы / В. И. Хайруллин. – М. : Издательство Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2010. – 144 с.
10. Chesterman A. The Name and Nature of Translator Studies [Online] / Chesterman Andrew. – URL: http://download2.hermes.asb.dk/archive/download/hermes-42-2-chesterman_net.pdf
11. Holmes J. S. The Name and Nature of Translation Studies / J. S. Holmes // Papers on Literary Translation and Translation Studies. – Amsterdam : Rodopi, 1972. – P. 67–80. 13. Munday J. Introducing Translation Studies : Theories and Applications / Jeremy Munday. – N. Y. : Routledge, 2001, 2008. – 240 p.

杨科蕙

学士学位、南方师范大学孔院志愿者教师、
南方师范大学孔院、
北京、中国

对应用型汉俄双语人才培养模式的若干思考

关键字：应用型、汉俄双语、人才培养

引言：近年来，中国同俄语国家在经济、政治、教育、文化等领域的交流越来越频繁。交流的形式和内容也愈加丰富，汉语及俄语人才需求呈上升趋势。然而，根据中国及俄语国家的高校毕业生就业信息统计显示，仍有不少学生面临就业难题和工作环境不理想的困境。当下为满足社会及就业市场的需求，应用型人才的培养成为各高校面临的主要问题。所谓应用型人才是

指能将专业知识和技能应用于所从事的专业社会实践的一种专门的人才类型，是熟练掌握社会生产或社会活动一线的基础知识和基本技能，主要从事一线生产的技术或专业人才。作为外语类专业的学生，如何利用双语教学帮助学生在掌握语言及专业知识的同时也能够掌握一定的实践技巧与经验。因此，本文就对汉俄双语应用型人才培养模式做一些探讨。

目前，应用型汉俄双语人才培养模式的不足之处主要有以下几个方面：1、教学理念与方法。教学理念是人们对教学活动的基本看法、态度和观念。传统的教学理念把教学看作是知识的“传授-接受”活动。在中国及俄语国家的很多高校开设的俄语及汉语专业，大部分教师采用填鸭式教学，学生只能消极被动地接受知识。忽视了学生的主体地位，无法调动学生的积极性、主动性、创造性。课堂效果也不尽如人意，学生对语言及文化的学习也会逐渐失去兴趣。另外，受应试教育的影响，各高校推行“任务式”教学方法。教师组织学生在各类考试及模拟题上花费大量时间及精力，学生习惯于死记硬背单词、语法公式、句型，形成了应试学习思维模式。在教学过程中，对外俄语及对外汉语教师都忽略了语言的功能性和交际性的特点，忽略了培养学生使用第二外语描述介绍信息及交际的能力。2、课程设置。课程设置对教学质量有着决定性的作用。目前很多高校的俄语及汉语专业课程体系设置形式重于内容，根据所设置的课程很难培养出大批适合社会发展需要的应用型人才，所开设的专业课程大同小异，没有特色，基本包括精读、语法、阅读、写作、俄汉互译、文学、语言国情等。从这些课程设置来看，缺少了与社会及用人单位需要相关的俄语知识和技巧课程，使得学生对某一领域的专业知识知之甚少。比如在国外孔院学习汉语的中文专业的大四学生，在学习了四年的汉语语言文学后，仍然因口音问题在与中国人交流时困难重重。这种现象在国内开设俄语专业的高校大学生身上也存在，虽然专业课程内容有所学习，但在教学过程中对语言学习所需要的听说读写技能的训练少之又少，使得大部分汉俄语言专业学生毕业后仍无法用所学知识进行交际。3、缺乏将所学专业知转化为实际技能的实习场所。将所学专业知转化为实际技能是应用型汉俄人才培养的最终目标，实现这一目标的主要途径就是在实习场所对语言的应用，但在现实中，一方面由于学校不够重视或经费不足，很多高校没有给学生提供校内实训场所，也没有建立校外实习基地。造成学生在未来工作岗位中的实际操作能力、应变处理能力、交际能力、表达能力的不足。为解决上述问题，我们需要不断探索，改进人才培养模式。人才培养模式的改变首先是培养理念的改变，以科学的培养理念为指导，采用新的教学方法和教学手段，调整课程设置，加强实践教学，从而培养学生的自主学习能力和综合运用能力。有以下几点建议：1、改善教学方法，树立科学的培养理念。改变传统的教学理念，交互式教学，让学生参与到课堂内容设计中，以教师为主导，学生为主角，在交流互动中进行知识的讲解。另外，也可利用情景式教学方法，设置情景利用多媒体设备，涉及当前最热门的话题与所学语言知识结合，来活跃课堂气氛，利用交际式教学法调动学生积极性，发挥学生

主观能动性。2、针对所开设的相关课程，可以根据学生水平及兴趣，开设相关方向的选修课程。如商务汉俄、旅游汉俄、法律汉俄等专业领域知识较强的语言类课程，让课程更有针对性，也帮助学生在语言学习的过程中对专业领域的内容有所了解和掌握。另外，针对语言学习必备的四项技能：听、说、读、写，也可开设相关的训练课程，有针对性的对每项技能进行训练。比如汉语声调的发音练习、俄语连读的发音技巧等等。技能训练的课程可以让学生更熟练地掌握和运用所学语言。3、鼓励各高校与企业建立友好的合作平台，可以定期带领学生对企业及公司进行参观和学习，了解学习企业机构的相关信息。同时，学校也可对将实践类活动纳入学生成绩考评中，鼓励学生主动了解就业及市场需求，明确自身能力水平，尽早进行职业规划，有方向地提高自身专业水平。结语 当下中国同各俄语国家在政治、经济、文化等各个领域的交流与合作越来越频繁和密切，各个行业也亟需大批优秀的汉俄双语人才投入到工作岗位的第一线，作为开设汉俄语言文化专业的高校来说，培养优秀的汉俄双语应用型人才是首要任务。各个高校也应当顺应时代新潮流，结合自身学校及专业特色，在教学目标、学科设置、学生培养、实习合作等各个方面进行优化调整，提供学生专业素养和实践能力，为中国同各俄语国家的发展输送人才，添砖加瓦。

参考文献

- 1.刘献君, **应用型人才培养的观念与路径** 2018.10.02, 来自 http://www.sohu.com/a/258381248_284354
- 2.李丹宁, (2018), 对外汉语教育与俄汉跨文化交际人才培养, 《继续教育研究》, 2018-05-024
- 3.胡耀斌、王国宁, 核心素养背景下我国高等体育院校教学发展研究, 《智库时代》, 2020-01-08
- 4.曹玉萍, 工具性与人文性结合的俄语专业实践教学, 《戏剧之家》, 2016-10-23
- 5.孙中霞, 俄语专业实践教学的策略探讨, 《教育教学论坛》, 2015-06-10
- 6.辛延峰; 张玉兰, 高校俄语教学实习基地的建设与应用, 《重庆电力高等专科学校学报》, 2013-12-28
- 7.包小玲; 对外汉语教学中的文化实践教学, 《教育观察》, 2018-08-10

СЕКЦІЯ II АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО І ЗІСТАВНОГО МОВОЗНАВСТВА

Катерина Ангеловська

кандидат філологічних наук, викладач кафедри західних і східних мов та методики їх навчання

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

СТРУКТУРА І ФУНКЦІЇ ДІАЛОГО-МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ В РОМАНАХ Т. ГАРДІ «ТЕСС ІЗ РОДУ Д'ЕРБЕРВІЛЛІВ» І П. МИРНОГО «ПОВІЯ»

Ключові слова: монологи, діалоги, лексема, роман.

Вступ. Зацікавленість лінгвістів феноменом кохання можна пояснити тим, що етнічно-культурне відображення емоцій у мові, співвідношення універсального та етноспецифічного в уявленнях про почуття належать до популярних, але не повністю висвітлених питань у лінгвістиці. У сучасній концептології та лінгвокультурології велика увага приділяється концептам емоційного та етичного характеру (Н. Д. Арутюнова, А. Вежицька, С. Г. Воркачов, В. З. Дем'янков, Н. В. Дорофєєва, О. П. Єрмакова, В. І. Карасик, О. А. Корнілов, Н. А. Красавський, В. С. Морозова, Л. Г. Панова та ін.), оскільки особливості вербальної репрезентації емоційного досвіду мають безпосереднє відношення до менталітету етносу.

Творчість Панаса Мирного й Томаса Гарді неодноразово досліджувалася монологічно, але науково доцільним є історико-типологічне її вивчення. Воно дозволяє всебічніше заглибитись у типологію художніх систем, окреслити особливості повісткування та художнього мовлення (О. Білецький, І. Грицютенко, К. Ангеловська, Л. Ушкалов, І. Хворостяний, В. Черкаський, М. Гуменний, Л. Отіс, С. Нісімура, М. Хігонет, Л. Бушлопер та ін.). Дослідження ідейно-естетичних пошуків митців, спорідненість їх творчого задуму, близькість збігів формально-художніх аспектів розкриває широкий дослідницький простір для сучасного мовознавства і літературознавства.

Специфічним завданням наукової роботи визначені і методи дослідження – історико-типологічний та історико-функціональний. Історико-типологічний метод дає змогу зіставити близькі за своїм характером літературні факти і явища в таких різних національних літературах, як англійській та українській, а історико-функціональний метод пов'язаний із можливістю простежити функціонування романів Т. Гарді та Панаса Мирного у часі і просторі, не втрачаючи при цьому ні пізнавального, ні естетичного, ні виховного значення.

Результати і обговорення. У романах обох авторів функціонують

внутрішні монологи, які показують ставлення героїнь до суб'єкта свого кохання. Вони являють собою, по суті, звичайну пряму мову дійових осіб, причому часто передану вголос. У цих монологіях думки й почуття героїнь відтворені в загальноприйнятих формах. Наведемо кілька прикладів. З одного боку, Христя переживає, що люди дізнаються про її стосунки з Проценком, а з другого боку, вона радіє, серце її палає:

«Що, як хто чув те? Що, як хто бачив? Як дізнаються, бува? Ото дівка! З паничем цілуватися?! Матінко!... І Христя чує, як її обличчя горить-палає, як її очі сором криє; і світ білий, заглядаючи в них, видає її... І навіщо сей день настав? Чому ніч не забарилася?... То знову, – повертає на інше, – огортає її серце якась утіха, якась весела надія душу гріє»[3, с. 231].

Автор намагається яскраво зобразити почуття, внутрішні переживання героїні за допомогою епітетів («світ білий, весела надія»), метафори («...обличчя горить-палає, як її очі сором криє; і світ білий, заглядаючи в них, видає її...», «весела надія душу гріє»), риторичні запитання, окличні речення, замовчування. Всі ці стилістичні прийоми як синтаксичного, так і лексичного рівнів допомагають розкрити сутність розуміння кохання кожного героя.

У художньому світі обох романістів пряма мова персонажів завжди має соціально-характерологічну значущість. Можна дискутувати з приводу того, чого прагне художник у кожному окремому випадку – виділити соціальні ознаки типу чи вхопити миттєвий відгук на ці процеси, що відбуваються в душі персонажа. Але цілком очевидно, що письменники уникали нейтральних безособових реплік. Хто б із їх персонажів не заговорив, у читача одразу виникає чітке уявлення про його розуміння кохання, внутрішні переживання, про соціально-станову приналежність суб'єкта.

У прозі Панаса Мирного і Томаса Гарді збільшується семантичне навантаження на такі важливі елементи жанрової структури, як внутрішній монолог, діалог, перехрещення композиційних шарів, які дають читачу чітку уяву про концепт «кохання» та його особливості для кожного героя.

Нелегко дати вичерпну характеристику функцій внутрішніх монологів у романах обох митців – такий широкий їх діапазон. Відтворюючи дійсність у всій її складності і різноманітності, вони прагнуть показати також усю повноту духовного життя персонажів, їх переживань, почуттів, мотивів поведінки.

Внутрішні монологи героїнь обох авторів виконують різні функції щодо розкриття концепту «кохання». Назвемо головні з них: 1) монологи, що передають переживання персонажів у напружені моменти їх духовного життя; 2) монологи, що виражають ставлення героя до суб'єкта свого кохання; 3) монологи, що показують, як герої реагують на ті чи інші явища життя, як осмислюють їх, з'ясовуючи для себе різні життєві питання.

У наведеному нижче уривку аналіз семантики номінативних одиниць дозволяє конкретизувати базову концептуальну схему LOVE IS PAIN, LOVE IS HATRED, LOVE IS REVENGE.

«How can you dare to use such words!» she cried, turning impetuously upon him, her eyes flashing as the latent spirit (of which he was to see more some day) awoke in her. «My God! I could knock you out of the gig! Did it never strike your mind that what every woman says some women may feel?» [4, с. 89].

Панас Мирний і Томас Гарді майстерно використовують експресію і образність, завдяки чому досягають значної виразності у розвитку логічно зумовленого діалогу. Відтворюючи психологічно напружені ситуації, гостре зіткнення протилежних думок, автори гранично уважні до діалогу, шукають різноманітних стилістичних форм вислову.

Слушну думку висловив М. Бахтін про те, що «мова в романі не лише відображає, а й сама служить предметом відображення» [1, с. 453].

У цьому ж плані висловився й В. Кожинів: «Разом із становленням роману відбувається становлення літератури у власному значенні – як мистецтва писемного... Це веде до глибоких перетворень у сфері художньої мови... Ці зміни спрямовані на те, щоб у творі при простому його читанні неначе прослуховувалися б живі голоси автора і героїв» [2, с. 377]. Як бачимо, для письменника багато важить мова не лише як засіб, а й як предмет відображення.

Висновки. Завдяки діалогам і монологам Т. Гарді і Панас Мирний майстерно окреслюють сутність концепту «кохання» для кожного персонажа, як бачимо з наведених прикладів герої розуміють і репрезентують його сенс індивідуально.

У вказаних діалогах помічаємо глибокі переживання героїв, їх складні, асоціативні роздуми над своїм тяжким соціальним становищем. Водночас бачимо також зв'язок почуттів з подіями, що відбуваються поряд.

Відтворюючи інколи ту чи іншу подію через героїв, створюючи гострий динамічний діалог, Панас Мирний і Томас Гарді розкривали соціальну основу взаємин співрозмовників, їх погляд на концепт «кохання», розуміння його сутності і складових.

Література

1. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики. М.: Художественная литература, 1975. 546 с.
2. Кожинів В. Происхождение романа. М.: Художественная литература, 1963. С. 377.
3. Мирний П. Повія: роман з народного життя. Київ: Дніпро, 1980. 422 с.
4. Hardy T. Tess of the d'Urbervilles. Moscow: Foreign Languages Publishing House, 1950. 451 с.

罗颖

四川大学在读硕士研究生，
南方师范大学孔子学院志愿者教师，
敖德萨，乌克兰

语用视角下的电影字幕俄译策略 —以电影《绣春刀2》为例

关键词：翻译语用学、字幕翻译、科米萨罗夫

引言：随着跨文化交流不断的深入，各国之间的交流与合作也逐步多元化。其中影视作品作为一种文化媒介，成为当下各国构建国家形象的重要渠道。国产影视若想“走出去”成为中国的一张新名片，成功的字幕翻译必不可少。近年来国内外学者从多角度探讨了电影字幕的翻译策略，但鲜少从语用层面出发，然而翻译的语用层面具有巨大的实践和理论意义，许多复杂的翻译问题与此相关，所以本文选取《绣春刀2》这部国产武侠翘楚作为研究对象，借鉴科米萨诺夫的语用理论对电影字幕翻译语料进行详细分析，探究字幕的语用翻译策略。

在普通翻译理论中，语用与翻译问题一直备受关注。许多知名学者都专门讨论过翻译中的语用问题，其中科米萨诺夫认为，语言符号不仅具有语义层面和结构层面，而且还包含语用层面。（科米萨诺夫，2006）语用潜能是语句内容最重要的组成部分，在翻译中也同样如此。通常等值地再现原文内容也就确保了译文中语用潜能的传达。然而由于译文接受者属于另一个语言集体和文化，等值地翻译有时会在语用上不相等同。因此译者不得不进行语用调整。在电影语境中，译者为传达原文语用潜能，且符合字幕翻译瞬时性、通俗性、无注性的特点（钱绍昌，2000）进行了以下语用调整。

保障对等理解原则的语用调整：由于译文读者缺乏必要的背景知识可能会无法理解一些无碍原文读者理解讯息，这时译者通常需要借助一些手段补足缺少的知识。例 1：我被流放到南方，去做瘦马 *Меня отправили на юг в бордель* 此处瘦马指的是古代那些被身世所累，被随意买卖给商贾做妾的年轻女性。这对缺乏该文化背景的译文受众则是一大难题，由于电影字幕无注性的要求译者对“瘦马”这一典故采取具体化处理，翻译成被发配到南方的妓院，简洁明了地传达了原文的交际意图，交代了角色北斋惨遭家庭变故后的悲惨经历。

二. 传达情感效果原则的语用调整：因为每种语言中都有某些事物的名称和称谓会引发该语言集体成员特定的联想，所以在翻译中需要进行调整帮助译文读者感受到原文所包含的情感意味，例 2：几万条人命，割草一般就没了。*Десятки тысяч человек, скошены как трава.* 电影初始，几万明兵被后金努尔哈赤大败，面对同胞几万将士的惨死，角色愤懑感叹！草和配合割这一动词具象地表现出了这几万战士性命在战争面前应如蝼蚁草芥一般的渺小和身

不由己。而译文只是直译，导致受众无法感受到原文所传达的这种愤懑和无奈。应该进行适当的语用调整，达到语用层面等值。

三.针对具体接受者的语用调整：在某些情境中根据具体的接受者和交际情境与其传达某人所讲的话，不如传达其言外之意。（马玲玲，2010）例3：吾弟，当为尧舜，大明是你的了 Дорогой брат, великая империя Мин теперь твоя. И ты...Посвятишь себя ей.尧舜在中国文化语境中已然是贤明君主的代称。此处皇帝临终前嘱咐弟弟当为尧舜，不仅是传位之意，更是嘱咐应当成为一代明君。译文“当为国家贡献自己”译出了这一层言外之意。

四、完成“超翻译”任务的语用调整：有时译者可能会利用翻译解决某一与原文不相干的“超翻译任务”，这时就有可能违背翻译活动的等值原则，对原文进行改动。（杨仕章，2006）在翻译电影中魏忠贤的一系列呼语时为了译语观众能以较小的认知努力获得较大的语境效果，避免使观众产生认知混乱，把千岁，义父，厂公，魏公公等词统一翻成魏公公。这样虽然损失了“千岁、义父、厂公”这些称呼中体现的尊贵地位，亲疏关系，职业特性等信息，与原文内容有出入，但为了顺应字幕媒介特点，完成“超翻译任务”译者选择进行该调整。

结语：科米萨诺夫认为，对译文质量的评价在很大程度上取决于是否根据接受者的特点成功地创造出了所需的译文语用潜能（杨仕章，2018）。经分析《绣春刀2》俄文字幕根据媒介特点和译语观众采取了增补信息，译出言外之意，传递交际意图，顺应媒介特点等策略对译文进行了语用调整，基本实现了译语字幕在译语接受者中产生的效果与原语字幕在原语观众中产生的相同或相似，即语用等值。但由于中文词汇语意联想丰富，译文在保障传达情感效果方面稍有不足。总之，无论译者采用什么策略，其目的都是为了实现语用等值。

参考文献

- 1 科米萨诺夫著，汪嘉斐等译 当代翻译学 [M]，北京 外语教学与研究出版社 2006
- 2 马玲玲. 科米萨罗夫的翻译语用学思想探微[D].燕山大学,2010.
- 3 钱绍昌. 影视翻译——翻译园地中愈来愈重要的领域[J].中国翻译,2000(01):61-65.
- 5 杨仕章. 俄罗斯翻译语用学研究[J].外语学刊,2006(06):87-89.
- 6 杨仕章. 论翻译语用适应的双指向性[J].外语学刊,2018(03):92-97.

穆亚格
硕士研究生
乌克兰南方师范大学孔子学院本部
敖德萨 乌克兰

社区词研究综述

关键词: 社区词 研究现状 发展趋势

摘要: 分析社区词的研究, 不管是从现代汉语词汇学、还是词源学、社会语言学、应用语言学、语文教学还是对外汉语教学来看, 都将对学科研究带来新思路。本文主要通过检索知网迄今为止有关社区词研究的论文, 对 33 篇有关社区词研究的文献进行梳理(检索条件: 主题=社区词 并且 题名=社区词(精确匹配)), 通过共时和历时研究对社区词研究进行综述。以期对社区词的研究有一个宏观视野, 为未来提供新的研究思路。

一、社区词的概念

“社区词”是 1993 年由田小琳教授在香港国际语文教育研讨会上首先提出, 之后迅速得到汉语学术界的认同。后来在逐步调整概念的基础上, 她在《香港社区词词典》的“说明”中指出: “社区词即社会区域词”。^{[2](P24)} 后又有学者施春宏在把社区词理解成“形式上是普通话词而在某个社区流通”的词, 甚至可以进一步拓展为“形式上是通用语而在某个社区流通”的词, 即由华语社区词拓展到具有普通语言学意义的通用语社区词。^{[1](P31)}

二、社区词的分类

邵敬敏第一次把“社区词语”这一术语进一步引进了大学术语教材。^{[3](P30)} 并将社区词区分为“典型社区词”与“准社区词非典型的社区词”两大类。^{[3](P1)} 陈瑞端、汤志祥以《词库》的语料为基础, 将社区词分为“三区域共享词语”、“双区域通用词语”、“单区域独用词语”。^{[4](P55)}

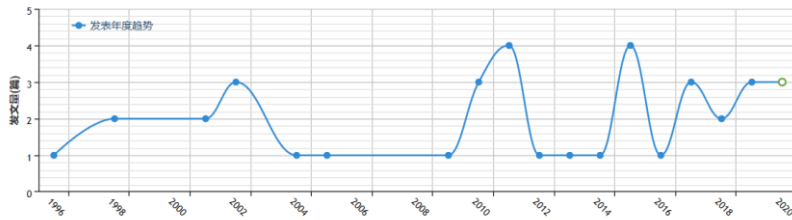
三、社区词的研究现状及发展趋势

通过对 CNKI 中文数据库的文献调查发现, 现阶段关于社区词的研究, 从整体上看, 还处于理论探讨、基础认知和初步实践阶段。从学科领域来看, 其涉及研究领域比较广泛, 出现了新词语、语言变异、现代汉语、对外汉语教学等多学科领域研究的新趋势。从研究角度来看, 角度较为新颖且研究形式比较多样, 涉及社区词理论构建、社区词与方言词对比、词典编撰、造词构词法、文化互动、普通话水平考试等多个视角。

从历时的角度来看, 对于社区词的研究, 由原来的单纯研究香港社区词, 逐渐扩展到港澳台、内地(上海)、东南亚以致美国等欧美国家的新形势。下面是笔者就在 CNKI 上发表的和社区词研究的总体趋势。

1. 总体趋势分析

图 1.1: 发表年度趋势图

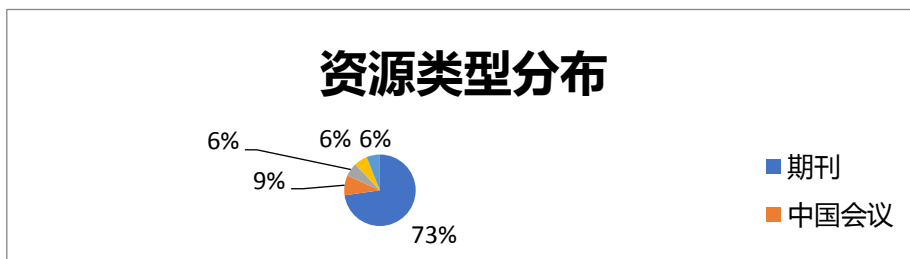
从发文量来看，目前对于“社区词”的研究数量仍然较少，但是整体处于波动上升阶段；从时间轴来看，对于该领域的研究分为两个关键节点，一个是 2002 年，另一个是 2009 年。

由图 1.1 可见，关于“社区词”的研究，在 1996 年首次出现该方面文章，于 2002 年首次出现峰值，之后出现短暂跌落。主要原因是 02 年以前国内对该领域还属于基础认识阶段，自 1996 年以来由学者田小琳在第五届国际汉语教学讨论会发表《社区词》一文后，国内研究主力仍以“田小琳”为主，短时间内研究人员仍然欠缺，还需积累对该新领域的认识。

09 年后发文量虽有波动但整体见好，且出现两个峰值，时间分别是 2011 年和 2014 年，数量均为 4 篇。在这期间分别有邵敬敏、戴昭铭、孙银新、苏新春、赵青等人集中发表论文，研究人员中不仅有硕博导师也有硕士研究生，不再限于研究初期的学者，研究人员层次更加多样。溯其原因，这当然符合人们对新事物认识过程的普遍规律，另一方面，这也是我国经济实力和国际影响力的提升后反哺于学术文化的体现。

2. 分布分析

图 2.1：资源类型分布图

由图 2.1 所示，对于“社区词”的研究，资源类型主要是国内期刊，占到 73%；其次是在中国会议上发表的论文，占 9%；另外，国际会议、辑刊以及硕士论文各占 6%。对于“社区词”的研究，从资源类型整体来看，研究类型比较多样；从具体来看，该研究从期刊到校报到毕业论文，研究层次也逐渐呈现出多样性。

3. 关键词分布分析

图 3.1：关键词分布图

Лариса Ивановна Орехова

*кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков
ГУ «Одесская национальная музыкальная академия имени А.В. Неждановой»
г. Одесса, Украина*

Раиса Константиновна Лисовская

*доцент кафедры иностранных языков
ГУ «Одесская национальная музыкальная академия имени А.В. Неждановой»
г. Одесса, Украина*

Татьяна Ивановна Рычка

*доцент кафедры иностранных языков
ГУ «Одесская национальная музыкальная академия имени А.В. Неждановой»
г. Одесса, Украина*

КОММУНИКАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД К ПРОЦЕССУ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ АСПИРАНТОВ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

***Ключевые слова:** иностранные аспиранты, коммуникативный и когнитивный подход, структурированная совокупность знаний*

Обучение аспирантов-иностранцев русскому языку как иностранному (РКИ) в рамках коммуникативно-когнитивного подхода обусловлено современными требованиями к организации учебного процесса в соответствии с учетом психических особенностей и познавательных предпочтений учащихся, к развитию у них адекватного представления о системе изучаемого языка и способности к реальному общению в иноязычной среде. Коммуникативная направленность занятий предполагает организацию системы знаний, умений и навыков, дающую возможность учащемуся сформировать ряд компетенций (лингвистическую, социокультурную, дискурсивную, социальную, стратегическую), входящих в коммуникативную компетенцию и описанных в документе Совета Европы «Общеввропейские компетенции владения иностранным языком». Когнитивный подход к изучению русского языка как иностранного способствует накоплению и упорядочиванию теоретических, лингвокультурологических знаний, развитию познавательных возможностей учащегося. Объединение коммуникативного и когнитивного подходов в методике преподавания русского языка иностранным аспирантам повышает эффективность использования приобретенных знаний.

Коммуникативно-когнитивная направленность процесса обучения предполагает внимание к личности иностранного аспиранта, к тем условиям, в которых он оказывается. Требуется учитывать следующие факторы:

- гетерогенность контингента учащихся: неодинаковый исходный уровень владения языком, разные специальности, разный опыт профессиональной деятельности, разный возраст и др.;
- разнообразие целей изучения русского языка: для сдачи кандидатского

экзамена, написания диссертации на русском языке, для профессионального общения и др.;

- отсутствие стабильных учебников и невозможность работать по одному из них в силу указанных особенностей этого контингента учащихся.

Коммуникативно-когнитивный подход к учебному процессу повышает интерес аспирантов к изучению русского языка, поскольку базируется на учете коммуникативных потребностей, профессиональных и когнитивных ориентиров иностранных учащихся и закономерностях их процесса познания. Как каждая языковая личность аспирант-иностранец обладает набором знаний и представлений не только индивидуального, но и коллективного характера, так как в значительной мере связан с профессиональной, социальной и вообще групповой принадлежностью. Эти знания и представления выделяются в следующие когнитивные пространства: индивидуально-когнитивное пространство (ИКП) – определенным образом структурированная совокупность знаний и представлений, которыми обладает любая (языковая) личность, каждый человек говорящий; коллективное когнитивное пространство (ККП) – определенным образом структурированная совокупность знаний и представлений, которыми обладают все личности, входящие в тот или иной социум; когнитивная база (КБ) – определенным образом структурированная совокупность обязательных знаний и национально-детерминированных и минимизированных представлений того или иного национально-лингвокультурного сообщества, которыми обладают все носители того или иного национально-культурного менталитета, все говорящие на том или ином языке. Границы когнитивных пространств подвижны и могут входить в несколько когнитивных баз.

Как представители ИКП и ККП многие иностранные аспиранты обладают высокой компетенцией в своей области, способностью к продуктивной интеллектуальной деятельности, достаточно хорошо развитым умением работы с научной литературой на родном языке, опытом обмена с другими коммуникантами результатами профессиональной деятельности. Познавательная деятельность этой категории учащихся имеет избирательный характер. У них уже выработана стратегия изучения иностранного языка (часто русский язык не первый иностранный), сформировался индивидуальный когнитивный стиль работы и т.п. Иностранные аспиранты – это взрослые люди со своей идеокulturой, обладающие аналитическим складом ума и высокой конкретной мотивацией, имеющие достаточный жизненный и общенаучный опыт в другой общественной и культурной среде, обладающие установившимися взглядами на жизнь, которые сложились в условиях их родной страны, рассматривающие все, что встречается им в Украине, в соответствии с собственной шкалой ценностей.

Иностранцам аспирантам на занятиях РКИ предстоит научиться владеть навыками общения в соответствии с русской национальной спецификой, осознать необходимость системности обучения. Задача преподавателя – снимать психологические и коммуникативные барьеры,

препятствующие общению, преодолевать разнообразные трудности общения, которые часто связаны с отсутствием определенных фоновых знаний.

Анастасія Пасічник

здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КІБЕР-ПРОСТОРУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Ключові слова: *лексико-граматичні засоби, переклад, кібер-простір.*

Вступ. Сучасний український кібер-простір – це нашарування різноманітних лексичних кластерів, які так чи інакше відтворюють власне українську картину дійсності. Відзначимо, що споріднений до кібер-простору Інтернет є явищем глобальним, тому і найбільш популярною мовою є мова міжнародного спілкування (англійська). Разом з тим, глобалізовані форми відображення дійсності тяжіють до локалізації (за національністю, за професійними інтересами тощо). Відповідно, маємо один із феноменів сучасного світового суспільства, що умовно сьогодні називають глокалізацією (від зрощення термінів «глобалізація» і «локалізація»).

Досліджуючи формування лексичного простору сучасного українського суспільства, слід зазначити, що кібер-простір став тією паралельною площиною, де відбувається творення нової лексичної системи. Саме тому дослідження особливостей вербалізації сучасного українського кібер-простору та специфіки його відтворення англійською мовою є **актуальним і своєчасним**.

Новизна дослідження виявляється у тому, що на сьогодні немає комплексного дослідження особливостей вербалізації українського кібер-простору в контексті розвитку англійської мови. Ми ставимо собі за мету проаналізувати основні тенденції розвитку і формування лексичної системи англійської мови в сучасному українському кібер-просторі.

Мета роботи – вивчення лексико-граматичних засобів відтворення українського кібер-простору англійською мовою.

Дослідженням у межах окресленої проблеми займалися такі дослідники, як-от: Н. Болдирєв [1; 2], А. Копитіна [6], Є. Галічкіна [3], О. Горошко [4], Н. Гудзь [5] та ін.

Разом з тим, говорити про максимальну комплексність вказаних досліджень не доводиться, оскільки всі вони так чи інакше досліджують лише одну із лінгвістичних проблем сучасного українського кібер-простору. А між тим поза увагою залишаються власне процеси творення якісно нового лексичного поля для актуалізації власне українського глокального кібер-

простору.

Результати і обговорення. У сучасному суспільстві Інтернет вже давно є середовищем комунікації, платформою для генерації, виробництва і поширення інформації, а також інструментом для кооперування людей, що охоплює всю земну кулю (за винятками тих країн, де Інтернет є відкритим лише для певних категорій населення). Інтернет, за своєю суттю, – це вторинне середовище проживання (віртуальна реальність), що повністю копіює аналогову реальність і має свої закони відтворення інформації та функціонування. У 2011 році ООН визнала право на доступ до мережі Інтернет в якості невід’ємного права людини, з того часу позбавлення можливості виходу в інформаційний простір є порушенням прав громадян.

Сьогодні Інтернет є основним середовищем розвитку сучасного інформаційного суспільства. Він надав користувачам інструменти для створення найрізноманітнішого контенту, в різних його проявах (текст, фото, аудіо, відео), оперативного обміну інформацією і налагодження взаємодії в режимі реального часу без територіальних обмежень.

Популярність і доступність Інтернет-простору стрімко зросли, що призвело до тотального «Інтелектуального лідерства» соціальних комунікативних процесів. У цифровій формі інформація швидко і легко транспортується по всьому світі. Крім цього, у Всесвітньої павутини є низка незаперечних переваг таких, як інтерактивність, гіпертекстова природа, мультимедійність, відкритість, доступність, децентралізація, географічна незалежність, оперативність, персональний підхід, відносна нефіксованість обсягу і дешевизна.

Розвиток технології виробництва і передачі інформації у цифровій формі і поширення мережі Інтернет спровокували своєрідну соціальну революцію, в процесі якої кожен індивідуум намагається реалізувати себе. Процес цей складний і неоднозначний: з одного боку, веде до глобалізації та демократизації комунікації, з іншого, – породжує різні форми міжособистісної ізоляції і ескапізму.

Досліджуючи процеси вербалізації, будемо відштовхуватися від поняття «концепт». Найчастіше концепт плутають із феноменом «поняття». Зважаючи на те, що це близькі, але семантично різні поняття, маємо проаналізувати їх висвітлення в наукових дослідженнях. Переважна більшість науковців сходиться на тому, що це поняття «раціонально, логічно осмислено містить головні характеристики об’єкта» [6]. Концепт, крім багатьох важливих ознак, охоплює емоційно-логічне ставлення, образи і почуття, пов’язані з цим явищем, оскільки «концепт є ментальним утворенням, існуючим на уявному рівні, в свідомості окремої людини або народу в цілому, і має мовний план вираження» [6].

Термін «концепт» служить поясненню одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання та досвід людини; це оперативна змістова одиниця пам’яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку, всієї

картини світу, відображеної в людській психіці. Поняття концепту відповідає уявленню про ті смисли, якими оперує людина в процесах мислення, і які відображають зміст досвіду та знання, зміст результатів людської діяльності й процесів пізнання світу. У лінгвокультурології концепт розуміють як одиницю, що виражає етнонаціональну специфіку і вербалізується у словах, фразеологізмах та інших мовних засобах.

Матеріальною базою концепту є слово, структура його семантичних ознак значення відбиває ієрархічну структуру концепту. Концептами стають лише ті явища дійсності, які є актуальними для культури, є темою прислів'їв та приказок, художніх текстів. Проте, одним з найбільш повних визначень поняття «концепт» вважається трактування О. Горошко – «це термін, що служить для трактування одиниць розумових або психічних ресурсів нашої свідомості та тієї інформаційної структури, яка відбиває знання і досвід людини: оперативно-змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, всієї картини світу, відбитої у людській психіці» [4].

Найпоширенішими лексичними конструкціями, які вимагають перекладу, в кібер-просторі є прецедентні феномени і сленгізми, що максимально адекватно відображають стиль авторських публікацій у мережі Інтернет. Саме тому, існує необхідність вивчення передачі саме категорії лексико-граматичних конструкцій.

Найбільш частими формами вираження прецедентних феноменів в українському кібер-просторі є прецедентні цитати. При цьому найчастіше ці цитати запозичені з біблійних текстів, типу «кожної тварі по парі», «страсті Христові» тощо.

Проаналізуємо найбільш часті форми, які зустрічаються в українській блогосфері та особливості їх перекладу англійською мовою.

1. «Кожної тварі по парі» із перекладом «*the animals came in two by two*». Ця фраза має біблійне походження, а тому вона є зрозумілою для більшості користувачів мережі Інтернет. Відповідно достатньо буде використання стратегії адаптації. Прийом, який використовував перекладач, є прийомом калькування чи дослівного перекладу.

2. «Щось типу конкурсу краси плюс перевірки на кмітливість у контексті романтичного союзу сердець...» – «*A sort of beauty contest cum brains trust cum Darby-and-Joan event*». Тут використано усталену англійську фразу *Darby-and-Joan* на позначення сімейної пари, в якій панують романтика, кохання і взаємоповага, і на яку потрібно рівнятися всім іншим. Відповідно, перекладач використав стратегію фразеологізації та усічення системи пояснень. Це дало можливість повністю передати смисл і увійти в контекстуальне смислове поле цілком підготовленої аудиторії.

3. «Я, наприклад, не став би поводити себе зверхньо, якби ви одразу пішли до знаменитостей» – «*I'm not looking down my nose if you'd have met famous people first*». Тут мова йде про використання крилатих фраз, які відомі англійській культурі. Тому, знову ж таки, мова йде про стратегію

використання фразеологізмів. Тобто, бачимо, що у всіх проаналізованих прикладах використовується стратегія адаптації – підлаштування тексту під розуміння цільової аудиторії.

Якщо ж говорити про передачу емоційності при перекладі українськомовних текстів англійською мовою, то тут слід зазначити, що коли в українській мові найчастіше використовуються вигуки і розділові знаки, то в англійській мові емоційність переважно передається прикметниками, прислівниками, або так званими «псевдоприслівниками», дієсловами: *she was sad, pleased, afraid, angry, happy, disgusted, glad, etc.* Подібні прикметники і псевдоприслівники позначають пасивні емоційні стани. Коли ж виникає необхідність передати більш активну емоційну роль суб'єкта, тоді, як правило, використовують дієслова (разом з тим, слід зазначити, що в англійській мові необхідних емоційних дієслів досить мало, а тому їх намагаються замінити «псевдоприслівниками»): *to worry* – турбуватися, хвилюватися, *to grieve* – сумувати, засмучуватися, *to rejoice* – радіти, *to pine* – знемагати, нудитися і ще кілька. У зв'язку з цим можна звернути увагу на те, що англійські неперехідні емоційні дієслова висловлюють негативні відтінки, наприклад: *to sulk* – дутися, бути похмурим, сердитим; *to fret* – дратуватися, турбуватися, хвилюватися; *to fume* – кипіти від чого-небудь, дратуватися; *to rave* – шаленіти, біснуватися.

Висновки. Отже, під час перекладу українського кібер-простору англійською мовою найбільш частими лексичними одиницями, які потребують перекладу, є прецедентні феномени, а також лексика, яка передає емоційний стан. Задля відтворення прецедентних феноменів найчастіше використовується стратегія адаптації, то у процесі перекладу емоційно забарвленої лексики – прикметники, прислівники (і «псевдоприслівники») та дієслова.

Література

1. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика: курс лекций по английской филологии: учеб. пособие для студентов вузов. Тамбов, 2000. 109 с.
2. Болдырев Н. Н. Языковые категории как формат знания. *Вопросы когнитивной лингвистики*, 2006, № 2. С. 5–22.
3. Галичкина Е. Н. Специфика компьютерного дискурса на английском и русском языках (на материале жанра компьютерных дифференциаций) : дис. канд. филол. наук. Спец.: 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание. Астрахань, 2001. 212 с.
4. Горошко Е. И. Виртуальное жанроведение: становление теоретической парадигмы. *Ученые записки Таврического университета имени В.И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации*, 2011, Т. 24 (63), № 1, Ч. 1. С. 225-237.
5. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс – невід'ємна складова сучасної комунікації. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 2013, № 4 (70). С. 228–232.
6. Копитіна А. С. Актуалізація лексико-семантичного поля «простір» в інтернет-дискурсі. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2017/NV_2017_8-1/26.pdf

References

1. Boldyrev N.N. (2000) Cognitive semantics: a course in English philology: a textbook for

- university students. Tambov. 109 p.
2. Boldyrev N. (2006) Language categories as a format of knowledge. Issues of Cognitive Linguistics, No. 2. P. 5-22.
  3. Galichkina E.N. (2001). Specificity of computer discourse in English and Russian (on the material of the genre of computer differentiation): diss. Cand. philol. of sciences. Special .: 10.02.20 "Comparative historical, typological and comparative linguistics. Astrakhan. 212 p.
  4. Goroshko E.I. (2011) .Virtual genre science: the formation of a theoretical paradigm. Scientific notes of the VI Taurida University Vernadsky. Series: Philology. Social Communications, T. 24 (63), No. 1, Part 1. P. 225-237.
  5. Holod N.O. (2013). Internet discourse is an integral part of modern communication. Bulletin of the Ivan Franko Zhytomyr State University, № 4 (70). S. 228-232.
  6. Kopitina A.S. (2017). Updating the lexical-semantic field "space" in Internet discourse. URL: http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2017/NV_2017_8-1/26.pdf

唐媛媛

硕士在读 乌克兰敖德萨 中国武汉

浅析中法语言礼貌用语差异

关键词: 中法语言; 礼貌用语; 跨文化差异

引言

礼貌用语是社会成员间所约定的语言规则, 包含内容多样。语言与文化相辅相成, 语言承载着文化的内容, 是进行交流的工具, 是体现文化的途径。语言是表达礼貌的重要方式, 不同国家、民族的语法在礼貌用语方面存在差异, 体现着各自的地理、文化等方面的异同。因此在进行跨文化交际的过程中, 掌握礼貌用语十分重要。中法两种文化在各自的历史发展中产生了不同的特点, 各种因素导致了礼貌用语的差异。

一、礼貌用语

上世纪 50 年代美国学者 Goffman 从社会学的角度提出了“面子行为理论”, 并建构了最早的礼貌模式, 主张面子和“难为情”“丢脸”“蒙羞”等描绘心理状态的词语有所关联。由于在交际的过程中会相互“留面子”“给面子”“丢面子”, 因此, 在实际交际中礼貌用语的使用十分必要。

最早对“面子”这个词语进行细致划分的是英国研究者莱文森和布朗, 他们在《语言应用的普遍现象: 礼貌现象》一文中对“面子”进行了细致的划分, 积极面子指人类希望自己的思维、言行等得到赞赏和肯定, 消极面子指人类期望在人际交往中拥有自己并且希望不被侵犯。从此, 礼貌也具有了积极和消极之分。

关于礼貌原则, 西方研究中莱可夫的礼貌原则、布朗和列文森的面子观和利奇的礼貌原则广受认可。其中利奇的礼貌原则主要是针对格莱斯的“会话合作原则”理论进行补充, 补充概括为得体原则、慷慨原则、赞誉原则、谦虚原则、一致原则、同情原则六项, 其分类和阐述注重自身并且重视他人, 使二者结合在一起, 更贴近言语交流的根本。

二、中法语言中招呼语的分析

由于中国受儒家文化影响，讲究等级和亲缘关系，汉语中的亲属称谓有很多，对于亲属之间的关系分类较多，如哥哥、姐姐、弟弟、妹妹等。中国的亲属称谓有泛化的倾向，对没有亲属关系的熟人甚至陌生人也可以用亲属称谓来招呼。而法语中并不会对陌生人使用亲属称谓。

中国文化讲究长幼有序，所以称呼姓名的时候要考虑辈分。如果是长辈称呼晚辈，可以直接称呼姓名或名，而晚辈对于长辈多是姓加亲属称谓，而不能直呼其名。对于法语来说，日常生活中一般可以直呼其名，并且不存在等级、辈分的区别，但通常会在姓氏前面加上“先生”“女士”表示尊敬。

在中国使用“姓+职务”的称呼形式，职称如教授、校长、经理、公务员等。法国人一般用“性别+冠词+职称”作为正式的称呼，如：“市长先生”〈Monsieur le maire〉，“总经理女士”〈Madame la directrice〉。

中国人常会使用如“你干嘛去？”“吃饭了吗？”“去哪儿？”等提问形式进行询问，而这也是礼貌用语的一种，并不是想要窥探别人的隐私，是表达礼貌和关心的一种方式。说话者所重视的并不是它所说的涵义，而是用来表现人们之间的亲疏关系，往往用在熟人和朋友之间。法语中也会用“您最近如何？”〈Comment allez-vous?〉“有什么新鲜事吗？”〈Quoi de neuf?〉等提问形式进行询问，但也是一种打招呼的方式，表示对对方的关心，并不想得到确切的答案。在法语中不会用如“你干嘛去？”“吃饭了吗？”“去哪儿？”等打招呼。

三、中法语言中祝福语的分析

千百年来，汉语的祝福语形成了自己的特点，积淀了中华民族深厚的文化传统，与社会习俗和民族心理有非常紧密的关系。同时，也反映出了一个社会政治、经济、文化等各方面的变化情况。历史上，汉语的祝福语主要是关于吉利、喜庆、幸福、平安、财富、长寿以及后嗣等方面内容，而随着时代的发展。如今的祝福语大致可以分为表平安、吉祥、如意等涵义的祝福语，如“恭贺新禧”“万事如意”“祝你好运”等；表健康、长寿等涵义的祝福语，如“祝你身体健康”“青春永驻”等，表明了中国人从物质财富的关注转移到对于健康的关注上；表欢乐愉快的祝福语，如“新春快乐”“生日快乐”等；受西方影响的祝福语的使用，如“情人节快乐”“圣诞节快乐”等，其表达的是其中的浪漫与温馨。

在法语文化中，除了重要节日外，在日常生活中人们也常常表达祝福，如“祝你（您；你们）胃口好”〈Bonne appétit〉，“祝你（您，你们）晚上玩的愉快”〈Bonne soirée〉。法国文化注重实际效益和功能，法语中不会对财富、长寿、平安、幸福等抽象事物表示祝福，祝福健康是在敬酒的时候进行祝福，日常多使用“祝你好运”〈Bonne chance〉对应聘、旅行等情况表达祝福。

四、结语

不同文化的礼貌用语在使用上具有相同之处，也有不同之处。带有自

身文化特点的礼貌用语表达体现了不同国家的文化。通过中法语言礼貌用语的比较和分析，从跨文化交际的目的出发探析两者在招呼语、祝福语的异同，从而帮助我们更为准确地认识两种语言礼貌用语的差异，有利于在跨文化交际中避免甚至克服文化障碍。由于礼貌用语不仅仅涉及此文所述三个方面，还有如谦词、称赞语等方面，需要更为细致和深入的探究。

参考文献

1. 胡文仲, (2009). 跨文化交际学概论. 北京: 外语教学与研究出版社
2. 刘珣, (2010). 对外汉语教育学引论. 北京: 北京语言大学出版社
3. 李秋灵. (2017). 汉泰礼貌用语对比研究. 广西师范大学
4. 冯珍娟. (2017). 礼貌用语所折射的英汉文化差异. 海外英语
5. 屈婷婷 夏雪. (2018). 汉维礼貌用语的对比研究. 汉字文化
6. 孟凡玲 肖庚生. (2017). 礼貌原则视角下英汉称呼语的语用对比分析. 海外英语

Tang Yuanyuan

Postgraduate

*The college of literature, Wuhan University,
the Volunteer Teacher of Confucius Institute State Institution "South Ukrainian National
Pedagogical University named after K. D. Ushynsky",
Odessa, Ukraine*

A BRIEF ANALYSIS ON THE DIFFERENCES OF POLITE EXPRESSIONS IN THE CHINESE AND FRENCH LANGUAGES

***Abstract.** A polite expression is the agreed language rule among social members which contains various contents. Language and culture complement each other, language carries the content of culture which is a tool for communication and a way to reflect culture. Language is an important way to express politeness. The grammar of different countries and nations has differences in polite expressions, which reflects their similarities and differences in geography and culture. Therefore, in the process of cross-cultural communication, it is very important to master polite language. Chinese and French culture have different characteristics in their respective historical development, various factors cause differences in expressing politeness.*

***Key words:** the Chinese and French languages, polite language, cross-cultural differences.*

胡萧

文学学士学位 乌克兰南方师范大学孔子学院

敖德萨 乌克兰

基于网络视频模式的跨文化传播 ——以“杰里德 Jared”系列视频为例

关键字：网络视频；跨文化；传播效果

引言：近年来，网络视频成为了当下最流行的参与性很强的内容传播方式之一，越来越多的外国人出现在中国主流的社交软件和视频网站上，他们制作的大多数视频内容都对中外文化进行了分析比较，以此为亮点吸引了大众的目光，从而迅速在中国走红。本文以“杰里德”的系列视频为研究对象，探究跨文化类网络视频的跨文化适应性、国际话语空间的传播效果。

互联网的普及和繁荣，让原本周期漫长、不易察觉的跨文化传播成为更加频繁并且显见的实践。在互联网尚不发达的时代，不同文化的接触和交流依赖的是跨区域的人口流动；在互联网时代，大众传媒所建立的各种图景让受众能够接触和塑造对不同文化的想象。

随着中国移动互联网和社交媒体的迅速发展，网络视频如火如荼地兴起，收看、分享网络视频已经成为人们媒体消费的重要内容之一。外国人作为网络视频中独特的传播群体，对跨越国界的信息流动起着十分重要的作用。本文主要分析了哔哩哔哩视频网站中的跨文化类视频，发现“杰里德 Jared”的中西对比系列视频影响力和传播力比较大，于是以“杰里德 Jared”中西对比系列视频为研究对象，探究跨文化类网络视频的跨文化传播效果。

杰里德来自加拿大，童年时期曾在中国海南生活了 6 年，现今是中国高校的一名留学生。他传播效果最好的就是一系列的“VS”视频，例如中国派对 VS 西方派对、中国出租车 VS 西方出租车、韩剧 VS 美剧等。“VS”系列视频对中国食物、生活习惯、节日等各类特色符号都进行了中西对比，这些视频具有鲜明的跨文化交际意识，并且对跨文化传播具有启示意义。通过分析“VS”系列视频的粉丝量、点赞量、评论量等，对其跨文化传播效果进行讨论。

首先，粉丝量指媒体所开设账号的订阅用户数量，真实的粉丝量数据能较好地反映一个账号的受欢迎程度。因这一数量是不断变动的，本文仅记录了在 2020 年一月为止的数据。“杰里德 Jared”在哔哩哔哩视频网站上的粉丝量是 182.9 万，是哔哩哔哩 2019 百大 UP 主。与此同时，杰里德在微博平台的粉丝量是 60 万，两大平台的粉丝量出现了较大的差异。其原因一部分是由于杰里德在哔哩哔哩视频网站起步，经营该平台时间较长，因此受众数量也就较多。此外，微博平台是社会化媒体，并不是一个视频平台，其碎片化阅读的适应性较强，但同时也具有分散性。所以，“杰里德 Jared”作为一个视频博主，在微博中的竞争力抵不过在哔哩哔哩视频网站。其次，点赞量，用户给某一视频或页面点赞的数量，用于评估用户对网络视频或账号的喜爱程

度，不同媒体平台上点赞量的定义有所不同，但均能反映出用户主动参与的意愿。通过统计分析发现，无论是微博平台还是哔哩哔哩视频网站，“杰里德 Jared”的“VS”系列视频的点赞量高于他的其他视频。最后，评论量，即网络视频获得用户评论的数量，能够在较大程度上反映用户参与内容生产、传播的热情。评论是社交网络用户参与互动的另一种积极方式，评论量可以反映网络视频内容的话题性。通过对哔哩哔哩视频网站和微博平台的观察，较之“杰里德 Jared”的各类视频，“VS”系列视频的评论量多，并且这系列的视频话题性比较强。

结语：“杰里德 Jared”的“VS”系列视频属于语言文化类视频，其内容的吸引力和延展性都比较突出，跨文化传播效果也较好。在“杰里德 Jared”生产的视频内容中，介绍了外国人的社会生活及文化特性，并与中国人的社会生活进行了对比，这些视频中“他者”与“自我”形成的差异成为国内受众猎奇欣赏的对象。此外，视频中往往对中国的社会发展成就和传统文化持认可的态度，满足中国受众利用他者文化对自我文化进行肯定和烘托的诉求。“杰里德 Jared”仅仅是跨文化视野下网络视频传播的个例，有一定的局限性，但是由于其内容上的文化杂揉和技术上的社交平台属性，为我们理解跨文化传播现象提供了一个新颖的方向。

参考文献

1. 王国华, 高伟, 李慧芳. “洋网红”的特征分析、传播作用于治理对策——以新浪微博上十个洋网红为例[J]. 情报杂志, 2018 (12).
2. 张东. 具象传播在网络跨文化传播中的方法论意义[J]. 当代传播, 2010 (2).
3. 郑伟. 跨越意识形态和文化障碍——中央电视台纪录频道国际传播的意义分析与现实准备[J]. 中国电视 (纪录). 2011 (1).

Hu Xiao

Postgraduate,

The College of Literature and Journalism, Sichuan University

the Volunteer Teacher of Confucius Institute State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”,

Odessa, Ukraine

RESEARCH ON CROSS-CULTURAL COMMUNICATION BASED ON NETWORK VIDEOS (ON THE MATERIAL OF THE "JARED" SERIES)

Absrtact. *In recent years, online video has become one of the most popular and highly participatory propagation modes. More and more foreigners are posting videos on mainstream social softwares and video websites in China. Most of the video content represents the analysis of differences between Chinese and foreign cultures. It is used as a bright spot to attract the attention of the public, which is quickly becoming popular in China. This article considers the “Jared” series of*

videos as the research object, and explores the cross-cultural adaptability of cross-cultural network videos as well as the effect of international discourse space.

Key words: *network video, transcultural, communication effect.*

Чжан Цзэмин

*магистрант факультета русского языка Института иностранных языков
Юго-западного университета
Чунцин, КНР*

АНАЛИЗ КИТАЙСКОГО МЕНТАЛИТЕТА В АСПЕКТЕ КОНЦЕПЦИИ КУЛЬТУРНОЙ ЛАКУНЫ

Ключевые слова: *культурная лакуна, китайская культура, китайский менталитет, палочки для еды.*

Менталитет – это преобладающие схемы, стереотипы и шаблоны мышления. Под этим словом подразумевается совокупность общих черт поведения, нравов, устоев и стереотипов того или иного народа. Менталитет формируется под действием множества факторов, таких как территориальное расположение, погодные условия, исторические события и другое. Человек может ощущать себя французом, немцем или китайцем, даже не находясь в своей стране. Для этого есть основания: как правило, все нации имеют сходство в своей ментальности и стереотипах поведения. Мы можем рассматривать особенности менталитета различных стран с точки зрения различных аспектов культуры: музыкального, архитектурного, религиозного и т. д. В данной работе мы рассматриваем особенности китайского менталитета в аспекте пищевого культурного кода. По сравнению с западной культурой еды китайская пищевая культура очень многообразна как в плане используемых продуктов, так и вариантов их приготовления. По мере распространения китайской культуры по всему миру все больше и больше людей «влюбляется» в китайскую кухню. Но для многих не до конца ясным остается вопрос о традиционных китайских инструментах для еды – палочках, которые кажутся неудобными и странными. Отметим, что палочки для китайцев – это значимый элемент традиционной культуры еды, в этой связи мы рассмотрим китайский менталитет именно с этой точки зрения.

Цель данной работы: через описание истории появления палочек охарактеризовать китайскую культуру еды и выявить особенности китайского менталитета. Китайская пословица гласит: народ считает питанием небо. Поэтому пищевая культура достаточно важна для китайцев.

Обычно исследование менталитета осуществляется при помощи следующих методов: сравнительный метод, метод информационного анализа

документов и метод иллюстративного подтверждения теоретических посылок (метод приведения примеров).

Сравнительный метод предполагает сопоставление китайской культуры и западной культуры в двух аспектах: материальном и духовном, выявление их различий и особенностей китайского менталитета. Сравнительный метод часто применяется в гуманитарной науке и является одним из главных основных для нашего исследования.

Метод информационного анализа документов позволяет с помощью рассмотрения большого количества документов обобщать результаты, полученные другими исследователями по данной теме, проанализировать объект этих исследований и получить новый результат.

Метод подтверждения примерами теоретических постулатов заключается в том, что в качестве иллюстративного материала рассматривается специфическая для китайской культуры вещь: палочки для еды, анализируется их происхождение, история развития и связанные с ними обычаи и традиции.

Инновационные аспекты исследования предполагают ознакомление с теорией «культурной лакуны». Понятие «лакуна» впервые была выдвинута в 1950 году американским лингвистом Чарльзом Хоккетом, он предложил «случайные пропуски, пробелы в речевых моделях» при сравнении модели грамматических систем двух языков. Тем не менее, он рассматривал лакуну только в аспекте языкознания. Тогда ещё не существовало теории культурной лакуны. В конце 80-ых годов XX века при обсуждении связей между языком и его национальной культурой советский теоретик перевода Ю. Сорокин предложил теорию «лакуны». По его мнению, «лакуна» – это какая-то вещь, существующая в исходном языке, но не понимаемая представителем другой культуры. Использование концепции «лакуны» помогает нам разрешить вопросы, актуальные для межкультурной коммуникации. При помощи теории «культурной лакуны» в данной работе мы анализируем специфическое китайское культурное явление – палочки, чтобы выявить особенности китайского менталитета.

На протяжении тысячелетий китайская нация развивалась на земле Востока, и течение этих долгих лет формировался менталитет китайского народа. Сущность этого менталитета заключается в том, что представители нации любят гармоничную и комфортную жизнь, стабильность, готовы сотрудничать с другими людьми, выполняя все договоренности, и не любят создавать конфликты. В управлении страной основной стратегией является большая терпимость, а в отношении к иностранным партнерам на международной арене Китай также придерживается пяти принципов мирного

существования, то есть принципов толерантности, не случайно Китай называют государством этикета. Понимание глубокого внутреннего смысла, содержащегося в небольшой паре палочек, может отразить накопленное веками культурное наследие китайской нации, что позволяет особенно остро ощутить и понять мудрость жизни, оставленную нашими предками. Китай является великой державой в мировой истории. Независимо от того, сколько взлетов и падений переживало государство, менталитет Китая по-прежнему способствует превращению Китая в одну из самых процветающих стран в мире, он неуклонно распространяет китайскую культуру в мире и постоянно способствует изменению и развитию мироустройства. На фоне сложных изменений в мировой экономике, происходящих сегодня, китайский менталитет, мышление в китайском стиле и китайская философия всегда будут оказывать сильное влияние как на объективную ситуацию в мире, так и на субъективное мироощущение каждого человека, соприкоснувшегося с загадочной культурой Среднего государства.

Литература (References)

1. Барт Ролан. Империя знаков [Текст]. М.: Праксис, 2004.
2. Марковина И.Ю., Сорокин Ю.А. Культура и текст. Введение в лакунологию: учеб. пособие [Текст]. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. 144 с.
3. Сорокин Ю.А. Лакуны как сигналы специфики лингвокультурной общности [Текст] // Национально-культурная специфика речевого поведения народов. М.: Наука. 1982. С. 22 – 30.
4. Сорокин Ю.А. Психолингвистические аспекты изучения текста [Текст]. М.: Наука, 1995.
5. Тайлор Э.Б.: Первобытная культура [Текст]. М: Издательство политической литературы, 1989, OCR Busya, 2009.
6. 崔普权.名人与筷子——箸箸文化谈(三)[J].北京档案,2000 (11): C.47-48.
7. 韩非子.韩非子全鉴·喻老[M],中国纺织出版社,2015: C.251
8. 零月莹.浅谈筷子文化[J]科教导刊(中旬刊),2012(11):C.243-244.
9. 司马迁.史记[M],中信出版社,2018.4.:C.549
10. 王秉钦.文化翻译学[M].天津:南开大学出版社,1995.
11. 杨乃济.筷子、刀叉及其它中西饮食文化漫谈之四[J].中国国情国力,1993,6:54-58.
12. 吴澎.中国饮食文化[M].化学工业出版社,2015.
13. 张吴湖.筷子与刀叉:中西文化符号的比较[J].河南科技大学学报(社会科学版), 2006(03):68-70.

张亚冰
文学硕士，副教授
乌克兰南方师范大学孔子学院
敖德萨，乌克兰

语法教学事实化——从意义到形式

关键词: 意义, 形式, 事实化, 语法教学

一、引言

结构主义和生成语法等形式主义语言学对 20 世纪七八十年代以前的语言教学产生了巨大的影响, 出现了“重形式, 轻意义”的倾向, 都把语言的形式放在第一位。“后方法”时代的语法教学注重在意义的引导下, 启发学生学习语法形式。我国学者不仅把“从意义到形式而不是从形式到意义”作为对外汉语教学语法的本质属性之一^①, 而且主张“从意义到形式更加符合学生学习的需要和以学生为主体的教学思想”^②。在外语学习过程中, 个人身心发育和知识积累均已达到稳定状态, 语言学习在非自然的语境中进行, 再加上母语形意系统的干扰和影响, 建立合乎目的语规范的形式—意义的匹配并非易事。从成人学习外语的规律来看, 学习者往往是从意义出发, 寻找目的语中的形式。

在进行汉语语法教学时要努力将汉语置于中华文化母体中, 漠视了汉语的文化母体和文化精神, 只能在诸如词类辨认、“句子”成分分析等形式问题上跟随西方语法学后面, 兜出一个又一个“怪圈”。^③汉语属于孤立语, 其形态变化不发达, 很多结构和形式上的特点都需要从语义及用法上寻求解释。

“事实化语法教学”就是指让学生在大量的语言事实中理解汉语语法的实际意义和用法。

二、意义优先的汉语语法观

现行的汉语语法教材在词法上是依照西方语法学的词类大系来给汉语词语进行语法分类的, 因此便有了名词、动词、形容词等类别, 而且在寻求这些词类的“区别性特征”上绞尽脑汁。词类是讲语法必不可少的理论构件。但是, 我们在用传统的词类观讲论汉语语法时会遇到一些问题, 例如“我有说不出的高兴”, 中的“高兴”是形容词还是名词? 围绕这一论题, 学界展开了很多相关讨论, 这种争论是“没有必要也无意义”, 在“我很高兴。”中凸显的是它的形容词的语法功能, 在“我有说不出的高兴。”中凸显的是它的名词的语法功能。

汉语句子是以语义为第一生成要素, 以义统形, 句生乎意, 这是汉语句子在中华文化熏陶下不可变更的文化精神。^④要加以陈述、询问、祈使或感叹的对象置于句首作话题, 提纲挈领全句。譬如, “主谓谓语句”就不仅仅停留在对这种句型结构分析上, 而是进一步去描述它的表意功能。以整体与部分的关系来解释“他脸色不太好”, 并且具有描写性的特征。而“手机我弄

坏了。”则具有说明性的特征。

汉民族在中华文化的陶冶下形成了一种重悟而不重形的思维方式，这种思维方式在造句心理上即表现为重意境。听话人在理解句子时不仅要对语言表层进行分析和组合，而且要努力注进自己对语境的领会、对情景的感受乃至动大脑中相关的背景知识。

三、基于意义的汉语语法教学观

1. 重视程序性知识的讲解

花时间和精力认知主语、谓语、主谓结构及主谓结构作谓语，不过是知道了“是什么”的陈述性知识，不是掌握了“怎么做”的程序性知识，而后者更为重要。不知道这些“是什么”的知识，并不一定就无法理解和说出“今天天气好。”这样的句子。学习者更应该了解的是程序性知识，如“今天天气好。”与“今天的天气好。”有何异同。吕叔湘曾指出：“只要获得语法的事实，不必斤斤于那些语法的名目。”所谓语法事实，即语法的实际意义和作用，而不是概念和术语。

2. 基于意义的可理解性输入

“可理解的输入”是第二语言习得的必要和充分条件，被学习者理解的输入才能获取相关的语言和语法信息。现代汉语里的存在句最典型的有两类：一类是“处所成分 + 有 + 名词性成分”，另一类是“处所成分 + V 着 + 名词性成分”，外国学生习得前一类存在句不困难，但理解第二类就有些困难，“床上躺着一个病人。”，“病人”是“躺”的施动者，怎么跑到动词后面去了。“墙上挂着一张照片。”动词“挂”应该有施动者，为什么不能在句子里出现。为什么“床上躺着一个病人”跟“床上放着一件衣服”，动词后一个是“躺”的施动者，一个是“放”的受动者。按层次分析法，即“S+V+O”；按语义分析，即处所—动作—施事或处所—动作—受事。这两种讲法，都无法透彻地解读存在句，外国学生还会提出如上面说到的一连串问题。那么我们先从“有”字句入手，“床上有一个病人。”然后引入“床上躺着一个病人”；从“墙上有一张照片。”入手，引出“墙上挂着一幅画。”如果想表达存在物是以什么方式存在的，那连接成分就不用动词“有”，而用“动词 + 着”。同时如果我们要以存在的处所作为话题，就将处所它放在句首，把存在物放在句尾。整个句式表示存在，静态，所以这种句子称为“存在句”。

3. 自下而上的归纳性习得

现有初级综合教材的主要呈现方式是展示语言成分的组合规则，辅之以例句加以诠释，然后让学生根据组合规则去创造含有这一语法规则的语句，走的是先理性后感性的路径。这种讲授方法是把语言当作符号系统来教的做法，然而根据语言习得的特点来看，语法知识的学习是一个自下而上的、归纳性的过程。所以不如把语言当作工具来教，采取语法教学“事实化”的策略，即先让学习者大量接触语言事实，然后调动学生的自主性，辅助学生自主归纳总结语法规律。

4. 基于语境的语法阐释

语法存在于语言事实中，离开言语作品便没有语法。抽象的语法结构知识和语法成分的意义及功能，都是从语言事实中概括出来的，概括就会有取舍，就会有“漏水”现象。因此，只有结合话语和语篇来教语法，才能理解语法的意义和作用。不要脱离语境来诠释语法，而应结合课文内容诠释语法。而只有真正读懂课文内容，才能使其中的语法知识成为学习者可理解的输入，认知孤零零的语法例句做不到这一点。

5. 注重描写基础上的解释

汉语语法有的形式特点更明显，有的语义内涵更隐蔽，有的语用环境更复杂，语法教学首先要对语言现象和规则做出描写。描写主要是说明语法现象和语法规则“是什么”，而解释主要说明“为什么”。注重描写基础上的合理解释，能促进更好的教学。“差点儿V P—差点儿没 V P”。当表示所要发生的是不好事情时，否定式与肯定式语义基本相同。这里的语用动因是借助理学中“乐观原则”，不好的事情说话人不希望发生，采用了规避的心理。这一解释角度已经跳出了语言学的领域，将其放到更高的人类心理层面来说明。这样的解释能帮助学生更好地理解语法现象。

四、结论：

主张从意义到形式的原则进行语法教学并不是对语法形式教学的否定，对语言形式的关注有助于提高二语习得的速度和最终的水平。缺乏必要的语法形式教学，会形成一种习得的终止。我们主张意义优先的基础上，将意义与形式相结合，才能进行更有效的汉语教学。

参考文献

1. Zhao Jinming. 教外国人汉语语法的一些原则问题[Jiao Waiguoren Hanyu Yufa de Yixie Yuanze Wenti]. – Biejing: Yuyan Jiaoxue yu Yanjiu, 1994. – 43y.
2. Lu Fubo . 谈谈对外汉语表达语法的教学问题[Tantan Duiwai Hanyu Biaoda Yufa de Jiaoxue Wenti]. – Biejing: Yuyan Jiaoxue yu Yanjiu, 2000. – 50-56y.
3. Shen Xiaolong. 关于汉语词类研究的“怪圈”的描述[Guanyu Hanyu Cilei Yanjiu de “Guaiquan”de Miaoshu]. –Beijing: Xuelin Chubanshe, 1989. – 71-72 y.
4. Li Quan. 语法知识教学与语法事实教学[Yufa Zhishi Jiaoxue yu Yufa Shishi Jiaoxue. – Biejing: Yuyan Wenzhi Yingyong, 2018. – 68y.

Zhang Yabing
Master of Arts, Associate professor
Confucius Institute at South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky
Odessa, Ukraine

FACTUALIZATION OF GRAMMAR TEACHING – FROM MEANING TO FORM

***Abstract.** From meaning to form rather than from form to meaning" is one of the essential features of grammar. From the perspective of the law of adult learning a foreign language, it is often from meaning to find the form in the target language. Chinese is an isolated language. Many structural and formal features need to be interpreted in terms of semantics and usage. Factual grammar teaching" is to let students understand the practical meaning and usage of Chinese grammar in a large number of language facts.*

***Key words:** Meaning, Form, Factual, Grammar teaching*

朱玉祺
汉语国际教育硕士
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
沈阳, 辽宁

浅析现代教育科技在国际汉语教学中的应用

***关键词:** 现代教育科技; 多媒体; 国际汉语教育; 应用*

摘要: 现代科学技术的日益更新给国际汉语教学带来了极大的便利, 现代教育科技在国际汉语教学中的地位也越来越重要, 无论是研究者, 还是汉语教师, 都不可否认它的重要性。这种被称之为多媒体的技术, 具有图文并茂的特点, 在汉语国际教学中起到了一定的促进作用, 但教学中多媒体的使用也存在某些不合理的地方。本文将对多媒体的优点和不足进行分析, 并针对其在教学中的应用提出自己的建议。

教育现代化的实施和现代科技的发展使计算机多媒体教学逐步走进课堂, 从而也改变了传统的汉语教学模式。教育技术的使用, 不仅方便了汉语教师教学, 利用高效、科技化手段提高教学效果, 同时也方便了汉语学习者, 使他们可以通过这种手段来提高汉语水平能力。现代教育科技有一定的优势, 但在汉语教学中不能盲目依赖多媒体技术, 而是应该理性地对待多媒体技术, 合理地应用到教学中, 使它起到辅助教学的作用, 而不是支配教学的作用。而如果想合理利用它, 我们就必须对它的优点和不足有一个详细地了解。

一、现代教育科技在汉语国际教学应用中的优点

从学生的角度来说，现代教育科技地运用，能够激发学生的学习兴趣，极大满足学习需求，在教学中配合着播放一些动画，可以帮助学生全方位的地理解所学内容，有助于提高学习效率。而在处理课后习题时，由于是对课文内容的重复强调，学生会觉得比较枯燥，此时如果把练习题设计成竞赛、游戏等形式，可以提高他们的学习积极性。

从教师的角度来说，尽管有了多媒体的辅助，但很多汉语教师仍然会借助最传统的教学工具——板书，而利用好现代教育科技的一切手段，可以节省教师写板书的时间，从而提高教学效率，也可以提高学生的学习效率。还可化抽象为形象，变难为易，帮助教师解决一些难以理解的词语。

从社会发展的角度来说，可以极大地提高学习资源的利用率。比如语料库的建设，现代的语料库就是计算机在语言领域的应用，为语言教学提供了大量的材料，是编写字词典、语言书籍和各类教材的重要语料来源。

二、现代教育科技在汉语国际教学中容易产生的问题

（一）丧失教师的主导地位

现代语言教学模式要求以学生为中心，教师要由语言知识的传授者转变为学生学习、练习的帮助者。而有些教师认为现代教育科技地运用恰好可以解决传统教学模式中以教师讲解为主的问题。因此他们有意减少讲解内容，过多利用多媒体，甚至完全依赖多媒体，从而丧失了教师的主导作用。

（二）片面追求吸引学生，内容华而不实

现代教育科技运用到教学中，为教学注入了新鲜活力，但有些教师把注意力集中在如何使课件美观、如何刺激学生的视觉和听觉、如何运用更新的技术上，不仅导致分散了学生的注意力，时间长了还会给学生带来视觉和听觉疲劳，甚至产生一定的厌烦心理，同时随着语言知识的收获很小，缺少成就感，他们会逐渐对语言学习失去热情。

（三）教学重点不突出，学生记笔记的能力下降

一些教师在讲解过程中，用多媒体课件完全代替了板书。传统教学中，教师在黑板上边写边讲解，学生能够有意识地、且有时间记笔记。这样可以加深他们对知识的理解，同时有利于学生课后复习。而利用多媒体课件时，由于教师不写板书，讲解速度较快，而且知识点和例句比较多，所以学生在教师讲的时候往往常形成顾听顾不上记或顾记顾不上听的局面。

三、现代教育科技地正确运用

（一）每一节课都要有教学重点

对教学重点地学习、掌握是学习的关键。因此，我们在制作多媒体课件时应该根据教学重点对课件内容进行删减。同时，在讲重点内容时，教师应该及时与学生沟通，了解他们掌握的情况。另外，教师还可以把重点的知识点在黑板上再现，加深学生对知识点的理解。

（二）设计制作课件时应该“务实”，形式为内容服务

形式用于增强内容的说服力、感染力，而对于没有必要采用的图像、声音及播放方法应尽量不用或少用，应尽量采取统一的放映形式，在一堂课中

的播放形式过多, 会分散学生的注意力, 从而影响他们对内容的学习。

(三) 课件展示不能完全代替粉笔和黑板

教师在课件展示时可以在黑板上随时补充内容。黑板有一定的灵活性, 可以随写随改, 教师可以在讲解时随时调整。另外, 好的板书可以起到提纲挈领的作用, 让学生对重点知识一目了然。而且应该吸收传统课堂教学中的优点, 并将其与课件结合, 取长补短, 才能达到最佳教学效果。

结论:

现代教育科技给汉语国际教育提供了丰富的教学资源, 改善了教学环境, 使汉语教学成效有了明显的提高。但我们应站在客观的角度来看待现代教育科技在汉语国际教育中的应用中的优点和缺点。我们需要发挥现代教育科技的长处, 让现代科技与传统的教学方法更为科学地融合, 这样才能发挥现代教育科技真正的教学成效。

参考文献

1. 狄红秋. 多媒体语言教学及其在阅读课上的应用[J]. 天津外国语学院学报, 2000(2).
2. 杨敏, 朱春玲. 多媒体信息技术与外语教学[J]. 西安外国语学院学报, 2002(2).
3. 温晓虹. 汉语作为外语的习得研究——理论基础与课堂实践[M]. 北京: 北京大学出版社. 2008(2).
4. 陈杰. 对外汉语教学中多媒体的合理利用[J]. 航海教育研究, 2006(2).

Zhu Yuqi

*The MA in Teaching Chinese to Speakers of Other Languages,
Volunteer Chinese Teachers at Confucius Institute,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
Shenyang, Liaoning*

ANALYSIS OF MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN INTERNATIONAL CHINESE TEACHING

Abstract. *The increasing updating of modern science and technology has brought great convenience to international Chinese teaching, and the status of modern educational technologies in international Chinese teaching is becoming more and more important. Neither researchers nor Chinese teachers can deny its importance. The technologies, called multimedia, have the characteristics of both pictures and texts. They have played an essential role in promoting international Chinese teaching. However, there are some unreasonable uses of multimedia in teaching. This article will analyze the advantages and disadvantages of multimedia. The author puts forward her own suggestions for its application in teaching.*

Key words: *modern educational technology, media, teaching Chinese to speakers of other languages, application.*

Карина Ярмакова

Здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Одеса, Україна

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГУМОРУ В СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ПРОЗІ

Ключові слова: переклад, стратегія перекладу, труднощі перекладу, гумор.

Вступ. Сучасне суспільство це суспільство, що стирає межі і формує кардинально нові системи спілкування і комунікації. Також стираються кордони та в сприйнятті художньої літератури.

Крім того, важливою особливістю сучасного суспільства є стирання географічних кордонів, що безсумнівно повинно призводити до формування лінгвістичних (мовних) мостів між різними народами. Ці зв'язки найбільш повно реалізуються через літературу, яка не тільки відображає культурні особливості країни, в якій вона була створена, але і дає уявлення про ментальні особливості етносу.

Разом з тим, для максимальної адекватності перекладу важливо точно передати зміст і той контекст, що автор оригінального тексту усвідомлював як зрозумілий для певного кола аудиторії. Особливо це стосується гумористичних ситуацій, лінгвістичне зображення яких свідчить про лексичне багатство автора, про його соціальний і лінгво-культурний досвід. І цей досвід необхідно передати так, щоб читач з іншим лінгво-культурним досвідом точно відтворив у своїй свідомості саме ту поведінкову модель, яку намагався подати автор.

Тенденції розвитку сучасного засвідчують необхідність перекладу різних типів текстів, оскільки тісна взаємодія, що сьогодні відбувається на різних рівнях, вимагає адекватних перекладацьких підходів для налагодження порозуміння між різними верствами світового суспільства. Саме в цьому виявляється **актуальність** і своєчасність дослідження.

Новизна роботи полягає у комплексному аналізі особливостей передачі лінгвістичних властивостей гумору в сучасній британській прозі.

Мета дослідження – вивчення лінгвістичних властивостей гумору в сучасній британській прозі.

Теоретична база дослідження. За останні десятиліття вітчизняні та зарубіжні вчені розглядали різні аспекти комічного: природу і психологію гумору, механізми його породження (Ю. Борев, А. Карасик, А. Лук і ін.), Мовні засоби реалізації гумору і сатири (Т. Буйницька, А. Земська, А. Кагановська, М. Паніна, А. Шонь, А. Щербина та ін.), проте темі

відтворення комічного в процесі перекладу присвячено лише кілька робіт (Д. Вавринюк, А. Гарамян, М. Якименко). Однак і в названих дослідженнях проводиться аналіз способів перекладу тільки окремих засобів створення ефекту комічного, отже, комічне і особливості його відтворення засобами іншої мови не аналізується комплексно.

Результати дослідження. Аналіз сучасних британських гумористичних текстів дає можливість визначити такі основні стратегії творення комічного в англійській літературі:

1. Стилістичне використання різних типів лексичних значень.
2. Стилістичні прийоми опису явищ і предметів: перифрази, евфемізми, порівняння.
3. Стилістичне використання фразеологізмів: прислів'я, приказки, алюзії, сентенції, цитати.

Аналізуючи основні засоби маніфестації гумору в сучасних прозових творах, приходимо до висновку, що серед найбільш популярних є метафоризація, іронія, а також використання епітетів (детальніше – див. Таблиця 1).

Таблиця 1
Засоби маніфестації гумору при перекладі художніх текстів

Метафора (кількість, %)	Іронія (кількість, %)	Епітет (кількість, %)
127 (17,7%)	116 (16,1%)	476 (66,2%)

Серед найбільш розповсюджених стратегій у відтворенні гумористичної системи виявлено такі: антонімічний переклад; додаткове більше деталізоване пояснення ситуації, що дає можливість носієві мови, на яку трансформується текст, більш детально зрозуміти її культурний контекст і сприйняття її аудиторією, на яку цей художній текст був розрахований; використання транслітерації при передаванні структур, які так чи інакше дають можливість відчувати гру слів; фразеологічні трансформації (коли фразеологізм мови-оригіналу перекладається відповідним фразеологізмом із мови, до якої адаптується текст).

Ми розглянули 13 прикладів метафор і їх перекладів з обраного твору, що представляються нам найбільш яскравими і цікавими з точки зору лінгвістичного оформлення та аналізу.

У багатьох випадках оригінальне висловлювання і наявний переклад сильно відрізняються не тільки структурою висловлювання, але й способом передачі. Це обумовлено відмінностями у сприйнятті українськомовними та англійськомовними читачами певних конотацій, закладених в використану лексику, звичними для носія мови структурами в кожному конкретному випадку, усталеними метафоричними висловами і образами, а також, певною мірою, особистими уподобаннями і, що важливо, професійними навичками перекладача.

Однак, у деяких випадках прямий переклад все ж можливий, головним чином завдяки збігу образних конотацій, традиційно що додаються певній лексиці в українській і англійській мовах.

Так, у випадках «*your name is longer than you are*» – «*твоє ім'я довше за*

тебе» і «*climb into his skin and walk around in it*» - «влізти в його шкуру і походити в ній» ми спостерігаємо калькування оригінальної метафори.

Загалом, детальний аналіз лексичних засобів відтворення гумору в перекладних текстах показав, що найбільш частотним варіантом є лексико-семантичні трансформації (див. табл. 2)

Таблиця 2
Лексичні засоби відтворення гумору

Перекладацькі трансформації Лексичні засоби	Транслітерація	Транскрипція	Лексико-семантичні трансформації	Калькування
Словосполучення	17 (17,35%)	12 (12,24 %)	46 (46,9 %)	23 (23,5%)
Епітети	12 (10,08 %)	22 (18,49 %)	52 (43,7 %)	33 (27,7%)

Проаналізувавши граматичні трансформації, які найчастіше трапляються під час трансформації текстів, приходимо до висновку, що при перекладі гумористичних ситуацій використовуються практично всі можливі методи і прийоми. Разом з тим, детальніше частоту їх використань можна подивитися у Таблиці 3.

Таблиця 3.
Граматичні засоби відтворення гумористичних ситуацій

Лексичні трансформації Стилістичні засоби	Перестановка	Функціональна заміна	Компенсація	Додавання
Метафора	77 (57,89%)	12 (9,02%)	32 (24,06%)	12 (9,02%)
Іронія	76 (60,8%)	28 (22,4%)	28 (22,4%)	13 (10,4%)
Словосполучення	22 (13,92%)	76 (48,1%)	44 (27,84%)	16 (10,13%)

Тобто, можемо говорити про те, що при відтворенні гумористичних ситуацій використовуються практично усі доступні методи, що дає можливість перекладачеві передати адекватну систему причинно-наслідкових зв'язків.

Висновки. Таким чином, можемо говорити про те, що для передачі гумору в британських текстах використовуються різноманітні лексичні прийоми: від стилістично маркованої лексики до фразеологічних єдностей і зрощень.

Література

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка. М, 2002, 384 с.
2. Винокур Т. Г. Закономерности стилистического использования языковых единиц. Монография. М, 1980, 237 с.
3. Гальперин И. Р. Очерки по стилистики английского языка. М, 1958, 462 с.
4. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов. Назрань, 2010, 486 с.
5. Одинцов В. В. Стилистика текста. М., 2004, 264 с.
6. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. М, 2003, 221с.

7. Moore Christopher. *Fool*. Bloomsbury in the United Kingdom, Scholastic in the United States, and Raincoast in Canada, 2003 – 354 p.

References

1. Arnold Y.V. (2002). Stylystyka sovremennoho anhlyiskoho yazyka *Stylistics of Modern English*. M., 384 p.
2. Vinokur T. H. (1980). Zakonomernosty stylystycheskoho yspolzovanyia yazykovykh edynyts. *Patterns of stylistic use of linguistic units*. Monograph. M., 237 p.
3. Galperin Y.R. (1958). Ocherky po stylystyky anhlyiskoho yazyka *Essays on the stylistics of English*. M., 462 p.
4. Zherybylo T. V. (2010). Slovar lynchvystycheskykh termynov. *Loss, Dictionary of Linguistic Terms*. Nazran, 486 p.
5. Odintsov V.V. (2004). Stylystyka teksta. *Stylistics of the text*. M., 264 p.
6. Skrebnev Yu. M. (2003). Osnovy stylystyky anhlyiskoho yazyka *Fundamentals of English Language Stylistics*. M., 221p.
7. Moore Christopher (2003). *Fool*. Bloomsbury in the United Kingdom, Scholastic in the United States, and Raincoast in Canada, 354 p.

СЕКЦІЯ ІІІ
ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ
МОВ І ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

王井荣
黑河学院国际教育学院 王井荣
正科级 中国

来华留学生汉语国际教育课程建设与人才培养

*关键词：*留学生；汉语国际教育；课程建设；人才培养

摘要：伴随我国社会经济飞速发展，在国际中的地位逐渐提高，很多留学生现在都会将中国作为第一留学国家。而汉语国际教育课程作为我国规模最大的汉语专业，也是留学生的主要学历教育，在人才培养发展进程中起到了关键作用。本文主要对加强建设留学生汉语国际教育课程的必要性以及具体人才培养策略进行分析。

从多年教学实践经验中，不难发现学校的课程设置以及教学质量对于培养人才具有重要作用。在众多教学计划中，课程设置是落实教育目标的主要核心。汉语国际教育课程在我国发展时间不长，但是在当今世界经济、结构变化下，留学生来华的数量逐渐增大下，需要对其课程建设作进一步分析和规划，改善留学生教育结构不平衡的情况，从而缩短与发达国家教育水平差距。因此，本文对来华留学生汉语国际教育课程建设与人才培养的研究，具有重要意义。

一、加强汉语国际教育课程建设的必要性

（一）符合国际需求，顺应国家发展

当今是时代已经逐步进入信息化时代，世界结构也在发生变化，如今国际的竞争以及经济的竞争，实质就是人才的竞争，而学校就教育是人才的主要输出地。在我国教育不断发展中，吸引了众多国外的留学生来华学习和发展。从而导致汉语学习成为了留学生主要的教育主体，汉语热的逐步扩大，致使国际汉语学习受到了广大的关注，基于此背景下，将促使我国实施汉语国际实现更好的推广，同时也非常有利于中国传统文化进一步传播发展，从而推动各国与我国在经济与文化方面的进一步交流和沟通。因此，全面加强建设汉语国际教育课程在当今发展环境中显得尤为重要^[1]。

（二）留学生规模提高，教育水平落后

如今整体环境促使教育逐步呈现出教育国际化发展趋势，而高等教育对于留学生的教育更是国际化最为显著的特点。世界大学排名情况不难得出，国际留学生的招收是体现院校国际化水平的重要衡量标准，总体来说，外国留学生的数量是衡量大学国际学术地位的重要参考数据。但随着国际结构的

变化，高校国际交流逐渐增多，使得教育层次以及结构的模式等，都发生了改变，内容变得丰富，规模在不断扩大。但是面对这种急剧变化的情况，我国在整体教育水平方面却凸显出明显的落后，教育结构没有的到理想化，与现阶段发展形式存在严重不符情况，这对我国教育以及经济发展造成一定阻碍^[2]。

（三）加强课程建设，保证留学生教育质量

加强课程建设，是保证留学生教育质量的重要举措。高等院校需要针对留学生学习特点进行有针对性的教学课程设置，从而达到良好的培养方式以及教育质量。从目前我国留学生分布情况看，多数集中在一线城市中，如北京、上海等地的高校进行就读，这些留学生主要考虑到的是学校是否有符合其需求的教学课程以及是否有较高的教学质量。从当前我国逐渐扩大的留学生规模情况看，首要任务是要提高留学生教育质量。而完善的课程体系以及教学质量，正是保证高校留学生教育质量的最有效的教学途径，值得注意的是，不能只是追求留学生规模，而忽视课程建设^[3]。

二、来华留学生汉语国际教育课程建设与人才培养的具体实施策略

（一）树立正确的课程建设目标

从留学生大纲中可以看出，对于留学生的培养的目标主要体现在，要求教师通过有效培养后，促使留学生具备汉语言应用能力，进而成为应用型、复合型、国际化人才。因此，高校应当将此培养目标作为主要的教学目标，同时根据社会发展对人才的需要，本校留学生学习特点，以及本校留学生教育专业设置等方面，进行科学合理的设置专业教学培养目标，逐步实现汉语国际教育专业的人才培养目标^[4]。

如今汉语国际教育专业通过不断实践发展，培养方式逐步呈现“语言+专业”模式，虽然已经取得了明显的成效，但是在汉语留学生数量不断增加下，需要全面开发新的教学模式。从国内学生课程设置情况，应当将通识教育引进到留学生汉语国际教育中，从而逐步培养学生全面发展，将通识教育作为一种非专业教育教授给学生，促使留学生在掌握专业基础知识外，全面了解社会经济、文化以及政治。从国外高校课程设置情况看，其大多比较注重培养学生全面的知识，不仅注重培养学生专业知识，通过还注重培养学生素质和能力，我国高校可以参照其教育模式，在汉语国际课程建设中与国际接轨，从留学生实际情况出发，结合其需求，创新课程方式，进而提高教育水平，促使汉语国际教育在激励的市场中具备一定的竞争实力^[5]。

（二）结合课程实际，全面优化课程

汉语国际教育具有很强的实用性以及国际性，这就使得对应的人才需要具备多方面的素养。为此，学校可以根据实际情况增加选修课，使留学生根据自己实际需求选择课程，给予留学生一定的自主权以及主动权，这样可以充分发挥留学生特长，无论是从兴趣爱好还是专业学习等方面，都可以足够满足学生需求。此外，增加选修课的学分比重这一举措，也极大的与国际教育模式想结合，很大程度上减少了留学生肄业率，提高其毕业率。在课程设

置上可以适当增加世界文明有关的课程、国际政治与经济等课程，帮助留学生树立国际意识，通过增加区域研究课题，如欧美汉语教师资格能力研究等等，通过这些方法有效拓宽留学生国际视野。此外，教师可以将国外先进科学文化知识融合到课程设置中，提高学生国际观念以及跨文化意识。在修读方式、总学时设置以及调整学分等措施，实现与国际院校相符的教学目标，从而吸引更多的国际留学生来华学习，并培养具备国际视野和能力全球化汉语人才^[6]。

（三）加强院系合作，建设专业教师团队

课程体系的建设需要院系间建立有效沟通和合作，可以成立学术委员会，针对留学生课程进行研究设计，逐步形成科学化、规范化的课程体系。而学院间的合作的本质就是教师间的合作。因此，各学院教师应积极树立正确教育培养目标，在对留学生进行课程教育过程中，积极实现跨学院联合教学。同时教学管理者应当大力引导各个学院教师要相互配合、增进了解，建立起留学生汉语国际教育的专业队伍。此外，学院可以多组织教师进行留学生课堂教学交流，从文化背景、教学方法、教学能力等方面展开联合和交流。通过多种途径，促使教师个体力量形成一种合力，更好的实现留学生汉语国际教育培养目标，实现留学生高等教育质量的提升。

结语：

总之，从上文的分析，在当今社会发展中，全面加强留学生汉语国际教育课程设置符合时代发展，也是我国未来经济、文化发展的重要需求。高校应当正确认识到加强汉语国际教育课程发展的重要性，不断在实践中探索和落实，从而实现培养高素质的全球化汉语人才。

参考文献

1. 叶奕晨.刘美兰. 浅探新形势下汉语国际教育专业人才培养模式[J].考试周刊, 2017(83):100-101.
2. 贾全红. 新时代背景下汉语国际教育专业人才培养模式创新研究——以青岛滨海学院汉语国际教育专业为例[J]. 佳木斯职业学院学报, 2018(3):230-231.
3. 周艳芳. "一带一路"战略下"以需求为导向"的汉语国际教育专业人才培养问题探索[J]. 太原城市职业技术学院学报, 2017(3):190-191.
4. 张旸.互联网背景下校企合作在汉语国际教育专业人才培养中的应用[J]. 文教资料, 2019, 814(04):131-132.
5. 彭小娟.“一带一路”背景下的汉语国际教育专业应用型人才培养模式研究[J]. 戏剧之家, 2018(8): 234-235.
6. 葛馨. 邵兵兵. 汉语国际教育本科专业实践类课程的设置方案[J].教书育人（高教论坛），2018(1): 245-246.

Head of the Komsomol Committee,
College of International Education, Heihe University
Heilongjiang, China

CHINESE INTERNATIONAL EDUCATION CURRICULUM CONSTRUCTION AND TALENT TRAINING FOR OVERSEAS STUDENTS

Abstract. *With the rapid development of China's society and economy, its status in the world has gradually increased. Many international students now regard China as the first country to study abroad. As there are more opportunities to major in Chinese in China, the Chinese International Education Course is also the main academic discipline for international students, which has played a key role in the development of talent training. This article mainly analyses the necessity of strengthening the construction of Chinese international education courses for foreign students as well as elaborating specific talent training strategies.*

Keywords: *international students, Chinese international education, curriculum construction, talent training.*

王风珊

汉语国际教育在读研究生, 汉语教师志愿者
乌克兰南方师范大学孔子学院 敖德萨 乌克兰

海外汉语学习者低龄化现象及教学对策

关键词: 低龄化 原因 挑战 教学

在汉语国际推广的过程中, 海外汉语学习者呈现出低龄化的现象和趋势。低龄化的形成原因是多方面的, 是汉语国际教育发展到一定阶段的产物。低龄化现象的出现和发展要求我们不断更新教育观念, 开展更加适合低龄化的教学研究和教学实践。

一、低龄化现象及趋势

“低龄化”是一个比较概念, 海外汉语学习者, 除了海外华裔, 过去基本上都是成年人。而现在, 海外有不少中小學生、甚至幼儿园的儿童也步入汉语学习者的行列。这种汉语学习者中非成人越来越多的现象, 称为海外汉语学习者的“低龄化”。低龄化同时也是一个发展趋势, 即海外非成年人学习汉语的现象越来越普遍, 人数越来越多, 比例越来越大。¹

通过新闻报道、相关数据和切身感受我们能够真切感知到低龄化现象的

存在和低龄化趋势的发展。《光明日报》2017年10月一篇《前所未有的“汉语热”》中写道：据国家汉办粗略估算，目前除中国（含港澳台）之外，全球学习使用汉语的人数已超过1亿，其中包括6000多万海外华人华侨，以及4000多万各国主流社会的学习和使用者。相关调研显示，目前全球开设汉语课程的中小学校是高等教育机构的8倍。在美、英、法、泰、韩等众多国家，汉语教学从大学迅速向中小学延伸，K12（从幼儿园到高中）成为汉语教学最重要的“增长极”。²通过这些数据可以初步得出结论，海外汉语学习者的低龄化现象不是某一个国家的特例而是具有较大的普遍性。

据《光明日报》2017年10月的报道数据，全球已有60多个国家通过颁布法令政令等方式将汉语教学纳入国民教育体系，170多个国家开设汉语课程或汉语专业，美国、日本、韩国、泰国、印尼、蒙古、澳大利亚、新西兰等国的汉语教学均由第三外语上升为第二外语。³数据可见，这些国家对汉语教学的重视程度很高。这些国家大多与中国的经济、文化等各方面交流密切并且十分重视中国市场与中国未来的发展。当然，并非所有国家对汉语教学都达到如此重视的程度，在其他一些国家，汉语教学的推广仍然存在困难。因而，汉语学习者低龄化水平在世界各国之间具有不均衡性。

2017年11月，美国总统特朗普来华进行国事访问时向习近平夫妇展示了其外孙女阿拉贝拉背诵中国经典、唱中文歌的视频。据报道，美国总统特朗普之女伊万卡的三个孩子都在学习汉语。除此之外，许多名人之后开始学习汉语，比如脸谱网（Facebook）创始人马克·扎克伯格的女儿，英国皇室乔治小王子等等。名人之后纷纷学习汉语形成的名人效应，无疑会带动更多的家长选择让自己的孩子去学习汉语。当前国外家长让孩子学习汉语主要有三类：一是有华人血统的家庭；二是学校开设汉语课程的家庭；三是家庭成员在中国发展并且希望孩子之后从事相关工作的家庭。由此可见，政府政策的支持和家庭参与度的提高使得汉语教学越来越成为学校与家庭广泛参与的事情，低龄化趋势在今后会得到更进一步的发展。

二、低龄化现象及趋势的形成原因

（一）中国的发展

社会语言学认为语言的价值与掌握某种语言更容易获取经济利益有关。从语言市场的角度看，语言不仅是一种交际工具，也是一种获取经济利益的工具，是一种资源。改革开放以来，中国经济实力的增强、政治影响的扩大、国际地位的提高，优秀传统文化的传播，都使得中国的影响力和辐射力显著增强。整个世界都在密切关注中国的发展变化，极大地增强了汉语和中华文化的吸引力、感召力和影响力，“中国热”的发展推动着“汉语热”的持续升温。例如，近些年海外中资企业不断发展，对熟悉汉语的当地员工的需求不断扩大。懂汉语的员工在择业、录用、薪酬等方面都具有优势，这影响着海外青年的外语学习选择。类似这些，都从侧面推动了汉语推广在海外的发

，也促进了海外汉语学习者低龄化的发展。

（二）孔子课堂的推动

根据孔子学院总部官网数据显示，截至目前，全球已有 162 个国家（地区）设立了 545 所孔子学院和 1170 个孔子课堂。⁴孔子学院的迅速发展，已经成为一张闪亮的中国名片。海外孔子学院建立初期主要依托所在地的大学资源，使汉语进入大学课程设置体系，并通过文化活动和奖学金机制吸引学生。近年来，孔子学院积极拓展中小学教学点，中小学独立孔子课堂数量日益增多。在孔子学院总部的项目支持下，各种形式的冬令营和夏令营来华访问项目，中国政府奖助学金、海外汉语桥项目的资助等，中外青少年之间的交流进一步加深，友谊更加深厚。到中国旅行留学成为越来越多青少年积极学习汉语的动力。独立中小学孔子课堂具有涉及地域广阔、宣传作用广泛、提供支持长久的特点，⁵极大地促进了汉语学习者低龄化趋势的发展，在汉语国际推广发挥着重要的作用。

（三）各国政府及家庭教育的重视

许多国家都对汉语教育给予了很大程度的重视与支持。全球已有 60 多个国家通过颁布法令政令等方式将汉语教学纳入国民教育体系，170 多个国家开设汉语课程或汉语专业，许多国家的汉语教学由第三外语上升为第二外语。各国政府对汉语教育的认同与支持，是汉语教育在海外发展的重要保证，也是低龄化可持续的重要因素。

越来越多的家庭开始重视子女的语言教育，汉语对于他们具有强大的吸引力。语言学习宜早不宜迟，这些孩子的年龄通常处于幼年或童年阶段。他们会将自己的子女或是送入专门的汉语培训学校，或是进入孔子课堂，或是假期让孩子到中国学习汉语。家庭教育越来越重视语言能力的培养，是促进汉学习者低龄化发展最直接的影响因素。

三、应对汉语学习者低龄化趋势的教学对策

面对海外汉语学习者的低龄化，对外汉语教学的教育理念、教学研究、教材教辅、课程设置、课堂管理与教学方法、课程评估考核等都需要革新，以适应少年儿童的学习特点。

（一）转变教育理念

少年儿童的语言学习最易建立语感，汉语学习者低龄化的趋势要求，外语教学不是传授多少外语知识，而是建立学习者的语感。应制定关于海外汉语学习低龄化的专门规划，通过有趣的教学内容，使学生们产生语言文化兴趣、好感和跨文化认同。

（二）教学研究

总结、借鉴中国中小学汉语母语教育、中国少数民族中小学的普通话教育、海外华文学校的教育、世界各地中小学外语教学等经验，根据海外汉语学习低龄化的实际情况，对教材、教法、课程、考试、教师等相关教学要素

进行全方位研究。边研究边应用，边应用边研究。

（三）教材教辅

教材教辅设置要符合中小學生及幼儿的认知特点、符合学习者的心智发展阶段、符合学习者的生活阅历和生活环境。以兴趣为导向，引发兴趣是基础，保持兴趣是关键。可以选取低龄化学习者喜闻乐见的内容与呈现方式，例如：依托动画、图片等生动的形式进行汉语语言点与中国文化的展示。

（四）课程设置

课程设置不仅仅停留在汉语语言教学上，适当拓展到其他课程内容。例如开设汉语兴趣课程和文化体验课程，让学生们充分了解学习中国的文学、历史、中医中药、健身体育等优秀文化，引起学生对中国语言 and 文化的兴趣，实现汉语从兴趣课程到正式课程的深入发展，开展沉浸式教育。

（五）课堂管理与教学方法

课堂管理要注重引发、保持学生的学习兴趣，抓住学生的课堂注意力尤为重要。重视鼓励式教育，多表扬多赞赏，提高学生的学习积极性与主动性。重视课堂管理奖惩规定的制定与落实，形成约定俗成的课堂管理指令。

教学方法要通过多种教学理论和方法以组织更为丰富和有吸引力的课堂教学。例如开展沉浸式、主题式、活动式教学，让学生“做中学、学中做”提高课堂的趣味性与应用性，增强学生的课堂参与。利用网络和计算机等技术手段进行语言环境补偿，为低龄化汉语学习者提供汉语环境。

（六）课程评估考核

中小学校可将汉语课程纳入考试范围内，完善汉语课程评价框架，提高学生对汉语学习的重视程度，进而提升汉语的教学质量和普及程度。课程评估贯彻全方位、多视角、重视过程、紧密联系教学内容的方针，采取综合素质评估的方式，发现表扬学生的闪光点，维护学生的学习积极性。考核方式灵活多样，少采用应试的考查方式，多采用对话型、互动型、实践型考察手段，充分发挥学生学习的能动性。

四、总结

综上所述，海外汉语学习者低龄化已经是较为普遍的发展趋势，这一现象和趋势也为对外汉语教学带来了新的机遇和挑战。因此，我们应当尽快更新教育理念、加强教学研究、开发适合青少年学习特点的教学方式，促进汉语教育在海外的持续健康发展。

参考文献

1. 李宇明.海外汉语学习者低龄化的思考[J].世界汉语教学, 2018年第3期
2. 郭熙.汉语热该如何延续.《光明日报》.2017年6月18日第12版
3. 柴如瑾、王忠耀.前所未有的“汉语热”.《光明日报》2017年10月28日第9版
4. 孟德宏、姜书君.“汉语热”背后的“中国热”.《人民日报》(海外版).2017年11月17日第9版
5. 李宝贵、庄瑶瑶.海外汉语学习者低龄化现状、成因及应对策略——以意大利汉语学习者为例[J].北京教育学院学报.2019年4月

Ду Ин
*Научный сотрудник, магистр, начальник отдела по приему и
занятости Хэйхэского университета,
Хэйлуцзян, КНР*

ПОДГОТОВКА К ПОТЕНЦИАЛЬНОЙ ОСВЕДОМЛЕННОСТИ СТУДЕНТОВ О ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ ПЛАНИРОВАНИИ В КИТАЕ В НОВЫЙ ПЕРИОД

***Аннотация:** В настоящее время масштаб китайского высшего образования первым в мире. С каждым годом количество выпускников университетов создается новый исторический рекорд, сопровождая ростом выпускников увеличивается давления от занятости. Из-за недостатков планирования карьеры выпускников в вузах появляются все более актуальные проблемы. Таким образом, из источника начиная, усилия осознание планирования карьеры студентов способствует повышению качества занятости студентов, смягчить давление трудоустройства, осуществления карьерных идеал, а также способствовать повышению качества подготовки специалистов вузов.*

***Ключевые слова:** студенты, профессиональное планирование карьеры, подготовка.*

В последние годы в Китае наблюдается бурное развитие высшего образования, и его масштабы постоянно расширяются. В 2020 году число выпускников вузов Китая, по прогнозам, достигнет 874 млн человек, что на 400 тыс. больше, чем в 2019 году, к 2020 году число выпускников вузов Китая, как ожидается, достигнет 874 млн человек, что на 400 тыс. больше по сравнению с 2019 годом, а также пандемия COVID - 19, которая начала распространяться в начале 2020 года. Студенческая занятость сталкивается с беспрецедентными трудностями.

Доступ к высшему образованию является важной вехой в жизни молодежи, выходя из школы, которая является отправной точкой их самостоятельного участия в социальном тестировании. Они только что поступили в университет с уверенностью и надеждой, а на практике путь поиска работы не идеален и не просто после того, как они испытали головокружение, недоумение, разочарование, раздражение, больше всего вздохнуть, если можно снова начать университетскую жизнь, необходимо лучше учиться, есть больше урожай, заранее хорошо спланировать жизнь. Исходя из этой психологии, планирование профессионального развития студентов должно быть начато раньше, обучение по профессиональному планированию студентов стало одной из важных задач, стоящих перед преподавателями и консультантами китайских университетов.

1. Важное значение имеет повышение осведомленности студентов о профессиональном планировании

Развивать у студентов осведомленности планирования профессионального, чтобы помочь им лучше понять себя

Студент планирует карьеры, сначала надо познавать «физиологического себя», это может непосредственно наблюдать, это самые основные элементы

для познания себя; Во-вторых, нужно понять «психологического себя», узнать свой характер, интерес, хобби, способность, ценности; В-третьих, необходимо знать себя в «обществе», узнать о себе роли, обязанности в обществе, как оценивают люди, прежде чем составить план карьеры, Студент всесторонне, научно, правильно познает и оценивает себя.

Подготовка осведомленности профессионального планирования у студентов, что позволит им лучше понять свою специальность

Студенты переходят из овладения основными научными знаниями средней школы в специальное обучение университета, многих из них очень неопределённо при отсутствии понимания специальности. Через подготовку сознания профессионального планирования помогает им познавать профессиональные программы, дисциплины, цель воспитания, способы подготовки и более углубленное понимание о своей специальности, и, следовательно, повышать интерес к профессиональному изучению.

Подготовка сознания карьеры может продолжать помогать учащимся в понимании четкой цели обучения

Профессиональное планирование Студентов может разделить на краткосрочное, среднесрочное и долгосрочное время, и между ними может превратиться. Студенты тем раньше четко понимают задачи на каждом этапе, чем лучше разработают соответствующие задачи о учёбе, завершают соответствующие цели обучения.

Осведомленности профессионального планирования помогает студентам заранее выполнить профессиональную мечту

Студенческое будущее планирование является повторимым непрерывным процессом. В том включаются стремление, самооценки, карьера, выбор профессии, маршрут выбора карьера, определение цели, разработка плана действий, оценки и отклик звеном. Крепко усвоить сознание планирования карьеры, правильное решение, смогут скорейшего достижения мечты.

2. Пути и подходы повышения осведомленности студентов о профессиональном планировании

- Необходимая усилия образования и воспитания студентов для профессионального планирования, раскрывая действие на занятия как ведущий подход обучения

В апреле 2003 года министерство образования выдвинули требование "укрепление руководящего занятости выпускников, урок профориентация как идеологическое воспитание студентов, а также стать важной составной частью повседневной преподавания ". Для студентов на карьере образования, особенно в процессе обучения, усилить обучение, увеличение примерное воспитание, с помощью которой интерактивное звено интуитивно модели обучения студентов, способствующей сознанию планирования карьеры, чтобы избежать от безрассудства в выборе работы в будущем, чтобы идти окольным путём.

- Подготовка студентов к профессиональному планированию, можно проводить профессиональный тест, научный анализ профессиональных предпочтений студентов

Профессиональные преподаватели организуют тестирование к профессиональному направлению студентов, Используя психологию, геодезию, компьютерные технологии различных дисциплин и технологии, строгую проверку и оценку процесса, и объективные нормы оценки, и ведение комплексных оценок для студентов в области уровня знаний, способности структуры, особенности личности, профессиональной ориентации, потенциал развития, наконец, помочь выбрать профессиональные направленности, подходя им.

Организованы студентов в участии в конкурсе на планирование профессиональной карьеры, выявляя роль студенческой общественной организации

Студенты имеют активное мышление, богатое воображением, страстную жизнь, в связи с этим, могут продемонстрировать свои творческие способности, мудрость и способности путём организованных конкурсов по профессиональному планированию, в целях предоставления им более широкую арену и в полной мере показа своей образцовой роли.

широко распространять знания, связанные с планированием карьеры, с использованием новых средств массовой информации

По мере повышения уровня науки и техники, новые средства массовой информации становятся все более мощными, используя Вэйчат, интернет +, и, другие новые медийные платформы, с помощью видео, фотографий, письменности и т.д., пропагандировать успешные примеры по занятости, объяснить соответствующие знания по планированию карьеры, обновить релевантные информации для правильного направления студентов.

3. избежать ошибок в работе

в делах спешка ни к планированию

Планирование карьеры – это дело на всю, не торопиться стремиться к удаче. С увеличением продолжительности жизни людей срок работы тоже постепенно продлит. Студент должен настаивать идеи непрерывного обучения. Планирование профессиональной карьеры должно идти в ногу с эпохой, должно быть долгосрочное планирование, а также сочетая долгосрочные, среднесрочные с краткосрочными целями, прочно идти вперед на реальной основе.

стремиться только к экономическому доходу

С развитием рыночной экономики экономические факторы в карьере планирования студентов занимают важное место. В оценке ситуации трудоустройства студентов, люди часто думают о доходе и должности, таким образом, часть студентов попадают в заблуждении. Студентам в выборе работы нельзя только думать о экономических доходах и должности, а надо думать, будет ли достаточное большое пространство развития.

держаться старины

Необходимо преодолеть традиционные взгляды, что только хотят войти в ставку и государственную систему, что надеяться на финансовые расходы и другие идеи, серьезно влияющие на планирование карьеры студентов. Студенческое планирование карьеры должно последовать шагам века, органично сочетая само ожидание, социальную реальность с будущими тенденциями развития, крепко усвоить сознание планирования карьеры.

В Китае планирование карьеры поздно начинается, в последние годы предстоит проблема укрепления сознания планирования карьеры студентов. В Китае нуждаются разные кадры высокого уровня в экономическом строительстве и социальном развитии. С повышением уровня жизни людей, продления жизни, на роль планирования карьеры всё больше внимания люди обращают. Активное изучение осознание планирования карьеры студентов содействует занятости студентов, проявляет активную роль в достижении высокого качества и существовании профессионального идеала.

Литература

1. Лю Юньбао. Исследование проблем и мер по планированию карьеры студентов [D]. Хуаджунский педагогический университет, 2007 г.
2. Ван Цзэсюнь, Сунь Цзашоу, Шэн Цзинь. Трудности и перспективы карьерного планирования студентов [J]. исследование китайской молодежи. 2007(02)
3. Лу Хунмэй. Исследование по планированию карьерной карьеры для наших студентов [D]. Хуаджунский педагогический университет, 2006 г.
4. Ган Цзин. Планирование карьеры студентов [D]. Столичное педагогическое издательство столичного педагогического университета, опубликовано в июле 2015 года.
5. Ху Пэйгэн. Профессиональная ориентация студентов и планирование карьеры [D]. Пекинский почтовый университет, издательство, июнь 2012 года.

Do Ying

*Researcher, Master, Head of Reception and
Heihe University Employment,
Heilongjiang, PRC*

Abstract. *the scale of China's higher education is the first in the world. Every year, a great number of college graduates set new records despite an increasing employment pressure. The school is facing crucial problems caused by a lack of alumni programs. Therefore, from the very beginning, efforts to recognize student career planning can help increase student employment rates, reduce employment pressure, achieve career aspirations, and promote the quality of training for higher education professionals.*

Key words: *students, career planning, training.*

劳燕文

硕士研究生在读，人文学院，东南大学

南京，中国

论情境教学法在对外汉语初级综合课中的运用

关键词：综合课；情境教学；建议

“情境教学法”是对外汉语教学中的最常用方法之一，在教学过程中，教师通过各种方式，把教学内容以生动直观的情境表现出来，让学生在教师精心设计以及创设的情境中学习语言，从而达到教学目标。本文以初级综合课为例，简略分析了情境教学法在对外汉语课堂中的运用，并提出了一些建议。

“情境教学法”是对外汉语教学中最常用的教学方法之一。它是结构主义教学理论的延伸和发展，教学内容以生动直观的方式呈现，以实现既定的教学目标。它允许学生在教师的设计和创作环境中学习语言。在教学过程中，教师有目的地引入或创造一个生动而具体的场景，帮助学生理解教材，培养学生的心理机能。

本文所依据的案例是根据北京语言大学的初级综合课教学视频进行的转写，教学阶段为初级，课文为《牵手一生，是幸福还是谎言》。

在该案例中该教师运用得最多的是提问的方式，提问这种间接情境几乎贯穿整个教学过程。问题情境可以引发学生对新内容思考，更加快速地掌握巩固所学内容。

此外运用得比较多的直接情境是图片。图片直观，一目了然。比如教“牵手”这个词时，图片展示两只手牵在一起。这个案例的成功之处在于图片情境的运用不单单是教生词这么单一的作用，而是通过图片与想象情境结合在一起，拓展情境并教授更多的知识。

另外，这个案例的即时情境设计的也恰到好处。在教“牵手”时，老师要求同桌的男女同学牵着手上台。老师指定两名来自欧美的学生，他们很乐意表现，丝毫不觉得尴尬。如果是相对内敛的亚洲学生，不一定会愿意展现。因此，在临时的情境的设计中，应考虑学生的国籍背景或人格特征的细节，否则可能导致学生拒绝配合老师的尴尬局面。

通过上述情境教学的案例分析本文对汉语教师提出几点建议，希望可以帮助学生提高语言能力和交际能力。

1. 教师充分发挥主导作用。

一堂成功的对外汉语情境教学课，其实主要取决于教师。毫无疑问，教师在

情境教学中发挥着主导作用。因为善于使用情境的教师可以全面判断教学要求，教材，学生水平和教学环境的各种要求，从而设计出合理的情境。

2. 尊重学生的主体地位

应用情境教学法进行对外汉语课堂教学，首先应该将学生作为课堂的主体，充分了解学生对汉语的应用水平，从而设计实际化、具体化的情境。

3. 灵活选择情境，活用教学手段

课型的差异会导致情境手段的不同，因此有必要综合考虑教学和学生差异等因素。情境的设计，除了语言描述外，使用图片、多媒体和其他教学方法，情境的设计会更简单直接。

总之，情境教学是一种学习方法，包括参与，经验，互动和合作的过程。运用情境教学法，可以有效地营造语言环境，向学生讲解中国和中国文化，激活课堂气氛，调动学生的学习积极性，促进学生的语言表达和应用能力。所以教师需要创设贴近学生生活，又承载语言知识的情境，才能更好地发挥情境教学法的作用，让学生在精心创设的情境中快乐高效得学习汉语。

参考文献

- 1.杨柳.奥地利汉语综合课情境教学设计--以维也纳大学孔子学院 B2 级别为例[J].北京外国语大学, 2016
- 2.马世秀.对泰初级汉语教学中情境教学法的调查研究[J].广西师范大学, 2016
3. SUPITCHA THONGMUANGNOI (夏雨).情境教学法在泰国中学汉语教学中的应用研究--基于泰国孔敬中学的调查[J].西南大学, 2015
- 4.蒋晓杰.如何运用情境互动教学模式进行对外汉语教学[J].语文建设, 2014 (08)
- 5.杨立华.对外汉语课堂情境教学初探[J].吉林省教育学院学报(学科版), 2010 (08)
- 6.朱勘宇.对外汉语教学语法点的课堂操练——以“结构——功能——情境”教学原则为指导[J].海外华文教育, 2003 (03)
- 7.秦岭.对外汉语教学中综合课情境设置策略[J].科技资讯, 2015 (10)
- 8.周婷.对外汉语综合课课堂情境设置案例分析[J].山东大学, 2012

李陈茵

乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师

敖德萨，乌克兰

浅谈任务型教学法在零起点对外汉语教学方面的影响

关键词：短期汉语教学研究，零起点留学生，任务型教学

20世纪80年代，任务型教学（Task-based Language Teaching）于欧美各国兴起，主要应用于外语教学领域，是交际教学思想的发展和深化。与传统的课堂练习方式不同，任务型教学强调“在做中学（learning by doing）”的教学理念，让学习者在完成任务的过程中习得语言。Prabhu认为任务是“一个活动，他要求学习者根据所给的信息，通过一定的思维过程，达到一定的结果，它允许教师对该过程进行控制和管理”。其他学者对“任务”的界定，也都纷纷发表了各自的观点。例如：Willis认为任务指的是为实现某一具体目标而进行交际的过程；Lee指出任务是一种课堂活动，这种课堂活动的目标只能通过学习者间的互动才能达到；是一种语言的学习尝试，当学习者实施某套学习计划时，需要学习者理解、操练和使用目的语；Ellis在总结之前的研究的基础上，提出了自己的观点：任务是一个要求学习者使用语言完成某种目的的活动。

在这一趋势下，马箭飞率先将任务型教学引入对外汉语教学界，先后发表了《以“交际任务”为基础的汉语短期教学新模式》和《任务式大纲与汉语交际任务》两篇论著，从理论方面介绍了任务型教学的产生和发展过程。之后，吴中伟、郭鹏、赵金铭等人也发表了相关著作，在总结国外任务型教学理论的基础上，对我国对外汉语任务型教学也进行了系统、全面的归纳和总结。此后国内学者主要从初级汉语、对外汉语口语课及综合课教学、课堂教学设计、汉语教材分析对比、口语测试等方面开展关于对外汉语任务型教学的研究。但在零起点短期汉语教学研究方面，能够将零起点的短期汉语教学与任务型教学结合起来的研究寥寥无几，尤其在教学实践方面尤为薄弱。以学生为中心，强调学生主动性的建构主义理论，为任务型教学提供了心理学基础。瑞士心理学家皮亚杰最早提出了建构主义的观点，其核心是“认知是一种以主体已有的知识和经验为基础的主动构建”。在这一观点的基础上，许多研究者从多个方面对建构主义进行了研究和发展，最终形成了建构主义的不同流派。以学生为中心的建构主义在教学活动中，充分发挥了学生的积极性，实现了学生主动构建认知体系的目的。在这一过程中，老师扮演组织

者、协助者、指导者以及促进者的角色。任务型教学同样强调了任务过程的重要性，即学生运用目的语完成任务的过程，这契合建构主义理论中主动构建知识的观点。

在零起点短期汉语班中开展任务型教学的启示有以下几点。一、教师的培养与观念的转变。在任务型教学中，教师只扮演课堂任务活动的组织者、引导者、协调者角色，并不参与学生的交际活动，是以学生为中心的。因此，教师应树立任务设计者、活动协调者的角色意识。同时，任务活动的灵活性和学生的交际性难免会造成课堂秩序混乱，这就要求教师具有掌控课堂秩序的能力。所以教师应加强理论和实践应用能力，从而更加科学的设计任务来帮助学生提高交际能力。二、借助网络、多媒体进行教学任务设计。借助多媒体开展任务型教学不仅能让教师及时了解最新知识资讯并将其引入课堂任务教学中来，更好地与學生进行互动交流，而且能帮助学生更好地完成课堂任务，调动学生们学习汉语的热情，并使其在完成任务过程中提高汉语交际能力。三、教材选择和编写。根据零起点短期留学生的实际需求及感兴趣部分，在教材选择上尽量与之贴合，必要时教师可以根据学生感兴趣、实用的话题，选择已有教材或在其基础上适当修改教学内容。

任务教学法是基于二语习得研究基础上的教学模式，强调以学习者为中心，重视培育和发展学生的主体性，在汉语教学中，通过任务型的教学设计，使学生在教师的指导下，通过感知、体验、实践、参与和合作等活动方式，实现任务的目标，能助于学生更加积极主动地学习。

参考文献

1. 李亚红, 李雁. 在做中学——任务型教学法教学模式浅谈[J]. 亚太教育, 2016, 12(3): 28-29.
2. Robertson, M. Task-Based Language Teaching and Expansive Learning Theory[J]. TESL CANADA JOURNAL/REVUE TESL DU CANADA, 2014, 31(8): 187-198.
3. 董瓶萍. 任务型语言教学在零起点汉语口语课堂教学中的应用[D]. 2013, 四川师范大学.
4. 于雯. 任务型教学法在对外汉语初级口语教学中的应用[D]. 2013, 浙江大学.
5. Ruan, Y., X. Duan, et. Using tasks to enhance beginners' orientations for learning Chinese as a foreign language[J]. International Journal of Research Studies in Language Learning, 2015, 4(4): 41-55.
6. 王璐菲. 任务型教学法在留学生汉语写作课中的运用[J]. 课程教育研究, 2014, 9(11): 85-86.

Oleksandra Popova

*Doctor of Pedagogics, Professor, Dean of the Foreign Languages Department,
State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

Tetiana Korolova

*Doctor of Philology, Professor, Chairperson of the Faculty of Translation, Theoretical and
Applied Linguistics,
State institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

**STUDENTS' SELF-GUIDED WORK AS A KEYSTONE TO THEIR
ACADEMIC SUCCESS**

Key words: *self-guided work, independent work, higher education, skills.*

Nowadays, person's independence and individual style prove to be a keystone to his / her successful performance of professional duties. Modern educated people are to be able to independently define and achieve goals, make decisions, obtain further education in accordance with their professional needs, interests and skills.

The leading condition for the development of future professionals' autonomy is created by a higher education institution through the promotion of academic freedom of higher education seekers, that is, "self-dependence and independence of educational process participants during implementation of pedagogical, academic, scientific and/or innovative activities which is performed based on the principles of the freedom of speech, thought and creativity, dissemination of knowledge and information, free disclosure and use of scientific research results taking into consideration restrictions established by laws of Ukraine"[4]. Therefore, while training students, special attention in higher school is to be given to the organization of students' independent work and its content.

The above mentioned stipulates the **purpose** of the study – to analyse the essence of students' self-guided work. The **object** of the study is the educational process at an establishment of higher education. We can single out these **research methods**: theoretical analysis of scholars' studies devoted to the designated topic, results of lectures' / instructors' practical experience; the method of observations.

Ukrainian scholars (Z. Bakum, O. Horoshkina, O. Karaman, S. Karaman, O. Kopus et al.) summarize the essence of the concept under study and affirm that "independent work is aimed at assimilation of new knowledge, implies readiness for research; they correlate it with creative abilities... students' self-guided / independent work is formed in the process of their active intellectual activity" [1]. Hence, *independent work* (self-guided work) is considered from the position of the agent of activity (a student); it is a higher form of a purposeful externally motivated reactive educational and cognitive activity which is structured and adjusted by a student according to his / her individual characteristics; *independent work* stimulates the actualization of student's knowledge and skills

acquired during classroom activities, it promotes the manifestation of his / her self-discipline, self-awareness and responsibility. It should be noted that we use the words “*students’ self-guided work*” and “*students’ independent work*” as synonyms.

Within the profession-oriented training targeted to the future translators / interpreters of English and Chinese, students’ independent work on mastering the disciplines they are majoring in is performed in a university library, study rooms, computer classrooms, specially-equipped language laboratories, lecturers and instructors assisting them, as well as at home. The results of independent work are subject to evaluation – final control. Independent work as a form of learning material covers all types of training; in a greater degree, it is manifested when students fulfil individual research tasks like preparing abstracts, graphics, course works, diploma projects, reports, *etc.* So, we can define *students’ independent work* as students’ productive and analytical activities the content and forms of which are planned by university staff, whereas students perform it under the methodical guidance and control of the university teacher. The acquisition of knowledge in a particular field, the acquired skills and systematic skills to work and study, to think constructively and individually are the results of such activities.

It seems to be expedient to specify the types of students’ self-guided work within their study of translating / interpreting-related disciplines:

- listening to lectures and note-taking;
- reviewing lectures;
- fulfilling practical tasks and laboratory works on problems of translation- and interpretation-centred theory and practice (interpreting, translating, complex), participating in seminars;
- studying diverse referential sources, both printed and electronic (search and analytical work with files, databases; work with bibliographic, lexicographic, encyclopedic, periodical sources on various issues, *etc.*);
- mastering modern systems of automatic / machine translation (MT) and computerized translation (Computer Assisted Translation (CAT)): individual work with electronic monolingual and multilingual dictionaries (Context 3.51, ABBYY Lingvo, *etc.*); the use of automated translation programs (PROMT, Pragma, Language Master, Trados, WordFast, Google Translate, *etc.*);
- performing tasks autonomously using modern word processors (typing programs, word processing, text editing, spell checker, grammar, terminology management - FileMaker, LogiTerm, MultiTerm, Termex, TermStar, *etc.*); electronic programs;
- preparing papers, oral reports and scientific articles; writing course, diploma and master (qualification) projects;
- reviewing for current, modular and final control (exams, tests).

Thus, the importance of independent work in the process of professional training aimed at the future translators / interpreters is important, since it (independent work) facilitates the development of independent translating and interpreting skills (practicing); promotes self-education, search- and analysis-oriented activities (using modern information technology resources). Students’

self-guided work also provides simultaneous improvement of their linguistic and communicative skills and knowledge within their native and foreign languages. Thus, the prospect of efficient translator training at tertiary schools is seen in elaborating extralinguistic content which is to be included into the spectrum of students' independent work.

References

1. Horoshkina, O., & Karaman, S. (Eds.). (2015). *Workshop on Teaching Methods of Linguistic Disciplines in Higher School*. K.: "AKME GROUP" [in Ukrainian].
2. Policy Brief: Enhancing youth employability: The importance of core work skills. 2013. Online available from http://www.ilo.org/skills/pubs/WCMS_234467/lang--en/index.htm [in English].
3. Popova, O. (2016). *Professional speech training targeted to the future translators of Chinese under conditions of university education*. Odesa: South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky / Odesa Municipal Publishing House [in Ukrainian].
4. *The Law On Higher Education* (2019). Kyiv. Available at: https://mon.gov.ua/ua/npa/law-education#_Тoc493603837 [in English].

Сы Хунган

*магистр филологических наук, доцент Харбинского инженерного университета
Харбин, КНР*

*преподаватель-стажист кафедры славянского языкознания Государственного
учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени
К. Д. Ушинского»
Одесса, Украина*

О ПРОБЛЕМАХ ФОНЕТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ И ВОЗМОЖНЫХ РЕШЕНИЯХ В ПРЕПОДАВАНИИ КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Ключевые слова: фонетика, произношение, интонация.

Абстракт: в настоящее время в преподавании китайского языка, как иностранного существует серьезный пробел. Он касается фонетического аспекта: при обучении студентов китайскому языку фонетике не уделяется достаточно внимания. Мы надеемся через эту статью привлечь внимание специалистов к данной проблеме и хотим привести примеры из собственной практики. Необходимо скорректировать работу по фонетике и планировать большее количество академических часов по данному аспекту как на занятиях, так и во время внеаудиторной работы учащихся. Такой подход может улучшить сегодняшнюю печальную ситуацию.

Проблема китайской фонетики и орфографического произношения является очень сложной проблемой для иностранных студентов, изучающих китайский язык, и эта проблема заслуживает достаточного внимания, будь то для этих студентов или для китайских учителей, занимающихся

преподаванием китайского языка как иностранного. Недавно почитал большое количество статей и связанных с этой темой книг по фонетическому преподаванию и орфографии на китайском языке, таких как: «Говоря от тонального языкового тона до китайского тона» Чжао Цзиньмина, «Учебная реформа тонального преподавания» Гуан Цзяня, «Музыка и фонетика китайского языка как иностранного», «Введение о преподавании потока разговора» Цзян Иляна, «Аналоговое обучение третьему тону элементарного китайского языка как иностранного» Лю Руоюня, «Консультация метода преподавания тона» Юй Айцина, «Обучение характеристикам китайского тона» Ван Аньхуна.

Обучение китайскому произношению и орфоэпии важно не только для студентов, которые будут потом менеджерами, переводчиками...и.т.д., но особенно важно обучать будущих преподавателей. К данной проблеме обращались следующие авторы:

«Несколько слов от тонального языкового тона до китайского тона» Чжао Цзиньмина, «Учебная реформа тонального преподавания» Гуан Цзяня, «Музыка и фонетика китайского языка как иностранного», «Введение в преподавание потока разговора» Цзян Иляна, «Аналоговое обучение третьему тону элементарного китайского языка как иностранного» Лю Руоюня, «Методические приемы в преподавании тона» Юй Айцина, «Обучение характеристикам китайского тона» Ван Аньхуна. В вышеуказанных материалах подробно объясняются характеристики тонов китайского языка, распространенные ошибки студентов из разных стран и методы обучения правильному произношению, что имеет важное значение для изучающих китайский язык и для преподавателей, занимающихся преподаванием китайского языка как иностранного.

Кроме того, существует немного статей, посвященных преподаванию китайской фонетики для русскоязычных студентов, и, конечно, анализ некоторых из этих работ является, на наш взгляд, ценным. Например, в исследовании Сюй Цзина «Ошибки, которые допускают русские студенты в произношении» были представлены ошибки китайских тонов русскими студентами в аспектах тона, диапазона и языкового потока, а также проанализированы три причины ошибок тонов у русских студентов. Приводятся соответствующие стратегии преподавания: «Анализ русских фонетических ошибок при изучении китайского языка» Ло Инь анализирует ошибки гласных, тонов и речевого потока русскоязычных студентов, анализирует четыре причины и предлагает свою методику для решения этой проблемы. Метод Ли Мейла «Анализ трудностей в изучении китайского языка для русских студентов и контрмеры». В данной статье анализируются и

обсуждаются основные ошибки русских студентов в аспектах произношения, звуковой строй русского языка и нормы произношения очень отличаются от китайских норм, что затрудняет обучение студентов. А также методы обучения китайскому произношению требуют корректировки или изменения.

Имея богатый преподавательский опыт и постоянное общение с русскими студентами и преподавателями, которые обучались китайскому языку в разных вузах и на разном уровне, могу отметить, что знания китайских иероглифов недостаточно, не хватает уровня по фонетике и в этом направлении предстоит много работы.

I. В процессе практического обучения мы обнаружили следующие проблемы:

1.1 В общем преподавании китайского языка как иностранного, основные принципы методики преподавания связаны с минимальным использованием языка –посредника. Эта идея глубоко укрепились в Китае и многие специалисты ее придерживаются. Поэтому большинство наших коллег в преподавательской деятельности активно придерживаются этого принципа. Реализация этой концепции обучения также показывает неплохие результаты, особенно для более глубокого изучения китайского языка.

В то же время в практике преподавания китайского языка как иностранного в Китае классы одного уровня, как правило, представляют собой смешанные классы иностранных студентов из разных стран. Порой преподавателю трудно выбрать язык посредник, потому что не все знают этот язык. Если они не понимают английский язык, когда учитель использует английский в качестве посреднического языка, иногда это для некоторых студентов будет несправедливо, чтобы уменьшить ненужные споры, преподаватели обычно сознательно сокращают использование посреднического языка в преподавательской деятельности.

Стоит отметить, что в конце 1970-х годов, когда Китай возобновил преподавание китайского языка как иностранного, эксперты и ученые, занимающиеся этой работой, были элитой в китайском обществе. Но и у них не было достаточно знаний других иностранных языков. В этих условиях предшественники в преподавании китайского языка как иностранного часто проводили преподавание китайского языка как иностранного на основе существующих условий. В то же время при достижении хороших результатов обратим внимание на некоторые недостатки. Поскольку преподавательская деятельность в большей степени опирается на китайский язык, а не на посреднический язык, основными средствами обучения произношению и интонации являются чтение преподавателем и подражание студентами. В то же время студенты не могут овладеть деталями и управлением различными

органами артикуляции во время процесса произношения, имитируя произношение. В ходе самостоятельной работы они не только забудут подробности, прочитанные преподавателем, но и автоматически они будут артикулировать как в родном языке. И поскольку у учителя ограничено время для чтения в классе, а у студентов больше времени для самостоятельной работы, это негативно отражается на результате: студенты легко запоминают неправильное произношение при повторении и постепенно забывают услышанное на занятии. Итак, мы можем сделать вывод о том, что это является главной причиной данных проблем.

1.2 После общения со многими преподавателями, которые имеют многолетний опыт преподавания китайского языка как иностранного, мы обнаружили, что у всех есть общая проблема -то есть фонетические проблемы студентов. Когда преподаватель обнаруживает, что у студента есть проблема с произношением во время урока, часто преподаватель указывает это один, два или даже три раза, но студент не может исправить это. Однако, если у студента не получается хорошее произношение сразу и преподаватель тратит на него много времени, то другие студенты начинают подшучивать над ним, и это создаст в будущем еще большую проблему для данного студента. Он может замкнуться в себе и вообще не хотеть говорить на языке. Это может принести ему дополнительное давление или даже психологическую проблему, из-за которой он не любит говорить или не смеет говорить в будущем.

Многие преподаватели обсуждали эту проблему со мной и не знали, как же поступать в таком случае: Это преподаватель исправляет ошибки студентов в интонации на занятиях, а студенты никак не могут понять, в чём их ошибки. Основная причина заключается в том, что студенты слышат свои голоса во время разговора, а их голоса слышат и преподаватели. Но преподаватель слышит его ошибку, а сам студент не может оценить, где он ошибается, он не слышит. Но студент не чувствует это, поэтому, если он не чувствует это, он не сможет исправить своё произношение. Для этого необходимо задействовать некоторые простые технические средства, такие как использование мобильного телефона или голос студента записывается на магнитофон, а затем записанное звуковое упражнение или образец снова воспроизводится перед студентами, чтобы студенты могли четко различать разницу между своим произношением и произношением преподавателя в процессе прослушивания, чтобы исправить свои ошибки в произношении. В то же время это не вызовет дополнительной психологической нагрузки во время занятия.

1.3 Поскольку в настоящее время основное направление преподавания

китайского языка как иностранного основано на объяснении китайского языка с помощью китайского языка, одновременно углубляя понимание иностранными студентами китайского языка вызывает большие проблемы в преподавании фонетики китайского языка. Обучение пиньинь и фонетике в основном проводится в первом семестре, когда студенты начинают изучать китайский язык. На этом этапе студенты вообще не понимают китайский язык. Фонетическое обучение в основном (и может быть только) осуществляется посредством демонстрации учителей и подражания студентами, но это не то же самое, что реально нужно. Что касается высоты тона, положения языка и т. д., необходимо объяснить на языке, доступном студентам, и после обучения на основе всестороннего понимания всего процесса произношения студенты могут по-настоящему освоить произношение китайского языка. Кроме того, фонетическое обучение китайскому языку осуществляется как часть общего обучения китайскому знанию, то есть и преподаватели, и ученики рассматривают фонетику китайского языка как часть системы знаний китайского языка, но фонетика и интонация полностью отличается от любого другого содержания знаний в этом процессе, потому что это не просто знание, но, что более важно это навык. Другие знания китайского языка должны быть отображены и воплощены с помощью этого навыка. Теоретического знания китайского произношения недостаточно, чтобы выучить правильное произношение китайского языка, вам нужно не только знать детали всех аспектов произношения и интонирования, таких как знания других аспектов в китайском языке, но и, что более важно, научиться помогать студентам правильно использовать эти знания с помощью правильных методов. Правильно использовать речевой аппарат, чтобы выразить китайское произношение по мере необходимости. И дело не только в том, чтобы понять, но и в том, что более важно то, что для этого нужно много тренироваться.

1.4 В настоящее время многие преподаватели в преподавании китайского языка как иностранного в основном осведомлены о фонетическом уровне и фонетических ошибках студентов: студенты только что поступили учиться они на начальном этапе обучения, у них есть много проблем с произношением, и уровень по произношению плохой. После поступления на второй курс уровень каждого значительно улучшается, проблем с речью у большинства из студентов не уменьшилось, и потом даже если уровень знаний растет, уровень практики речи намного отстает. Это так ли? По моим наблюдениям, это совсем другая ситуация: на самом деле, для большинства студентов, если проблемы с произношением на начальном этапе не будут решены, то другие улучшения крайне ограничены. И после того, как они

научились общаться или читать вслух с менее точным произношением, у них больше не будет возможности исправить и улучшить свое произношение. Этот вывод фактически подтверждается многочисленными примерами из жизни.

1.5 Поскольку преподаватели, занимающиеся преподаванием китайского языка, представляют собой особую группу среди носителей китайского языка, а основные возможности общения и обмена мнениями многих иностранных студентов, изучающих китайский язык, в основном ограничиваются преподавателями китайского языка. И студентам кажется, что легко общаться с китайцами. Существует иллюзия, что на его несовершенном китайском языке можно общаться с китайцами без каких-либо препятствий, но если цель общения - обычный китаец, будет ли общение таким результативным? Ответ, очевиден, нет, но в большинстве случаев студенты имеют реальное представление об уровне своего китайского общения только после окончания учебы и в процессе подачи заявки на работу. Этот результат часто бывает катастрофическим. Не стоит так пафосно заканчивать.

II. Анализ возможных причин текущих проблем:

Причины этих проблем, по нашим наблюдениям, следующие:

2.1 Преподавание фонетики и интонации осуществляется только как часть обучения знаниям китайского языка, таким как фонетика, лексика и грамматика. Однако недостаточно понимания особенностей и важности фонетики и интонации.

2.1.1 В чем особенность фонетики и интонации? Особенность фонетики и интонации заключается в том, что это не просто знание, оно отличается от других знаний. Обычные знания преподаватели объясняют на уроке, студенты понимают на занятии, идут домой повторять, а затем путём теста и экзамена проверяют, действительно ли студенты понимают его. Пока студенты делают это в виде теста. Все нормально. Но как быть с интонацией? Здесь должны проверяться совсем другие знания. Поскольку эти знания тоже должны контролироваться, то и эти знания требуют, чтобы студенты учились, понимали и овладевали ими. В то же время они также должны быть точно использованы в языковой практике и органично сочетаться с другими языковыми знаниями. Только знать эти знания недостаточно, и необходимо умело трансформировать эти знания в навыки и правильно их использовать. Это суть проблемы, но это также общая проблема почти для всех иностранцев, изучающих китайский язык.

2.1.2 В чем важность интонации? Фонетическая интонация является такой же частью китайского языка, как текст, словарный запас и грамматика.

Кроме того, важность фонетической интонации в коммуникативном поведении с использованием китайского языка намного больше, чем слова, словарный запас и грамматика. Если письменность, лексика и грамматика человека очень хорошо поняты без каких-либо ошибок, то при неверной фонетике и неправильном интонировании коммуникация может не состояться, обычные языковые действия по общению не могут выполняться нормально. Потому что содержание лингвистических коммуникационных действий полностью нуждается в правильном произношении и интонации для поддержания общения. Частичная интонация голоса или отдельные ошибки могут легко вызвать двусмысленность, недопонимание или сделать невозможным общение. Это делает невозможной основную цель изучения языка. Более того, ошибки отдельной фонетической интонации влияют на общее семантическое выражение учащихся и это не то же самое, как словарный запас или грамматические ошибки, которые влияют только на семантическое выражение отдельных слов.

2.2 Владение фонетической интонацией не отражено в существующей системе оценок.

Текущий уровень произношения и интонации студентов мало влияет на результаты тестов учащихся, включая межсеместровый и итоговые результаты тестов в институте в процессе обучения, а также результаты теста китайского уровня HSK. Итоговое значение результатов экзаменов на процесс обучения студентов, несомненно, чрезвычайно велико. Стремление к хорошим итогам - цель каждого студента, но действительно ли после того, как вы получите хорошие оценки и станете хорошими студентами, китайские знания и практические навыки наших студентов действительно улучшились? Можете ли вы использовать свои знания, чтобы добиться хороших результатов в будущей работе - это, безусловно, большая проблема.

Причины формирования существующей системы оценки заключаются в следующем:

2.2.1 Не должно быть спора или разногласий в оценке. Поскольку трудно иметь объективные стандарты для оценки в произношении и интонации, оценка каждого преподавателя может иметь некоторые различия, основанные на его собственном понимании. Чтобы избежать возможных споров, стараются использовать по возможности больше на экзамене объективные тестовые вопросы, и это мышление привело к тому, что произношение и интонация постепенно потеряли свое место в системе оценки. Более серьезной проблемой является то, что даже в тесте на устную речь оценка студента в основном зависит от того, является ли содержание ответа вопроса точным, а точность произношения и интонации почти

игнорируется в большинстве случаев. С одной стороны, на экзамене не отражали важности фонетической интонации студента. С другой стороны, он, несомненно, дает студентам ложную ориентацию в знании. Когда студенты сосредотачиваются на фокусе этой оценки, чтобы усердно учиться, они могут потерять возможность улучшить свою речь.

III. Возможные решения текущих проблем:

3.1. Сосредоточить акцент внимания на проблеме китайского фонетического обучения. Поскольку преподавание китайской фонетической интонации организовано в первой части любой серии учебников, то есть, когда учащиеся вообще не понимают китайский язык, они начинают учиться, но демонстрационное чтение учителя не может объяснить студентам всего процесса произношения.

Так как же студенты могут освоить весь процесс произношения? Должен присутствовать язык-посредник: только четко поняв процесс произношения, детали и характеристики учащимся на их родном языке, студенты смогут по-настоящему понять и освоить китайскую фонетическую систему.

Здесь возникает проблема: развитие преподавания китайского языка как иностранного на современном этапе должно потребовать участия специалистов иностранных языков, чтобы разрешить некоторые существующие противоречия, которые мешают работе продолжать развиваться и улучшаться. Если у вас недостаточно высокий уровень владения иностранным языком, будет трудно действительно четко объяснить всё на иностранном языке, чтобы студенты могли понять и овладеть соответствующими знаниями по китайской фонетике.

Другими словами, для основных учреждений по преподаванию китайского языка как иностранного, если это институты Конфуция, открытые в разных странах мира, должны выбрать китайских фонетических экспертов, которые владеют языком страны, в которой находится Институт Конфуция, и если это Отдел преподавания китайского языка в отечественных университетах лучше всего классифицировать студентов по родному языку, чтобы студенты с одинаковым родным языком могли изучать китайскую фонетику в одном классе, что может повысить эффективность обучения в классе. С одной стороны, поскольку родные языки у студентов одинаковы, многие ошибки произношения, основанные на различиях между родным языком и китайским языком, в основном одинаковы, что значительно облегчит правильное произношение учителя.

Основываясь на большом количестве практических примеров, я считаю, что раньше не придавали достаточно важного значения

фонетическим особенностям обучения китайскому языку в большинстве китайских учебных заведений. Из-за проблем в произношении и интонации выпускники неспособны быть по-настоящему компетентными в переводе, и прямым следствием этой ситуации является то, что эти учащиеся не могут использовать приобретенные знания, но, исходя из характеристик овладения языком, если у них нет возможности применить язык, то через 5-6 лет это будет в основном забыто, что приведет к результатам, которых ни мы, ни студенты не хотели бы видеть.

Кроме того, неправильная речь может дополнительно увеличить нагрузку на память студентов.

Это происходит потому что многие студенты осваивают произношение китайского на основе своего родного языка или изменяют произношение своего родного языка, чтобы сформировать свою собственную китайскую фонетическую систему. Хотя за имитацией следует начальное произношение учителя на начальном этапе, пример, или образец, который дает преподаватель, полностью отличается от самостоятельной практики: пример преподавателя будет ближе к правильному произношению, в то время как в самостоятельной практике родной язык перевесит. Итак, одной из важнейших проблем фонетического обучения является преодоление влияния родного языка при осваивании норм произношения и интонирования китайского языка.

3.2 Изменение системы оценки: нынешняя система оценки также в целом основана на приобретении знаний. Поскольку конечная цель изучения языка - прикладная часть, которая использует все нормы языка и вводит его в действие, в основном не отражается в результатах оценки, а знание отсутствия прикладных способностей является основной практической способностью для изучающих иностранный язык. Это должно быть изменено, и для облегчения интеграции фонетической интонации в систему оценки, на наш взгляд, есть несколько вариантов:

А. Когда разговорные тесты, связанные с практикой речи, могут быть проанализированы несколькими преподавателями, оценены отдельно, и, наконец, суммированы и усреднены, таким образом, результаты теста участия и оценки нескольких людей сравниваются с результатами одного преподавателя. Результат оценки является относительно более объективным и справедливым, что может значительно снизить субъективность и возможные отклонения, вызванные оценкой одного преподавателя;

В. В последние годы технология распознавания речи развивается стремительными темпами, и можно найти компании-лидеры в отрасли. С участием преподавателей и экспертов по технологиям распознавания речи

можно создать систему оценки речи с использованием искусственного интеллекта, которая будет дополнена технологией распознавания речи. При условии достаточности базы выборки, в процессе установления стандартов достаточное внимание уделяется всевозможным ситуациям. Можно создать объективную интеллектуальную систему оценок, которая будет способствовать развитию развитию обучения устной речи и фонетике.

Вывод:

На основании вышеизложенного материала можно сделать следующие выводы:

1. Работа по исправлению произношения и интонации китайского языка должна выполняться одновременно с фонетическим обучением.

Необходимо предоставить учащимся возможность точно овладеть произношением китайского языка на начальном этапе изучения китайского, а не ждать подходящего времени для решения проблемы произношения. Лучшее время – это начало обучения.

2. Фонетическое обучение китайскому языку должно проводиться профессиональным преподавателем фонетики, который владеет родным языком студентов в качестве отдельной дисциплины. Основным содержанием данной дисциплины является китайская фонетика, а цель обучения - помочь студентам точно понять китайскую фонетику. Одним из преимуществ этого является то, что студенты могут действительно понять, в чем заключается разница между фонетической системой Китайского и их родного языка в начале обучения. Они могут проводить систематическое обучение китайскому произношению. Изучение фонетических знаний и характеристик произношения китайского языка не является целью дисциплины. Овладение характеристиками китайской фонетики и использование их в практике является конечной целью обучения, и наиболее важным способом достижения этой цели является проведение множества фонетических тренировочных упражнений на основе понимания различий между китайским и его родным языком.

Первоочередная цель состоит в том, чтобы на ранней стадии изучения китайского языка пройти как можно больше практики по произношению, чтобы помочь студентам правильно понять произношение китайского. Применение его в языковой практике является наиболее важной целью, превосходящей изучение знаний. Это должно быть особенно ясно, и это должно быть приоритетом в качестве основы в начале преподавательской работы.

3. Изменить сознание обучения студентов, ориентированное на успеваемость, в умах учащихся с помощью независимой дисциплины по

фонетике и исправлению произношения и интонации: и, наконец, прояснить базовый статус китайской фонетики в сознании обеих сторон обучения. Только таким образом студенты могут по-настоящему следовать требованиям преподавателей каждый день. Тщательно проводить фонетические упражнения, читать запись вслух и сравнивать ее со стандартной записью. Помогать студентам осваивать практические навыки китайского языка. В конце концов, уровень мастерства речи эффективно улучшится, также повысится уровень китайской лексики и грамматики. И в конечном итоге студенты получают положительный результат обучения и станут квалифицированным языковым работником.

Литература

- 1.戴亚萍. 对外汉语教学中的拼音教学[J].高等教育, 2012(5): 161,175.
- 2.代雨薇. 对外汉语教学中的语音教学新探[J].文学教育, 2017(8): 143-147.
- 3.胡明晓. 对外汉语教学中语音教学的策略研究[J].语文教学通讯, 2012(3):84-86.
- 4.关英伟. 对外汉语语音教学的盲点[J].桂林师范高等专科学校学报, 2008(9): 47-50.
- 5.李雯. 对外汉语语音教学的问题与思考[J].文学教育, 2017(6): 144-145

许耀丹

学士, 汉语教师志愿者, 乌克兰南方师范大学孔子学院,
敖德萨, 乌克兰

对外汉语教学中文化教学的探析

关键字: 对外汉语教学 文化教学

近年来,随着中国“一带一路”政策的实施,中外交流日益增多,汉语越来越受到其他国家重视,越来越多的外国人想要了解中国的风土人情和民族文化。如今,留学生来华学习已成为大趋势,他们不仅想感受这个国家语言所表现出的文化内涵,更想了解支撑强大中国背后的深厚的文化底蕴。因此,汉语国际教育在传播中国文化方面的作用更加突出。如何在教学中融入文化成分,如何对留学生进行文化能力的培养是对外汉语教学工作值得深入探讨的重要内容。

一、文化教学的策略

1、让文化融入课堂教学

中华文化既包括外在的物质文明,分别表现在习俗、饮食、活动等方面,又包括内在的精神文明——占主导支配地位的“深层内涵”,反映的是长期历史发展中沿袭下来的群体文化,是我国人民集体智慧的结晶。由于表层的物质文化教学相对简单,深层的精神文化难以理解,所以在教学过程中要求教

师把文化背景知识寓于语言课教学和实践课教学中，比如在词汇教学中，不仅要向学生讲解词语或成语的表层含义，也要让他们了解词语的由来或者延展意思。总而言之，课堂教学不能固守课本，在语言教学的过程中融入中国基本文化的介绍，让学生受到潜移默化的影响。

2、理解差异，运用对比法教学

中西方文化传统和思维方式的差异导致在语言方面会有所不同，很多学生会把本国的民族文化融入汉语学习中，影响汉语使用的正确率，导致本国文化对中文学习的“负迁移”。这就要求在对外汉语教学过程中，教师应该了解不同文化背景的学生，尊重文化差异，还应在深刻理解中国文化的基础上，将之深入浅出的传授给汉语学习者，让他们充分理解中国文化中特有的文化因素，例如在文化基础知识的比较教学方面，应将两类文化进行对比，把不同之处展示给学生，让他们充分理解其语言与汉语的差异，使母语影响的负迁移降至最低。

二、文化教学的内容

1、传统文化

中国的传统文化是一个庞大的系统，对外汉语教学中传统文化导入主要包括以下几个方面：传统节日、饮食文化、民间工艺、中华武术等。介绍传统节日时，可以以中国四大传统节日（春节、元宵节、端午节、中秋节）为例，从节日起源、习俗讲到节日的内涵和影响，也可以把伦理道德、禁忌加入到课程教学中；讲解饮食文化时，可以向学生介绍八大菜系和各地的饮食风味、饮食习惯；民间工艺课程可与实践相结合，开展剪纸、制作风筝、编中国结等实践课，让学生亲身参与，提高他们对中国传统工艺的兴趣；中华武术包括剑术、太极等拳法，可以组织观看视频或邀请武术老师指导。

2、历史文化

中华文化是中华文明在世代相传中不断发展完善而保留下来的精神文明成果，它是民族历史上各种思想文化、观念形态的总体表征，具有鲜明民族特色的，历史悠久。中华文化博大精深，有丰富多彩的文化形式和高深莫测的文化内涵，每一方面都蕴含着强烈的民族意识和深刻的文化观念。历史文化是由文化的历史和遗产积累所形成的文化知识，对外汉语教学中增加历史文化部分的教学，会强化学生对中国历史的认识，让他们了解泱泱大国在几千年来形成的民族精神，这不仅有利于交际功能的培养，更可以让他们对汉语的理解能力更上一个层次。

3、心理和思维文化

思维是文化的产物，而不同生活背景下的人，会形成不同的心理和思维

。这一点东西方差异很明显：西方人重视个人主义，善于理性分析和逻辑推理；东方人重视集体主义，善于感性的综合思维和形象思维。而思维差异必然会造成语言表达、行为的差异，比如西方人表达日期和地址的时候是按从小到大的顺序，中国恰恰相反，所以有必要导入心理和思维文化的学习。学生通过对东西方心理和思维的比较学习，懂的产生差异的原因，并且在以后的运用中避免错误，促进交际活动的顺利进行。

参考文献

- 1.陈莹《国际汉语文化与文化教学》 高等教育出版社
- 2.胡文仲《跨文化交际学概论》 外语教学与研究出版社
- 3.柯雪润《教汉语教文化》 北京大学出版社

Xu Yaodan

*Bachelor, volunteer Chinese teacher, Confucius institute,
South Ukrainian National Pedagogical University named K. D. Ushynsky
Odesa, Ukraine.*

THE ANALYSIS OF CULTURE TEACHING IN TEACHING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE

The importance of culture teaching in teaching Chinese as a foreign language has been widely recognized by educators. To learn a language well, one must understand the relevant culture. Therefore, the teaching of Chinese as a foreign language is not only the teaching of a language, but also the teaching of heritage, exploration of its culture. This paper tries to analyse the application of the culture-centred approach in teaching Chinese as a foreign language from the aspects of culture teaching strategies and contents.

Key words: teaching Chinese as a foreign language, culture teaching.

夏思琦

*汉语国际教育硕士在读
乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师
乌克兰南方师范大学孔子学院
乌克兰，敖德萨*

浅谈初级阶段对外汉语教学中的课堂教学语言

关键词：对外汉语；初级阶段；教学语言

21 世纪以来对外汉语教学发展越来越迅猛，在当前的历史文化背景下，对外汉语教学在相当长的时间内处于蓬勃发展的阶段，由此也逐渐显现出对

外汉语教学发展的部分问题。这促使我们要在对外汉语教学研究要更加深入和具体。从对外汉语教学研究这个学科专业研究的方面来看，目前的研究主要集中在与教学方法与教学内容方面。但对实际课堂活动的研究较教学方法与教学内容来说更少，从这个角度看有两个研究方向，一是教师，二是学生。教师的教学态度、教学行为显然对学生的学习效果有着重要的影响，而对于对外汉语课堂教学语言的专门研究就更少了。

教师的教学语言在组织课堂教学方面起着非常重要的作用，可以说没有教学语言，课堂教学就无法实现。对外汉语课堂中的教学语言不同于汉语母语课堂教学中的教学语言，它既是教师所使用的教学语言，同时也是第二语言学习者的目的语，所以有其自身鲜明的特点。在对外汉语教学活动中，教师教学语言就应合乎对外汉语教学实际和教学规律。对外汉语初级阶段的教学语言的选择、组织就要与初级阶段学习者的特点相适应。本文将重点放在关注“教师”这个主体，集中于“对外汉语初级阶段教学中的课堂教学语言”的研究。先对初级阶段汉语教学中的难点进行分析，再重新对教学语言的定义和特征进行梳理，并结合作者本人的对外汉语见习经验，在此基础上，提出对外汉语初级阶段课堂教学语言的建议。

一、初级阶段对外汉语教学难点

初级阶段的学生由于听、说、读、写能力水平比较低，给教师的教学带来了极大地困难。从教师教学角度来看，首先教师很难利用汉语这一目的语来进行课堂教学，也就是教师要形成一套直接、有效的教学手段来进行课堂教学，可能是少用汉语，但又让学生明白的教学方法和教学技巧。其次教师很难了解学生的情况，了解学生的学情只能依靠经验和理论来推断，学生即使没有弄懂的地方，也趋于回避，教师往往通过沟通无法了解学生存在的问题。最后，由于表达的限制，初级阶段的师生关系往往还不够自然、亲切。从学生学习的角度来看，初级阶段的学生往往建立一个全新的语言系统，他们往往需要克服母语习惯重新习得一套语言规则。且以他们的知识基础来看，他们没有自学的条件，汉语水平的提高完全依靠课堂教学。

二、对外汉语课堂教学语言的界定

教学语言可以有广狭二义，广义的教学语言可以是口语形式和书面语形式，也可以包括体态语；狭义的教学语言主要指课堂使用的口语。在实际教学中，这几种语言的、非语言的形式都参与了教学，承载正确的教学信息从而达到教学目的，以书面语为基础，以口语形式进行表达，同时还必须借助非语言手段。但口语形式的角色更重要一些，具体到语言教学，教师口语语言形式在教学中发挥了重要的作用。在汉语作为目的与来学习的第二语言教学课堂上，教学语言作为重要的课堂工具更是扮演了不可忽视的角色，贯穿了整个教学过程，各项教学指令、教学内容准确传达都依赖于教学语言，不仅承担了教学活动的组织功能，还承担了教学内容的负载功能，甚至还对师生情感交流起着一定的作用。

汉语作为第二语言的教学是一种外语教学，以语言类型划分，大概可以

分为两种类型：以学生目的语作为教学语言，以学生的母语作为教学语言。^[1]在教学中，使用哪种类型的教学语言，不同的人看法不尽相同。本文采取一种折衷的态度，认为在零起点的对外汉语教学中可适当使用学生的母语或媒介语。因此，对外汉语教师在课堂背景下编制使用的语言，既是教学过程的媒介语，又是第二语言学习者的目的语。

总结一下，本文探讨的对外汉语课堂教学语言形式为口语，并且是以学生的目的语为基础，适当使用学生的母语或媒介语，探讨在零起点汉语教学上教师对课堂语言的运用和掌控。

三、对外汉语初级阶段教学语言的特点

（一）示范性

在对外汉语教学中，我们知道课堂语言是以学生目的语为教学语言，其示范作用自然不言而喻。无论是教师发出教学指令，还是对教学内容的讲解，教师在课堂上说的每一句话都有潜移默化的影响，是学生目的语输入的来源，对学生习得汉语起着示范和引导作用。其示范性特点有要求教师要时刻注意教学用语的规范、适度和精要。因为它们在学生掌握的目的语范围之内，所以它们的所以它们的构成在理论上不应允许有错误的成分存在，正确规范是对外汉语教师在编制他们的教学语言时不可忽略的原则。^[2]所以教师要在语音、词汇还是语法的运用都要力求准确和规范，这就对教师的语言运用提出了遵循规范性的严格要求。

（二）可接受性

克拉申在其输入假说中提出：对学习者的输入应该是可理解输入，输入的信息不要过难也不要过易。汉语作为第二语言的初级阶段的学习者不同于以汉语为母语的 learners，在学习前他们多数没有接触过汉语，以他们的知识水平，课后更是没有条件自学，所以汉语课堂的学习是他们主要的语言输入。教师在课堂教学语言的使用中，要充分考虑学生的接受能力，一定要及时根据学生的反馈进行调整，把握好语言的难易度。另外从情感角度来说，还要让学生从情感的角度能够接受教师的课堂语言，采取一些学生熟悉的语言表达，具有一定的趣味性。

（三）受制约性

受限性具体表现为语音受限、语速受限、词汇受限、句子结构受限、谈论话题及文化受限等等。因为在以目的语作为媒介语的外语教学活动中，教师课堂语言的使用必须要考虑学生的实际接受能力，所以他们的言语行为显然是受限的，非自由的。^[3]因为对外汉语教学课堂教学语言是不自由的、受到制约的汉语语言变体，这种语言变体实质是对将不可理解输入调整为可理解输入，帮助教师事先教学目标，完成教学任务。

（四）发展性

上面已经论述了对外汉语教学语言的受制约性，但并不意味教学语言是恒定不变的，它是要随着第二语言学习者语言能力的提高而不断发展的。零、初、中三个阶段的语言教师的课堂语言在语言形式方面有明显的不同。如

在语音方面，零起点的教学语言语速较慢，语音夸张变形，停顿很多；初级阶段的教学语言语速也比较慢但要快于零起点教师的语速，存在语音夸张变形的情况但不是很多停顿较多；中级阶段的教学言的语速接近正常语速，基本没有夸张变形，停顿少。^[4]

四、对初级阶段对外汉语教学语言的建议

（一）减少媒介语的使用

在对外汉语初级阶段的教学中，可以适当使用媒介语。初级汉语阶段的学生对汉语不熟悉，如果教师用全汉语教学，学生会出现完全听不懂的情况，这样就会打消学生的学习积极性。^[5]在本文探讨的示范课中，该教师的语言就是一个非常完美的代表，教师没有使用媒介语，一直用简单的汉语进行对话。虽然也有研究表明，初级阶段的学生可以接受全汉语的讲授方式。但是如果恰当、适量地运用媒介语，不但可以调节课堂氛围，还可以加快学生的理解。

（二）在语音、词汇、句式方面要精心设计

在语音方面，初级阶段学生对汉语语音系统声韵调的特点还没有一个清晰的认识，对汉语的音变规律、词重音、句重音、语气、语调等韵律特点还没有形成正确的模式。^[6]教师需要使用标准的普通话，适当把语速放慢，加入适当的停顿，有时甚至需要稍带夸张的发音，让学生有充足的时间可以获取教师输出的信息。如果语速过快，学生不仅很难理解老师的话语，还会产生一种厌学情绪。特别是讲语法的时候，更应该把语速放慢，多停顿，帮助学生理解。在词汇方面，在初级阶段要使用符合学生水平的基本词和常用词，尽量少用、不用专业的术语。在句式选择方面，尽量采用陈述句、祈使句、疑问句，这三种句式都是学生较为容易掌握的句式。

（三）教师要把握好言语风格

教师要把握好教学语言言语风格，作为教师有掌控整个课堂进程的权利，所以在提问学生的时候，把握好问题的难度、形式，准备好引导语，采取一种民主型的言语风格，就可以这样课堂气氛处于轻松平等的状态，有利于学生开口说话。在学生结束问题回答后，教师要进行及时的反馈，明确答案同时给学生的回答作出适当评价。当前存在的问题便是无论学生是否回答得好，教师的反馈都是“好”，很有可能这只是教师上课时的言语习惯问题。反馈语的要求是精练、明确，同时还要能够启发下一个环节的作用。对学生的发言，进行评价的时候要以鼓励和激励为主，适当给予指正和点拨。^[7]

四、结语

本文将重点放在关注“教师”这个主体，集中于“对外汉语初级阶段教学中的课堂教学语言”的研究。先对初级阶段汉语教学中的难点进行分析，再重新对教学语言的定义和特征进行梳理，并结合作者本人的对外汉语实习经验，在此基础上，提出对外汉语初级阶段课堂教学语言的建议。教学语言是师生在课堂沟通的重要纽带，正确使用教学语言是教师良好素养的体现，是教学活动得以顺利进行、教学效果得以提升的保证。对教学语言的探讨，是从教

学实践中来的，最终又要回到实践中去。因此对教学语言进行探讨是十分有意义且必要的。

参考文献

1. 孙德金. (2003). 对外汉语教学语言研究刍议. 语言文字应用, 3, 98-105.
2. 彭利贞. (1999). 试论对外汉语教学语言. 北京大学学报 (哲学社会科学版), 6, 123-129.
3. 刘靖. (2017). 对外汉语教师课堂教学语言研究. 教育现代化, 3, 185.
4. 傅传凤. (2011). 对外汉语课堂教学语言的特点和功能类型. 四川教育学院学报, 27, 83.
5. 李玉莉. (2012). 浅谈对外汉语教学中教师的课堂语言. 外语教学, 1, 22.
6. 白朝霞. (2008). 对外汉语教学初级阶段课堂语言的特点和组织原则. 德州学院学报, 21, 82.
7. 郑重. (2012). 汉语初级阶段课堂语言的考察和分析. 上海师范大学, 35.

Huang Yusu

Master of Teaching Chinese as a Second Language, voluntary teacher of Confucius Institute of "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky" Odessa, Ukraine

A BRIEF ANALYSIS OF PRACTICAL SIGNIFICANCE OF CHINESE TEACHING TO ELEMENTARY NON-CHINESE SPEAKING LEARNERS AND THE RELATED TEACHING PRINCIPLES

***Abstract.** This article will analyze the characteristics of Chinese characters, analyze the characteristics of students in non-Chinese cultural circles, and explore how to use the experience of Chinese philology to promote the development of Chinese as a second language.*

***Key words:** Chinese character, Chinese teaching, non-Chinese lingual, teaching principle.*

1. The importance of Chinese character teaching:

Different from the Indo-European languages, Chinese and its written symbols, Chinese characters, have a strong function of meanings at the beginning. Chinese characters are a kind of ideographic characters, which use symbols to express meaning, and then pronounce the voice through the components that make up the character. In this way, if a speaker pronounces a syllable in Chinese, the listener can associate two or more Chinese characters with the syllable emitted by the speaker. For example, when someone pronounces the / li(35) / syllable in Chinese alone, the listener may have difficulty in determining whether the speaker is saying "li" or "li" without considering the context. It can be seen that Chinese characters are different from the rules of "basic correspondence of symbols and phonemes" satisfied by the languages of the Indo-European languages. As an attribute of ideographic characters, Chinese characters bring many homophones to Chinese.

Although the syllables are the same, their meanings are far different. According to statistics, there are about 400 meaningful syllables in modern Chinese, but 7,000 Chinese characters are included in the "Common Table of Modern Chinese Characters" released in 1965 in China.

From the above examples, we can see that Chinese characters are different from the languages of the Indo-European family. It has a strong ability to differentiate syllables. This also makes Chinese characters have not been eliminated in the evolution of thousands of years of history. Chinese phonetic alphabet.

The research on the Chinese character system originated from Xu Shen in the Eastern Han Dynasty. He summarized the predecessors' theories and summarized in detail the four main ways of making Chinese characters and the two ways of using them in his book "Explaining Characters in Shuowen", which is the "Six approaches". The appearance of Shuo Wen Jie Zi marks the official beginning of the study of Chinese philology, and at the same time has brought to the future generations a Chinese character analysis mode based on the Chinese character number to interpret Chinese characters. This mode in today's Chinese teaching activities, such as when teachers explain the pictophonetic character "Jing", they will analyze the musical note components and meaning components of the character through the word-making principle of the character to explain the meaning of the word to the students.

2. Characteristics of Elementary Chinese Learners in Non-Chinese Speaking Culture

The so-called "non-Chinese speaking culture" refers to non-Chinese regions that have not used Chinese or Chinese characters in history. This concept is in contrast to the "Chinese character cultural circle" formed by Chinese-speaking regions in China, Japan, the Korean Peninsula, Vietnam, Singapore, and Southeast Asian countries. Compared with students from the cultural circle of Chinese characters, students from non-Chinese cultural circles have the following characteristics:

For any zero-based second language learner, exposure to a new language always has both freshness and strangeness. The sense of freshness comes from the initial excitement and curiosity, while the sense of strangeness comes from the unfamiliarity with the new language form, and even takes avoidance in learning strategies, which produces psychological rejection. Unlike learners from the cultural circle of Chinese characters, students from non-Chinese cultural circles have few opportunities to access Chinese character parts or strokes, and they do not necessarily have a potential identity for the two-dimensional spatial writing order of Chinese characters. For example, when a zero-based Russian-Chinese learner is learning the Chinese character "Russian," he may be writing a two-part character that belongs to the left and right structure in the exercise book. Unfamiliar, feeling difficult, and at the same time, I find that I have a certain obstacle when reading the word (in the Russian alphabet, there is no phoneme

corresponding to the second half-height non-round lip vowel in the Chinese tongue). This feature will cause learning difficulties for zero-based Chinese learners, and even produce the above-mentioned learning strategies, so that learners do not look up dictionaries and dictionaries when they encounter new words and words, and do not understand the meaning of words and words, but directly Spell the word or word, and remember the meaning of the word or word based on the pronunciation. However, if teachers are properly guided to develop the correct writing method of Chinese characters and develop the consciousness of understanding the meaning of the characters through the character-building components, they can make good use of the blank period brought by the characteristics of zero-based learners to form correct concepts. To lay the foundation for the formation of Chinese communicative competence in the later period.

In the theoretical world of second language acquisition, there has always been a view of first language transfer. Similarly, Chinese learners in non-Chinese character culture circles will also migrate when they first encounter Chinese characters. Chinese characters in the spatial layout have two coordinate parameters of length and width, in the form of square characters. This requires elementary non-Chinese character culture circle learners to take into account the two-dimensional writing layout when learning Chinese characters, instead of writing notes in a vector. This potential teaching difficulty is easily overlooked by many Chinese character culture circle teachers. In the actual teaching, I found that for students who have a certain mathematical foundation, they can use the concepts of the coordinate system x-axis and y-axis to explain Chinese characters, and through repeated practice, they can automatically recognize and write Chinese characters. This method can not only grasp the characteristics of square characters in the two-dimensional plane of Chinese characters, but also the characteristics of students, and explain the layout and composition of Chinese characters in a way that students can understand.

To sum up the two points, elementary Chinese learners in non-Chinese character culture circles have a sense of unfamiliarity and the transfer of a word when learning Chinese characters. As a teacher, we must make good use of these two characteristics, and strive to form the concept of "character, pronunciation, and meaning" in the learner's basic stage.

3. Principles of Chinese Character Teaching

In the order of teaching: first easy, then difficult; first form, then righteousness; first pictographic refer to things, then the sounds will understand

Both the "character-based" viewpoint and current examples of Chinese teaching have advocated that the teaching of Chinese characters should adopt the "first form and then sound" view or the "synchronous language" view. Putting the meaning analysis and explanation of the Chinese characters before the phonetic explanation will help deepen the students' understanding of the meaning of the characters and form a "Meaning" to avoid or weaken the learner's mistaken

learning strategies with words in speech. One of the small classes was used as a control group. The results of the experiment show that the small group as the control group is significantly better than the other group in the speed and proficiency of Chinese character learning. Although unfortunately, this experiment conducted by Lu Bisong only conducted one round of comparison and was a short-term Chinese training course, but the Chinese character teaching sequence shown in it was worthy of reference.

From the perspective of Chinese character glyphs, Chinese characters are different from phonemic characters. Its two-dimensional planar characteristics make it appear in the composition order of "strokes—parts—whole characters". Chinese characters are composed of strokes written in a single stroke on a two-dimensional space, and are composed of parts either individually or in combination with other parts. In the same way, in the teaching of Chinese characters, it is still necessary to follow the composition order of Chinese characters to teach the teaching of "step-by-step strokes, then the whole character, and then the drill" with the step-level difficulty distribution.

Facing the teaching materials, teachers should classify the new characters to be taught in the textbooks according to the types and difficulties of the Chinese character creation method, and then according to the relatively easy and intuitive pictographs, then teach the words, and then teach the sounds. The sequence of pictophonetic characters composed of amulet and meaning symbol, and a comprehensible character composed of two or more parts will be explained.

The author mentioned earlier that for Chinese learners who have a certain mathematical foundation, teachers can teach Chinese character glyphs by using a frame of reference consisting of two vectors, the x-axis and the y-axis in mathematics. For Chinese learners who do not have a mathematical foundation, they can also explain Chinese character glyphs in a way that they can understand, such as "latitude and longitude lines" and "rice character grids". In general, teachers always analyze Chinese characters as a two-dimensional plane symbol when explaining Chinese character glyphs. In the initial stage, they need to analyze the spatial layout of the strokes or parts of each character to be explained clearly. Write Chinese characters quickly, and also make appropriate corrections to the characters written by students in notes or exercises, so that students can basically grasp the spatial layout of Chinese character parts to achieve a degree of glyph coordination, and prevent students from stacking parts or strokes horizontally or vertically.

Conclusion

By analyzing the characteristics of Chinese characters and the characteristics of Chinese beginners in non-Chinese cultural circles, the author roughly puts forward some principles on the teaching of Chinese characters, that is, the principle of teaching sequence of "first form sound first, then first pictogram refers to afterwards the final sound comprehension" and "Two-dimensional plane". Of course, the scientific nature of this principle remains to be tested in practice. As a Chinese teacher, when facing Chinese junior learners in the non-Chinese character

culture circle, they should combine the characteristics of the Chinese characters and the actual situation of the learners to flexibly explain the Chinese characters in a way that the learners can understand.

References

1. Linjia Sun, Min Liu, Jiajia Hu, & Xiaohui Liang. (2014). A chinese character teaching system using structure theory and morphing technology. *Plos One*, 9.
2. WANG Hanwei. (2007). Relatively independent chinese character teaching in the framework of intense reading. *Applied Linguistics*.
3. XU Cai hua. (2000). Three cognitive issues in chinese character teaching. *北京师范大学学报(人文社会科学版)*.
4. McLaren, A. E., & Bettinson, M. (2016). *Digital Tools for Chinese Character Acquisition and Their Impact on Student Motivation. Exploring Innovative Pedagogy in the Teaching and Learning of Chinese as a Foreign Language*.
5. Shum, M. (2012). The effectiveness of genre teaching approach for enhancing the narrative writing ability of non-chinese speaking students.

宗成菊

东西方语及其教学技法教研室副教授，乌克兰乌申斯基国立南方师范大学孔子学院中方院长（乌克兰，敖德萨）

当代多元文化背景下孔子学院汉语教育应为当地就业需要服务

正文：

当今时代，世界多极化、经济全球化、社会信息化、文化多样化深入发展，各国人民的命运紧密相连，同时也面临着许多共同的问题和挑战。各国人民为了更好地融入与发展，语言媒介是增进理解、凝聚共识、促进合作、深化友谊必不可少的重要元素之一。

随着“一带一路”沿线国家与中国在政治、经济、文化等领域的全方位合作逐渐展开，社会各界对懂得相关专业技能知识又具备较好汉语沟通能力的本土人才有了更多和更急迫的要求。

孔子学院作为中国让世界认识的名牌，在推进汉语人才培养、推广中国文化方面起到了不可忽视的作用。“面向未来，中国开放的大门不会关闭，只会越开越大。我们将坚定地支持贸易自由化、主动向世界开放市场，推进“一带一路”建设深入发展，各国民众学习汉语、了解中国的需求将会越来越大，孔子学院事业迎来了更加广阔的发展舞台。”（孙春兰副总理在第十三届全球孔子学院大会开幕式上）因此，孔院汉语人才的培养任然是孔院最重要的使命。

从这里我们也可以看到，孔子学院的使命由原来的“汉语推广”，进而为“推进汉语人才的培养”。今后培养怎样的汉语人才，如何培养成为了我们需要认真探讨的命题。

一、为中外经济建设提供专业人才的培养

汉办副主任赵国成先生 2019 年 9 月在基辅召开的欧洲联席会议发言中提

到“如果说，孔子学院发展的前十年是开创期，以数量求发展，以速度扩规模，重在立足扎根；那么，当前孔子学院则进入深耕期，要以质量赢口碑，以内涵促发展，必须精耕细作，质量是孔子学院的生命线。随着“一带一路”沿线国家与中国在政治、经济、文化等领域的全方位合作逐渐展开，汉语学习者学习汉语的目的性更加明确，或为到中资企业就业、或为来华留学旅游、或为与中方开展业务合作。总体上，实用性的学习目标逐步代替了对中华文化的个人兴趣。他们对孔子学院语言教学效果有更急切地期盼，对孔子学院帮助他们更深入地了解中国人和中国文化有更多地要求，对孔子学院能从经贸、金融、旅游、交通、法律、甚至科技等更广泛的专业领域为他们提供中国经验和知识有着更多元的需求。这些需求的满足不是衡量孔子学院办学质量和效益的应有标尺，确构成了推动孔子学院融入当地需求、提升办学效益的内在动力。”由此给孔院人才的培养指明了方向，孔院汉语人才的培养要以当地民众的需要为出发点，结合当地青年人的未来发展方向，为所在国经济建设提供汉语人才保障。

二、孔子学院要做好汉语人才通往中国发展的“桥梁”

孔子学院要搭建汉语人才通往中国发展的桥梁，在获得各方面关注和支持下为当地培养各行各业的人才，拓宽文化交流平台，为学员提供更广阔的发展空间，孔院应该具有更多的服务形式和渠道。孔院的作用不仅仅是教汉语，更应该融入到当地文化中，成为当地人才“走出现有，发展自我”的平台。可以根据当地和学员的需求开设课程，介绍中国，讲好中国故事。同时，孔院也成为中国“走出去”“引进来”的平台。

目前，一些孔院已经为我们做出了榜样，他们开拓了合作方式，与国内、国外的一些教育机构建立多种人才培养模式，搭建了语言+技能+就业的模式，为学习汉语的世界人才建立了更广阔的发展平台。就乌克兰来说，本身与中国在多方面有着合作，特别是在教育、经济、通信等领域都有着交往。两国年轻人更是发挥自身所长，为了得到更好的发展，通过学习汉语，寻求到中国发展的途径，回国为乌克兰相关领域服务。孔子学院要发挥本身汉语教学的作用，将中国文化、中国经验介绍给学员，做好了解中国的媒介，搭建通往中国学习的“桥梁”。

三、为本土教师做好汉语培训与指导

那么我们怎么做才能做好我们的“桥梁”呢？首先，我们要教会当地民众汉语自学的能力。这里的“汉语自学”有两个含义？一是教会当地人一定的汉语基础知识，培养他们具有一定继续汉语学习的能力。二是培养他们的兴趣，使他们有意愿从事与中国或与中国文化有关的事情。三，也是最为重要的是为当地培养汉语师资力量，为汉语本土化发展创造条件，孔子学院“源于中国，属于世界”。孔子学院还是要从教学内容、师资队伍、教材资源等方面为地方提供帮助，使本土教师为汉语更好的持续发展起到绝对性的作用。

前十年孔子学院的发展以扩大学员数量，扩展孔院规模为主要策略。经

过十年孔院人的努力，培养了大量的当地汉语人才，其中有一部分人成为了当地的汉语教师。但这些人员还远远没有达到各国学习汉语人的要求，因此，孔院今后的发展，还应以培养本土汉语教师为主。这项工作成为孔院工作的一个重要工作之一。

四、汉语人才的“订单式”培养成为了一种趋势

随着世界对中国的认识越来越深入，各国越来越多的民众参与到与中国有关的事务中来。他们来自于各行各业。这些人迫切需要与中国交流往来的媒介，孔子学院可以为这些人员，这些行业培养专业汉语人才，帮助各领域的专家学者掌握汉语，促进中外相互理解，为国内外企业搭建人才培养基地，为专业人才提供汉语服务。

由于“一带一路”政策的倡议，各国对汉语教育更具有目标性、专业性。以泰国汉语教育为例，泰国国内有着浓厚的汉语学习氛围，他们提出了汉语向内涵发展和特色创新发展的需要，孔子学院借鉴“订单式培养”的思路办出了自己的特色和优势。

有了摸着石头过河的先例，我们孔子学院作为国际汉语推广机构，理应当洞察世界经济、科技发展的趋势，了解当地需求，并在此基础上，以推动汉语教育与社会服务为目标，搭建起社会、企业与人才发展为一体的培养方向，为汉语教学挖掘更具有内核的发展。

五、汉语教材和教学资源建设。

孔子学院是外国人学习汉语的场所，我们要利用孔院优势为当地提供符合当地需要的汉语教材和教学资源，资助当地汉语教师教授汉语。汉语教材的建设与出版,直接影响汉语国际推广的步伐,是当前汉语教学界和出版界共同探讨的重要课题。汉语只有接了地气，才能在当地落地生根。今后孔院将会将汉语教学与实用培训、岗位技能有机融合，使语言教学更好地为当地专业人才服务。

白俄罗斯国立科技技术大学孔子学院就将汉语教学与本土企业需求挂钩，教授学生学习与技术专业有关的专门汉语词汇并招收当地工程师开展专门汉语能力培训，此外还专门组织两国专家共同编纂《汉语技术术语词典》，孔院每年举办的科技翻译大赛，更是成为中白工业园驻园企业选拔员工的重要平台。

借鉴成功的例子，我们更要切实集合本土教学手段与中文语言特色相结合的思维方式，整合资源,及本土教师和孔院教师共同的智慧，编写多样化、多层次、高质量的汉语教材,努力开拓国际市场,有效推动汉语国际的推广。

我们可以看到是，孔子学院不仅可以教授外国朋友学习汉语、了解中国文化，还可以在掌握一定汉语基础上为自身未来的发展开启一扇具有魅力的窗户。

那么对于外国人来说学习汉语到底能够为他们开启怎样的窗呢？第一扇窗是认识理解中国文化之窗。当今世界都在了解中国，作为生活在世界中的一份子，不了解中国就太落伍了。学习汉语才能更直观了解中国，客观地评

价中国。第二扇窗是研究中国之窗。那些对中国文化和文明感兴趣的人来说，掌握汉语才可以开启对这个国家各个方面进行更深入研究，揭开它神秘的面纱。第三扇窗是职业发展之窗。在掌握汉语语言的基础上，发挥自身所长，积极参与到与中国有关的事务中，成为就业的手段，立足于国际发展行列。我们孔子学院就是要发挥好汉语推广的任务，为有着美好理想的乌克兰各界人士提供了解中国、认识中国，并以与中国交往为目标的人们做好汉语学习的保障；对未来汉语人才的专业化、多元化培养提供服务；为培养更多熟悉对方国家的优秀人才，搭建好人文交流的平台。

参考文献

1. 钟舟海，何小陆 《定向培养对外汉语教学人才刍议-- 以对泰汉语教学为例》，全国高校对外汉语专业建设研讨会 . 2010年12月15日2
2. 叶子 《汉语国际推广背景下的教材建设与出版》，语言文学应用 2006年

Zong Chengju

Assistant lecturer at the Chair of the Western and Oriental Languages and their Teaching Methods, Chinese director of Confucius Institute at South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Odessa, Ukraine)

TEACHING CHINESE IN THE CONTEXT OF LOCAL EMPLOYMENT NEEDS AND CONTEMPORARY MULTICULTURALISM (on the example of Confucius Institute at South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky)

***Abstract.** Nowadays, when facing the development process of world multipolarization, economic globalization, and cultural diversity, the concept “home” is increasingly recognized by peoples of all countries. Chinese, as one of the most important languages for people’s communication and exchanges, should be grasped and applied by more people. The project “Confucius Institute” should give full play to its mission aimed at promoting Chinese language, taking the needs of local people as the starting point and considering directions (areas) of local young people’s development in the future; it should also provide the host country’s economic improvement due to the Chinese language.*

***Keywords:** Confucius Institute, Chinese, talent training, training directions.*

邹昕格

汉语言文学学士，助教，对外汉语教师，乌克兰南方师范大学孔院，
乌克兰敖德萨

浅析我国对外汉语教学中文化教学的发展历程

关键字：对外汉语教学，文化教学，发展阶段

随着中国综合国力的日渐增强，国际地位的不断提高。越来越多的人希望能够认识、了解这个古老神秘又伟大现代的国家。汉语，这一传承数千年的古老语种，正在向全世界展现它的生命力。“汉语热”迅速升温，对我国的对外汉语教育事业带来了机遇，同时也带来了挑战。

近年来，中国在世界各地积极建设孔子学院，使更多的人更加了解中国文化。一直以来，对外汉语教学都非常重视语法、词汇等方面的教学，把文化教学放在了相对次要的位置，但实践证明，语言从来都不是单一的冰冷的交际工具，语言是文化的载体，承载着我们的情感与温度。在跨文化交际的语境下和文化地位与日俱增的背景下，对外汉语教学不应该仅仅是推广和传播语言，更应该把汉语作为一种载体，以教学为媒介，把优秀的中华文化展现在世界面前。

中国对外汉语教学界的文化研究兴起于 20 世纪 80 年代，至今已经有近 30 年的历史。我国的对外汉语文化教学研究，大致可以分为以下四个阶段：

1. 初始阶段：1986 年以前

1984 年，张占一先生在《谈谈汉语个别教学及其教材》一文中，把对外汉语教学中的“文化”界定为“交际文化”。所谓“交际文化”，是指两种不同文化背景熏陶下的人，在交际时，由于缺乏有关某词，某句的文化背景知识而发生误解。这种直接影响交际效果的文化知识，我们称为“交际文化”。这一观点的提出，帮助人们从复杂多样，界限模糊的文化概念中分别出来，对对外汉语教学方法的研究有着重要影响。1985 年召开了第一届国际汉语教学讨论会。会议总结了当时对外汉语文化教学的经验。总体来说，这一阶段，是文化教学研究的起步阶段，学者们开始对文化教学进行探索。

2. 转折阶段：1987 年——1989 年

1987 年 1 月，中国高等教育学会对外汉语教学研究会对外汉语教材研究小组提出《建国以来对外汉语教材研究报告》，报告中正式地提出了文化教学问题，指出文化教学的必要性和重要性。许多语言学家意识到“中华文化在汉语作为第二语言的教学是是必不可少的，语言教学与文化教学在对外汉语中密切相关。”在本阶段，人们开始摆脱普遍性的讨论，以明确的理论基础为指导，开始对对外教学中相关的文化因素进行有意识的探索。尽管有了一些研究成果，但在研究范围和内容上还是没有取得一致，仍处于起步的阶段。

3. 主动阶段：1990——1993 年

在这一时期，汉语作为第二语言教学中的文化教学问题引起了语言学界及对外汉语教学界的广泛重视和热烈讨论。此阶段，国家汉办把对语言的文化研究当作工作的重点之一，多次召开了有关语言和文化教学的研讨会，同时，设立了一些科研项目推动研究发展。许多专家和学者发表了文化方面的著作，针对文化教学问题进行了深入研究，系统而全面地阐述了语言教学与文化教学的关系。同时，还对文化教学的教材编写问题作了系统地探讨，对教学大纲进行了探索。总体上，这一阶段，取得了重要的成果，文化教学的研究逐步系统化。

4. 深广阶段：1994 年至今

90 年代中期，对外汉语文化教学的研究逐步走向实践，并在实践中得到反馈和深化。这一时期，对外汉语文化教学领域，刘珣、周思源、陈光磊等诸多学者起着重要的领头作用。他们更多地是在语言文化教学实践方面进行了研究。同时，对外汉语学科发展迅速，许多高校进行了对外汉语学科的建设，对外汉语教育事业得到了蓬勃发展。

由此我们可见，我国的对外汉语教学中的文化教学经历了从被动到主动，从经验到科学，是一个逐渐深化逐步完善的过程。文化教学的积极发展，促进了对外汉语教育事业的发展，提升了我国的文化软实力，增强了民族凝聚力和自豪感。同时，对提升中国国际地位和国际形象，产生了积极影响。

参考文献

1. 李晓琪, (2006). 对外汉语文化教学研究[M]. 北京. 商务印书馆
2. 林国立, 周思源(1997). 对外汉语教学与文化[M]. 北京. 北京语言大学出版社

贾欣

汉语国际教育硕士

乌克兰南方师范大学孔子学院教师

哈尔滨工程大学国际合作教育学院教师

敖德萨, 乌克兰

浅析对外汉语教学中的偏旁部首问题

关键词: 对外汉语教学; 汉字教学; 偏旁部首

摘要: 汉字教学是学生汉语学习的重点和难点，汉字形体结构复杂，错用、误用、混用现象时有发生。因此，在对外汉语教学中，要重视汉字教学，遵循“字本位”的理念，分析、整合汉字的构造部件和构造原理，充分利用偏旁部首的表音表意功能，提高汉字教学的成效。

Abstract: *The teaching of Chinese characters is the focus and difficulty of students' Chinese learning. The structure of Chinese characters is complex, misuse often occur. Therefore, in teaching Chinese as a foreign language, we must attach importance to the teaching of Chinese characters, follow the "character-based" concept, analyze and integrate the structural components and structural principles*

of Chinese characters, and make full use of the phonetic and ideographic functions of radicals to improve the effectiveness of Chinese character teaching.

Key words: *teaching Chinese as a foreign language; Chinese characters; radicals.*

一、汉字的偏旁部首

偏旁部首是汉字的基本构字单位，除了少数独体字是直接由笔画组合而成外，绝大多数汉字是由偏旁部首组合而成。偏旁是从造字构形的角度定义的。较为通用的有 53 个偏旁。部首是从应用功能的角度定义的，为东汉许慎首创，根据汉字的形义关系排列汉字。他把含有相同表意成分的字排列在一起，并把这种排字方法叫做“分别部居”。每“部”第一个字就是“部首”。可见，部首也是偏旁，是用来作为排列和检索汉字依据的特殊“偏旁”。明白它们的书写规律，就如同掌握了规范书写汉字的一把钥匙，学字事半功倍。

（一）汉字偏旁部首教学存在的问题

由于各种原因学生书写汉字时会产生各种偏误。对这些汉字偏旁部首方面存在的偏误进行深入分析和研究，可以帮助学生在学习过程中认识到自己的不足，及时转换学习方法与策略，让学生又快又好地掌握汉字。

学生在书写汉字时经常出现的偏旁部首偏误可分为四类：偏旁部首变形、偏旁部首误加、缺失和偏旁部首混淆，其中偏旁部首变形偏误出现最多，其次是偏旁部首误加、缺失偏误，最后是偏旁部首混淆。

1. 偏旁部首变形偏误

学生在书写汉字很容易出现部首变形的偏误。部首的变形指学生对部首的掌握比较浅显或者受本国文字的影响而使得部首发生变形。如一些欧美国家的学生常将竹字头写成双 K 的形式“KK”；将右耳旁“阝”写成希腊字母“β”。

2. 偏旁部首误加、缺失偏误

偏旁部首的误加、遗失指学生在书写时人为加上一部分，或者去掉一部分，从而造成书写错误。如“胡萝卜”容易受“萝”的影响而在“胡”上加草字头，变为“葫”。偏旁部首缺失常发生在形声字中，一般是由于学生的疏忽或者记忆不牢固而产生的。如“毕（比）业”、“情（青）况”、“阶（介）段”等。

3. 偏旁部首混淆

偏旁部首中有许多较为接近，或相似度极高，经常会发生混淆。如“讠”和“讠”、“口”和“日”、“辶”和“辶”、“玉”和“王”等。

二、关于汉字偏旁部首教学方面的建议

（一）激发兴趣，重视汉字书写

汉字承载着音、形、义三个信息点，而“形”是连接“音”和“义”的中介。教师在教学过程中，一方面要明确每个汉字的特点，并着重强调每位学生都必须重视汉字的本质特征，汉字的偏旁部首要在规定的地方书写，

不能任意改变。另一方面，可以利用多种方式提升学生的书写汉字的兴趣。利用汉字的图画性质，如“目”像人的眼睛，“木”像一棵大树等，使得汉字更加形象生动，便于记忆。（二）循序渐进，培养偏旁部首意识

教师要根据学生的这种心理和其认知习惯，选择循序渐进、由简到难的教学原则。先从最简单的笔画开始，然后进行部首教学，最后整字。其中偏旁部首作为汉字的关键组成部分，是笔画与整字的中介，更是我们进行汉字教学的重点。教师在教学过程中，可以对常用的偏旁部首进行整理归纳，将统一偏旁部首的汉字放在一起教学，减轻学习者的记忆负担。

对外汉语教师应秉承“授之以鱼不如授之以渔”的观念来帮助学生学汉字，使每个学生能够掌握汉字学习的方法以及如何实际应用，而非只是教会学生如何认读、书写每个汉字。

总而言之，汉字教学是目前对外汉语教学中的薄弱环节，但却是学好汉语的关键一步。因此，本文以偏旁部首为视角，发现学生书写汉字过程中在偏旁部首方面存在的偏误，深入剖析产生这些问题的原因，并以此调整教学方案，探索一种更加科学合理的教学方法，从而对对外汉语教学起到一定的指导作用。

参考文献

1. 殷源苑. 留学生汉字书写偏误与原因分析[J]. 智库时代, 2018(25)
2. 潘若云. 留学生汉字易混部件及教学策略研究[D]. 扬州大学, 2018.

申凯文

研究生、汉语教师志愿者、孔子学院汉语教师、乌克兰南方师范大学孔子学院、
敖德萨、乌克兰

浅析输入理论在对外汉语教学中的应用——以趋向补语教学为例

趋向补语、对外汉语教学、输入理论假说

（一）引言

上世纪 70 年代末，美国语言教育家克拉申提出了影响深远的“输入假说”，而其中“可理解的输入”，即所谓的 $i+1$ 模式又是假说中影响最大的概念之一。对于对外汉语教学来说，如何用“可理解的输入”来教授趋向补语，对于对外汉语教学来说是十分重要的。

（二）研究方法

本文将通过分析趋向补语语义以及语法形式的角度来对趋向补语不同结构形式之间的难度差异进行简单的探究。着重分析在复合趋向补语中不同组合形式之间的难度等级差异。并概括出 $i+1$ 输入理论模式下“趋向补语”教学的合理步骤。

（三）趋向补语的句法语义特点

在杨希英（2003）《趋向补语的语义特征和句法功能》一文中指出趋向补语有以下特点：第一，句法结构上，趋向补语和前边的述语动词构成述补结构，在句法中处于支配地位。跟述补搭配的宾语的位置，随宾语性质的

不同而有很大的差异，形成多种结构方式。而且虚词“了”、“得、不”等在句法中也是位置灵活，呈现出多种句法语义关系。第二，从功能语法上看，动趋结构与各种施事、受事、工具、处所等名词性成分组合，对这些成分在句法、语气、语义、语用方面有制约要求，宾语尤其明显。第三，在语义上，趋向补语有较强的指向性。这体现在两个方面：一是它的本义，这是具体可感的，或指向主体，或指向客体；二是它的引申义，这是抽象的，在此意义上，其指向性不明显。因此有时较难看出本义和引申义之间的关系。

（四）趋向补语的不同语义层面和结构形式

方安琪（2015）《趋向补语综述》中概括总结了前人归纳的趋向补语的三层语义含义：1. 趋向意义；2. 结果意义；3. 状态意义；趋向意义是趋向补语最基本的含义，而结果意义和状态意义是它的引申意义，而结构上来看的话，简单趋向补语是相对来说较好掌握的，复合趋向补语则是较难掌握的。而对于复合趋向补语来说趋向补语前面的方向词“上”“下”“过”“回”“起”也具有一定的难度差异，对于学生来说，“上”“下”是较为容易掌握的，而“过”“回”“起”则相对于前者而言较难把握，“过”表示的是一种平面上的水平运动，与“来”“去”搭配时表示靠近说话人和远离说话人这一层含义，只是强调和说话人空间上的远近距离差异，而不在于是否存在高低位置的差异。因此“过来”包含了“上来”和“下来”两种可能的空间位置关系。“回”则表示物体在位移上回到自己的原位，与“来”和“去”搭配时则有两个隐形参照点的存在，一是以说话人为参照点，表示物体远近的“来”和“去”，二是以陈述对象为参照点，表示陈述对象运动发生变化，做返回运动。而对于“起”来说，只能和“来”搭配，在动作方向上表示起身靠近说话人这样一种动作意义。相对来说，“起来”是较为容易掌握的语言项目。但以上大部分的复合趋向补语的例子只是涉及到了第一层最基本的语义，那就是趋向意义，其中大部分趋向补语还具有结果意义和状态意义，例如表示结果意义的“他坚持下来了。”或表示状态意义的“他跑起来了”，“你要坚持下去”等等。可见对于后面两种层次的意义一般是复合趋向补语较多，同时是表示方位的“上”“下”“起”和“来”“去”进行搭配，“回”则很少具有表示结果意义和状态意义的情况。

（五）输入理论 i+1 模式在趋向补语教学中的应用

要实现 i+1 的输入模式必须要明确趋向补语中各种语法成分的难度等级，从结构上来看，简单趋向补语一定是需要首先教授的，其中又因使用频率的不同，可以选择优先教授补语“来”再教授“去”，同时在教完简单趋向补语后可以再添加其他方向词组成复合趋向补语，其中可以将“上”“下”优先教授构成复合趋向补语，然后再教授“来”“去”和“过”的组合，学生掌握后再教授和“起”的复合趋向补语的组合，最后教授“回”。从语义层面来看，趋向意义作为趋向补语的基本意义是需要优先教授的，其次是状态意义和结果意义。

（六）结论

在 $i+1$ 的输入模式下的“趋向补语”教学一般是从以下的步骤来进行层层推进的，①趋向意义下的简单趋向补语形式、②趋向意义下的复合趋向补语形式、③状态意义或结果意义下的简单趋向补语形式、④状态意义或结果意义下的复合趋向补语形式。其中，复合趋向补语中先教授“上”“下”和“来”“去”的搭配，其次是“上”“下”和“过”的搭配，最后是和“回”的搭配。

参考文献

1. 杨希英. (2003). 趋向补语的语义特征和句法功能. 广东技术师范学院学报, 22 卷 5 期, 71-74.
2. 方安琪. (2015). 趋向补语综述. 求知导刊, 3 卷 19 期, 97. <https://doi.org/10.14161/j.cnki.qzdk.2015.19.073>

杨佳乐

汉语国际教育硕士，公派教师，南方师范大学孔子学院，
敖德萨，乌克兰

浅谈学习迁移理论及其在对外汉语教学实践中的应用

关键词：学习迁移，对外汉语教学，第二语言。

前言：对外汉语教学是对外国人进行的汉语作为第二语言的教学，它是一门专门的学科，且不同于对本国进行的语文教学，这个性质决定了这门学科的特殊性。但是作为一门学科，它和众多学科一样，都受制于教育学和心理学的规律。学习迁移，作为认知心理学的概念，属于一种非智力因素范畴。在对外汉语教学中，重视迁移规律的影响和作用，全面了解和准确地把握迁移现象，科学地运用、学习迁移规律，这对促进学生汉语知识的学习和记忆，提高学生运用汉语进行交际的能力方面，将起着重要的作用。两种不同的语言在结构上总有相同或十分接近的地方，这些因素可以成为语言学习中的有利条件，但是，我们在认识到两种语言中的相同部分可能在学生的学习中起到积极作用的同时，也要认识到两种语言的不同部分也可能起到消极的作用。这就需要教师要将学生的母语和汉语进行对比，把握两者的相同部分和不同部分，从而进行分析，达到帮助学生可以变消极因素为积极因素，提高学习汉语效率的目的。

一、学习迁移的基本概念

学习迁移（简称迁移 transfer）是心理学的概念，指在学习过程中已获得的知识、技能和方法、态度等对学习新知识、技能的影响。这种影响有的起积极、促进的作用，叫正迁移（positive transfer），有的起阻碍的作用，叫负迁移（negative transfer），也叫干扰。迁移是学习的普遍特征，任何学习都存在迁移现象。在我们的日常生活中就可以看见迁移所起的重要作用。例

如，学习一种外语有助于学习同一语系的另一种外语，这就是一种迁移。所以，学习迁移理论在对外汉语教学实践中的应用要求对外汉语教师在充分理解迁移的发生规律及其影响因素的基础上，在对外汉语的教学活动中，在与学生的接触中，都应注意利用迁移的积极作用，消除和避免迁移的消极作用，从而达到理想的教学效果。这就要求教师在教学之中要有意识地运用有关迁移的教学策略来增强学生的学习热情和学习效率，下面就介绍几种具体的学习策略。

二、学习迁移理论基础上的学习策略

1、对比分析两种语言的异同。这个学习策略来源于拉多于 50 年代中期提出的假说——对比分析假说。这个假说认为，一旦一种语言习惯形成，当学习者处于某一种语言情境时就会自动地做出反应。第二语言的教学之所以与第一语言教学不同，且往往比第一语言的学习效果小，就是因为学习者的这种“习惯问题”。学习者在学习第二语言的时候，往往已经形成了一整套第一语言的习惯，而第一语言的习惯就会在学习者学习第二语言的时候潜移默化地产生影响，这就是我们上面所说的迁移的问题。所以说，对外汉语教师应该注意到学生第一语言习惯的影响作用，应该有意地对学生加以指导，帮助学生克服第一语言的习惯，尤其是不同于第二语言习惯的地方。这就需要教师对两种语言进行对比分析。例如，我们在教授母语是英语国家的学生学习汉语的时候，我们就应该将汉语和英语进行比较分析。汉语和英语分属于汉藏和印欧这两个语系，两者差距很大，但是仍然有很多相同的地方，如何让学生认识到相同的地方实现正迁移而提高他们的学习效率以及如何避免学生将英语的语言习惯负迁移到汉语学习中来，造成语言偏误，这就是教师的教学任务之一。举例来说，英汉双语常见的不同之一就是语音的不同，这也是学习者学习汉语的难点之一，学习者往往用母语中的近似音去代替汉语中的某个音，这就类似于中国人说英语时出现的“三块肉喂你马吃（Thank you very much）”的情况。另外，成年人学习第二语言时，常常把学习英语的习惯带到汉语中来，如汉语是有声调的语言，每个音节都有一个声调，声调有区别意义的作用。但是英语就没有声调，所以学习者就常常忽略汉语声调的存在，常常说出“我去 jīe shang 买东西”这样没有声调或者声调不标准的话来，这就是英语习惯对于汉语学习的负迁移作用。但是并不是说，母语是英语的人就学不好汉语，英汉之间还是有很多相同的地方的，这些相同的地方就给学习者形成了正迁移的影响。如英语的句子逻辑结构就是和汉语相同的，都是主谓宾的形式，这就是两者最大的相同点，也是影响学习者的积极因素。故对外汉语教师在教授学生汉语的时候，不能只教完课本上的知识就可以了，还要注意学生的学习效果和学习效率，如何提高学生的学习效率，使学生能行之有效地学习，这就要求我们在迁移理论的指导下对比分析学习者母语和汉语之间异同，即找出对学习者的正迁移和负迁移，然后巩固正迁移的作用，并且屏蔽负迁移的作用。

2、对比两种文化的不同。在对外汉语教学中，不能为教语言而教语言

，应该考虑到除了纯语言的其他方面，这样才能学到“活语言”，而不是“死语言”。所谓“活语言”的定义之一就是学习者能活学活用的语言，而不是“哑巴汉语”。而想让学习者活学活用汉语的途径之一就是让学习者了解这种语言的文化。因为语言依附于文化，文化对于语言的形成起着重要的作用，例如汉民族的特点之一就是提倡含蓄和重内涵的特点，所以汉语有很强的意合性，一句简单的话往往表达很深的内涵，这就反映了中国的文化。所以，我们在教留学生学习汉语的时候，为了能让学习更有效率地学习汉语，并且能在交际中自如地使用汉语，就必须让学生建立了解中国文化的观念，而作为对外汉语教师，我们也要对学生的文化加以了解，并且将它与本民族文化加以对比，这样才能更好地指导学生学习汉语。这当中也是迁移理论在教学实践中的应用，了解汉文化对学习的促进作用就是汉文化对汉语的正迁移作用，而学生自己的文化与汉文化不同之处会对汉语的学习产生直接或间接的影响，这种影响会对学生的学习起到阻碍作用，这就是负迁移。举个例子来说，在对外汉语的词汇教学方面，常常让学生感到很难理解的是同一个词在两种不同的文化中却有截然不同的含义。例如，“龙”在汉语中是褒义的，我们常常说“中国龙”表示中国这种尊贵的身份。但是在英语中，“dragon（龙）”是贬义的，它有比喻“凶狠的人”的意思。这就是由于文化因素造成的负迁移，所以教师应引导学生注意族际间词义的文化差异，切忌让学生单纯用本民族的词义文化去理解汉语词汇，以免产生负迁移，必须将它们放到汉语的语言文化背景中去理解和思考，这样才能真正理解和运用汉语词汇。

3、通过大量练习形成学习方法的策略。这个学习策略的提出也是根据迁移理论，我们知道拉多提出的对比分析假说中的迁移理论对教学中影响很大，他是建立在行为主义的心理基础之上的，在行为主义关于第二语言的获得理论中，行为主义认为，第二语言的获得是通过刺激——反应——强化形成习惯的结果。我们暂且不谈行为主义的缺陷，行为主义给我们在教学方面的启示还是很值得我们借鉴的。其中之一就是通过大量练习使学生的学习行为变成习惯。我想这个方法大家想必已经很熟悉，我们在学习中的反复练习、反复诵读达到脱口而出的习惯就是这个方法的反映。这在汉语教学过程中也起着重要的作用。加强练习然后再加以正确的学习方法的指导，这样能最大限度地利用能产生促进汉语学习的正迁移作用，尽可能地避免妨碍汉语学习的负迁移影响。对外汉语教师在加强汉语基本知识教学的同时，应启发引导学生在进行学习迁移的基础上，还要有必要的练习训练，教会学生利用一定的学习方法，如有意义的练习和在理解的基础上练习记忆等，使他们懂得如何进行学习迁移。同时，促进外语对汉语的正迁移的练习要有适当的练习数量，教师应结合多种题型加强练习，即强调有意义的练习而不只是简单的机械练习，教师还要指导学生要注意练习的方法，让同学之间相互交流学习经验等，使疑难问题及时得到解决；另一方面，有意义的练习，这不只是学生的任务，这更是教师的任务，虽然机械练习能让学生达到“熟能生巧”的

目的,但是这种练习更多地是运用在汉语学习的初级阶段,而在汉语学习的高级阶段,有意义的练习更能发挥作用。教师应根据对汉语教学最大负迁移的方面,即母语对学生的干扰方面,对比两种语言的异同来预测汉语学习的难点和易发生的错误,以便在教学中采用强化练习的手段突出这些难点和重点,克服母语的负迁移并建立新的语言习惯。这种有意义的练习利用了学生发达的思维,使学生能更加有效率地学习第二语言。通过这样的练习达到巩固知识的目的,同时也是为了实现对外汉语教育的将汉语理论知识迁移到实践中去的根本目的,从而将汉语的知识技能转变为交际技能。

4、理解应用,让学生形成汉语的迁移能力。要促进学生迁移能力的发展,最关键的还是要培养学生的迁移意识。因此教师应该通过各种形式让学生懂得什么是迁移,从而发现迁移的规律。因为学生学会当前的知识并不能保证在任何情况下都能“学以致用”,而学习一门语言的最主要目的就是要用这门语言在交际中使用。教师如果要使学生把学得的知识迁移到交际中去,就必须在课程的组织安排上给语言知识的应用以多方面的练习机会。即不能总是教师在讲,而应该让学生在教学活动中更多地参与,最好随着学生汉语水平的提高,让学生在课堂中的参与度比例也能逐步提高,这样,让学生更多地应用,才能真正实现学生汉语的迁移能力。教学实践证明,在对外汉语教学中,学生运用汉语的范围越广,学生语言迁移的可能性就越大。故教师应该鼓励学生说汉语、用汉语、听汉语,让学生克服害怕露怯的心理,勇于用汉语跟中国人、跟同学进行交际。

结语:迁移理论在教学中起着重要的作用,作为一名合格的对外汉语教师应该认真学习迁移理论并将其活学活用到教学实践中去。不只教师要学好、运用好学习迁移的理论,教师还要指导学生了解迁移理论,运用迁移理论指导自己的学习,形成正迁移的学习方法,促进自己的学习效率,且避免负迁移在学习中的阻碍作用。正确运用好迁移,我们就能轻松愉快地学习和工作。

参考文献

- 1.刘珣.对外汉语教育学引论.北京语言大学出版社,2007
- 2.蒋可心.对外汉语教学法研究.黑龙江教育出版社,2001
- 3.李志等.学校心理学教程.东北林业大学,2009
- 4.汪凤炎.燕良轼.教育心理学新编.暨南大学出版社,2006
- 5.阮成武.主体性教师学.安徽大学出版社,2005
- 6.张述祖.基础心理学.东北大学出版社,1995
- 7.张文新.高等教育心理学.山东人民出版社,2004

Yang Jiale

Assistant lecturer at the Chair of the Western and Oriental Languages and their Teaching Methods, Master of Chinese International Education, Public Teacher, Confucius Institute at South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky (Odessa, Ukraine)

MICRO-EXPERIENCE OF TEACHING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE

***Abstract.** In a short period of teaching Chinese as a foreign language, I have applied many teaching methods in practice and singled out some points which need special attention of teachers of Chinese as a foreign language (“teaching micro- experience”). They are viewed from two perspectives.*

***Key words:** teaching languages, class type, Chinese as a foreign language.*

杨苑

汉语国际教育硕士，助理研究员，教学主管
乌克兰南方师范大学孔子学院
敖德萨，乌克兰

初级阶段留学生汉字教学探究

***关键词:** 初级阶段；留学生；汉字教学；具体方法。*

汉语历史悠久，使用汉语的人口数量非常可观，汉字作为汉语的文字系统，是一种意音文字，兼具表意和表音等功能，对于留学生而言，学习起来有一定困难，进而出现笔形书写不规范、书写逆笔等问题。因此，教师需要注重留学生初级阶段的汉字教学，本文就探究初级阶段留学生汉字教学的主要方法，以期确保留学生对汉字的学习质量。

一、教师需要注重初级阶段留学生的汉字笔画教学

中国汉字笔画众多，具有一定复杂性，是留学生在汉字学习过程中最为主要的障碍。针对此种情况，教师要想提高初级阶段留学生汉字教学质量，就需要注重汉字笔画教学环节，具体做到以下三点：第一，教师可根据教学需要在“永字八法”（中国书法用笔法则）的基础上[1]，为初级阶段留学生设置汉字笔画练习内容，让留学生严格按照“先横后竖、先撇后捺、先左后右”的汉字书写规则，为汉字书写打好基础。第二，由于初级阶段留学生对汉语理解能力偏弱，所以，教师在汉字笔画教学过程中需要对其做好指导工作，让初级阶段留学生可以一笔一划的展开汉字书写，确保汉字书写规范。第三，教师需要对初级阶段留学生的握笔姿势、写作姿势等进行矫正，并为其讲解汉字笔画的形状、走向等内容，提高留学生对汉字的理解程度，

为其进行汉字书写奠定基础。

二、教师需要注重汉字笔画教学的方法创新工作

初阶阶段留学生对汉字理解能力偏弱，在展开汉字学习过程中经常会遇到多种问题，如，汉字笔画混淆、汉字偏旁混淆等等，导致留学生汉字书写不规范，出现诸多错误[2]。针对此种状况，教师就需要注重汉字笔画教学方法的创新工作，对相似偏旁进行区分，加深留学生记忆，具体可以从以下两个方面入手：一方面，针对独体字教学，教师需要将“六书”理论引入独体字教学中，对独体字的形体溯源、演变过程都进行讲解。当然，对初级阶段的留学生不需讲解过细，简单介绍即可；也可以利用视频或动画作为辅助，比如上海美术制片厂的动画《36个字》，就是很好的课堂素材。再比如，教师在向初级阶段留学生讲解汉字“飞”时，可以将“飞”的第一笔“横折弯钩”解释为“鸟身子”，将“飞”的两点解释为鸟的两个翅膀，及时解释的不符合字理，但是生动有趣，有利于留学生记忆。另一方面，针对合体字教学。教师需要重点关注形似部件之间的对比和辨析，培养学生辨析部件的能力，并养成合体字的立体结构意识，有效提高初级阶段留学生合体字的写作能力。例如，偏旁“氵”和偏旁“冫”有着相似之处，在此种情况下，教师就可以为留学生摘选以“氵”的偏旁的“河”、“湖”、“海”等合体字和以“冫”为偏旁的“冷”、“冰”、“凉”等合体字，让留学生展开辨析，提高对汉字的认知。教师还要有意识地总结归纳留学生已经学过的形近字，自己编写难易适中的练习题，强化学生的记忆。

三、教师需要注重汉字文化的导入性教学

汉字是迄今为止连续使用时间最长的文字，从甲骨文、大篆、金文、籀文、小篆，至隶书、草书、楷书、行书等文字演变，历史悠久，因此，教师要想初阶阶段留学生汉字教学质量，就需要在教学过程中注重汉字文化的导入性教学，具体做到以下两点：一方面，汉字承载着中华民族几千年的智慧，是中国传统文化的重要组成部分，初级阶段留学生对汉字的学习兴趣偏低，所以，教师需要通过汉字文化调动初级阶段留学生学习兴趣，对不同汉字类型进行划分，并通过文化故事为初级阶段留学生进行讲解，让留学生加深记忆，提高对汉字的理解，更好的投入到学习[3]。另一方面，教师需要将汉字进行拆分讲解，并在讲解过程中导入古代文化，通过文化联想法，增加留学生对汉字的理解能力，让其能够对汉字产生更加深入的记忆，实现汉字教学目标。例如，教师在讲解合体字“男”时，可以将合体字“男”拆分为“田”和“力”这两个部分，“田”表示田地，“力”则表示在田里干活需要力量，所以“田”和“力”构成了“男”这个字，充分体现了男人力量的象征和我国古代男人的主要职责——耕作。

总结语：

总而言之，初级阶段，留学生在展开汉字学习时，经常会遇到多种问题，进而出现理解错误、书写错误等等，难以提高留学生汉字掌握程度。针对此种情况，教师就需要提前对留学生汉字学习能力进行掌握，根据每一位留

学生的具体情况，合理制定汉字教学计划，明确汉字教学内容，做好现代汉字特征和书写规则的讲解，从而提高留学生对汉字的掌握程度，提高汉字书写质量。

参考文献

- 1.吴卫,郑薇彤.跨文化视角下留学生汉字教学的现状分析及方法研究[J].新校园（上旬刊）,2015(9):36.
- 2.李萍萍.非汉字文化圈留学生汉字教学“难点”探析——以渤海大学国际交流学院留学生为例[J].青年科学（教师版）,2014,35(11):143-144.
- 3.黄鹤.中高级阶段非汉字圈留学生汉字偏误的个案研究[J].长江丛刊,2018(13):146-147.

СЕКЦІЯ IV
ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Богуш Алла Михайлівна

*доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України,
завідувачка кафедри теорії і методики дошкільної освіти
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИХОВАТЕЛІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Ключові слова: *мовна особистість, майбутні вихователі, полікультурне середовище.*

Сьогоднішній мовленнєво-культурній картині України притаманна полікультурність. Загальна глобалізація світу, що спостерігається нині, викликала одну із головних суперечностей сьогодення, а саме: між прагненням до все більшого зближення між народами та їхнім бажанням зберегти свою етнокультурну самобутність. Потрапляючи в інше культурно-мовленнєве середовище, мовець фактично потрапляє в інший світ соціокультурних цінностей і мовно-мовленнєвих законів спілкування, що породжує нову суперечність: між прагненням мовця оволодіти кількома мовами задля міжкультурного спілкування і необхідністю досконалого володіння своєю рідною та державною мовами в багатонаціональній державі.

Виховання і навчання особистості в полікультурному середовищі були предметом дослідження багатьох учених (Р. Агадуллін, Л. Алімова, Ф. Бацевич, Н. Бондаренко, О. Гукаленко, І. Гудзик, Г. Дмитрієв, Н. Миропольська, А. Солодка та ін.).

Полікультурний підхід щодо формування змісту мовної освіти передбачає вивчення мови не ізольовано, а в контексті представленої нею духовності й культури, взаємозв'язків з духовними надбаннями народів, які живуть поруч, створення передумов для паритетного діалогічного спілкування культур, їх взаємозбагачення, інтеграції в національно-українську культуру і разом з нею – у світову [5, с. 13].

З-поміж завдань формування мовної освіти в полікультурному середовищі можна виокремити такі: навчити майбутніх вихователів міжкультурного спілкування, міжкультурного взаєморозуміння, виховати відповідну мовленнєву поведінку майбутніх вихователів у полікультурному мовленнєвому середовищі.

Зауважимо, що ЮНЕСКО оголосив XXI століття «століттям поліглотів», оскільки саме багатомовність забезпечить особистості варіативність

«духовного життя і плюралізм культур». Мова як знаряддя духовної творчості забезпечує, за словами Н. Миропольської, з одного боку, «індивідуальну самобутність, неповторність духовного розвитку, а з іншого – можливість інтеграції індивідуального й національного в загальнолюдське» [7, с. 115].

Відомий дослідник історії слова М. Бахтін зазначав, що «мова розквітає тільки за умов багатомовності» [2, с. 99]. Через різноманітність мов для нас відкривається багатство світу і різноманітність того, що ми пізнаємо в ньому; і людське буття стає для нас ширшим, оскільки мови в чітких і дієвих рисах дають нам різні способи мислення і сприймання. Мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу [2, с. 101]. Фердінанд де Соссюр відкрив у людській мові два чинники, що ніколи не перестають діяти: локальне, відокремлене спрямування або, за його словами, «дух рідної дзвіниці», з одного боку, і об'єднуючу силу мовленнєвої взаємодії, з іншого [8].

Метою мовної освіти в багатомовному регіоні повинно стати формування всебічно-розвиненої, компетентної, творчої особистості громадянина України – носія етнічних, національних і загальнолюдських цінностей, що живе в гармонії з довкіллям і самим собою; навчити розуміти нову культуру (міжкультурне взаєморозуміння); оволодіти міжкультурною комунікацією, тобто вмінням спілкуватися з носіями іншої культури.

Така стратегія побудови мовної освіти в полікультурному просторі спричинює визначити ключові поняття, які підлягатимуть надалі експериментальному дослідженню, а саме: мовна особистість, полікультурне мовленнєве середовище, вплив полікультурного мовленнєвого середовища на формування насамперед мовної особистості майбутніх вихователів.

Можна впевнено сказати, що історія людства здійснюється у спілкуванні, засобами мови, а однією з провідних умов соціального прогресу суспільства виступає мовленнєва діяльність. Успіх мовленнєвої діяльності, її результативність, у свою чергу, залежить від особистості, від рівня розвитку її мовлення, від культури мовлення і мовлення особистостей – мовців, які беруть участь у мовленнєвій діяльності.

Отже, під мовною особистістю майбутніх вихователів розуміємо високорозвинену особистість, носія як національно-мовленнєвої, так і загальнолюдської культури, який володіє соціокультурним і мовним запасом, вільно спілкується рідною, державною та іншими мовами в полікультурному просторі, адекватно застосовує набуті полікультурні знання, як під час навчання у педагогічному ЗВО, так і в побуті.

Вочевидь, виникає необхідність визначити феномен «полікультурне мовленнєве середовище», оскільки Україна є багатонаціональною державою, у якій різні полінаціональні спільноти проживають на єдиному територіальному просторі з різними мовами спілкування (Прикарпаття, Південь, Крим тощо.)

Полікультурне мовленнєве середовище розуміємо як обмежений, соціокультурний, комунікативно-багатомовний простір, на території якого спільно проживають і співпрацюють мовці різних національностей, які

володіють своєю рідною мовою, і водночас об'єднані однією (чи кількома) державною мовою, які підпорядковуються основним комунікативним законам і правилам міжкультурного і міжнаціонального спілкування.

Бездоганне знання майбутніми вихователями рідної і державної мов виступить позитивним підґрунтям для майбутньої професійної діяльності. Саме такий підхід до мовної освіти забезпечить мовну стабільність у багатонаціональній державі, що є найважливішим чинником формування багатомовної та мовної особистості майбутніх вихователів.

Література

1. Агадуллін Р. (2004). Полікультурна освіта: методолого-теоретичний аспект. *Педагогіка і психологія*, 4. 7–12.
2. Бахтин М. (1973). Искусство слова и смеховая культура. *Контекст*, 7. 66–69.
3. Бацевич Ф. (2004). Основи комунікативної лінгвістики.
4. Гукаленко О. (2003). Поликультурное образование: методологические и технологические контексты. *Славянская педагогическая культура*, 2. 132–137.
5. Гумбольдт Вильгельм (1984) Избранные труды по музыкознанию. М.: Прогресс.
6. Леонтьев А. (1997). Основы психолінгвістики. М.: Смысл.
7. Миропольська Н. (2002). Мистецтво слова у структурі художньої культури учня. К.: Парламентське видавництво.
8. Сосюр Фердинан (197). Труды по языкознанию. М.: Просвещение.
9. Черкасов М. (2012). Мовна особистість і художньо-образне мовлення. *Комунікативно-мовленнєвий супровід професійної підготовки майбутніх фахівців півдня України*. Одеса, 88–93.

Анжела Буднік

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янського мовознавства,
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОВНОГО ПОРТФЕЛЯ ПІД ЧАС РОБОТИ З ІНОФОНАМИ

Ключові слова: мовний портфель, інофон, мовна освіта, українська мова як іноземна.

Останнім часом все більше впроваджуються в освітній процес європейські стандарти навчання, навчання за спільними програмами, нові освітні технології, питомі форми та методи навчання тощо. Значної уваги заслуговує створення сприятливих умов для реалізації академічної мобільності студентів та викладачів, що сприяє інтеграції вітчизняних вишів в освітній науковий процес. Саме тому все актуальніше постає питання оновлення та модернізації навчальних програм у відповідності до загальноєвропейських стандартів, упровадження яких значно розширить конкурентоспроможність вітчизняних закладів вищої освіти у порівнянні з європейськими.

У першу чергу вирішення поставлених завдань залежить від змісту навчання та сучасних освітніх технологій, що застосовуються у вишах

України. Зміна стратегії навчання вимагає кардинальних змін у методиці викладання будь-якої навчальної дисципліни. Робота з іноземними студентами має свої певні специфічні особливості, які обов'язково варто враховувати під час освітнього процесу.

Поняття «портфоліо», «портфель», «мовний портфель» докладно було розглянуто [1; 2; 3], але зауважимо, що це в першу чергу новий підхід до навчання, під час якого формується зовсім інша (у порівнянні з усталеними методиками навчання) взаємодія між викладачем та студентом, у ході якої визначаються нові завдання та критерії оцінки знань.

Виділяють багато видів та класифікацій мовного портфеля [4; 5; 6]. Але більш зручним на сьогодні є електронний (або онлайн-портфель). У процесі читання курсу «Українська мова як іноземна» інофонам вважаємо за доцільне використовувати мовний портфель, куди студент збирає матеріали впродовж семестру, року навчання, педагогічної практики тощо. Перегляд викладачем портфеля вбачає нотатки своїх зауважень, рекомендацій; формує уявлення про ступінь засвоєння інофоном того чи того матеріалу. Так, наприклад, під час ознайомлення з такими темами як «Мое рідно місто», «Місто, де я навчаюся» у робочому портфелі інофона можуть бути розміщені матеріали про міста із різних джерел, фотографії, картини тощо; адаптовані для інофонів тексти (з обов'язковими зауваженнями та коментарями викладача); передтекстові та післятекстові завдання; матеріали до диспутів та дискусій, запропоновані викладачем під час практичних занять (це можуть бути відповіді на питання на кшталт «Використовуючи іменники у місцевому відмінку розкажіть про цікаві місця для туристів?»). Інофони тезисно записують свої власні думки, цитати відомих людей, фрази із текстів тощо як на підтвердження, так і на заперечення висловлювання. Важливо, щоб всі ці завдання обов'язково перевірялись викладачем, а його зауваження аналізувались інофоном.

Для створення будь-якого виду портфеля важливими є роздуми не тільки над запропонованими інофонам завданнями, але й рефлексія студента-іноземця щодо способів роботи, послідовності дій. Інофон має проаналізувати наскільки вдалим, вірним, точним був обраний ним шлях розв'язання поставленого завдання, наскільки ефективно він організував свою роботу.

Як було зазначено, доцільне використовувати електронного портфеля у вигляді мультимедійної презентації відображає всі письмові матеріали, та відеофрагменти найцікавіших проектів студента. Для цього окрім звичних додатків Google та Microsoft можна використовувати і такі популярні сьогодні платформи як Trello, Moodle, Kanbanchi, «Планиро», MeisterTask, «Планфікс», Planner, Kaiten, Taskify тощо. Інофон самостійно обирає додатки, налаштування, контент згідно із тематикою курсу, комунікативними завданнями.

Електронний портфель ще може бути представлено у вигляді персональної інтернет-сторінки кожного студента, де є такі підрозділи:

- загальні відомості про студента;
- дослідницькі роботи;
- творчі роботи;
- наукові роботи;
- оцінка портфоліо.

Розділ «оцінка портфоліо» буде слугувати своєрідною текою, куди кожен, хто відвідує сторінку, може написати свій коментар, відгук, оцінити винесені для обговорення матеріали.

Електронний портфель інофона – це мережева інтерактивна освітня технологія візуалізації колекцій власних матеріалів, творчих робіт у науковій пізнавальній діяльності інофона та рефлексії його результатів. Більшу частину електронного портфеля складають власні матеріали студентів, що були створені ними під час самостійної роботи. Зміст електронного портфеля формується студентом не одразу, а впродовж всього вивчення курсу «Українська мова як іноземна». Викладач має систематично відвідувати інтернет-сторінку з електронним портфелем студента, перевіряти виконання ним завдань, залишати коментарі, запитання, оцінювати якість виконання завдань.

Ще одним видом портфеля, який варто використовувати під час роботи з іноземними студентами, є тематичний портфель. Цей вид портфеля присвячено аналізу та розробці різноманітних аспектів запропонованої викладачем теми. На початку семестру студент обирає тему індивідуального науково-дослідного завдання, яке має бути виконано і захищено під час портфоліо-конференції наприкінці семестру. Тематичний портфель може бути частиною робочого портфеля.

На початку роботи викладач обов'язково має ознайомити студентів з основними вимогами до створення робіт такого типу, пропонує виконати деякі аналітичні, творчі завдання, що можуть увійти до студентської теки. Кожне завдання містить декілька можливих варіантів відповіді. Подаються зразки оформлення робіт такого типу. Після того як інофони зрозуміли, що їм потрібно робити, вони розпочинають роботу над обраною ними темою.

Виконуючи тематичний портфель студент-іноземець має ознайомитися зі значною кількістю літератури із обраної теми, проаналізувати її, виокремити лише необхідне. Тісна співпраця з викладачем сприяє формуванню наукового мовлення у студента-іноземця. Доречним було б виділити окрему рубрику в портфоліо: «Зауваження та пропозиції», куди викладач може записати свої коментарі до роботи. Проте слід пам'ятати, що лише студент вирішує, які саме матеріали він додає у свій портфель. Визначальним є момент самовизначення, що є передумовою посилення самовідповідальності студента по відношенню до навчання, самостійності в організації системи навчання.

Логічним завершенням роботи над тематичним портфелем є портфоліо-конференція, де студенти-іноземці презентують свої дослідження, обмінюються думками, обговорюють результати роботи кожного,

рефлексують.

Варто пам'ятати, що оцінювати потрібно лише те, що студент знає і вміє із зазначеної теми або предмету, наскільки точно може здійснювати самооцінку власних досягнень.

На наш погляд, використання методу портфеля у роботі з інофонами є доволі ефективним, адже розвиває мислення, вміння користуватися науковою літературою, здатність до самоаналізу.

Литература (References)

1. Budnik, A. (2017). Language portfolio in teaching Ukrainian as a Foreign Language. *Science and education*. Odesa, (Vols. 4/CLVII), (pp. 137–142)[in English].
2. Budnik, A. & Hizhyak, I. (2016). Linguistic didactic principles of using the portfolio method in teaching foreign students. *Sbornik příspěvků z mezinárodní konference VIII. olomoucké sympozium ukrajinistů střední a východní Evropy [«UCRAINICA VII SOUČASNÁ UKRAJINISTIKA PROBLÉMY JAZYKA, LITERATURY A KULTURY»]*, (Olomouc, 25–27.08.2016). Olomouc, (pp. 572–579) [in Ukrainian].
3. Budnik, A. (2018). The language portfolio in teaching Russian as a foreign language in universities of Ukraine. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych. Monografia Pokonferen-cyjna [«Science, Research, Development. Pedagogy. #3»]*, Warszawa [in Ukrainian].
4. Fateeva, I.A. & Kanatnikova, T.N. (2011). “Portfolio” method as a priority innovative technology in education: continuity between secondary school and university. *Young scientist*. (Vols. 12), (pp. 526-528) [in Russian].
5. Hushchin, Yu. (2012). Interactive teaching methods in higher education. *Psychological Journal*. (Vols. 2), (pp.1-18) [in Russian].
5. Novikova, T.G., Pinskaya, M.A., Prtuchenkova, A.S. & Fedotova, E.E. (2004). Portfolio in foreign educational practice. *Education Issues*. (Vols. 3), (pp. 201-238) [in Russian].

奥克萨娜·戈罗桑基纳

教育科学候选人，副教授，音乐与器乐训练系，音乐与舞蹈教育学院，乌克兰南方国立师范大学，乌克兰，敖德萨，斯塔波托弗兰科夫斯卡娅路26号

钢琴学习的学生演奏技巧形成的理论思考

关键词: 技巧，表演技巧，钢琴学习。

乌克兰在融入欧洲、世界教育一体化的进程中面临着很多现代高等教育方面的问题:教学目标和任务的转变，对学术内容的审查，教学方法的改善，师范教育体系及理论的完善化。在人性化，民主化和“文化对话”的背景下越来越有必要通过普及化教育来培养高层次、高水平的艺术音乐类教师。为此，乌克兰也出台了一系列相关法律如《2012~2021年国家教育战略发展计划》，《乌克兰通识教育概况》，其中加大对人文领域发展背景下培养高素质高水平的专家及开展的相关文化专业活动给予了高度重视。因此，未来音乐专业类教师的培养和其个人文化艺术素养的提高显得尤为关键。这不仅是中学教育的一部分，而且音乐教学也是开展课外活动的重要方面。在钢琴训练过程中进一步完善学生钢琴演奏技巧。利伯曼在他的《钢琴演奏技巧》写道：《当谈到钢琴技巧时，它包含了大量的演奏技巧，指法技巧等，钢琴家可以

通过这种技巧获得理想演奏效果。因此离开音乐曲，所谓的钢琴技巧是不存在的》[2,页 8]。

一些教育者单纯强调钢琴演奏的《技巧基础》，而忽视了学生自身的意识和听觉，不培养学生对艺术家作品的理解力，仅仅依靠训练。在这种情况下，学生的技巧对展示音乐本身的内涵是没有帮助的，仅为了演奏而演奏。约瑟夫霍夫曼写道：《没有音乐意志的演奏技巧是一种没有目的的能力，但音乐本质不在于技巧，它无法为艺术服务》。[1,页 59]。

专业问题，特别是未来音乐教师的钢琴培训，是由以下专家致力于科学工作 爱德华·阿布杜林、康斯坦丁·伊古莫夫、亨利·诺伊高斯、雅科夫·米尔斯坦、加莉娜·帕达尔卡、鲁德尼察·奥克萨娜、赖布罗瓦·叶列娜、托洛科娃·奥丽加、根纳季·齐平、王斌、刘涛、林振刚、张杰等人。

钢琴技巧的掌握是复杂且长期的过程，成为钢琴大师所必须掌握的所有技能和技巧都要熟练掌握，为使表演具有艺术性，保证演出的质量，可以说掌握钢琴技巧是表演成功的重要前提。钢琴家需要通过多年的练习和演奏才能掌握钢琴演奏的技巧。从音乐类中学到大学要不间断地进行演奏。通过练习各类钢琴曲来学习掌握钢琴演奏技巧。练习曲通常以名家作品为主。例如，李斯特、勃拉姆斯、卡尔·车尔尼、卡尔·陶西、费卢西奥·布索尼、阿尔弗雷德·科尔托、萨福诺夫、库拉克、哈农等人。他们都是各类钢琴曲作品的作者。但是，现在的学生对这些经典曲目并没有给予太多的关注，将更多精力放在了练习钢琴技巧上，却忽略了练习名家的作品。音阶的练习仅仅能提高技巧，但对于技巧之上完成演奏来说还远远不够。需要关注上述存在的问题，音阶的学习和练习也是成为真正钢琴演奏家所必经的基础阶段。

音阶及音阶组合练习可以提升学生弹奏水平，包括弹奏速度、音阶平衡、音色清晰以及不同音色之间的动态变化等方面。因此，学生所面临的音色、音质、音的变化等任务中最重要的是弹奏的节奏。利伯曼指出，音阶的演奏目的“不单单在于弹奏的准确性，还要弹奏快速，给人创造审美享受”[2, 页 74]。

对于演奏的高质量要求决定了个人的音阶学习，这有助于学生提高弹琴技巧。

音级弹奏基本原则包括以下内容：

- 用不同方式演奏音阶：forte, marcato, piano, leggero; 上行时用 crescendo 方式，diminuendo 下行；
- 慢慢加快节奏或放慢节奏来练习音阶（但只有完全掌握了声音的节奏均匀度之后才能做这一练习）；
- 弹奏 legatissimo 和 staccato 音阶，staccato 可以利用手指或手腕发力；
- 在弹奏一个音阶过程中，其声音会发生变化，在两个八度音程内弹奏 legato, 三个音程内弹 staccato。可以选用不同节奏进行练习，可以从最慢到最快，这样的练习可以取得一定效果。

在音阶练习过程中，学生应对钢琴演奏有自己明确的理解，这对演奏过程中对所有重要细节的把握、实现演奏既定的目标及克服演奏过程中所出现的各种困难都有很大的帮助。

参考文献

1. Aleksev A.D. 《钢琴史》-基辅，1974.249 页。
2. Lieberman E. 《钢琴演奏技巧》- M，1996.133 页。

郭海燕

文学学士学位 乌克兰南方师范大学孔子学院 敖德萨 乌克兰

营造对外汉语教学互动式课堂

关键词：互动式教学；对外汉语教学；课堂氛围

引言：互动式教学方法作为一种新的教学理念，强调功能，注重实践与效果，遵循以“学生为主体，教师为主导”的教学原则，能够有效的调动学生的积实践极性和主观能动性，提高教学质量。在对外汉语教学这种跨文化交际的教学中，互动式教学是必需也是必要的。

所谓互动式教学，又可称为交互式教学，是指在课堂教学中通过围绕教学目标设计教学任务，采用讨论、提问、表演、游戏等师生共同参与的方式，以学生为中心进行教学。教学是教师的教与学生的学的统一，在互动式教学过程中，学生是学习的积极探究者，教师的作用是创建适合学生探究的情境，而不是传统教学中一味地提供现成的知识，要遵循“以人为本”的教学理念，面向全体学生，通过教学中师生、生生间的主体互动，产生教学共振，实现教学相长。互动式教学是以充分发挥师生主观能动性为前提，以民主、平等和合作为条件，以开放、创新和生成为特征，激起学生学习兴趣和热情，激发学生的学习潜能，营造轻松活跃的互动式课堂氛围。在对外汉语教学中，有效的师生互动能够营造和谐、愉快的课堂氛围，有利于激发学生的学习兴趣，强化汉语学习的内部动机。同时，能够创设必要的语言环境，促进学生语言水平的发展，增强语言运用的能力。○，1从教师备课起的“教什么”、教学时的“怎样教”到学生学习时的“怎样学”，都是由“课堂教学”这一纽带联系的，而“课堂教学”中的互动部分是建立师生教与学良性互动的基石。

无论是大学生还是中小学生，对课堂的耐心都是有限的。尤其是中小学生在“以学生为主体”的课堂中，要充分照顾到学生的学习兴趣，让汉语课堂散发魅力，吸引学生不断探究。对外汉语课堂的互动性完全取决于对外汉语教师，熟练掌握学生母语的教师可以通过语言与学生沟通交流，以此获得自己想要的信息，比如学生对汉语课堂感兴趣的部分，或者学生在汉语课程之外想学的东西，这时候教师“对症下药”即可，自会跟学生和谐相处。

但是，对学生母语一无所知的教师，尤其是连中介语都没有的中小学汉语教师，无法通过语言与学生沟通，只能依靠互动有趣的课堂来试探学生，更确切地说，是留住学生并探索学生的好奇点。所以，先营造互动性的课堂才是当务之急。论文撰写者在乌克兰南方师范大学孔子学院下属的两所中小学担任汉语教师，学生年龄在七到十二岁，年龄偏小，所掌握的第二外语有限，有的甚至不曾掌握。只能依靠翻译法、图片法以及简单的游戏展开教学。有时候，因为语言不通，游戏也无法顺利开展。这个时候，稳住学生的情绪，保持课堂的活跃是极其重要的。有多媒体的教室就充分利用动画和图片吸引学生，没有多媒体的教室就自行制作花式教具，甚至可以动员学生参与制作。千言万语汇成一句话，把课堂的气氛带动起来，至少让学生觉得学习汉语是轻松快乐的事情。我们学习的是快乐汉语，我们是在汉语乐园中学习的好孩子。我们要在课堂上密切关注学生，掌握好互动式教学的原则和方法，让互动式课堂为快乐汉语增添色彩。

互动式教学的原则：一、互动原则，在教学中强调教师与学生之间、学生与学生之间、人物与周围环境之间的互动，为教学创造良好的环境，是提高教学质量的基本保证。二、以学生为中心原则，在整个教学过程中教师的作用是组织者、指导者和帮助者，教师通过多种方法突出学生的主体地位，充分发挥学生的主体地位，充分发挥学生的主体性、能动性和首创精神，让学生去发现知识，而不是教师灌输知识，从而使教学过程符合学生的兴趣，使教学活动成为学生主动学习的过程。三、课内与课外相结合原则，把课堂内课堂外的各种手段有效结合起来，许多实践性很强的课程，纯粹的纸上谈兵式的讲授远不如让学生参与实践过程有效。○, 2对外汉语教学要求对外汉语教师根据学生的具体情况精心选择教学内容，选用恰当的教学方法，使教学结果最优化。以下是几种主要的营造对外汉语互动式课堂的教学方法。

一、提问法，孔子云：疑是思之始，学之端。○, 3问与答是人类最基本的交际方式，也是语言课最基本的训练方式。从心理角度看，在教学过程中提问题能激励学生进行下一个心里步骤，引起思考和讨论。而一个好的课堂问题将是一节互动式课堂的良好开端。○, 4在对外汉语教学过程中，教师要利用问题构成整个课堂的主线，在问答式的互动教学中完成教学任务。“问题”是教学互动得以开展的条件和基础，确保互动式教学的实施，教师必须立足教学内容和对象精心设计互动问题。首先，是“问”在教学热点上，选择大部分学生熟悉，最好是热点、关注度比较高的问题进行互动，有利于学生大胆提出自己的观点。不要提太生僻的问题，那样学生都不知道，不仅打击了学生的自信心和学习兴趣，也不到互动效果。然后，是“问”在教学重点上，教学重难点关乎学生知识能力的生成，教师要选择具有重点价值的问题，这不仅有利于把握学生的思维走向，也让学生在重点问题中掌握重点知识，是提高知识层次的一步。最后是“问”在教学疑点上，提出一个问题，往往比解决一个问题更重要。所以，应该抓住学生容易生疑的知识点设计互动问题，对于疑点，学生往往比较敏感，围绕疑点问题开展互动

，可以激发学生探索欲望，换来学生心态的开放和创造力的激活。○,5对外汉语的主要教学目的在于培养学生使用汉语进行交际的能力和习惯，这就决定了问答是对外汉语课堂师生间最有效的互动交流。思维是从疑问和惊奇开始的，○,6疑问使学生对教学知识处于“心欲求而未得，口欲言而不能”的状态，从而引动学生探究，达到激发思维的目的。

二、小组讨论活动，讨论是课堂交际活动的一种重要方式，○,7小组讨论可以使学生在课堂上有更多的时间和机会来联系和使用汉语，同时，在小组讨论中，由于学生是在与学习伙伴进行言语交流，因而有助于减轻他们的焦虑心理，使他们表现出更大的学习积极性和创造性。教师就自己提出的问题让学生进行讨论，在这种自由的语言环境下，学生可以大胆的语言输出，在不担心各种语言错误的前提下充分练习自己的汉语表达能力，同时也练习接受同伴的语言，互相学习，有听有说，最后又有总结性地得出答案，用汉语表述出来。○,8让学生把已学的词汇和句式转化成真正的实际交际能力，增加开口率。

三、游戏教学法，○,9枯燥的讲解与训练无疑会浇灭学生最初对汉语的好奇心，使学习兴趣降到零点，游戏教学法集趣味性与交际性于一体、易于操作、效果明显，可以将教学内容化难为易，使教学过程寓教于乐，使学生融类旁通，促进学生有效地持之以恒地学习汉语。尤其是针对年龄较小的汉语学习者，游戏是唯一能激发他们学习兴趣的方法，可以加深印象，便于理解和记忆知识点。比如，可以让学生进行角色饰演，○,10根据会话课文的对话或学习者自己改编的对话进行分角色饰演，口气和语调符合自己角色。这样，学生在准备和参与表演的过程中就能理解和掌握部分语言知识点，降低学习难度。○,11对外汉语教学强调将学习者置于真实的情境中感受语言，通过特定的语言情境使学习者利用原有认知结构中的语言基础去同化或调整认知结构，拓展原有的认知基础，达到一种新的知识水平。因为词语和句子不是孤立的，它们存在于特定的交际场合和语言情境中，游戏教学法让学习者利用语言描述事件、表达思想并与人交流，达到学习目的。

四、多媒体辅助，在教学过程中，运用多媒体展示教学内容，比如，影视片段、PPT展示等直观的方式引起学生的注意和兴趣，也方便学生更直观的理解和融入课堂，更形象和生动。○,12因为千言万语不如一张图片来的一目了然，把知识点用动画或图片的方式展现出来，学生们往往更容易集中注意力也更乐于配合。比如，讲汉字的时候，把汉字形态和笔画通过图片方式展示，不仅直观，也节省了时间让老师来讲解和让学生来练习。

营造对外汉语教学互动式课堂，⑬要使教学成为一种在知识、情感、思想、精神等方面的相互作用和交融中实现师生共同发展的过程。在对外汉语教学这种跨文化交际的场合下，教师要扮演好这个互动氛围营造者的角色，教师要转变观念，建立民主、平等、和谐的师生关系，创设宽松、自由、温馨的人文环境，营造活跃的课堂氛围，是实施互动式教学的起点。教师

要与学生平等对话、交流，引导他们的讨论，并融入他们的讨论，通过口头语言、肢体语言、面部表情与他们倾心交流，与学生感同身受，实现教学相长。

参考文献

1. 金巧巧·浅谈对外汉语的互动性·【J】·亚太教育·2014年24期
2. 黄卫萍·对外汉语课堂的师生互动模式探究【D】·郑州大学硕士论文·2012年
3. 刘晓雨·提问在对外汉语课堂教学中的运用【J】·世界汉语教学·2000年
4. 黄晓玥·对外汉语课堂教师提问案例分析【J】·海外华文教育·2015年3月
5. 许苇·对外汉语初级阶段教师课堂提问研究【D】·暨南大学硕士论文·2007年
6. 华志远·创设问题情境引动学生探究·【J】·数学通报·2003年
7. 张笑难·教学行动研究在对外汉语课堂小组讨论中的应用·【J】·2002年第3期
8. 孔凡莲·对外汉语口语课堂小组活动研究·【D】·山东大学硕士论文·2008年
9. 邵秀娟·游戏教学法在对外汉语口语教学中的应用·【D】·吉林大学硕士论文·2012年
10. 杨冬梅·对外汉语互动式教学法探讨·【J】·2012年第12期
11. 孟斌斌·对外汉语教学中游戏教学法的运用·【J】·科技信息·2011年5月
12. 王笛·对外汉语课堂教学中多媒体技术的应用·【J】·中国科技信息·2009年
13. 沈庆会·对外汉语综合课互动教学模式探析·【J】·科技信息·2008年

Alyona Dudoladova

*PhD, Associate Professor, Professor of School of Foreign Languages
V.N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

Olga Dudoladova

*PhD, Associate Professor, Professor of School of Foreign Languages
V.N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, Ukraine*

A SECONDARY LANGUAGE PERSONALITY IN MODERN MULTICULTURAL ENVIRONMENT

Keywords: foreign language teaching, language personality, multicultural environment, secondary language personality

The current requirements for the training of a competent professional in the field of language education are determined by today's challenges, among which one of the most pressing are the issues of intercultural communication and its place as well as impact on language education. This proves the topical value of the paper and calls for the following methods of research: analysis, synthesis and deductive reasoning.

The purpose of this article is to analyse and clarify the linguistic and cultural components of foreign language education in relation to the social, cultural, political, economical and linguistic phenomena present in the world today.

The idea that language education should include non-linguistic aspects is no longer doubted, but the aspects to be integrated into the educational process still

call for clarification. The sociocultural component of communicative competence can be refined in view of the anthropocentric approach to language education and the concept of “secondary linguistic personality”, since today the purpose of learning a foreign language should be centred on the training of a student able and willing to participate in intercultural communication (direct or mediated), in other words, the formation of a student’s secondary linguistic personality capable of adequate social interaction in situations of intercultural communication around the world.

Agreeing with W. von Humboldt’s view that true knowledge of a language is knowledge of its inner spirit, of its culture, we aim to emphasize that optimization of linguistic and cultural training makes it possible to form a new holistic secondary personality of a competent specialist. After all, any society’s requirements regarding the quality of its citizens’ command of foreign languages are considered the main guideline of the language policy in higher education today.

Within the framework of today’s educational reform in Ukraine, foreign language learning is seen as creating the conditions for awareness of differences in native and foreign language culture, tolerance towards representatives of other peoples, reduction of ethnocentrism, enhancing cross-cultural literacy. Furthermore, there arises a problem of teaching not only students but also teachers, who not only have to constantly improve their methods of teaching, but also to embrace innovation in teaching. Thus, foreign language teachers, based on their knowledge of cross-cultural dialogue, should shift from imparting information to encouraging students to participate in intercultural interaction, helping to create a secondary linguistic personality as an indicator of a student's ability to function in intercultural environment.

A linguistic personality is a multilayered and multicomponent set of linguistic skills and habits, readiness to produce speech acts of various complexity, depending, on the one hand, on types of speech activity (speaking, listening, reading and writing), and on the other –on language levels, i.e. phonetics, grammar and vocabulary [1, c. 29].

A linguistic personality is understood as a personality expressed in language (texts) and through language [1], while the concept of a secondary linguistic personality can be interpreted as a dual linguistic personality formed as a result of the educational process in non-native languages. This allows us to consider mastering a language as a part of the human personality (Yu. Karaulov), and in case of a non-native language – secondary linguistic personality (I. Khaleeva). Therefore, a secondary language personality should be the result of foreign language education.

An authentic linguistic personality acts, develops, functions in a specific linguistic society, which is distinguished by its peculiar conceptual system – the “image / picture of the world” changing from one culture to another and meeting orientational and existential (physical, spiritual, technological, ethical, aesthetic, etc.) needs of a specific society.

Essential for mastering a non-native language is the ability to assess one’s

own communicative potential and to adjust one's behaviour making adequate choice to enhance communication. This requires understanding the paralinguistic and extra-linguistic elements of intercultural communication when decoding the statements of others. The latter includes awareness of the social notions relevant to modern English-speaking society, such as notions of courtesy and tolerance, the concept of political correctness, etc.

For instance, political correctness of language constitutes a way to find new unbiased, tolerant expressions not to offend the feelings and dignity of humans in the minority, not to encroach on his / her personal rights with linguistic inaccuracy and / or straightforwardness regarding race or gender, age, health status, social status, marital status, and so on. Ignoring such neutral /alternative language practices can be considered a deliberate violation of ethical standards and can put intercultural communication at stake.

This brings us to the following conclusions. Besides mastering linguistic competence, one must acquire a certain set of extralinguistic, socio-cultural and discursive knowledge, habits and customs specific to a particular linguistic society. Together with sociocultural awareness, all these will ensure adequate and effective communication in modern multicultural environment.

Further work in this direction may be associated with a more detailed analysis of contemporary social phenomena to be included in the process of forming a secondary linguistic personality.

References

1. Караулов Ю.Н. (2002) Русский язык и языковая личность. М. Наука.
2. Халеева И.И. (1989) Основы теории обучения пониманию иноязычной речи (подготовка переводчика). М. Наука.

Руслан Кравець

*доктор педагогічних наук,
старший викладач кафедри української та іноземних мов,
Вінницький національний аграрний університет,
Вінниця, Україна*

ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ключові слова: фахівці аграрної галузі, професійна підготовка, полікультурна освіта.

Педагогічна технологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі – це наукове проектування й відтворення, що гарантує успіх педагогічних дій. Вона передбачає: спеціально організоване цілепокладання, що уможливорює об'єктивний контроль якості полікультурної освіти; попереднє проектування освітнього процесу з подальшим відтворенням цього проекту на практиці; вибір оптимальних

форм, методів і засобів формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі; організацію оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє своєчасно та швидко коректувати педагогічний процес.

Головними структурними складниками педагогічної технології є: концептуальний, змістовий й процесуальний.

Перевірка результативності педагогічної технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі здійснювалася в три етапи (констатувальний, формувальний, контрольний) на базі агрономічного факультету Вінницького національного аграрного університету, на гідрометеорологічному факультеті Одеського державного екологічного університету, у відокремленому підрозділі НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут», на агробіотехнологічному факультеті Білоцерківського національного аграрного університету, на факультеті агротехнологій та екології Таврійського державного агротехнологічного університету впродовж 2012–2017 рр.

Обґрунтовано зміст і структуру авторського електронного навчально-методичного комплексу формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі. Електронний навчально-методичний комплекс охоплює нормативні документи, навчальний план, навчально-методичні й методичні посібники, методичні рекомендації, курс лекцій, навчальні програми, дидактичний матеріал, презентації, тестові завдання, таблиці, схеми, словник-довідник, картки з індивідуальними завданнями, аудіо- та відеосупровід майбутньої професійної діяльності фахівців аграрної галузі.

Сутність експериментального навчання в практиці аграрних ЗВО полягала в організації полікультурної освіти на заняттях іноземної мови, історії української державності, етнокультурології, філософії, української мови за професійним спрямуванням, правової культури на основі системного, акмеологічного, синергетичного, культурологічного, комунікативного, лінгвокраїнознавчого, компетентнісного, особистісно зорієнтованого, аксіологічного підходів, тобто в полікультурному навчанні чітко простежувався взаємозв'язок мови, культури і професійної спрямованості; урахування індивідуальних психологічних, психофізіологічних, соціальних особливостей майбутніх фахівців аграрної галузі.

На заняттях з іноземної мови презентували такі заходи: тема «Англійська мова як засіб міжнародного спілкування» за допомогою комплексу вправ за принципом «круглого столу», «Що надає мові статус глобальної?», мозковий штурм «Політична система Сполученого Королівства», круглий стіл «Полікультурні міста», лекція-діалог «Основні поняття етнокультурології: етнос-етнічність, етнічна – народна – традиційна – національна культура» тощо. На заняттях з історії української державності широкого застосування набули лекція-концерт для розкриття теми «Державотворчі традиції на території України в стародавню добу», лекція-діалог «Українська національна боротьба: козацько-гетьманська держава»,

круглі столи «Відродження ідеї українського національного самовизначення та державності в ХІХ ст.», «Київська Русь в українській і світовій історії». На заняттях української мови за професійним спрямуванням проводили лекційно-прес-конференцію «Мова і мовлення в житті людини і суспільства», лекційно-візуалізацію «Українська мова – державна мова України, національна мова українського народу» та ін. На заняттях правової культури особистості використовували лекції-консультації для викладу теми «Поняття правової культури, її функції», «Зміст правової культури» та ін.

На підставі проведеного дослідження було визначено педагогічні умови формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі: упровадження інтерактивних методів навчання з метою підвищення внутрішньої мотивації пізнавальної діяльності; організація освітнього полікультурного середовища як соціальної системи полісуб'єктного типу в аграрних ЗВО; удосконалення форм і методів самостійної роботи; застосування електронного навчально-методичного комплексу формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі.

На мотиваційно-організаційному етапі було реалізовано першу педагогічну умову дієвості педагогічної технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі – упровадження інтерактивних методів навчання з метою підвищення внутрішньої мотивації пізнавальної діяльності.

Операційно-когнітивний етап є процесом безпосереднього ознайомлення зі специфікою культур інших країн. Його головною метою постає осмислення студентами сутності культурних процесів, розуміння культури як складника системи взаємопов'язаних елементів. Він передбачає набуття майбутніми фахівцями аграрної галузі достатнього рівня сформованості полікультурної компетентності, яка надасть їм можливість успішно виконувати професійні обов'язки в умовах культурної інтеграції нашої держави у світове співтовариство. Операційно-когнітивний етап охоплював такі теми занять з іноземної мови: «Культурні особливості та національна ідентичність», «Типові стереотипи про британців», «Американський стиль життя», «Британські звичаї та традиції», «Американські свята та проведення дозвілля», «Традиційні страви у Великобританії», «Студентське життя» тощо. На заняттях етнокulturології розглядали теми: «Етнічна свідомість і традиція як чинники етнокulturального процесу», «Етнопсихологія», «Етнічні міфологеми, архетипи, стереотипи», «Дослідження національно-культурної та етнічної свідомості сучасного українця» та інш. Основними методами було обрано: дискусії, імітаційно-рольові ігри, колаж, круглі столи, тренінг «Основи творчого письма», колективна записна книжка, бесіди, соціальні проекти, опитування, культурні експедиції, діалоги, екскурсії, фестивалі, віртуальні подорожі країнами Європи.

На *діагностично-орієнтувальному етапі* вагома роль відводилась написанню творчих проектів, прес-конференціям, презентаціям тез

доповідей, імпровізації в міжкультурній взаємодії, дебатам, евристичному діалогу Сократа, методу «мозкового штурму», методу індивідуального «мозкового штурму», методу «монолог винахідника», методу контрольних запитань (далі – МКЗ) Т. Ейлоарта, довільному вибору слів, методу галереї, прогресивній абстракції, методу шести капелюхів мислення за Едвардом де Боно, дискусії «Що таке культура?», «Переваги та недоліки спілкування в соціальних мережах», «Чому молодь приєднується до субкультур?», моделюванню комунікативних ситуацій на теми: «Система освіти у Великобританії», «Культура у вищих навчальних закладах», «Британський та американський побут», «Традиційні американські цінності та вірування», «Етикет», «Культура мови», «Культура поведінки» тощо. У цьому випадку має місце узагальнення, систематизація та корекція сформованих професійних знань, умінь, навичок. Завдання діагностично-орієнтованого етапу зводяться до: виявлення обсягу, глибини і якості сприйняття полікультурного матеріалу; визначення недоліків у знаннях й окреслення шляхів їхнього усунення; діагностування ступеня відповідальності майбутніх фахівців аграрної галузі.

Аналітико-результативний етап передбачав використання таких методів, як аналіз дерева релевантності, метод Уолта Діснея, причинно-наслідкова діаграма, «створення нарису-самохарактеристики», євровікторина, контент-аналіз текстів та відеороликів, аналіз ситуацій міжкультурної взаємодії, портфоліо, захист наукових проєктів, виступ на всеукраїнській науково-практичній конференції «Мова, культура та освіта», проєкти «Бренд Україна» та «Єдність у різноманітності», тести на полікультурну обізнаність «English Culture Tests», анкетування на визначення полікультурного досвіду взаємодії «Multicultural Experiences Questionnaire» тощо. Провідну роль відіграла педагогічна умова – застосування електронного навчально-методичного комплексу формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі, насамперед відео- й аудіоматеріали, євровікторина, електронне тестування, що уможливило об'єктивну оцінку полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі.

Результати формувального етапу експерименту відображені на рис. 1.

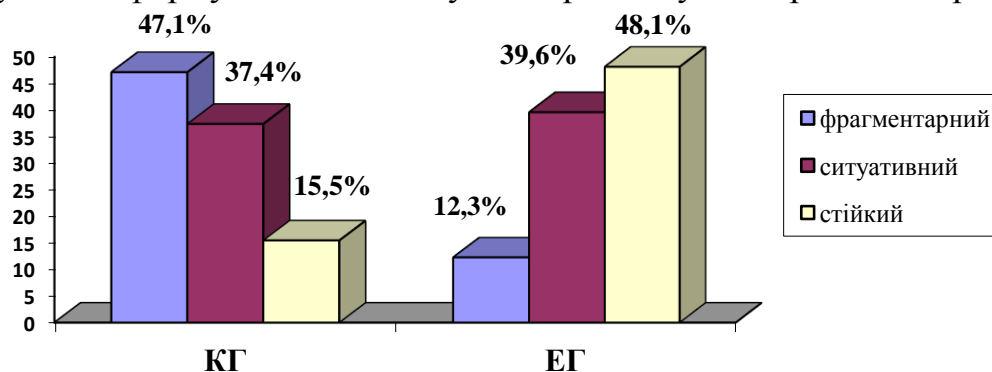

Рис. 1. Розподіл студентів КГ і ЕГ після формувального етапу експерименту

Отже, доведена правильність висунутої гіпотези. Достовірність результатів підтверджена значеннями t-критерію Ст'юдента. Тобто впровадження педагогічної технології формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі позитивно впливає на означений процес.

Результативність впровадження педагогічної технології формування полікультурної компетентності пояснюємо тим, що в процесі дослідження були усунуті недоліки підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі до полікультурної діяльності (недостатня спрямованість навчання на виховання полікультурної особистості; низький рівень мотивації студентів; недостатнє використання інноваційних методів навчання; нечітке усвідомлення ролі полікультурної освіти в духовному й інтелектуальному саморозвитку особистості), що дозволило детермінувати педагогічні заходи, спрямовані на вдосконалення полікультурних знань, умінь та навичок майбутніх фахівців аграрної галузі, як-от: дискусії, дидактичні, ділові, імітаційно-рольові ігри, проблемні лекції, лекція-діалог, лекція-консультація, лекція-візуалізація, вікторини, КВК творчості, ток-шоу, «круглі столи», «мозковий штурм», мовне портфоліо, інтерпретації творів, імпровізації, написання власних творчих проєктів, презентації тез доповідей, прес-конференції тощо.

Література

1. Кравець Р. А. Теоретичні і методичні основи полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі : моногр. Вінниця : Планер, 2017. 434 с.

Ли Сяотао

*доктор филологических наук, профессор факультета русского языка
Юго-Западного университета
Ченду, Китай*

ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ РУССКО-КИТАЙСКИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО ПОЛИКУЛЬТУРНОГО ПРОСТРАНСТВА

Key words: translator training, Chinese student, Russian translator.

Актуальность исследования. Отношения между Китаем и другими странами мира стремительно развиваются. Реализуется проект “Один пояс – один путь”, который объединяет Поднебесную и множество других стран Азии, Европы и Африки (включая Россию и некоторые страны СНГ). Так как эти страны имеют разные национальные языки, то при взаимодействии им необходим профессиональный переводчик. О подготовке таких специалистов мы и поговорим в рамках настоящего исследования. Мы рассмотрим данную проблему на примере китайских студентов, изучающих русский язык для последующей работы в областях, связанных с лингвистикой и переводами.

Новизна исследования. В данном исследовании мы впервые обсудим,

как наиболее эффективно готовить переводческие таланты с акцентом на подготовку китайцев, владеющих русским языком.

Методы: анализ китайских научных источников.

Самое главное требование будущим переводчикам – это развитые коммуникативные навыки, отличное владение целевым языком. На втором месте стоит такое качество, как совершенные навыки межкультурного общения, знание культуры и бизнес-этикета целевой страны [1].

Именно данные качества должны в первую очередь развивать у своих студентов ВУЗы, занимающиеся подготовкой лингвистов и переводчиков. Например, учителя российских ВУЗов, обучающие китайцев, могут чаще практиковать аудирование на занятиях, а также поощрять студентов к общению в русской языковой среде для совершенствования культурных и языковых компетенций. Если есть возможность, можно создать на базе университета русско-китайский языковой клуб.

Помимо этого, университетам следует разработать международные программы обучения лингвистов и переводчиков. Китайско-зарубежное сотрудничество в рамках ВУЗов двух стран – хороший способ осуществить данную идею. Студенты, поочерёдно обучающиеся в России и в Китае, способны подробно изучить культуру обеих стран и завести полезные знакомства в обеих странах [3].

Кроме того, преподаватели русского языка, обучающие китайцев в Российских университетах должны не только выполнять базовые задачи преподавания знаний иностранного языка, но и активно заниматься преподаванием русской культуры.

Если есть возможность, университеты также могут проводить среди иностранных студентов конкурсы на владение русским языком для студентов разных уровней. Участвовать в таких конкурсах должно быть почётно, а приз должен быть по-настоящему ценным.

Конечной целью подготовки будущих лингвистов и переводчиков должны быть развитые коммуникативные навыки для решения как повседневных, так и профессиональных задач. Именно поэтому, преподаватель должен поощрять студентов говорить с первых занятий. Коммуникативная методика является наиболее эффективной для обучения иностранным языкам. Преподаватель должен постоянно моделировать различные языковые ситуации для того, чтобы студенты говорили по-русски как можно чаще.

Помимо языка, также важно обучать студентов пониманию культурных различий [2]. В процессе обучения нам следует постоянно сравнивать культурные различия между Россией и Китаем и учить студентов гармоничному межкультурному общению. Культурная разница между Востоком и Западом, между ценностями и убеждениями, принятыми в данных местах, огромна, и будущему лингвисту или переводчику обязательно её учитывать.

Преподавателям следует помочь студентам по-настоящему почувствовать русский язык и культуру. Чтение русской литературы является

очень полезным способом укрепить знание и понимание русской культуры. Для начала подойдут небольшие детские рассказы, потом можно приступить к адаптированным версиям классической литературы.

И, наконец, преподаватель может научить студентов пользоваться российским Интернетом, структура которого достаточно сильно отличается от китайского. Он может научить их искать в Интернете важную информацию для учёбы, работы, развлечения и знакомства с носителями русского языка.

Выводы. В данной статье мы показали, какими качествами должен обладать будущий лингвист-переводчик. Как мы выяснили, этот человек должен в совершенстве владеть русским языком и русской культурой. Мы показали, как преподаватель должен развивать у студента данные компетенции.

Литература (References)

1. 李睿, & 庞燕. 2017-03-15. “一带一路”背景下跨文化人才培养. 研究长春工程学院学报(社会科学版), 102–105.
2. 陈海燕. 2017-06-20. “一带一路”战略实施与新型国际化人才培养. 中国高教研究, 52–57. Чэнь Хайянь. 20 июня 2017. Реализация стратегии «Один пояс – один путь» и обучение новым международным компетенциям. Исследование высшего образования Китая, 52–57.
3. 王悦. 15 февраля 2016. 浅谈建构主义视域下的跨文化俄语人才培养. 经济研究导刊, 93–94.
- Ван Юэ. 15 февраля 2016. Об обучении русских переводчиков с точки зрения конструктивизма. Вестник экономических исследований, 93–94.

栾晔

本科 志愿者 南师大孔院本部 敖德萨 乌克兰

对外汉语教学中游戏教学的研究

关键词: 对外游戏教学、注意事项、总结

引言：游戏教学在对外汉语教学中有着重要作用。我们若能灵活良好地运用游戏进行教学，那么会使对外汉语的教学更加完善，不断焕发新的生机。

一、游戏教学的特点与原则

1. 定义

课堂游戏就是的“游戏教学法”。狭义而言，指的是在外语或二语课堂教学中为了调动学生积极性，巩固运用所学的语言知识，以趣味性、灵活性和多样性的内容穿插在教学过程中的教学活动。^[1]

2. 目的

如何让学生喜欢上学习汉语，是每个对外汉语老师所探讨的问题。激发学生的兴趣，他的价值比学会某个单词和语法重要太多了，而游戏教学恰好是活跃课堂气氛，提高学习兴趣，缓解学习疲劳，同时复习和练习所学的汉

语知识的最佳方法，让学生在学中玩，玩中学，走上喜欢学习汉语、主动学习汉语的道路。

3.特征

游戏教学的无形渗透性、趣味性、综合性，是除了游戏教学，其他教学方法所达不到的。^[2]

4.原则

（一）趣味性与教育兼顾的原则

游戏教学不能一味的强调游戏或者强调趣味，则更多的要侧重于学习汉语知识，游戏教育的教育性比较广泛，也包含心理的教育、社会的影响、文化、中国道德准则的规范等等，这些教育均可在游戏教学中体现。

（二）创新性原则

游戏的创新一般分为内容创新和模式创新两大类。内容创新是在现有的游戏模式情况下，继续用已有的游戏规则，把不同的学习内容套用进去。而模式创新就要求教师根据自己的经验和灵感，设立一个新的游戏模式和规则。

（三）设立合理的奖惩机制原则

根据动机理论，合理的外在诱因会激发学习者的学习动力。因为在设定游戏和奖惩制的时候要充分激发学习者获胜的渴望，可以设立合理的奖惩机制，每个学习汉语者都有平等竞争的机会，使汉语学习者在有吸引力的对外汉语教学的环境中摄取知识。

5.措施以及方法

（一）研究学习者的状况

不同的国家学生有不同的学习特点，乌克兰的学生的汉语课程经常会出现三大节连上的情况，学生会觉得疲惫不堪，因此需要设计一些有趣的活动，帮助他们放松，吸引学生的注意力。

（二）善用游戏强化重点、突破难点

因为在对外汉语教学中会有很多汉语知识点用汉语解释会很晦涩难，如果教师能在教学中善用游戏进行教学，用游戏巧妙解决难点问题，这样就会大大提高学生的学习积极性。而学习中的重点难点也会迎刃而解，教学也收到预期理想的效果。用游戏加深对重点的记忆，用游戏将难点化难为易。

二、游戏教学在运用时注意的问题

（一）游戏的开展要有目的性

游戏要围绕汉语教学内容来制定，且要充分考虑汉语教学的重难点，可以用游戏的方式对重难点反复练习，达到对重点的熟练运用和难点的化难为易。^[4]既要使学生感到愉快放松又要达到汉语教学目标。学生为了完成游戏而自主的去学习汉语、掌握新技能。

（二）奖励制度

奖励的奖品不宜过贵要适度,最适宜的就是铅笔、橡皮、小本子等等；奖励级别要随着时间和游戏难度推移，有可能这次奖品不如前一次好，学生的积极性就会降低，所以一般开始用简单的奖品。并且最好不要用吃的做奖励。

(三) 注意游戏的难易程度和规则

难易程度要符合学生的学习阶段, 太难会挫败学生的积极性, 太简单学生得不到充分的训练, 这就需要教师对留学生有充分了解, 选取恰当的游戏。同时在游戏中要鼓励学生, 善于发现学生的优点, 正确对待学生的错误, 发现学生的不足, 利用奖励调动学生参与性, 完成游戏有成就感, 利于培养汉语学习的信心。游戏规则和说明游戏规则的语言一定要简单易懂, 容易让学生接受, 不要在学生没解决问题时, 造成新的问题。

三、总结

游戏教学是对外汉语教学最重要方法之一。是传统教学枯燥乏味的调和剂, 让学生以一种轻松愉悦的方法学习汉语, 并且达到教学目标。为了就是要让学生爱上学汉语, 主动学汉语。

参考文献

1. 马宇艳 2007 (7) :55-56. 如何有效开展游戏教学《小学教学研究》[J]
2. 颜婧(2014-05-07 15:08:17).开展游戏教学法应注意的事项 小课题研究[J]
3. 赵一轩, 2014 (3) :107-108.浅谈游戏在对外汉语教学中的应用《文学教育:中》[J]
4. 马铃 林丹丹, 2015 年 27 期.浅谈游戏教学在对外汉语中的应用[J]

Luan Ye

*Volunteer Chinese Teachers at Confucius Institute,
State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"
Odesa, Ukraine*

GAME PLAYING IN TEACHING CHINESE AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract. Game (or role) playing occupies a leading position in teaching Chinese as a foreign language. If we can use games to teach flexibly and productively, we will improve the teaching of Chinese as a foreign language and continue to give new life to it.

Key words: out-of-door game teaching, advantages, precautions.

刘艺阁

俄语文学学士, 助教, 对外汉语教师, 乌克兰南方师范大学孔院,
乌克兰敖德萨

试论成人对外汉语课堂的互动性教学

关键字: 对外汉语教学, 成人教育, 互动性教学

随着中国与世界各国的交流不断深入, 汉语学习者的数量不断增多。如何使外国的汉语学习者在短时间内掌握汉语基础交流会话, 成为了摆在诸

多汉语教师前的紧迫课题。

一. 成人对外汉语学习特点

一般来讲成人的学习并非从零开始,而是在自己已有知识的基础上进行再学习,即学习的延续,成年人一般都是社会上的从业者,学习目标与个人职业性质同步。成年人也有其学习的优势:成人的学习目的明确,有助于形成恒定的动力,成人学习的自制力较强,有助于排除各种干扰,稳定学习情绪,成人的理解力较强,有助于对知识的理解与掌握;成人学习应用性强,有助于理论联系实际,促进创造能力的迅速提高。

二. 互动性教学的基本内涵

在对外汉语综合课教学中要改变以教师讲授为主所带来的弊端,就必须增强课堂教学的互动性运用互动教学模式进行施教。“互动”是两个或更多的人相互交流思想感情,传递信息并对双方都产生影响的过程。

三. 成人对外汉语课堂的互动性实用教学策略

传统教师讲授,学生理解并记忆的教学模式对于学生来说易疲劳,学习效率较为低下。“任务型教学法”是运用互动性教学的较好尝试。课堂遵循“向学生提出交际任务—学习解决任务—解决任务”的步骤,使得学生的学习有的放矢,

此外,游戏教学法也是提高课堂互动性的有效手段。成年人较为专注,课堂气氛一般井然有序,因此教师会忽略适用针对成年人的游戏教学法。事实上在设计得当的情况下,在成年人课堂使用游戏教学法能收到事半功倍的效果。

比如“你说我猜”,在盒子中放入所学生词让学生抽取,学生用汉语描述所抽取到的生词,其余学生猜,猜中的学生在黑板上写下所选词语,配合战队积分的形式,能大大提高课堂的活跃度及学习效率。

或如“给量词找孩子”,在学习了一定数量的量词后,老师准备一些词卡(名词),在黑板上划出每个量词分属的区域,学生将词卡放入对应的量词区域,并带着学生总结这次量词的共同点。

又如“找不同”:教师整理比较形近的汉字,将它们书写在黑板上,学生们找出这些汉字笔画上的区别。或是教师收集学生在听写中的错误汉字和正确写法,将它们写在黑板上,让学生自己找出错误汉字不对的地方。

又如“连词成句”,教师运用多媒体或将需要掌握的句子打乱陈列,学生分组或单个参与游戏,谁能在最快的时间内将句子正确拼好则加分。

总之,教学游戏合理运用于零起点成人综合课堂的关键,在于教学活动的总体设计。教师应根据单元主题,结合成年人的特点做出总体设计,科学安排教学各环节,围绕需要操练的语言要素而开展的游戏教学活动穿插其中,使整个教学活动成为有张有弛、协调统一的整体。离开了语言要素的把握,势必造成课堂虚假的热闹而达不到操练的目的。所以,教学设计、组织的科学化程度以及教师对课堂的掌控能力,对学习的效果具有决定性作用。

参考文献

1. 曾加劲, (2010). 以游戏带动零起点成人对外汉语综合科的互动教学. 教育导刊, 3, 88-90.
2. 白雪, (2014). 对外成人汉语网络交互式教学模式探讨. 中国成人教育, 3, 145-147.
3. 李新阳, 浅谈对外成人汉语教育. 新校园, 2, 17-18.

Рогачко-Островська Марина

*викладач-стажист кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

КРЕАТИВНЕ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

Ключові слова: креативність, креативне мовлення, майбутні вихователі.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року наголошено на оновленні мовної освіти в усіх освітніх закладах, зокрема обов'язкове оволодіння всіма учасниками освітнього процесу державною мовою. Сучасні студенти перебувають у полікультурному мовленнєвому середовищі, крім того, вони є користувачами електронних засобів інформації, що не завжди позитивно впливає на активний діалог та іноді гальмує розвиток креативного мовлення. У цьому зв'язку виникає потреба у висвітленні основних ознак креативності мовлення майбутніх вихователів.

Розглянемо насамперед ключові поняття, які пов'язані з феноменологією креативного мовлення майбутніх вихователів, а саме: «творчість», «креативність», «креативне мовлення».

Проблема творчості була предметом дослідження різних наукових напрямів: філософів (Г. Батіщев, І. Зязюн, В. Кремень, Б. Новіков та ін.); психологів (О. Антонова, Ф. Баррон, І. Бех, Л. Виготський, В. Романець, В. Ямницький та ін.); педагогів (А. Богуш, Є. Бондаревська, С. Гаврилук, Н. Кічук, В. Любива, О. Листопад та ін.).

Звернімося до словникових джерел, які тлумачать «творчість» як: «високосвідому діяльність людини, що спрямована на створення духовних і матеріальних цінностей» [7, с. 136]; «продуктивну людську діяльність, яка здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення» [5, с. 285]; «має психологічний аспект і передбачає наявність в особистості здібностей, мотивів, знань та вмінь, завдяки яким створюється продукт, що характеризується новизною та оригінальністю».

Ф. Баррон зазначає, що творчість – це «здатність адаптивно реагувати на потребу в нових підходах; властивість свідомо включати в життя щось нове, причому цей процес може бути неусвідомлюваним або усвідомлюваним частково» [8, с. 55].

В. Ямницький, аналізуючи погляди Ф. Баррона, уточнює, що «щось нове» у трактуванні Ф. Баррона – це «здебільшого продукт, що є результатом процесу, який здійснюється людиною» [8, с. 55]. За В. Ямницьким, існує три аспекти, в яких найпростіше вивчити здатність до творчості: «продукт,

процес і людина» [8, с. 56]. Здатність до творчості, за психологом, – це «володіння мірою вираженості та вирізняється в різних людей, у різні епохи та різних суспільствах» [8, с. 67]. Як бачимо, В. Ямницький пов'язує творчість з активністю особистості та індивідуальністю її психічного розвитку.

Відзначимо, що у науковому обігу існує дефініція «креативність», яку часто ототожнюють із поняттям «творчість». Проблема креативності досліджувалась у різних наукових напрямках: філософії (М. Бердяєв, Г. Гегель, Л. Фейєрбах, Ф. Шеллінг та ін.); психології (О. Брушлинський, Дж. Гільфорд, У. Дафф, Л. Ткаченко, Е. Торренс, В. Ямницький та ін.); педагогіці (О. Антонова, С. Гаврилюк, О. Листопад, В. Любива та ін.).

Огляд словникових джерел дає підстави стверджувати, що креативність – це «здатність зробити, здійснити щось нове: (від лат. creatura – створення, creation – творення) нове вирішення проблеми, новий метод чи інструмент, новий витвір мистецтва» [7, с. 234]; «притаманний багатьом процес, що сприяє самостійному продукуванню проблем, генеруванню більшої кількості оригінальних ідей та нешаблонному їх вирішенню» [5, с. 112].

З психологічного погляду, «креативність» здебільшого визначають як «комплекс інтелектуальних та особистісних особливостей індивіда, що сприяють самостійному висуненню проблем, генеруванню великої кількості оригінальних ідей і нешаблонному їх вирішенню» [8, с. 213]. Для розмежування понять «творчість» і «креативність» учені користуються двома критеріями: «процесуально-результативним (для означення творчості) і суб'єктивно зумовленим (для визначення креативності)» [8, с. 93]. Так, на думку І. Мілославського, терміном «креативний» позначається «творчість людини, яка не тільки висуває ідеї, але й доводить їх до конкретного практичного результату» [8, с. 95]. Суголосні з автором, адже творчий акт не завжди відзначається кінцевим результатом.

Засновниками теорії креативності прийнято вважати Дж. Гільфорда та Е. Торренса. Позиція психологів полягала у твердженні, що «креативність є самостійною здібністю, яка не залежить від рівня розвитку інтелекту» [3]. Поняття «креативність» Дж. Гільфорд розуміє як «здатність до загостреного сприйняття недоліків, прогалин у знаннях, елементів, яких бракує дисгармонії» [3]. Послідовник Дж. Гільфорда, Е. Торренс уважав, що креативність є «здатністю до загостреного сприйняття прогалин у знаннях, елементів, яких бракує дисгармонії» [3]. Психолог доводив, що «між рівнем інтелекту і рівнем креативності є незначна кореляція» [3]. Саме Е. Торренс запропонував «теорію інтелектуального порогу». Психолог уважав, якщо в особистості «IQ нижче 115-120, то інтелект і креативність утворюють єдиний чинник, якщо IQ вище 120, то творча здібність стає незалежною величиною» [3]. Тобто, за словами Е. Торренса, «немає креативів із низьким інтелектом, але є інтелектуали з низькою креативністю» [3].

Нам імпонує думка Л. Ткаченко, яка під креативністю розуміє «здатність особистості до варіативності, гнучкості, інноваційності мисленнєвої

діяльності, що передує процесу творчої дії; якість особистості, що може сформуватися лише завдяки особливих умов виховання та навчання (розвиток особистості, мотивація до творчої діяльності та свобода індивідуальності)» [6, с. 32].

На основі проведеного аналізу наукових досліджень і порівнянь понять «креативність» та «творчість» зазначимо, що досліджувані поняття тісно пов'язані між собою, проте вони не є синонімічними. Отже, творчість розглядаємо як усвідомлену *діяльність* особистості, процесом і результатом якої є створення нових, оригінальних продуктів, матеріальних і духовних цінностей, водночас творчість залежить від натхнення автора. Під креативністю розуміємо *властивість* особистості, яка є передумовою творчої активності та реалізацією особистістю власної індивідуальності, її здатність до нетрадиційного та оригінального вирішення проблем.

Зазначимо, що термін креативність увійшов до сучасної лінгводидактичної науки лише у 80-90-ті роки ХХ ст. під впливом зарубіжної психолінгвістичної школи, яка глибоко розкривала тему креативності з другої половини ХХ ст. Креативність мовлення А. Богуш розуміє як «творчий потенціал особистості, її творчі здатності і здібності, що виявляються в оригінальних, індивідуально створених продуктах мовленнєвої діяльності» [2, с. 395]. Авторка переконана, що «креативне мовлення тісно пов'язане з креативним мисленням, яке характеризується «пластичністю, рухливістю, відбувається легкий перехід від одного виду діяльності до іншого» [2, с. 112]. У свою чергу, О. Подолянчук, визначила такі чинники розвитку креативного мовлення: «спілкування у різних сферах середовища; демократичні відносини у сім'ї; сприятливі емоційні відносини в родині; наслідування творчого «ідеалу»; захоплення створенням нового; розвиток багатства і різнобічності уяви» тощо [4, с. 23].

О. Артемова відзначає, що креативне мовлення це – «один із різновидів зв'язного мовлення; продукування особистістю нових оригінальних мовленнєвих образів і сюжетів на основі інтуїтивного мислення, продуктивно-творчої уяви, фантазії, що супроводжується інтелектуально-мовленнєвою активністю і словесною творчістю» [1, с. 13].

Отже під креативним мовленням майбутніх вихователів розуміємо набуту властивість особистості, її здатність до створення оригінальних сюжетів, на основі раніше засвоєного матеріалу; передання власних фантазій і мрій через художнє слово (переносні значення слів, синоніми, фразеологізми, прислів'я, приказки тощо); здатність до креативно-мовленнєвої діяльності та імпровізації.

Література

1. Артемова О. (2001). Розвиток креативного мовлення молодших школярів: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Одеса, 20 с.
2. Богуш А. (2004). Проблема мовної особистості педагога в педагогічній науці. *Наука і освіта*. 1, 77–79.

3. Зарубіжні концепції креативності (Дж. Гільфорд, С. П. Торранс та ін.). Електронний ресурс. Режим доступу <https://helpiks.org/1-17966.html>
4. Подолянчук О. Розвиток креативного мовлення учнів початкових класів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://intkonf.org/podolyanchuk-ov-rozvitok-kreativnogo-movlennya-uchniv-pochatkovih-klasiv/>
5. Современный психологический словарь (2007). М.: АСТ; СПб ПРАЙМ – ЕВРОЗНАК, 490 с.
6. Ткаченко Л. (2014) Креативність і творчість : сучасний контент. *Освіта і розвиток обдарованої особистості*, 9–10 (28–29), 32–35.
7. Універсальний словник-енциклопедія (2006). К.: Вид-во «ТЕКА», 1551 с.
8. Ямницький В. (2006). Розвиток життєтворчої активності особистості: теорія та експеримент. Монографія. Одеса. 362 с.

付一航

汉语国际教育专业，文学学士
乌克兰南方师范大学孔子学院汉语教师志愿者
尼古拉耶夫，乌克兰

哈萨克斯坦学生汉语多音字现象偏误分析

关键词：多音字；对外汉语教学；哈萨克斯坦学生

摘要：多音字现象是现代汉语独有的、最具代表性的现象之一，也是现代汉语中一个极为重要的组成部分。由于其复杂的形音义对应关系，在对外汉语教学中，多音字现象始终没有得到妥善地解决。为了使学习者对汉语多音字更好地理解掌握和运用，本文对哈萨克斯坦学生汉语多音字使用现状进行研究分析。

一. 研究目的及意义

随着汉语热持续升温，哈萨克斯坦来华留学生人数与在哈萨克斯坦国内学习汉语的人数不断攀升。据教育部官方统计数据，2016年共有来自205个国家和地区的442,773名各类外国留学人员在中国学习，按国别排序，当年哈萨克斯坦在华留学生人数为13,996人，排第八位。⁶可以预见，随着中哈两国更加紧密地全方位、多领域、深层次合作，未来哈萨克斯坦的汉语学习热情必然持续增长。

笔者曾在新疆师范大学国际文化交流学院进行专业实习，期间辅导多名哈萨克斯坦留学生，他们已经在华学习了三年左右，有几名学生已经达到了HSK5级水平，可在遇见含有多音字的生词时，仍经常读错。因此，如何使学生更轻松、更准确地掌握多音字，成了笔者念念不忘的事情。

二. 研究方法

⁶ 数据来源为教育部官方网站 <http://www.moe.gov.cn/>

本文在研究时，采用的主要方法如下：

(1) 文献综述法。收集整理关于汉语多音字研究的各类文献，并且列举研究成果，为本文奠定理论基础。(2) 统计法。整理与分析《发展汉语·高级综合(II)》中的多音字，对其中的多音字进行统计分析。(3) 偏误分析法。回收调查问卷与测试卷后对调查结果与测试结果进行分析，了解他们对多音字的掌握情况，找出他们出现偏误的原因。(4) 归纳总结法。对多音字偏误的产生原因等方面进行归纳总结，并提出教学方面的建议。

三. 哈萨克斯坦学生汉语多音字使用现状分析

(1) 对外汉语教材中的多音字考察

本次研究所用教材是《发展汉语·高级综合(II)》本册教材共15课，涵盖词汇等级大纲规定的生词667个，其中含有多音字的词语有59个，占词汇总量的8.85%，59个包含多音字的词语中，共涉及35个读音。

(2) 偏误的成因分析

汉语多音字现象本身就是一个及其复杂的现象，可以从主观原因和客观原因两个方面去探究。首先来讲客观原因，多音字现象偏误形成的客观原因除了多音字现小本身就复杂之外，还有汉字的历史演变。文字改革使相当大的一部分本来字形、字音、字义都有区别的汉字，简化为同一种汉字，如发这个字，有头发(fà)和发(fā)财两种读音，是典型的多音字，而这个两种读音在简化前，各有不同的字形，分别是頭髮(fà)和發(fā)財。

其次来讲主观原因。这是汉语多音字现象偏误产生的最主要的原因，第一，教材对于一字多音现象并没有特意标注，往往是学到哪个读音就教哪个读音，忽略了学习掌握汉字的连贯性；第二，教师的教学方法也使学生在学汉语时，尤其是初级阶段的学习中容易产生偏误；第三，从学习者自身来看，汉语多音字固然较难掌握，但也绝非难于登天。

四. 针对哈萨克斯坦学生汉语多音字使用偏误的教学建议

由于现代汉语中多音字数量过于庞大，形音义的对应关系相当复杂，识记多音字规律又不易总结等客观原因，使得解决汉语多音字偏误问题，变得有些棘手。除了需要学习者自己在学习的过程中多注意、多积累、多归纳外，更重要的是从教材编写和教师的教学活动着手。只有牢牢把握这两个方面，做到双管齐下，真正以学习者为主体，站在学生角度去应对教学难点，这种思路对减少汉语教学中出现的汉语多音字偏误率大有裨益。

(一) 针对教材编写提出的建议

汉语教材的选择对汉语教学活动至关重要。对外汉语教材在这一点上要注意好传承，要在不断学习的过程中，注意对以往学过的多音字的复习与巩

固。当然，教材编写有一定的规则与专业性，教师往往不能进行选择，这就需要教师在对外汉语教学活动中积极准备参考材料与讲义，针对各种偏误有的放矢，这样才能更好地解决汉语教学中的偏误。

（二）针对教师的教学活动提出的建议

教师是教学活动第一线的负责人，也是教学活动的组织者。笔者先前讲过，由于汉语多音字复杂的形音义对应关系，母语为汉语的人在使用多音字时也常会出现混读或误读的现象。如果一线教师出错，那就会直接影响学习者的汉语水平，因此最紧要的事情是严格把控教师专业素养的建设，对一些至今仍有歧义的多音字进行整理、释疑。在初级阶段，尤其是语音教学阶段，就要严格把关，否则会给中、后期的教学增加难度，正确处理“洋腔洋调”现象，及时纠正外国学习者的发音问题。

五. 结语

本文遵循了偏误分析的步骤与方法。首先是观察，笔者在新疆师范大学国际文化交流学院进行专业实习期间发现了学生即使已经通过 HSK 高级别测试，在遇见含有多音字的生词时，仍经常读错，难以准确辨析。之后笔者将统计结果进行整理并全面地记录下来并对观察和最终统计结果进行分析，揭示了哈萨克斯坦学生汉语多音字现象偏误的产生原因。在笔者教学实践经历的基础上，斗胆提出了一些自己的拙见，不胜惶恐，只为使汉语教学更有针对性，以期为一线教师多音字教学提供参考，提高哈萨克斯坦学生的汉语水平，丰富对外汉语教学。

参考文献

1. 孙强. 现代汉语多音字研究[D]. 四川大学, 2007.
2. 张艳艳. 基于对外汉语教学的多音字研究[D]. 暨南大学, 2013.
3. 窦连芳. 对外汉语教学中的多音字研究[D]. 中国海洋大学, 2010.
4. 贾雯. 中亚留学生汉语语音习得偏误研究及教学对策[D]. 兰州大学, 2014.

Fu Yihang

*B.A. of Teaching Chinese to Speakers of Other Languages,
Volunteer Chinese Teachers at Confucius Institute,
State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”
Nikolaev, Ukraine*

BIAS ANALYSIS OF TEACHING CHINESE HETERONYMS TO KAZAKH LEARNERS

***Abstract.** A heteronym (also known as a heterophone) is a word that has a different pronunciation and meaning from another word but the same spelling. The polyphonic phenomenon is one of the unique and most representative phenomena*

in modern Chinese, and it is also an extremely important part of modern Chinese. Due to its complex correspondence of shape, sound, and meaning, polyphonic characters have not been properly focused in teaching Chinese as a foreign language. In order to enable learners to better understand and use Chinese polysyllabic characters, this article studies and analyzes the current state of Chinese polysyllabic characters when teaching Kazakh students.

Key words: heteronym, teaching Chinese as a Foreign Language, Kazakh Chinese learners.

赵芮辰

硕士研究生在读，乌克兰南方师范大学孔子学院志愿者教师，
敖德萨，乌克兰

试论外国留学生的汉语学习动机问题

关键词: 外国留学生, 汉语, 学习动机

来华留学生比例逐年增高，采取不同学习动机的人来到中国学习汉语，相关效果有一定的差距。在汉语学习中，学习动机是一个关键的因素，它与留学生学习汉语的成效相关。研究外国留学生的汉语学习动机问题对解决汉语教学领域相关问题至关重要。本文主要通过文献研究法、调查研究法进行相关研究。

一、学习动机及其分类

(一) 何为学习动机?

学习动机无论在汉语学习或是其他类型的学习中都占有很重要的地位。学习动机是一种内部启动机制，它激发个体进行学习并且维持已经存在的学习活动，并让个体的学习活动朝着一个目标方向进发。

(二) 学习动机的分类

冯忠良的《教育心理学》(第二版)将学习动机主要分为四大类：高尚的、正确的动机与低级的、错误的动机；近景的直接性动机与远景的间接性动机；内部学习动机与外部学习动机；一般学习动机与具体学习动机。高尚的、正确的动机为“利他主义”。许多外国留学生，尤其是发展中国家留学生，大部分是想通过学习汉语，将先进的技术以及思想带回自己的国家，为祖国发展贡献自身的力量。当然，也有一部分留学生是持“利己主义”的，只是“利他主义”的比例要小于第一类学习者。近景的直接性动机是与学习活动直接联系的，它来源于学习者对学习内容及结果的兴趣。远景的间接性动机是与学习者的社会意义以及个人前途相联系的。内部动机是指由学习者自身内在需要引起的动机。例如，学生的求知欲、学习兴趣以及改善、提高自身能力的愿望等。外国留学生在学汉语时，部分学生的内部学习动机是较为明显的。部分来华留学生是自费来中国学习的，该部分学生若外部学习动机较强，会希望通过自身的努力学习减缓学费压力，获得奖学金。一般学习动机又称为性格动机。该动机在整个学习生涯中甚至之后的工作中均会得到体现。一般学习动机主要来自学习者自身，与其自身的价值观念和性格

特征紧密相连。具体学习动机又称为情境动机。这一动机体现于某种学习活动之中。产生该种学习动机的学习者一般只对自己感兴趣的学科充满学习动机,对其他内容则不太重视。例如,中亚某国来华留学生,就读于浙江某高校汉语言本科专业,其部分专业课程成绩非常优秀,有一门专业课程成绩较低。笔者在询问其原因时,该留学生说那门成绩较低的原因是其不喜欢授课教师,从而不想学习该门课程。由此可见,情境动机受外部影响较大。

二、激发来华留学生学习动机的相关方法

首先,教学有法无定法。在教学过程中,教师应当避免“机械式”教学,应当让学生在在学习中体会到学习汉语的乐趣。同时,教师应当设计多种教学方法,帮助学生理解汉语学习中的一些难点内容,应当贴近学生生活,举例留学生能够接触到的句子,让学生尽快学会相关语言点并加以运用。教师在教学过程中,切忌话语过多,第二语言的课堂应留给学生较多机会“开口说话”,而不是教师一直传授知识。其次,因材施教。即使在同一个班级,也会出现学生水平不一的情况,这是由多种原因造成的。教师应当了解每个学习者的特点,调整教学目标和难度。教师应当考虑整体的教学对象水平,制定较为合适的教学方案,增加教学内容的实用性和趣味性。第三,加强情感交流。加强情感交流是一种激发学生学习动机的有效方法。有些教师,上完课后就离开教室,缺乏和学生之间进行沟通,课下也比较有“权威”,让学生难以接近。有些教师,在课间询问学生身体状况以及心情状况,这会拉近学生和教师之间的距离。在拉近距离的过程中,学生也会慢慢感觉受到关注,从而关注汉语学习。

三、结语

关于学习动机的研究,应当一直是教师群体所关注的重点。对外汉语教师面对的是外国学生,其具有的学习动机多样且复杂。笔者通过分析外国留学生的学习动机以及学习动机对汉语学习的影响,来提出一些激发外国留学生学习动机的建议,希望能帮助对外汉语教师提高留学生学习汉语的学习效率,为对外汉语教学添砖加瓦。

参考文献

1. 王志刚,倪传斌,王际平,姜孟. 外国留学生汉语学习目的研究[J]. 世界汉语教学, 2004(3):67-78.
2. 吕必松. 语言教育与对外汉语教学[M]. 外语教学与研究出版社, 2005. 5.
3. 冯小钉. 短期留学生学习动机的调查分析[J]. 云南师范大学学报, 2003, (2): 23-25.
4. 冯忠良. 教育心理学[M]. 人民教育出版社, 2000.
5. 贺阳. 汉语学习动机的激发与汉语国际传播[J]. 语言文字应用, 2008(2):23-31.
6. 孟伟. 外国留学生汉语学习动机及与成绩间关系的研究[D]. 东北师范大学, 2007.
7. 张柯. 试论外国留学生的汉语学习动机与教学策略[J]. 教师教育论坛, 2008, 21(4):64-65.
8. 来华留学生汉语学习动机与学习策略及其相关性研究[D]. 上海交通大学, 2009.
9. 高媛媛. 国内近二十年来汉语学习动机研究述评[J]. 云南师范大学学报(对外汉语教学与研究版), 2013, 11(5):26-33.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Аккурт Владислава Євгенівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ангеловська Катерина Владиславівна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Богущ Алла Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувачка кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Буднік Анжела Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янського мовознавства Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ван Ляньцень – кандидат педагогічних наук, доцент Південно-Західного університету (м. Чунцин, КНР)

Ван Цзинжун – начальник комсомольського комітету у школі міжнародної освіти при Хейхейського університеті (пров. Хэйлунцзян, КНР)

Ван Феншань – аспірант китайського міжнародної освіти Сичуанського університету (м. Сичуань, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Велика Юлія Андріївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов

спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Величенко Олена Вадимівна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Гаврилюк Наталя Андріївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Гайшун Ангеліна Анатоліївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Горожанкіна Оксана Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музично-інструментальної підготовки факультету музичної та хореографічної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Го Хайянь – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (провінція Шенсі, КНР)

Грушко Світлана Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дербеньова Лідія Вікторівна – доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (м. Івано-Франківськ, Україна)

Димитрова Ірина Олександрівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дерік Ілона Морисівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дудоладова Альона Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики та практики викладання іноземної мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. (м. Харків, Україна)

Дудоладова Ольга Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики та практики викладання іноземної мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. (м. Харків, Україна)

Ду Їн – науковий співробітник, магістр, начальник відділу з прийому та зайнятості Хейхеского університету (пров. Хейлунцзян, КНР)

Казанжи Федор Федорович – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Кобильняк Анна Олександрівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних

мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Колода Світлана Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент інституту іноземних мов Південно-Західного університету (м. Чунцин, КНР)

Корольова Тетяна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Кравець Руслан Андрійович – доктор педагогічних наук, старший викладач кафедри української та іноземних мов Вінницького національного аграрного університету (м. Вінниця, Україна)

Кулева Владислава Сергіївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Лао Яньвень – аспірант гуманітарного факультету Південно-Східного Нанкінського університету (м. Нанкін, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Лісовська Раїса Костянтинівна - доцент кафедри іноземних мов Державного закладу «Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової» (м. Одеса, Україна)

Лі Сяотао – доктор філологічних наук, професор факультету російської мови Південно-Західного університету (м. Ченду, Китай)

Лі Ченінь – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (провінція Фуцзянь, КНР)

Ло Їн – аспірант Сичуанського університету (м. Сичуань, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Луань Є – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (пров. Ляонін, КНР)

Луцкевич Ганна Олександрівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Лю Їге – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (провінція Хенань, КНР)

Лю Чесьсі – бакалавр російської мови і літератури, Європейська школа, Другий Пекінський Інститут Іноземних Мов (м. Пекін, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна).

Мельник Інна Володимирівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Могилевець Катерина Володимирівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса,

Україна)

Мурадова Аділа Асіф кизи – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Му Яге – аспірант університету Лудонг (м. Яньтае, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Наумкіна Світлана Михайлівна – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)

Норяк Тетяна Вікторівна – здобувач вищої освіти 1 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Олло Василь Петрович – кандидат педагогічних наук, здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доцент кафедри продовольчого та речового забезпечення Військової академії, директор Державного навчального закладу «Одеський навчальний центр №14» при Державній установі «Одеська виправна колонія (№14)» (м. Одеса, Україна)

Орхова Лариса Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Державного закладу «Одеська національна музична академія

імені А.В. Нежданової» (м. Одеса, Україна)

Орлова Юлія Олександрівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Пальшков Костянтин Євгенович – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Пасічник Анастасія Віталіївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Попова Олександра Володимирівна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, декан факультету іноземних мов, співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від українського боку (м. Одеса, Україна)

Радченко Світлана Антонівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ричка Тетяна Іванівна – доцент кафедри іноземних мов Державного закладу «Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової» (м. Одеса, Україна)

Рогачко-Островська Марина Станіславівна – викладач-стажист кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Савченко Євгенія Юріївна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса, Україна)

Сальнікова Діана Сергіївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Слюсаренко Олена Ігорівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Стасюк Юрій Миколайович – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня денної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської, китайської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Стоянова Тетяна Володимирівна – викладач-стажист кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Сы Хунган – магістр філологічних наук, доцент Харбінського інженерного університету (м. Харбін, КНР), викладач-стажист слов'янського мовознавства Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Сюй Яодань – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Ляонін, КНР)

Ся Сиці – магістр міжнародної освіти Гуандунського океанського університету (пров. Чжаньцзян, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна).

Тан Юаньюань – магістр Уханського університету (м. Ченду, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Теслева Ксенія Валеріївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ткачова Юлія Михайлівна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Фонар Людмила Сергіївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Фу Іхан – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського» (р. Сіньцзян, КНР)

Хуан Юйсу – магістр викладання китайської як іноземної, (м. Сичуань, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ху Сяо – аспірант Сичуанського університету (м. Сичуань, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Цзоу Сінге – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (провінція Шаньдун, КНР)

Цзя Сінь – викладач міжнародної освіти Харбінського інженерного університету (м. Харбін, КНР), викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Цун Ченцзюй – викладач-стажист кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Університету Ушинського (м. Харбін, КНР)

Чжан Цземін – магістрант факультету російської мови Інституту іноземних мов Південно-західного університету (м. Чунцін, КНР)

Чжан Ченсюе – магістр міжнародної освіти Шаньдунського педагогічного університету (провінція Шаньдун, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Чжан Ябінь – викладач при Східному Ляонінському університеті (м. Ляонін,

КРН), викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Чжао Жуйчень – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (пров. Ляонін, КНР)

Чжу Юйци – магістр китайської мови з міжнародною освітою Шеньянського університету (м. Шеньян, КРН), волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Шень Кайвень – волонтер Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Хунань, КНР)

Шипіца Єлизавета Олександрівна – здобувач вищої освіти 4 року навчання першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Юхимець Світлана Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ярмакова Карина Анатоліївна – здобувач вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня заочної форми навчання факультету іноземних мов спеціальності 035 Філологія (Переклад з англійської українською) Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ян Кехусей – бакалавр факультету російської мови Другого Пекінського університету (м. Пекін, КНР), волонтер Освітньо-культурного центру

«Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Ян Цзяле – викладач-стажист кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Харбін, КНР)

Ян Юань – викладач-стажист кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Харбін, КНР)

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Підписано до друку з оригінал-макета 28.02.2020.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 6,04. Ум. друк. арк. ____.
Тираж 300 прим.
Різографія.

Надруковано з готового оригінал-макету.

Видавництво «Харбінський інженерний університет»
м. Харбін, вул. Наньтон, 145-1, район Наньган, 150001, КНР